NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM
Hadtudományi Doktori Iskola

Kállai Krisztina

Az emberkereskedelem vizsgálata a társadalmi biztonság tükrében, a pápai nyilatkozatok alapján

Doktori (PhD) értekezés

Témavezető:

Dr. Ujházi Lóránd PhD

……..

Budapest, 2019

TARTALOM

1. BEVEZETÉS 5

1.1. A TÉMAVÁLASZTÁS INDOKLÁSA 9

1.2. KUTATÁSI PROBLÉMA MEGFOGALMAZÁSA 13

1.3. HIPOTÉZISEK 20

1.4. KUTATÁSI CÉLKITŰZÉSEK 22

1.4.1. KUTATÁSI MÓDSZEREK *25*

1.4.2. DOLGOZAT FELÉPÍTÉSE *32*

2. ELMÉLETI ALAPVETÉS 35

2.1. EMBERKERESKEDELEM FOGALMI MEGHATÁROZÁSA, SZABÁLYZÁSA 35

2.2.1. A SZEXUÁLIS KIZSÁKMÁNYOLÁS CÉLPONTJAI *41*

2.2.2. KERESLETI IGÉNY *42*

2.2.3. AZ ABÚZUS KÖVETKEZTÉBEN KIALAKULÓ SZOCIÁLIS ÉS MENTÁLIS ZAVAROK *43*

2.3. A GYERMEKJOGOK TÖRTÉNETI ÁTTEKINTÉSE 47

2.4. A NEMZETKÖZI ELMÉLETEK ALAPJÁN MEGHATÁROZOTT AKKULTURÁCIÓS MODELLEK 48

2.5. SCHWARTZ ÉRTÉKRENDSZERE ÉS HABERMAS KOMMUNIKATÍV CSELEKVÉS ELMÉLETE 67

2.6. LIBERÁLIS TÁRSADALMI BIZTONSÁG ELMÉLETE 77

2.7. KATOLIKUS SZERVEZETEK MIGRÁCIÓS IRÁNYELVEI ÉS TEVÉNYSÉGE- CARITAS INTERNATIONALIS TEVÉKENYSÉGE, SHARE THE JOURNEY PROJEKT 82

3. NEMZETKÖZI KITEKINTÉS- AZ EMBERKERESKEDELEM JELENLÉTE AZ EURÓPAI TÉRSÉGBEN 86

3.1. GÖRÖGORSZÁG 86

3.2. ROMÁNIA 87

3.3. SPANYOLORSZÁG 89

3.4. BULGÁRIA 92

3.5. EURÓPA TANÁCS ÉS PARLAMENT IRÁNYELVEI 94

4. KUTATÁSI EREDMÉNYEIM 99

4.1 TARTALOMELEMZÉS MÓDSZERÉNEK ÉS ALKALMAZÁSÁNAK ISMERTETÉSE 99
4.2. A MIGRÁCIÓ ÉS AZ EMBERKERESKEDELEM ÖSSZEFÜGGÉSEINEK VIZSGÁLATA 102
4.3. XVI.BENEDEK PÁPA ÉS FERENC PÁPA MEGNYILATKOZÁSAINAK ÖSSZEHASONLÍTÁSA 110
4.4. VIZSGÁLATI EREDMÉNY, RÉSZÖSSZEGZÉS 115
4.5. A MIGRÁCIÓ ÉS AZ EMBERKERESKEDELEM ELEMZÉSE A PÁPAI MEGNYILATKOZÁSOK ALAPJÁN 118
4.6. A MENEKÜLT KISKORÚAK JOGAIT ÉRINTŐ NEMZETKÖZI DOKUMENTUMOK ELEMZÉSE 162
4.6.1. ENSZ GYERMEKJOGI EGYEZMÉNY *162*
4.6.3. EURÓPAI SZOCIÁLIS KARTA *179*
4.7. ÖSSZEGZÉS 183
4.8. INTERJÚK ELEMZÉSE 190
4.8.1. A KATOLIKUS KARITÁSZ IGAZGATÓJÁVAL KÉSZÍTETT INTERJÚ *192*
4.8.2. A KATOLIKUS KARITÁSZ MŰVESZETTERAPEUTÁJÁVÁL KÉSZÍTETT INTERJÚ *201*
4.9. ÖSSZEGZÉS 207
5. ÖSSZEFOGLALÁS 210
5.1. ÖSSZEGZŐ ÉRTÉKELÉS 210
5.2. ÚJ TUDOMÁNYOS EREDMÉNYEK 214
5.3. A KUTATÁSI EREDMÉNYEK FELHASZNÁLHATÓSÁGA 215
5.4. A KUTATÁS KITERJESZTÉSÉNEK LEHETSÉGES IRÁNYAI 216
MELLÉKLETEK 218
FELHASZNÁLT SZAKIRODALOM 241
A SZERZŐ TUDOMÁNYOS MUNKÁSSÁGA 268
PUBLIKÁCIÓK JEGYZÉKE 268
ELŐADÁS TARTÁSA TUDOMÁNYOS KONFERENCIÁKON 269
EGYÉB TUDOMÁNYOS TEVÉKENYSÉG 269

1. BEVEZETÉS

Az elmúlt évek során egyértelművé vált, hogy a migrációs folyamat egyre intenzívebbé válik. Ebben a kérdéseben különösen nagy kihívást jelent az emberkereskedelem. Globális jellegéből adódóan, az aktuális migrációs folyamat következtében kialakuló emberkereskedelem intenzivitásának növekedése nemcsak az Európai Unió térségét érinti, mely határokon átívelő, világméretű jelenség. Az emberkereskedelem kérdése korunk egyik legnagyobb társadalmi biztonsági kockázataként, egyre nagyobb kihívást jelent az Európai Unió és az érintett környező országok számára. A migráció következtében meggyengült társadalmi biztonság jelentős változásokat eredményezett a társadalmak gazdasági, szociális és vallási struktúrájában.

Továbbá társadalmi biztonságunkat befolyásoló tényezők közül kielemelkedik a migráció során megjelenő integráció-akkulturáció kérdésköre. A migráció következtében meggyengülő társadalmi biztonság jelentősen hozzájárul a társadalmi egyenlőtlenségek kialakulásához, mely a menekültek számára súlyos mentális nehézséget eredményez. Az idegen kulturális környezet hatására kialakuló mentális problémák, akkulturációs nehézségekek megjelenésében csúcsosodhatnak ki, melynek eredményeként mind a migráció áldozatai, mind a befogadó ország állampolgárai fenyegetve érzik magukat. Ennek következtében társadalmi biztonság-érzetük meggyengül, melynek leginkább kulturális és vallási vonatkozása van (Füleki, 2001, pp. 84-95).

A migrációs jelenség arculata és sajátosságai az elmúlt évek alatt jelentősen megváltozott. Az intenzív migráció következtében, rendkívül nehéz szétválasztani a migráció és az emberkereskedelem kérdését. Ennek értelmében az eddig önmagában is létező, a migrációtól elválasztható emberkereskedelem a migráció részévé vált (UNODOC, 2018). Ennek egyik oka, hogy az emberkereskedők az egyre intenzívvé váló migrációs jelenségben rendkívüli nyereséget látnak, kihasználják a hatalmas embertömegben rejlő gazdasági nyereség lehetőségét. A hazájukat elhagyó menekültek az egyetlen reményt az emberkereskedőkben látják. Az emberkereskedelem a határokon átívelő, jelentős mértékű profitot termelő szervezett bűnözés egyik ága (Jagusztin-Bodnár, 2008). A migrációból eredő emberkereskedelemre jellemző, hogy az érintett országok helyi hatóságai nem tudják

hatékonyan kezelni a problémát sem preventív, sem rehabilitációs vonatkozásban, így globális sajátosságából adódóan, az egyik legnagyobb bűnözési formaként mérhetetlenül nagy kihívást jelent az egész világ számára (Fehér, 2005, pp. 210-233). Vitathatatlan tény, hogy e jelenséggel szemben csak nemzetközi összefogással, határon átnyúló együttműködéssel lehet fellépni. A megfelelő prevencióhoz vezető út lehetséges megoldásai a jogharmonizáció, a pontos adatgyűjtés, az információáramlás, a tapasztalatok ismertetése, a legkiemelkedőbb gyakorlatok egymás közötti kicserélése, valamint az áldozatok segítése lehetne. Erre adhat választ és lehetséges megoldást a kutatás során vizsgált nemzetközi szerződésekben megfogalmazott irányelvek, melyet a Szentszék által megfogalmazott javaslatok jelentősen kiegészíthetnek. A pápai és szentszéki megnyilatkozások alapján készített elemzés az emberkereskedelem kérdésére és felszámolására olyan újszerű nézőpontot és megoldási javaslatot kínálhat, melyet eddig még sem a nemzetközi szervezetek, sem a migrációval foglalkozó civil szervezetek nem fogalmaztak meg. Az alapvető emberi jogokat tartalmazó nemzetközi szerződések számtalan hasonlóságot mutatnak a pápai megnyilatkozásokban foglaltakkal.

Az emberkereskedők célpontjai többnyire a védtelen, átmenetileg vagy véglegesen szülői felügyelet nélkül maradt kiskorúak, akik így nagy eséllyel válhatnak a szexuális kizsákmányolás áldozataivá. Az értekezés egyik kutatási céljaként, elemzem és feltárom a kiskorú menekülteket érintő emberkereskedelem és azon is belül a gyermekprostitúció sajátosságait. Az emberkereskedelem elleni küzdelem, a nemzetközi fellépés gondolata, és gyakorlata is több jelentős nemzetközi és európai dokumentumban is megfogalmazódott és testet öltött, melyeket értekezésemben is részletesen elemzek (ICMPD, 2017).

A migrációval összefüggésbe hozható emberkereskedelem veszélyeire és elengedhetetlen prevenció kialakításához szükséges nemzetközi együttműködés jelentőségére, mind a pápai, mind a szentszéki megnyilatkozások alaposan kitérnek. Ferenc pápa szívügye a menekült kérdés, különösen a legkiszolgáltatottabbak, kiskorúak élethelyzetének megnyugtató kezelése. Ezen álláspontját számos fórumon kifejtette. Ferenc pápa a biztonság megszilárdítása érdekében erőteljesen felhasználja az egyház morális tekintélyét a nemzetközi szervezetek döntéshozatala során. (Hanson, 1987). A pápa migrációs politikájára jellemző, hogy elődeihez képest, sokkal közelebb került az EU és olyan nemzetközi szervezetek, mint az ENSZ által képviselt migrációs politikához. Ugyanakkor elmondható, hogy nyíltan vállal

konfliktusokat azon európai uniós tagállamokkal, illetve az EU-n kívül eső térség országaival is, akik a migrációs kérdésben tőle eltérő elveket és nézetek képviselnek. A Szentszék szerkezeti átalakítása is részben az aktuális migrációs válság során felmerülő alapvető emberi jogok védelmének biztosításával magyarázható. Ennek köszönhetően jött létre az új dikasztérium, mely a Dikasztérium az Átfogó Emberi Fejlődés Szolgálatában nevet viseli, illetve a Szentszéki Államtitkárság teljesen újszerű, önálló területének megalapítása. Mindezen intézkedések határozottan azt mutatják, hogy a migráció kapcsán a Szentszék elsődleges célja a legkiszolgáltatottabbak védelme (Ujházi, 2018, pp. 213-222).

A migráció következtében kialalakuló, emberkereskedők által alkalmazott szexuális kizsákmányolás természetesen nemcsak a kiskorú menekülteket érinti, hanem a felnőtt korú menekült nőket is, akiket általában hamis munkaígéretekkel csábítanak el a nyugat-európai országokba (Virág, 1995). Európában még több országban, főként az Unióhoz nemrégiben csatlakozó, illetve a csatlakozásra váró államok között, de sajnálatos módon Magyarországon sem létezik olyan egységes, speciális ellátás, mely a szexuális kizsákmányolás áldozatainak terápiáját, rehabilitálását segítené (Nieuwenhuys & Pécoud, 2007).

Ettől függetlenül számos olyan humanitárius szervezet létezik Magyarországon, köztük a Katolikus Karitász, akik mentális-szociális jellegű segítséget nyújtanak, a rendelkezésre álló keretek között, a menekülttáborok és a tranzitzónák helyszínén. Tevékenységük példaértékű és jelentős mértékben hozzájárul a kizsákmányolás következtében kialakult mentális problémák enyhítéséhez. Napjainkra a migrációból eredő, elsősorban kiskorú menekültek érintő kizsákmányolás megoldására a pápák és a Szentszék is javaslatokat fogalmaztak meg. Értekezésemben feltárom és elemzem XVI. Benedek és Ferenc pápa és a migrációra és emberkereskedelemre vonatkozó szentszéki üzeneteit, megoldási javaslatait, összevetem nemzetközi szervezetek (Európai Unió, ENSZ) által hasonló kérdésben megfogalmazott irányelveket és rámutatok a szentszéki és pápai megnyilatkozások gyakorlatban való megvalósíthatóságára. Különbséget kell tenni a két pápa által megfogalmazott, menekültekre vonatkozó álláspontok között. Mások a hangsúlyok, a tanulmányokból és szocializációból adódó attitűdök, amelyek a válságkezelés aspektusait illeti. Ferenc pápa liberális biztonságpolitika aspektusait hangsúlyozza a menekült kérdés kapcsán, és kiemeli a befogadás-elfogadás fontosságát. Ferenc pápa “menekülteket-befogadó” hozzáállásával szemben XVI. Benedek pápa a közösségek, különösen a befogadó

közösségek hagyományának, jogának állami berendezkedéseinek tiszteletét hangsúlyozza.

Az értekezés valid eredménye érdekében ezt a tényt Habermas és Schwartz szempont-rendszere alapján igazolom. Az általam vizsgált két pápai időszak más szempontok által vezérelve, eltérő megoldásokat kínál a migrációból és az abból fakadó emberkereskedelem problematikájára. Továbbá az is érzékelhető, hogy az elmúlt évek során a bevándorláshoz kapcsolodó alapfogalmak, mint az integráció jelentése is változott a pápai üzenetekben. Ez számos félreértésre ad okot, hiszen az olvasók adott esetben a fogalom alatt a régi jelentéstartalmat értik. Ugyanakkor a pápa környezetét alkotó személyek, például az új dikasztérium egyik tagja, Michale Czerrny, aki maga is amerikai bevándorlók gyermeke, egyértelműen a liberális migrációs politikát képviselik (jesuits.org, 2016). Ezen gondolatatinak számos nagy nézettségű szintén liberális alapokon álló médiában hangot ad. Ez esetben sokszor nem lehet eltekinteni az adott személy előéletétől, adott esetben származásától. Ez a tény Ferenc pápa liberális nézőpontú megközelítését is más világításba helyezi, hiszen családja is bevándorlóként élt Argentínában. Egyes esetekben Ferenc pápa nyilatkozataiban is megjelenik vagy a befogadó ország lakosainak a jogaira és biztonságaira való utalás. Ez azonban a migrációs kérdés kapcsán csak marginálisan kerül elő.

A kizsákmányolt kiskorú menekültekek védelmét és jogaik biztosítását számos nemzetközi szerződés rögzíti. Ezek általában az individuális jogokat hangsúlyozzák, ahogyan azt napjainbkan Ferenc pápa is teszi. A kiskorú menekültek, valamint az emberkereskedelem által kizsákmányolt áldozatokat megillető alapvető jogokat elsőként az 1989-ben megalkotott Gyermekjogi Egyezmény, az 1961-ben létrehozott Európai Szociális Karta és az 1951-ben ratifikált Genfi Kovenció fogalmazta meg, melyek napjainkban is érvényesek. A migrációs-menekült válságkezelésben részt vevő erők egységes keretrendszer közötti működése minden ország számára fontos, valamint az együttműködés eredményességének növelése elengedhetetlen minden migrációs kérdésben érintett ország számára. Általában jellemző, hogy a menekült fiatal lányok és kiskorúak egy jobb élet reményében hagyják el hazájukat, a gyermekek nagy részét saját szüleik adják el az emberkereskedőknek, abban reménykedvén, hogy a gyermeknek reménytelibb sorsa lesz egy jobb világban. Ezen esetekre jellemző, hogy a család nem rendelkezik annyi pénzzel, hogy az egész család utazását megfizesse az emberkereskedőnek, míg számos esetben tapasztalhatjuk, hogy teljes családokat utaztatnak az emberkereskedők. Természetesen a szülői felügyelet nélkül utazók

vannak leginkább kitéve a szexuális kizsákmányolás veszélyének, ugyanakkor a családdal érkező gyermekek, ugyanolyan mértékben kivannak szolgáltatva az emberkereskedők trükkjeinek, mivel számos esetben elszakítják őket a családjuktól, vagy legtragikusabb esetben partot sem érnek a célországban. Ha már megelőzni nem is tudjuk ezeket az eseteket, akkor legalább a rehabilitációban, az újraintegrálódásban kell segítenünk az áldozatoknak, mivel az abúzust elszenvedett menekült gyermekek olyan mértékű mentális és szociális zavarokkal rendelkeznek, mely megnehezíti a befogadó társadalomba való beilleszkedést, hiszen a személyes és szociális énfejlődés folyamata megrekedt az ő esetükben (Fegert et al., 2018). A megoldás érdekében alapvető fontosságú a kereskedelmi célú szexuális munka vagy egyéb kizsákmányolás áldozatává vált menekült gyermekek rehabilitációja és kezelése (Galos et al., 2017).
A kutatás kapcsán elengedhetetlenül fontos az embercsempészet és az emberkereskedelem fogalmának megkülönböztetése, mivel a két jelenség sajátosságait, eszközeti és célját tekintve is rendkívül eltérnek egymástól. Az ebből adódó félreértelmezések jelentősen megnehezítik az érintett hatóságok intézkedéseit, hiszen rendkívül nehéz azonosítani és különbséget tenni az emberkereskedelem áldozatai és a csempészeti tevékenységet megfizető menekültek között. E két fogalom jellemzőit és különbségeit felsorolom és meghatározom. Fontosnak tartom, hogy rávilágítsak az emberkereskedők által fenntartott és működtetett gyermekprostitúció okaira, ártalmas következményeire, valamint arra, hogy mi motiválja ezt az iparágat, melyek a keresleti oldal okai és milyen összefüggés állapítható meg a keresleti és kínálati oldal között (Tiggleoven, 2001).

A kiskorú menekülteket érintő szexuális kizsákmányolás leggyakoribb formája a gyermekprostitúció, melynek felszámolása határozott és komplex nemzetközi megoldást igényel, mely a pápai nyilatkozatokban is határozottan megfogalmazódik. Elsődleges feladatunk, hogy minél több emberben tudatosítsuk ezt az intenzív mértékben tapasztalható, magas számú kiskorút érintő problémát. Továbbá, hogy megfelelő preventív intézkedéseket tegyünk a cél érdekében.

1.1. A TÉMAVÁLASZTÁS INDOKLÁSA

A migrációs válságkezelés, mint kutatási terület nem új, sokan feldolgozták már az egyes országok válságkezelő mechanizmusait, ugyanígy a nemzetközi szervezetek jogi és strukturális keretszendszerét is elemezték, bemutatták a vallási közösségek

törekvéseit. Azonban olyan munka még nem született, amely az emberkereskedelemből fakadó kihívások elemzésének kiegészítésével, mindezek együttes elemzésére, harmonizációra a legoptimálisabb váslágkezelésre tesz kísérletet. Elsődleges célomnak tekintettem egy olyan társadalmi biztonságot fenyegető téma választását, melyet egy újszerű nézőpontból mutatok be az elemzést követően. A nemzetközi szervezetek és a Szentszék együttműködése a migráció kapcsán intenzív az elmúlt években.

Így érthető, hogy a Szentszék és a nemzetközi szervezetek irányelvei a megfelelő kompromisszumok mentén, közeledni látszanak egymáshoz. Az alapvető emberi jogokat összefoglaló, így a menekült áldozatokra is vonatkozó jogokat összesítő szerződések tartalmával nagy részben egyet ért Ferenc pápa (Auza, 2018).

A pápa által megfogalmazott kritikák a befogadás szigorú feltételeire vonatkoznak. Ezt a tényt tartalomelemzéssel készített elemzéssel igazolom, vagyis a nemzetközi szervezetek kritikusabban fogalmaznak a befogadást illetően, mivel a szerződesek az alapvető jogokon kivűl egyertelműen tartalmazzák a menekültek kötelezettségeit és a befogadás szigorú kritériumait. Fontos megjegyezni, hogy ugyanakkor Ferenc pápa nyilatkozataiban is találhatunk egyertelmű utalásokat a korlátok nélküli befogadás kritikájára.

Az emberkereskedelem és migráció kapcsolatát, illetve a migráció jelenségéből fakadó emberkereskedelemet vallási nézőpontból szemlélem. Az emberkereskedelem, rendkívül súlyos bűncselekmény, az emberi jogok, az emberi méltóság súlyos megsértése is.

A téma kapcsán felmerülő, rendkívül megosztó integrációs kérdés sajátosságait, azok hátrányait és előnyeit a Szentszék álláspontja és javaslatai alapján vizsgálom, melyet összevetek a nemzetközi szerződésekben foglalt javaslatokkal. Választásom oka az aktualitáson kívül az a tény, hogy az emberkereskedelem által kizsákmányolt menekültek jelensége egy szerteágazó, egész világot, nemcsak egyes országokat érintő szervezett bűnözés, amelyre végleges megoldása a mai napig nem született (Czine, 2014, pp.51-58). Bár számos nemzetközi és civil szervezetek tettek már jelentős lépéseket a probléma megoldása érdekében, mégsem sikerült csökkenteni a menekült származású, emberkereskedők által kizsákmányolt áldozatok számát. Az egyre intenzívebbé és egyre több ország társadalmát érintő probléma sürgős megoldást

igényel, mely szem előtt tartja a cél-és tranzitországok, valamint a menekülteket megillető jogokat (Crépeau, 2017).

Kutatásom keretét a kiskorú menekültekre, valamint az emberkereskedelem kiskorú áldozataira vonatkozó nemzetközi dokumnetumokban megfogalmazott irányelvek, jogszabályok adták. Az intenzív migrációs helyzet következtében felerősödő emberkereskedelem a migráció új nézőpontra alapozott vizsgálat kidolgozását igényli. A kutatási témámat a vallási vonatkozású társadalmi biztonság kérdésének irányába helyeztem.

A 2012-2015-ig tartó három év időszaka alatt érintőleges információkat és tényeket leszámítva, határozott egyezés nem volt kimutatható a migráció és az emberkereskedelem kapcsolatát illetően. Ezt a tényt jelentősen megerősítette az akkoriban, több alkalmommal tett látogatásom a bicskei és a debreceni menekülttáborokban, mely időszakban elenyésző számú menekült érkezett az országba, akik között szinte alig akadt családdal, vagy anélkül érkező kiskorú.
Továbbá a táborban lakó menekültek nem számoltak be az emberkereskedőkkel való esetleges találkozásulról, a szociális munkásoknak sem volt tudomásuk kizsákmányolásból eredő mentális problémákkal küzdő menekültekről. Ugyanakkor néhány, nem publikus közlésre szánható, szociális munkások által tapasztalt tény nem elhanyagolható. (Rendszeres "emberkereskedő-járatról" létezéséről volt tudomások, azaz egy fehér furgon várta minden reggel a szolgáltatást megfizető menekülteket a helyi TESCO előtt.)

Az elmúlt három év vonatkozásban jelentős változásokat tapasztalhattunk, a migráció mértéke és minősége teljes arculatváltáson ment keresztül, határozottan kijelenthető, hogy egy globális szintű, megoldandó problémává nőtte ki magát, melyre máig nem született egy sikeresen alkalmazható megoldás. A migráció minőségi változása abban az értelemben tapasztalható, hogy jelentős számú család és átmenetileg vagy véglegesen kísérő nélkül érkező kiskorú is a hazájukat elhagyni kényszerülő vándorló tömeg részévé vált (ECPAT, 2016).
Kutatásomat kezdettől fogva a kiskorúak kiszolgáltatott helyzetének hangsúlyozása, jogainak védelme, szociális-mentális jellegű védelme határozta meg. Ezt a motivációt még inkább megerősítette a hatalmas tömeggel érkező, kiskorú menekültek száma,

akik az emberkereskedők elsődleges célpontjaivá váltak. Számos esetben a családdal érkező gyermekek is ugyanolyan mértékben kiszolgáltatottak és védtelenek az emberkereskedőkkel szemben, mivel az emberkereskedők sok esetben kényszerrel, kizsákmányolás céljából elszakítják őket a családjaiktól. Azok a szerencsésebbnek mondható gyermekek, akik épségben, családjukkal együtt érkeznek meg a célországba, az út során szenvednek el, többnyire emberkereskedők által elkövetett szexuális erőszakot, melyet a szülők képtelenek megakadályozni (UNICEF, 2018). Számos olyan, nem publikus közlésre szánt, szociális munkások által közölt eset is tudomásomra jutott, miszerint a menekült gyermekek szemtanújává váltak, az emberkereskedők által elkövetett édesanyjuk megerőszakolásának.
Ezen borzasztó események mind hozzájárulnak egy olyan intenzív mértékű, mentális jellegű probléma kialakulásához, mely jelentősen megnehezíti a célországba való beilleszkedést. A folyamatot még inkább nehezíti a társadalmak által helytelenül értelmezett és gyakorlatban rosszul alkalmazott, beilleszkedést meghatározó intézkedések megválasztása, mint a marginalizáció vagy az asszimiláció (Kosic et al., 2005, pp. 273–288).

Véleményem szerint a megfelelően definiált fogalmak, beilleszkedésre vonatkozó irányvonalak megválasztása, valamint a menekült gyermekek alapvető jogainak védelme és alkalmazása mind hozzájárulhatnának egy jól működő bevándorlási rendszer kilakításához. A menekült családokkal foglalkozó szociális munkások is megerősítettek azt a feltételezésemet, miszerint a gyermekek megfelelően szocializált-mentális szempontból elősegített, rehabilitációs jellegű foglalkoztatása, valamint későbbi, integrációt elősegítő oktatási-nevelési rendszerbe való bevonása hatással lehet a menekült szülőkre, azaz a szülők beilleszkedését is elősegíti. (Lásd mélyinterjúk, 4. fejezet) 70. Évfordulójához ért az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata. A Szentszék rendkívül fontosnak tartja az alapvető – első generációs - emberi jogokat, amelyeket az istenképiségből vezet le (Ujházi, 2010, pp. 87-118).

A téma aktualitását mutatja, hogy Ferenc pápa a Szentszékhez akkreditált száznyolcvanhárom állam és több nemzetközi szervezet képviselője előtt megartott nemzetközi évértékelőjének keretében, 2018. január 8-án, az egyik fő témaként, a migráció aktuális intenzitása kapcsán az alapvető emberi jogok jelentőségét emelte ki. Ennek egyik oka, hogy az idei évben az ilyen jellegű nyilatkozatok közül a 70.

Évfordulójához ért az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata. A Szentszék rendkívül fontos témaként tartja számon az alapvető emberi jogok védelmét. Ferenc pápa fontos üzenete a kérdés kapcsán, hogy napjainkban leginkább a menekültek vonatkozásában, ezeket az alapvető emberi jogokat hetven évvel a Nyilatkozat elfogadása után is számos ország nem tartja be.

Kutatási témám és ennek bizonyítására irányuló elemzésem egyik fő kérdése a menekültek kapcsán az integráció megvalósulásainak lehetőségei és sajátosságai, melynek jelentőségére hívta fel a figyelmet Ferenc pápa az évértékelője során. Az aktuális kérdést egy kétirányú folyamatként határozza meg, azaz a befogadó országnak elő kell mozdítania a befogadottak beilleszkedését, fejlődését, ugyanakkor a befogadottakkal szemben pedig elvárás „az őket vendégül látó ország jogszabályaihoz való elengedhetetlen idomulás, valamint az adott ország identitása alapjainak tiszteletben tartása". (Magyar Kurír Katolikus Hírportál, 2018)
Összességében kutatási témám választásának oka, hogy felhívjam a figyelmet és gyakorlatban is megfelelően alkalmazható javaslatokat fogalmazzak a kiskorú menekülteket nagy számban érintő emberkereskedelem jelenségére. Elemzésemet és megoldási javaslataimat a Szentszék által megfogalmazott javaslatok alapján vizsgálom. Mivel a napjainkban zajló megoldásokat célzó tárgyalások és egyeztetések- kisebb mértékű intézkedéseket leszámítva- nem mutatnak előremutató megoldást, így a migráció megoldására adható lehetséges válaszokat egy olyan, sokak számára vitathatlan és egyben támadhatatlan intézmény és annak vezetőjének álláspontja, javaslatai között keresem, aki az alapvető emberi jogokat és az érintett országok érdekeit is szem előtt tartva, rendkívül hasznos és reálisan alkalmazható megoldásokat kínál.

1.2. KUTATÁSI PROBLÉMA MEGFOGALMAZÁSA

A migráció és a menekült kérdés az elmúlt évek során egyre globálisabbá, kiterjedtebbé vált, mely már nemcsak a cél és tranzitországok számára jelent megoldandó problémát, hanem az Európai Unión belül is elvi vita alapját képezi. Emellett a szomszédos régiókat is érinti. Összehangolt válságkezelésre lenne szükség, amely figyelembe veszi a menekülteket, a befogadó társadalmak szempontjait és a

vallási közösségek migrációs kérdésre tett javaslatiat.

Rendkívül érzékeny kérdés a migrációs válság kezelésénél az állami jogalkotás és a nemzetközi jogban megfogalmazott alapelvek egymáshoz való viszonya (Weiner, 2018). Ebben a kérdésben a pápai megnyilatkozások sem egységesek. Tekintve, hogy a Vatikán abszolút monarchia és a Szentszék a katolikus egyház legfőbb vezetési irányelvű, a pápák külpolitikai, adott esetben migrációs politikai irányvobalana az eg a Szentszék egészének migrációs poltikáját jelenti.

Az általam vizsgált, bevándorlókra vonatkozó pápai megnyilatkozásokon kívül számtalan, más típusú pápai megnyilatkozás is tartalmaz a menekültekre vonatkozó irányelveket, úgymint a római kúria munkatársai előtt mondott éves beszédek és iránymutatások és az egyéb liturgikus események során megfogalmazott üzenetek. Mivel ezen alkalmakkor megfogalmazott irányelvek hosszú évek óta közvetítik a Szentszék álláspontját az aktuális társadalmi, politikai szituációt illetően, a kutatás elemzése során releváns forrásnak tekinthetőek. Mind XVI. Benedek, mind Ferenc pápánál megjelenik a menekültek és az emberkereskedelem áldozatainak befogadására vonatkozó kötelezettségek. Viszont Ferenc pápánál gyakrabban és intenzívebben jelenik meg a befogadás jelentősége, melyre vonatkozó feltételezéseimet a hipotézisemben is megfogalmazom és kvantitatív tartalomelemzéssel bizonyítok. Ferenc pápa befogadó nézőpontját tükrözi a következő megnyilatkozása is: „a menekültek, akik hosszú és szenvedésekkel teli úton érkeznek kerítéseket és falakat találnak, amelyeket azért emeltek, hogy távol tartsák őket úticéljuktól” (Wooden, 2017).

A pápa négy ige köré összpontosította migrációs politikáját, amíg ezt régebben a pápák csak megemlítették, napjainkban ezt egyre jobban kifejti, mit ért a bevándorlók védelmére megfogalmazott igék alatt „befogadni, védelmezni, előmozdítani és integrálni”. Így a legutóbbi vádorlók világnapja alkalmából megrendezett eseményen is ezen gondolatokat hangsúlyozta. Ferenc pápa menekültekre és az emberekereskedelem áldozataira a humanitárius vízumok egyszerűsített engedélyezése, valamint a családegyesítés fogalma is megjelenik, mely a migráció kérdésnek rendkívül intenzív részét képezi (Magyar Kurír Katolikus Hírportál, 2017).

Ferenc pápa a nemzetközi szervezetek és európai uniós tagországokat megosztó engedély nélküli belépés következtében alkalmazandó "őrizetbe vétel" helyett más megoldási javaslatokat fogalmaz meg. Továbbá a beilleszkedés nehézségeiből adódó feszültségek megoldására a migránsok szabad vallásgyakorlását, a munkavállalás és szakismeret elismerését, nyelvi és állampolgársági tanfolyamok megszervezését javasolja. Rendkívül fontos kiemelni, hogy a Szentszék aktuális álláspontja az integráció fogalmának meghatározását illetően nem egyenlő a korlátlan befogadás fogalmával. Ferenc pápát idézve: „ a befogadó országnak elő kell mozdítania a befogadottak beilleszkedését, fejlődését; a befogadottakkal szemben pedig elvárás „az őket vendégül látó ország jogszabályaihoz való elengedhetetlen alkalmazkodás, valamint az adott ország identitása alapjainak tiszteletben tartása". (Érszegi, 2018.09.01.)

Továbbá fontos kérdés a migráció áldozatainak befogadásának vizsgálatakor, a befogadó országok állampolgárainak jogait és igényeit mefogalmazni, melyre elemzésem során kitérek (Vatikáni Rádió, 2017.09.01)

Egyes pápai megnyilatkozások a migrációs poroblémát illetően külön megnyilatkozásokban utalnak a kiskorúak védelmére és jogaira.

Ennek értelmében fogalmazódott meg bennem egy újszerű elemzés elkészítése, mely elsőként világít rá a nemzetközi dokumentumok és pápai megnyilatkozások ideológiai irányú és tartalmi egyezésére.

Továbbá a pápa a részegyházak egységes fellépését is sürgeti, mindamellett, hogy felhívja a figyelmet az intolerancia, a diszkrimináció és a xenofóbia veszélyeire. Véleménye szerint a kulturális és vallási identitás megőrzése céjából ez erkölcsi kötelességünk. A pápa az egyház hittérítő tevékenységként írja le az aktuális migrációs helyzetet, melyet lehetőségként kell értelmezni, hiszen az egyház számáraa térítő munkát tesz lehetővé (Ujházi, 2017, pp. 96-117).

Bár a két általam vizsgált egyházfő migrációs politikájában vannak hangsúlyeltolódások, de az emberkereskedők által elkövetett szexuális kizsákmányolással szembeni fellépés igénye mindkettőjük számára egyértelmű. A migrációt kihasználó emberkereskedők és az általuk okozott szexuális kizsákmányolás tényét egyikük sem vitatja (Glatz, 2019.01.17).

A különböző időben kiadott pápai nyilatkozatok mindegyike rámutatt arra, hogy a migrációs kihívást kezelni kell, de nem tagadják, hogy milyen nehézségekbe ütközik

adott esetben a nemzetközi összefogás érdekében létrehozott eszközrendszer alkalmazása. Ez a megállapítás pápai korszakokotól független, melyt már II. János Pál is megfogalmazott Ecclesia in Europa c. (II. János Pál, 1999) apostoli buzdításának 102. pontjában , mely felhívja a figyelmet az egyetemes emberi értékekként definiálható integrációval kapcsolatos kötelezettségeinkre, ugyanakkor a nemzetek kulturális tradíciójának fenntartását is hangsúlyozza. Intelme közvetlenül Európára vonatkozó irányelvet javasol migrációt illetően. Ennek értelmében II. János Pál pápa szavai egy morális szempontból arányos arany közép-út megalkotását segítheti.
Ecclesia in Europa: A befogadás kultúrájáért

"Meg kell találni az európai népek társadalmi és kulturális világába törvényesen befogadott emigránsok valós integrációjának lehetséges formáit. Ez megköveteli, hogy ne engedjenek az indifferentizmusnak az egyetemes emberi értékekkel kapcsolatban, s hogy ne engedjék sérülni az egyes nemzetek saját kulturális örökségét. A békés együttélés és a belső gazdagságok kölcsönös cseréje teszi majd lehetővé egy olyan Európa építését, mely közös ház lehet, ahova mindenkit be lehet fogadni, senkit nem rekesztenek ki, mindenkit úgy tekintenek s mindenki felelősen úgy él, mint egyetlen nagy család tagjai." (II. János Pál, 1999)

Továbbá II. János Pál kiemeli az emberi jogok védelmét emberkereskedelem vonatkozásában is, AZ IGAZSÁGOSSÁG ÉS BÉKE PÁPAI TANÁCSA által kiadott "Az Egyház társadalmi tanításának kompendiuma" címmel kiadott evangéliumában.
"Ellentmondás van az emberi jogok ünnepélyes meghirdetése és ezek megsértésének – a háborúknak, a különféle erőszakcselekményeknek, elsősorban a népirtásoknak, a tömeges deportálásoknak, a rabszolgaság új meg új formáinak, így az emberkereskedelem, a gyermekek katonáskodásra kényszerítése, a munkások kizsákmányolása, az illegális drogkereskedelem, a prostitúció világméretű elterjedésének – fájdalmas valósága között. „Az emberi jogokat még azokban az országokban sem mindig tartják teljes egészükben tiszteletben, ahol erős demokratikus kormányzás van." (II. János Pál, 2007)

A pápai megnyilatkozások mellett ki kell emelni a Hittani Kongregáció véleményét, főleg társadalmi biztonsági szempontból (Vito Pio Pinto, 2003).

Tekintve a migrációs kérdés összetett természetét számos szentszéki dikasztérium reflektált az elvándorlás problematikájára. Nyilvánvalóan a különböző szentszéki dikasztériumok feladatkörüknek megfelelően vizsgálták az elvándorlás problematikáját. Tekintve, hogy az elvándorlásnak külön külpoltikai dimenziója van, a szentszéki Államtitkárság kompetenciája, különösen a második szekció, amely az államközi és diplomáciai kapcsolatok kérdéseiért felel, továbbá előmozdítja a Szentszék és a civilszervezetek közötti együttműködést. Mindezen területeken a migráció és bevándorlás kérdésköre megjelenhet és meg is jelenik a gyakorlatban, azaz jelentős szerepet tölt be a külpolitikai tárgyalásokon, melyeket a Szentszék egyes államokkal folytat (Troy, 2018).

Továbbá a második szekció felelős a további biztonságpolitikai kérdésekért. Ezen a szekción keresztül tolmácsolja az Államtitkárság a Szentszék hivatalos biztonságpolitikai álláspontját olyan kérdésekben, mint a keresztények biztonsági helyzete, az atomenergia békés célú felhasználása, általános biztonsági kérdések, terrorizmus, emberi jogok, vallási és etnikai előítéletek, vallásszabadság korlátozása, vagy a háborúk gyermek áldozatai. A szekcióhoz interdikasztériális bizottságok is kapcsolódnak, amelyeknél egyes térségek esetében azt is szem előtt kell tartani, hogy a Vatikáni szekció olyan területtel is rendelkezik, ami olyan térséggekel is foglalkozik, melyek többségében vagy kibocsátó országok (Arietta, 1997, pp. 314-315).

A menekültek között a keresztények egy jelentős része nem a katolikus egyházhoz, hanem vamelyik orthodox egyázhoz tartozik. Az ő esetükben a keresztény egység rendelkezik a megfelelő kompetenciával (Keleti Egyházak Kongregációja, Keresztény Egység Előmozdításának Pápai Tanácsa, Vallási Párbeszéd Tanácsa), mely esetében a katolikus egyháznak kötelessége nincs, de mégis lehetőség segtíséget nyújtani: templomok rendelkezésre bocsájtása és communicatio in sacris törvénykönyvben szabályzott lehetőségeinek alkalmazására. A katolikus egyház migrációs kérdést kezelő és megoldási javaslatokat kidolgozó összetett rendszerének jelentős része, az Államtitkárság, mely egyfajta „információfúziós” központként is működik, vagyis a többi dikasztériumoknál megjelenő releváns információkat felhasználja, elemzi-értékeli, és a döntéshozó – leginkább a római pápa - számára átadja (Ujházi, 2017, pp. 99-117.).

A téma vizsgálata szempontjából elengedhetetlen az alapvető fogalmak meghatározása, amley a migráció megoldására és kezelésére alkalmazható eszközök kialakításához jelentősen hozzájárulhatna. Többnyire Ferenc pápa és az általam vizsgált humanitárius szervezet, a Katolikus Karitász egységes véleménye, hogy a migráció és menekült-kérdés fogalma és sajátosságai nem értelmezhetőek ugyanazon fogalomként. Ezen szervezetek elvei alapján a migráció folyamatát mérsékelten kellene támogatni, többnyire a környező országokban kialakított gyakorlati támogatással, kisebb motivációt teremtve a kényszerű elvándorláshoz. Ugyanakkor a már megérkező, hazájukból elmenekült személyek esetében már nem lehet mérsékelt álláspontra helyezkedni, főleg a kiskorúak esetében. (lásd. mélyinterjúk, 4. fejezet) A menekültek érdekei, védelme vonatkozásában mind Ferenc pápa, mind XVI. Benedek pápa, de érdemes megemlíteni, hogy már II. János Pál is krisztusi kötelességből eredő segítséget fogalmaz meg. Az elméleti alapok gyakorlatra váltásában segédkeznek a katolikus segélyszervezetek. Ezek közül kiemelkedik, a Szentszék hivatalos segélyszervezete a Katolikus Karitász. A katolikus egyház a szegények, a kitaszítottak segítésében, amelybe a vándorlók, száműzöttek is beletartoznak mindig is élen járt (Ujházi, 2017. pp. 140-148). Az egyház állásfoglalása a liberális értékrendet, továbbá az alapvető egyéni szabadságjogokat és más vallások elfogadását illetően túlmutatnak II. János Pál gondolatain, ugyanis már XIII. Leó pápa is határozott irányelveket fogalmazott meg a kérdést illetően. Értelmezése szerint, az alapvető emberi szabadság a külső és belső törekvések megvalósításának eszköze, melynek semmilyen külső és kényszer nem állhatja útját. Ugyanakkor hangsúlyozza, hogy a szabadságjogok érvényesítése korlátozott, melynek a “helyes ész” szab határt, a természetjog keretei között, kimondván, hogy a hatalom nem a nép, hanem Isten kezében van (Gájer, 2013).

Az egyház intézményes kereteinek kiépülésével a szegénygondozás és az “idegenek” segítése is intézményesült. A modern világban pedig kialakult a katolikus segélyszervezetek struktúrája egyházi és világi jogi szabályozása. Továbbá a kutatási téma szempontjából fontos kihangsúlyozni, a katolikus segélyszervezetek tevékenysége nem hasonlítható más cilvil szervezetek munkájához, melyeknek motivációja egyedülállóan az alapító, a Názáreti Jézus példájából és az Evangéliumra vezethető vissza (Fischl, 2006, pp. 92-101).

A jelenlegi migrációs válság globális és összetett jellegéből adódóan a Szentszék által megfogalmazott javaslatok és a nemzetközi szervezetek irányelveinek összehangolása rendkívül előremutató és határozottan célravezető megoldás lehetne.
A Szentszék által képviselt aktuális álláspont szerint, a menekültek által megtett viszontagságokkal teli, kimerítő és egyben reménytelen út egyértelműen mentális és fizikai terhet ró a menekültekre, mely tény a kiskorúak esetében sokszorozódik. A mentális problémák kialakulásához jelentősen hozzájárul az emberkereskedők által elkövetett szexuális jellegű kiszákmányolás, mely életreszóló traumát okozva megnehezíti a célországba való beilleszkedést (Hodge, 2014, pp. 111-118). A migrációs folyamat sajátosságainak tárgyalása kapcsán vitathatatlan tényként kell kezelnünk az emberkereskedők jelenlétét, mivel a menekültek nagy része az ő közvetítésükkel érekezik a célországokba. Ennek értelmében egyértelműen megnő az emberkereskedők által alkalmazott kizsákmányolás lehetősége, mely átmenetileg vagy véglegesen egyedül maradt gyermekek számára végzetes lehet. Ennek okán a kiskorú menekültek korlátlan és egyben speciális védelmet igényelnek, melyre az alapvető, gyermekekre vonatkozó jogokat tartalmazó egyezmények alapján korlátlan jogot formálhatnak, illetve ezen jogok alkalmazása kötelező érvényű minden egyes, egyezményt aláíró tagország számára (Os et al., 2016, pp-185-203).

Az integráció kérdését illetően, Ferenc pápa különbséget tesz a beilleszkedés alapvető formái között, szétválasztva az akkulturáció, marginalizáció, asszimiliáció és integráció alapvető sajátosságait (The Holy See, 2018). A migráció megoldását célzó eszközök és gyakorlatban alkalmazható javaslatok kialakítása során elengedhetetlen ezen fogalmak definiálása, mivel a megfelelő beilleszkedési formát alkalmazva mind az adott célország társadalma számára, mind a menekültek számára egy előnyös, kompomisszumok alapuló, akár hosszú távon nyereséges megoldási forma alakulhatna ki. Továbbá tudatosítani kell a társadalom tagjaiban, hogy az emberkereskedelem nem egyenlő az illegális migráció fogalmával, azaz fel kell hívni a figyelmet annak veszélyére, hogy bármelyik migráns könnyen emberkereskedelem áldozatává válhat.

A probléma egyértelműen globális mértékű, amely ellen összehangolt és erőteljes fellépés szükséges. Ami az emberkereskedelemet szabályzó egyezményes jogszabályokat illeti, hiába a nemzetközi kooperáció és egyezmények ratifikációja, ha a korrupció jelenléte ilyen magas szinten áll, mint például Bulgária vagy Románia

esetében. (Rusev, 2013) Amíg a korrupt rendszereknek érdekében áll emberkereskedelem támogatása, addig gyakorlatban nem tehetünk semmit az áldozatok megóvása érdekében. A számos nemzetközi összefogás, az áldozatok érdekében átalakított jogszabályozás ellenére, az adott ország rendszere csak „elméletben" támogatja az emberkereskedelem áldozatainak védelmét, „gyakorlatban" pedig a nemzetközileg kiszabott prevenció és szabályozás látszatát sem tapasztalhatjuk. Tehát mindazok ellenére, hogy ezen az országok elfogadják az ilyen irányú, nemzetközileg elfogadott irányelveket, sajnálatos módon az adott országokban gyakorlati alkalmazásukra vonatkozóan sehol nem tapasztalhatunk sikeresen alkalmazott példákat. A kiskorú menekült áldozatok mentális és szociális jellegű segítsége nélkül, soha nem lesznek képesek az adott társadalomba való beilleszkedésre, ennek következtében a későbbiek során szociális-gazdasági terhet jelentenek az érintett társadalom számára. Mivel a menekült-kérdés jelentős mértékű problémaként rendkívül megnehezíti mind az érintett társadalom, mind a kiskorú menekült helyzetét, egy közös érdekeken alapuló, stabilan működő szociális-jogi rendszer kiépítése szükséges (Batstone, 2011). Ezen kérdéseket és lehetőségeket járom körbe kutatásom során, kvantitatív és kvalitatív vizsgálati módszerrel kiegészítve.

1.3. HIPOTÉZISEK

1. Feltételezem, hogy a pápai nyilatkozatok elemzése alapján, hogy napjainkban a társadalmi biztonság egyik legnagyobb kihívásaként definiálható emberkereskedelem és a menekült kérdés szorosan összefonódik.

a.) Feltételezem, hogy napjainkban az emberkereskedők intenzívebben kihasználják az évek során globális jelenséggé vált migrációt, mint XVI. Benedek pápa idején.
b.) Feltételezem, hogy az emberkereskedők tevékenysége a migráció szerves részévé vált, melynek következtében a migráció kezelésére irányuló javaslatok megalkotása rendkívül összetett megoldásokat igényel.

2. Igazolni kívánom, hogy a pápai nyilatkozatok alapján, hogy az emberkereskedők, többnyire szexuális jellegű kizsákmányolása leginkább a menekült kiskorúakat érinti.
a.) Feltételezem, hogy az emberkereskedők menekült áldozatainak többsége a kiskorúak és fiatal nők közül kerülnek ki, hiszen az általuk leggyakrabban alkalmazott,

legnagyobb nyereséget hozó szexuális kizsákmányolás eszközét leginkább az ő esetükben tudják érvényesíteni.

3. Feltételezem Habermas kommunikatív cselekvéselmélete és Schwartz értékrendszer alapján, hogy Ferenc pápa a többségében menekültek közül kikerülő emberkereskedelem áldozatainak kérdésében közelebb áll a klasszikus liberális biztonságpolitikai megközelítéshez, amely az állam és nemzet biztonságával szemben az egyéni biztonságot helyezi előtérbe.

4. Igazolni kívánom, hogy Ferenc Pápa a menekültek befogadását, integrációját illetően, szorosan illeszkedik a gyermekek jogaira vonatkozó nemzetközi szerződésekben foglaltakhoz, melyek tartalmilag az alapvető emberi jogokat biztosító elveket fogalmazzák meg.

a.) Feltételezem, hogy XVI. Benedek Pápa a menekültek befogadásának, integrációjának kérdését illetően megfogalmazott javaslatai nem illeszkednek a nemzetközi szerződésekben foglaltakhoz, mivel a nemzetek-államok érdekeit és helyi szabályzását részesíti előnyben, a mindenek felett álló alapvető individuális jogok érvényesítésével szemben.

5. Feltételezem, hogy mind a családdal, mind a kísérő nélkül érkező kiskorú menekültek életreszóló traumát szenvednek el, mely megnehezíti a beilleszkedés lehetőségét, ezzel megteremtve a társadalmi biztonság vallási és szociális jellegű gyengülését.

a.) Feltételezem, hogy a humanitárius segélyzervezetek által, tranzitzónákban biztosított foglalkozások az elszenvedett traumákat jelentősen csökkenthetik, mely a sikeres beilleszkedés eszközeként, akár a szülőkre is motiváló hatást gyakorolhatnak, mely jelentős hatással bír a társadalmi biztonság fenntartását illetően.

b.) Feltételezem, hogy a katolikus humanitárius segélyszolgálatokra jellemző előítélet nélküli segítségnyújtás nem tesz különbséget a menekültek között. Továbbá ezen elv alapján egy “arany középút” kikalakítása és alkalmazása egy újszerű nézőpont alkalmazásával megfelelő megoldást kínálhatna a migráció következtében felmereülő problémák kezelésére.

c.) Feltételezem, hogy a segélyszervezetek által, hazánkban biztosított szociális jellegű foglalkozások egyfajta "előintegráció" szerepét betöltve felkészítik a továbbutazó menekülteket a nyugati kultúra értékrendszerének ismeretére és alkalmazására, ezzel is elősegítvén az asszimiláció vagy marginalizáció folyamatára jellemző feszültségek elkerülését.

1.4. KUTATÁSI CÉLKITŰZÉSEK

A dolgozat elsődleges célja az emberkereskedelem és migráció kapcsolatának és az emberkereskedelem sajátosságainak kvantitatív alapú meghatározása a migráció és menekültekre vonatkozó pápai nyilatkozatok alapján. Továbbá a menekültek jogait tartalmazó nemzetközi szerződések és pápai megnyilatkozások összehasonlító kvalitatív elemzés elkészítése, melyben rámutatok a köztük lévő különbségekre és hasonlóságokra.

Kutatásomat 2014-ben, melyet 2019-ben zártam le. A kutatási célok egyikeként megfogalmazott kvantitatív vizsgálat során, az emberkereskedelemre és migrációra vonatkozó, minden évben megfogalmazott és a Szentszék hivatalos oldalán összegyűjtött pápai nyilatkozatokat elemzem. A vizsgált időszak keretét az emberkereskedelem globális megjelenése határozta meg, ugyanis a pápai nyilatkozatokban 2005-től találálható rendszeres utalás az emberkereskedelem áldozataira és a migráció és emberkereskedelem összefüggésére. További célomként jelöltem meg a két pápai időszak közötti különbség feltárását és bemutatását az emberkereskedelem és migráció megítélésének, valamint kezelésének vonatkozásában.

A hazai és a nemzetközi szakirodalom, valamint az eddigi kutatási eredmények alapján igazolom, hogy a napjainkban intenzívvé és globálissá vált migráció következtében, a hazájukat elhagyni kényszerülő menekült tömegben rejlő gazdasági nyereséget kihasználják az emberkereskedők, míg a 2015-ös év intenzív migrációs hulláma előtt a két jelenséget különálló, egymástól független fogalmakként volt értelmezhető, mára a két jelenség egyértelműen összefonódik (ICMPD, 2016, pp. 6-18). Ezen feltételezés bizonyítását a társadalom többsége számára vitathatatlanul elfogadott, migrációra vonatkozó pápai nyilatkozatok empirikus kutatása révén tárom fel. A kutatás célja egy intenzív, aktuális társadalmi biztonságot fenyegető jelenség bemutatása, újszerű

nézőpontok és vizsgálati módszer alapján. A kutatás újszerűsége, hogy a szentszéki nyilatkozatok irányelveit a társadalmi dimenzióba helyezi át.

Kutatási célként fogalmaztam meg az emberkereskedők által elkövetett, kiskorú menekülteket érintő kizsákmányolás feltárását, valamint a kizsákmányolás jellemzőinek meghatározását. Az emberkereskedők által alkalmazott, leggyakoribb kényszerítő eszköz és egyben kizsákmányolási forma, a szexuális célú kizsákmányolás (Barnert et al., 2017). Ezt a tényt XVI. Benedek pápa és Ferenc pápa ideje alatt megfogalmazott pápai nyilatkozatok tartalma alapján kívánom igazolni. Továbbá a pápai nyilatkozatok tartalma alapján bizonyítom, hogy az emberkereskedők fő célponja a családjuktól átmenetileg vagy véglegesen elszakított kiskorú menekültek és fiatal nők.

Manapság a menekült-kérdés kapcsán rendszeresen felmerül a korlátlan befogadás és a menekültek teljes elutasításának kérdése. Ezen álláspontokat meghatározva fel kívánom tárni a pápai nyilatkozatok migráció kezelésére vonatkozó nyilatkozati alapján, az egyes pápai időszakok befogadással kapcsolatos álláspontját. A pápák által megfogalmazott álláspontok feltárásán túlmenően, igazolni kívánom azt a feltételezésemet, miszerint Ferenc pápa befogadó álláspontjának egyfajta liberális jellegű szemlélet, latin amerikai származása miatt és a II. vatikáni zsinat utáni teológiai áramlatok, különösen a felszabdítás teológiája. A pápai nyilatkozatok migránsokat érintő politikai ideológia vizsgálatára vonatkozó hipotézis esetében, a kutatáshoz használt tartalomelemzés elkészítéséhez nem elégséges csupán a pápai nyilatkozatokban megtalálható egyes szavak gyakoriságát megvizsgálni, hanem ezeket egy rendszer alapján kell felépíteni. Mivel a liberalizmust változatos és folyamatosan átalakuló értékrendszere miatt nem lehet egységes fogalmak alapján meghatározni, ezért Schwartz (Schwartz, 1992) által felállított, 10 kategóriából álló értékdimenziót alapján lehet következtetni a pápai nyilatkozatokban megtalálható konzervatív, illetve a liberális értékekre, ideológiákra, melyet Habermas (Habermas, 1985, pp. 10-63.) kommunikativ cselekvéselméletének vizsgálatával egészítek ki. Ezen ideológiai irányok a kezdetektől fogva meghatározzák a migrációs politika nézőpontját, viszont az egyház vonatkozásában különösen érdekes ezen ideológiák megjelenésének vizsgálata, mivel az egyházra jellemző fragmentált szerkezet a menekültek megítélése során is megjelenik, így nem lehet egyértelmű

vonatkoztatásokat levonni az egyház migrációs politikáját meghatározó konzervatív és liberális nézőpontot illetően.

Kutatásom során a vonatkozó kutatási előzmények alapján, megvizsgálom a nemzetközi szerződésekben megfogalmazott, gyermekek alapvető jogaira vonatkozó jogszabályokat, valamint a menekült gyermekek speciális jogaira utaló cikkek sajátosságait. Bizonyítani kívánom, hogy a nemzetközi egyezményekben megfogalmazott, kimondottan menekült gyermekeket érintő jogszabályokon túl, az egyezményben megfogalmazott más jogszabályok, mint minden gyermeket, a menekült gyermekeket is de facto megilleti. Ezt követően kidolgozom a nemzetközi szerződésekben megfogalmazott alapvető emberi jogokat védő, a tagországok számára kötelező érvényű cikkek és a pápai nyilatkozatokban található menekülteket megillető jogok egyezését. Ezen kutatási eredményeim alapján feltárom az adott pápai időszakra jellemző menekült-kérdés, alapvető emberi jogok védelme vonatkozásában megfogalmazott álláspontját.

A menekülteket segítő Katolikus Karitász humanitárius segélyszervezet keretei között tevékenykedőkkel készített mélyinterjúk elemzésével és értékelésével célom feltárni a migráció és menekült "státusz" közti különbségeket, valamint a "krisztusi kötelességből" fakadó segítőszándék sajátosságát. Továbbá az interjúk tartalma alapján igazolni kívánom a kiskorú menekültek körében tapasztalt mentális problémák jelenlétét és azok kezelésére irányuló terápiás lehetőségekként alkalmazható foglalkozások hasznosságát, mely mind a gyermekek, mind a szülők számára megkönnyíthetné a beilleszkedés folyamatát.

Kutatásom kizárólag a családdal érkező kiskorú menekülteket érintő kizsákmányolást és annak következtében kialakuló, beilleszkedést megnehezítő mentális problémák tényére, valamint az őket megillető alapvető jogok ismertetésére és védelmére terjed ki. Mivel hipotéziseimet alapvetően a menekültekre vonatkozó pápai nyilatkozatok Mann-Whitney (1947) próbával kiegészített tartalomelemzés alapján vizsgálom, melyek - egy két javaslatot leszámítva- nem választják szét határozottan a kiskorú menekültekre és nagykorú menekültekre vonatkozó megállapításaikat, így a kutatási eredmények fejezete a felnőttkorú menekültekre is vonatkozó jogokra és tényekre való utalást is tartalmaznak majd. Kutatásom során nem vizsgálom a kísérő nélkül érkező

kiskorúakat csoportját, mivel a vizsgálati időszak alatt jellemző alacsony és folyamatosan változó létszám nem tette lehetővé egy reprezentatív és egyben valid mérés elkészítésének lehetőségét. Valamint a csoport tagjaival készíthető terepmunka, interjú, illetve az eredtileg tervezett asszociatív csoport analízis a gyámok vizsgálatok engedélyezésére vonatkozó határozott elutasítása miatt kivitelezhetetlenné vált. Az értekezés célja a menekült táborokban gyűjtött tapasztalatokra alapozva, az alapvető értékrendszerek és jogszabályok bemutatása mellett a hiányosságokra való rámutatás, mely meghatározza az értekezés tematikáját és végső célját.

1.4.1. KUTATÁSI MÓDSZEREK

Kutatásom ideje alatt (2014 szeptember- 2018 május) az emberkereskedelem menekült származású kiskorúakra vonatkozó, leginkább szexuális jellegű témaköréhez kapcsolódóan széles körű adatgyűjtő tevékenységet végeztem, a szakkönyvtárakban (Országos Idegennyelvű Könyvtár, OKRI, BÁH és ENSZ Menekültügyi Főbiztosság dokumentumállománya, ELTE-Interkulturális Intézet Könyvtára, SAGEPUB, RESEARCHGATE, ELSEVIER) található tudományos publikációkat és nemzetközi jellegű folyamatokra vonatkozó forrásokat megismertem. Továbbá a kutatási célok megvalósítása érdekében összegyűjtöttem és áttanulmányoztam az emberkereskedelemre és menekült kérdésre vonatkozó javaslatok releváns hazai és külföldi szakirodalmát, az előzményi kutatásokat, tudományos cikkeket, publikációkat, tanulmányokat.

Az emberkereskedők által kizsákmányolt menekültek témakörében rendszeres szakmai konzultációt folytattam a UNHCR, a UNICEF és KATOLIKUS KARITÁSZ munkatársaival, akik friss és releváns statisztikákkal, forrásokkal láttak el. Továbbá nagy segítségemre volt a témavezetőm az egyház fogalmi kereteit és a téma egyházi-vallási vonatkozású kérdések tisztázásában és elemzésében.

Megállapításaimat, következtetéseimet a kutatás során kapott adatállomány segítségével fogalmaztam meg. Kutatási eredményeimet magyar és idegen nyelven tudományos folyóiratokban és egyetemi kiadványban publikáltam, valamint idegennyelvű és magyar tudományos előadások keretében és egyéb szakmai fórumokon bemutattam. A szükséges elméleti és gyakorlati ismeretanyag beszerzését, feldolgozását, valamint a kimutatott adatok, eredmények kategorizálását követően - a kitűzött kutatási célokat figyelembe véve - készítettem el az értekezés tervezetet.

Kutatásom során kevert módszert alkalmaztam, mivel a téma összetettsége és heterogén sajátosságú tartalma nem tette lehetővé az egyféle módszer alkalmazását. Továbbá a tudodmányos kutatásokkal szemben megfogalmazott általános követelményként, az objektivitás, reliabilitás (megbízhatóság) és validitás (érvényesség) elvét szem előtt tartva a rendelkezésre álló adatok alapján a felállított hipotézisek bizonyítását több szempont alapján végeztem el, elkerülvén a kvalitatív vizsgálattal járó szubjektív jellegű, ezért számos esetben vitatható eredményeket. A téma társadalmat megosztó jellegénél fogva, döntően kvantitatív típusú módszer alkalmazását követeli meg. Továbbá a kevert módszer biztosítja, hogy a kvantitatív adatok értelmezését a kvalitatív vizsgálatokkal egészítsük ki, míg a kvalitatív eredmények ellenőrzésében és validálásában a kvantitatív módszereknek van jelentős szerepe. Kevert módszer kereti között egyszerre alkalmaztam kvantitatív tartalomelemzést, valamint a vizsgált kérdések egyértelműbb megvilágítása érdekében kvalitatív interjúkat is készítettem.

Tehát a téma összetett jellege, társadalmi-szociológia-biztonságpolitikai-gazdasági aspektusát tekintve, a kevert módszer segítségével a nemzetközi szerződésekben megfogalmazott egyén-és államérdeken alapuló jogokat és alapvető szociológiai ideológiák összefüggéseit is könnnyen tudtam vizsgálni.
Napjainkban a kevert módszerekek használata rendkívül gyakoriak, mely során tudatosan a kevert típusú módszerrel vizsgálják a kutatás tárgyát (Hesse & Biber, 2010). A módszer gyakori elterjedésének egyik oka, hogy a körülöttünk lévő világot egyre inkább komplexebb módszerek alkalmazásával tudjuk csak leírni, ezzel mgeteremtvén a tudományos kuatás egy újabb korszakát, melyben túllépünk az eddig jellemző töredezettségen és módszertani korlátokon.

Ezt bizonyítja a 2007-től már rendszeresen megjelenő “Journal of Mixed Methods Research” című, kutatás szempontjából releváns folyóirat bevezető tanulmánya, mely már a kevert módszer új korszakának megjelenéséről ír (Creswell & Tashakkori, 2007, pp. 107-111).

A kevert módszer Campbell és Fisk (Campbell & Fiske, 1959) nevéhez fűződik, az általuk készített tanulmány olyan újszerű vizsgálatot ír le, amely a pszichológiai sajátosságok elemzéséhez egy többjellemzős-többmódszeres mátrixot használt fel.

Ezen mátrix felhasználása hozzájárult a felhasznált tesztek eredményeinek releváns vizsgálatához, azaz a ténylegesen a kiválasztott elemeket ragadják-e meg, vagy az eredményeket befolyásolja az alkalmazott mérési módszer. A végzett vizsgálat során egyértelmű cél volt, hogy a különböző módszerek használatával a kapott eredmények torzítását kiküszöböljem és az eredményeket minél inkább validáljam.

A kevert módszer használata rendkívül hatásosnak bizonyul, mivel más kutatókat arra ösztönözött az idők során, hogy a survey-alapú vizsgálatok interjúkkal és résztvevő megfigyelésekkel egészítse ki. Az újszerű módszer alkalmazására egyre gyakrabban kerül sor, mivel a tudományos kutatást végzők körében egyértelmű volt az egyetértés azt illetően, hogy nem létezik tökéletes alkalmazható módszer, vagyis minden egyes tudományos módszer egyértelműen „korlátolt" jellegű ebben a vonatkozásban. Tehát a különböző típusú módszerek keverése határozottan elősegíti a kutatás eredményességét, melynek segítségével így egy teljesebb képetet kaphatunk a vizsgált témáról. Emellett ezen módszer, a különböző adatforrásokból kapott eredményeket egymásra vonatkoztatásával szignifikánsan csökkenti a kutatói elfogultságot és szubjektivitást. Továbbá a kevert módszerre jellemző adatforrások triangulációját használtam. Az újszerű módszert számos tudományterület alkalmazza, leginkább az olyan kutatási témák esetében, melyek témájukat és tartalmukat tekintve összetett jellegűek (Creswell, 2009). Így a kevert módszeren alapuló megközelítéssel lehetőség nyílik arra, hogy az újonnan felvetett problémákat a maguk öszszetettségében lehessen vizsgálni (Morgan, 2007).

A kevert módszert alkalmazva, egyszerre használtam kvalitatív és kvantitatív jellegű elemzési módszereket. Ennek értelmében az egymástól jelentősen különböző módszerek ilyen jellegű kombinációja az adatgyűjtés és az adatelemzés összehangolásán alapuló, valamint az eredmények integrált értelmezését és leírását szintetizáló vizsgálatot eredményezett. Mivel a kvalitatív és kvantitatív módszerek eszközeinek párhuzamosan való felhasználása és alkalmazása történhet egy időben és időben eltolva, így az egyes hipotézisek bizonyítását megkövetelő elemzésekhez szükséges módszerek egy részét egyszerre alkalmaztam, míg más hipotézisek esetében, a többnyire kvalitatív módszer alkalmazásához szükséges résztvevők igényeihez igazítva, az elemzést időben eltolva tudtam elkészíteni (Hanson & Grimmer, 2007).

A kutatásom során kizárólag kevert módszert alkalmaztam, szemben a több módszertant felhasználó kutatásoktól, melyet számos esetben összemosnak, ugyanazon módszerként értelmeznek (Feilzer, 2009). Az általam alkalmazott módszer elsődleges szerepe az eltérő módszerek összehangolása, szemben a több módszert alkalmazó kutatásokkal, melyek esetében több kvalitatív (narratív interjúkat és résztvevő megfigyelést), illetve több kvantitatív (kísérletet és survey-t) módszertant használnak. A kevert módszeren alapuló kutatások különlegességét pont az adja, hogy egyszerre kísérli meg felhasználni a kvalitatív eszközök sokszínűségét, a feltárás eszközével kiegészítve, végül számszerűsíthető és általánosítható eredményeket produkálva (Morgan, 1998).

Az alkalmazott tartalomelemzésre jellemző trianguláció jelensége (több vizsgálati módszer használata egy kutatáson belül) a kutatás során (Creswell & Clark, 2011, pp. 203-230) lehetővé tette, hogy egymástól eltérő módszerek alapján kapott eredmények egy irányba mutassanak, azaz konvergáljanak. Így az általam készített kutatási eredmények gazdagabbá, árnyaltabbá váltak, és egyúttal határozottan megfelelnek a megbízhatóság és hitelesség elvének. A különféle vizsgálati nézőpontok felhasználása lehetővé tették a módszerek egymást való kiegészítését. Így a kvantitatív módszerből származó eredmények megerősítették és egyben kiegészítették a kvalitatív módszerrel kapott eredményeket. A kevert módszer felhasználása felvillantotta a vizsgált jelenség ellentmondásait, illetve további tisztázásra szoruló kérdéseket. Ennek értelmében megfogalmazható, hogy a kutatásom során elvégzett elemzések eredményei további kutatások alapját adhatják.

Kutatásom során a kevert módszer lehetőséget biztosított arra, hogy a pápai nyilatkozatokban előforduló, szexuálisan kizsákmányolt migráns kiskorúakra és nőkre vonatkozó utalásokat, a probléma megoldására javasolt lehetőségeket tartalmazó szavak, mondatrészek gyakoriságát vizsgáljam, mellyel az első két hipotézisemre választ kaptam.

Az elemzésem elkészítéséhez a tartalomelemzés módszerét használtam, mivel a módszer több tudományt átfogó, a társadalomtudományokban releváns kutatási módszer, melyet leginkább az interdiszciplináris jellegű témákat feldolgozó kutatások használnak. A tartalomelemzés objektív módszer, amelyben a megfelelően felállított kategóriák és kódok segítségével biztosíthatjuk a kutatásoktól elvárható reliabilitást, azaz ismételhetőséget. A tartalomelemzés első tudományosan megfogalmazott

definíciója BERELSON (1952) nevéhez fűződik: „A tartalomelemzés a kommunikáció manifeszt tartalmának objektív, szisztematikus és kvantitatív leírására szolgáló kutatási technika”.

ANTAL (1976) meghatározása alapján, „Tartalomelemzésnek nevezünk minden olyan eljárást, amelynek során közlemények, üzenetek törvényszerűen visszatérő sajátságai alapján módszeres és objektív eljárással olyan következtetéseket vonunk le, amelyek a közleményekben nyíltan kimondva nincsenek, de az üzenet megszerkesztettségének, azaz kódolásának a módjából kiolvashatók s esetleg más eszközökkel, más módon nyert adatok segítségével megerősíthetők, igazolhatók”.

KRIPPENDORF (1995) meghatározásában „A tartalomelemzés olyan kutatási technika, amelynek segítségével adatokból a kontextusaikra vonatkozóan megismételhető és érvényes következtetéseket vonhatunk le”.

Az elemzés során törekedtem a tudományos kutatásokkal szembeni ezen követelmény betartására, azaz mindvégig szem előtt tartottam a megbízhatóság és érvényessége és objektivitás elvét. Ennek értelmében a lehető legpontosabb, releváns szempontok alapján választottam ki a dokumentumokat, amelyekre vonatkozóan a vizsgálat végén a megállapításokat fogalmaztam meg.

A tartalomelemzés módszerének alkalmazása előtt elengedhetetlen számításba venni, hogy a túlzottan nagy terjedelmű közlések vizsgálata során szinte lehetetlen minden egyes elemet figyelembe és számba venni. Rendkívül fontos tényező, hogy amennyiben a vizsgálni kívánt anyag túlságosan nagy mennyiségű, a tartalomelemzés megkezdése előtt a következő szempontokat érdemes figyelembe venni: ha a releváns anyag túl terjedelmes, akkor olyan mintát kell kiválasztania, amely elég nagy ahhoz, hogy tartalmazza a lényeges információkat, de elég kicsi ahhoz, hogy elemezni lehessen. Ezen mennyiségi és tartalmi követelménynek tökéletesen megfeleltek a 2005-től 2018-ig terjedő, emberkereskedelmre, szexuális kizsákmányolásra, valamint menekültekre vonatkozó nyilatkozatok. KRIPPENDORF (1997) meghatározása szerint a tartalomelemzés során felhasználható minatvételezés módjának számos lehetőségét választhatjuk, mely során random mintát is alkalmazhatunk.

A kutatás kvantitatív tartalomelemzéséhez szükséges minden évben, a migráció és menekültek napja alkalmából kiadott és elnevezett (migrants and refugees) pápai nyilatkozatokat, a Szentszék hivatalos oldalán megtalálható, eredetiben olvasható szövegek angol változatát használtam. (The Holy See, 2017) Az elemzés

végeredményének valid értelmezése szempontjából elengedhetetlenül fontos a kategóriák megfelelő definiálása. Ennek értelmében adott kategóriákként felállított és felhasznált szavak és kifejezések többféle értelmezésének lehetősége miatt, a tartalomelemzés szempontjából releváns kódokat, hívószavakat összegyűjtöttem és rendszereztem, melyek így a saját elképzeléseimet, hipotéziseimet tükrözik. Az így választott, elemzéshez felhasznált kategóriákat a vizsgálati eredmények fejezetben ismertetem.

A tartalomelemzés elkészítéséhez a MAXQDA softwer demo verzióját, valamint az SPSS Statistics programot alkalmaztam. Az elemzéshez felhasznált kódokat-kategóriákat a szövegek tartalma alapján állítottam fel egy kétlépcsős kódolási rendszerben.

A kutatás során, az emberkereskedelemre, szexuális kizsákmányolásra vonatkozó elemzésnél deduktív, Ferenc pápa és XVI. Benedek pápa a nyilatkozataikban fellelhető emberi jogok típusára, sajátosságainak vizsgálatához pedig induktív módszert alkalmaztam.

A kutatási eredmények első részében a pápai nyilatkozatok emberkereskedelemre és a szexuális kizsákmányolásra vonatkozó javaslatait vizsgáltam, melyet abszolút gyakoriság módszerével elemeztem. Az elemzés rávilágít arra, hogy a migráns, illetve a menekült szavak inkább egymás szinonímájaként jelennek meg a pápai nyilatkozatokban.

Az elemzés különböző ideológiákat vizsgáló fejezétben két szempont alapján hasonlítottam össze a XVI. Benedek és Ferenc pápa, a "menekültek és migráció évfordulója" kapcsán megfogalmazott, 2005-től 2018-ig tartó időszak nyilatkozatait, Habermas (1985) és Schwartz (1992) elmélete alapján. Az elemzés első részében Habermas-nál kutatási egységként az egyes tartalmi részekre vonatkozó utalásokat választottam (ezek többnyire bekezdések voltak). Viszont ezen módszer alkalmazása nem volt elégséges a kvantitatív kutatási módszer alkalmazásához, mert nem kaptam így szignifikáns különbséget – ennek oka a kevés esetszám. Ennek értelmében új kódolást alkalmaztam úgy, hogy az egyes mondatokat (akárcsak ahogyan Schwartz esetében is) választottam ki kutatási egységként. Az így kapott adatokat táblázatban tüntettem fel, amely tartalmazza a szignifikancia szinteket, illetve a táblázat alatt egy rövid bekezdés foglalja össze az eredményeket. Tehát mind Habermas-féle, mind a Schwartz-féle elemzésnél kvantitatív tartalomelemzést végeztem, melyet Mann-

Whitney (1947) próbával egészítettem ki, mivel a tartalomelezés kevert jellegének köszönhetően a kvantitatív tartalomelemzésen belül alkalmazhatóak a különböző statisztikai próbák. A kutatás során nem alkalmaztam mintavételi eljárás, mert a kutatás tárgyát alkotó nyilatkozatokat kivétel nélkül megvizsgáltam, azaz teljes körű lekérdezést alkalmaztam. Számos pápai intelem született, viszont az "üzenetek" kategórián belül, a kutatás céljából csak a migrációs és emberkereskedelem témát érintő nyilatkozatokat vizsgáltam meg. Azaz a téma kellőképpen le volt szűkítve és így lehetséges volt az összes olyan dokumentumot megvizsgálni, amelyeknek a középpontjában a migráció állt, ennek köszönhetően nem volt szükség mintavételi eljárás alkalmazására. Ennek értelmében egy szekunder típusú kutatás született, melyet primer jellegű, kvalitatív interjúkkal egészítettem ki.

Negyedik hipotéziseimre az elemzés nemzetközi szerződések és pápai nyilatkozatok viszonyát vizsgáló részek adnak választ. Az elemzés ezen részét teljes mértékben kvantitatív elemzési módszer alapján nem lehetett összehasonlítani, mivel a szerződések és a pápai nyilatkozatok tartalmai nem homogének, sem tartalmi szempontból, sem terjedelem szempontjából. Ennek értelmében a szerződések migránsok, menekültek jogaira vonatkozó tartalmát kvalitatív összehasolító mószerrel kiegészítve vetettem össze a pápai nyilatkozatokban található migránsokra, menekültekre vonatkozó jogokkal.

Kutatásom során fontosnak tartottam megjeleníteni a menekültekkel mindennapos kapcsolatot tartó, humanitárius jellegű feladatokat végző személyek megszólaltatását, melyre a legkiválóbb eszköz az interjú, mivel társadalomtudományos módszerként a vizsgált jelenséget és azok egyes összefüggéseit sokkal mélyebben, átfogóbban mutat be a kiválasztott személyek saját élményeinek, tapasztalatainak, érzéseinek elemzése alapján. Így a kutatás két mélyinterjút tartalmaz, melyet a Katolikus Karitász vezetőjével és egy tranzitzónában tevékenykedő, a mentális problémák csökkentésére alkalmazott művészetterápiát alkalmazó szakemberével készült, a mélyinterjú tudományosan előírt szabályai alapján. Azaz a kvalitatív jellegéből adódóan olyan interjú elkészítésére törkedtem, amelyben előre kijelöltem a beszélgetés fő irányát, szabad teret engedve az interjúlalany önálló gondolatainak, érzéseinek kibontakozására, mely biztosította a rugalmas, közvetelen hangnemet (Miles & Huberman & Saldana, 1994, pp. 221-255). Ennek következtében az interjú releváns módon tárta fel a témát illető kérdés gyakorlati vonatkozásait. Az interjúk releváns

feldolgozásának céljából, az interpretáció eszközét alkalmazva az interjú alanyok kérdésekre adott válaszainak szó szerinti idézését választottam. Az így kapott eredmények valós képet festve a migráció és a menekült kérdés elméleti és gyakorlati különbségeiről, valamint a kizsákmányolt-kiszolgáltatott helyzet következtében kialakuló mentális nehézségek leírásával, rendkívül hasznosan egészíti ki a kvantitatív módon kapott eredményeket, melynek részleteit a kutatási eredményeket bemutató fejezetben ismertetek.

1.4.2. DOLGOZAT FELÉPÍTÉSE

A bevezető fejezetben bemutatom a kutatásommal összefüggő tudományos problémát, megindokolom a témaválasztásomat. Ebben a részben szerepelnek a kutatási célok és hipotézisek, valamint ismertetem az alkalmazott kutatási módszereket.

Az értekezés elméleti alapvetésének keretében meghatározom a kutatási eredmények elkészítéséhez felhasznált fogalmakat, ideológiai elméleteket. Ennek értelmében a nemzetközi szervezetek és az elsősorban európai uniós gyakorlat alapján bemutatom az emberkereskedelem fogalmi meghatározását, a jelenségre jellemző sajátosságokat, az érintett országokat és társadalmi csoportokat, melyet releváns hazai és nemzetközi szakirodalom alapján végzek.

Ezt követően ismertetem a kiskorú menekültek érintő emberkereskedők által alkalmazott leggyakoribb kizsákmányolási forma, a szexuális kizsákmányolás jellemzőit, az életreszóló mentális és fizikai vonatkozású következményeit, valamint preventív jellegű megoldásra tett hazai és nemzetközi kísérleteket. Ezen fejezet tartalmazza a gyermekjogok történetének rövid áttekintését, mely a nemzetközi szerződésekben foglaltak megértését alapozza meg. A fejezet további részeként összefoglalom a pápák ideológiai nézetének vizsgálata céljából felhasználandó Schwartz és Habermas értékrendszerét. Az elméleti alapvetés alfejezetként, ismertetem a nemzetközi elméletek alapján meghatározott akkulturációs modellek, melyek a kutatás központi kérdését, az integráció sajátosságait és formáit mutatja be. Az ezt követő alfejezet bemutatja a két pápai időszak ideológia összehasonlítását megalapozó liberális társadalmi biztonság alapvető jellemzőit és azok történeti kialakulását. Az elméleti alapvetés utolsó alfejezetben a Katolikus Szervezetek

migrációs irányelvei és tevékenysége keretében a Caritas Internationalis egyik kimelkedő projektjét, a Share the Journey nevű programot mutatom be. A projekt a migráció kezelésére és integrációs lehetőségekre vonatkozó lehetőségeket ismerteti.

Az elmélet további alapvetéseként bemutatom a vizsgált pápai és szentszéki megnyilatkozások tartalmát. Elengedhetetlenül fontosnak tartottam, hogy a fejezet részeként összefoglaljam a kutatás keretét jelentő, pápai megnyilatkozások központi kérdéseként megfogalmazott, valamint hipotéziseimet is igazoló integrációs modelleket. a kutatási eredményeket megalapozó elméletként részletesen ismertetem a menekültekre vonatkozó pápai nyilatkozatokat, mind XVI. Benedek pápa, mind Ferenc pápa vonatkozásában, illetve bemutatom az elsősorban kiskorúakra vonatkozó, alapvető emberi jogokat tartalmazó nemzetközi szerződéseket. Továbbá a fejezet tartalmazza a menekültek sajátos helyzete és mentális állapotának elemzésére irányuló humanitárius segélyszervezetek vizsgálataként, a Katolikus Karitász hazai és nemzetközi tevékenységének bemutatását.

A harmadik fejezetben, nemzetközi kitekintésként összefoglaltam az emberkereskedelem jelenlétét és sajátosságait az európai térség egyes országaiban. Kitekintésként bemutatom Görögországban, Spanyolországban, Romániaban, és Bulgáriaban zajló intenzív emberkereskedelem sajátosságait. Tovább ismertetem és rámutatok az emberkereskedelemre vonatkozó regionális szabályzás hiányosságaira. A fejezet utolsó alfejezeteként, az európai térség emberkereskedelmét és meneülteket érintő irányelveket összesítő és alkalmazó Európai Parlament és Tanács jogszabályait mutatom be és elemzem.

A következő, negyedik fejezetben bemutatom a kutatási eredményeimet. A fejezet első részeként, a kvantitatív tartalomelemzés módszerével végzett eredményeit ismertetem. Ezen fejezetben a pápai nyilatkozatok tartalmának vizsgálata alapján, feltárom az emberkereskedelem és migráció összefüggéseit, valamint igazolom az emberkereskedők által leggyakrabban alkalmazott kiskorú menekültek körében elkövetett szexuális kizsákmányolás tényét, kvantitatív tartalomelemzés módszerével. A fejezeten belül elvégzem a pápai nyilatkozatokban található Schwartz és Habermas ideológiáján alapuló elemzést, melynek segítségével meghatározom Ferenc pápára és XVI. Benedek pápára jellemző ideológiai álláspontot.

Ezt követően a kvantitatív módszerrel kiegészített, kvalitatív összehasonlító módszerrel alapján kapott eredményeimet összegzem. Azaz részletesen feltárom a kiskorú menekültek jogaira vonatkozó nemzetközi szerződések és a menekült kiskorúak jogaira vonatkozó nyilatkozatok összefüggéseit. A pápai nyilatkozatok és nemzetközi szerződések összevetése során elsősorban kvalitatív összehasonlító módszert alkalmaztam, mivel a dokumentumok tartalmi szempontból nem homogének, így a kvantitatív módszerrel készített vizsgálat egy részét lehetett csak elvégezni. A kutatási eredmény második részeként, további kvalitatív vizsgálatként, a hipotézisek kiegészítéseként bemutatom és értékelem a Katolikus Karitász vezetőjével és művészetterapeutájával végzett mélyinterjúk tartalmát.

Az ötödik, utolsó fejezetben összegzem az általam feltárt új tudományos eredményeket, javaslatot teszek azok felhasználhatóságára, továbbá szakmai ajánlásokat fogalmazok meg.

A kutatási eredmények könnyebb értelmezése érdekében az ábrák, táblázatok és interjúk a szövegben kerültek elhelyezésre, a felhasznált irodalom jegyzéke, publikációim listája az értekezés végén található.

2. ELMÉLETI ALAPVETÉS

2.1. EMBERKERESKEDELEM FOGALMI MEGHATÁROZÁSA, SZABÁLYZÁSA

Embercsempészet-emberkereskedelem fogalmi meghatározása és szabályzása

Fontos szétválasztanunk az emberkereskedelem és az embercsempészet fogalmát. Az emberkereskedelemre jellemző kizsákmányolás esetében az érintett lányok nagy részét vagy erőszakkal hurcolják el az országukból, esetleg a saját szüleik adják el vagy önszántukból a szegénység elől menekülve keresnek megbízható munkát, amelyek nagy részéről sajnos bebizonyosodik, hogy csak hamis ígéret volt. Ebben az esetben már nem embercsempészetről, hanem emberkereskedelemről beszélünk (UNODOC, 2018). Viszont ezzel szemben az embercsempészet lényege abban áll, hogy a kivándorolni kívánó egyén fizet a csempészeknek a célországba való szállításért.

A kivándorlók nagy gazdasági veszteséget jelentenek a kibocsátó országnak. A jobb remény érdekében útnak induló migránsok hatalmas kockázatot vállalnak, hiszen a hosszú út során bárhol, bármikor letartóztathatják és visszatoloncolhatják őket. Ennél is borzasztóbb, amikor a migránsok az út viszontagságai miatt veszítik életüket. A fő kérdés az, hogyan indulhat mégis útnak, mint illegális migráns? A válasz egyszerű és sajnálatos módon mára bevált szokássá vált, hogy a kivándorlók egytől egyik egész életükre eladósodnak, hogy kifizethessék az út költségeit, illetve vannak azok a migránsok, akiknek nincsen pénzük az embercsempész kifizetésére, így ők lesznek azok, akik beleesnek az emberkereskedelem csapdájába (Jagusztin- Bodnár, 2008). A migránsok ezen része rabszolgaként dolgozik majd az őt kijuttató csempésznek, illetve nők és kiskorúak esetében a legtöbbször a szexuális kizsákmányolás formáját alkalmazzák. Számos olyan fiatal lány vág neki az útnak, akiket hamis ígéretekkel csábítanak el országukból, azzal bíztatva őket, hogy a családjukat is tudják majd így támogatni, de a valóságban ez a munka csak és kizárólag prostituált munkát jelent.

Az emberkereskedők kizsákmányolási formái változatosak, vannak olyan migránsok, akiket prostitúció mellett kábítószer-kereskedésre vagy koldulásra kényszerítenek, köztük gyermekeket is. Azokat az illegális migránsokat, akiket farmokon, üzemekben vagy más mezőgazdasági területen dolgoztatnak, éppen csak annyit kereshetnek, ami

a napi betevőjükre elég. Így az áhított cél, miszerint majd haza is tudnak küldeni pénzt, nem valósul meg (ICMPD, 2017). Ekkor történik meg az a sok esetben kiszámítható következmény, amikor az illegális migránsok bűnözésre adják a fejüket azzal a céllal, hogy egy kis plusz keresethez jussanak. Emellett legális tartózkodás és munka híján nem tarthat igényt semmilyen jellegű egészségügyi támogatásra. Tehát tisztán látható, hogy a legális migránsok többszörös terhet rónak a befogadó országokra.

Az emberkereskedelem fogalmának összetett mivolta, valamint az országok különböző megítélése miatt nehéz pontosan definiálni az emberkereskedelem fogalmát. Az UNODC szerint (2018) az emberkereskedelem a következő fogalmakkal azonosítható: gyűjtés-toborzás, szállítás, rejtegetés, kényszer, korlátozás, elcsábítás, fizikai bántalmazás. Az emberkereskedelem bűncselekménye a nők elleni erőszak részének tekintendő, hiszen a prostitúciós célú emberkereskedelem áldozatai elsősorban nők és gyermekek. Ha visszatekintünk a „régmúltra", azt láthatjuk, hogy az első, e tárgyban született egyezmények az ún. „fehér rabszolgaságról", a nők és gyermekek áldozattá válása ellen próbáltak fellépni. A későbbi egyezmények hatóköre ugyan már mindkét nemre kiterjed – tehát nők és férfiak egyaránt lehetnek emberkereskedelem áldozatai –, a politikai nyilatkozatok és a kutatások azonban hangsúlyozzák, hogy az áldozatok túlnyomótöbbsége nő, illetve leánygyermek az anyagi célú szexuális kizsákmányolást célzó emberkereskedelem esetében. Mivel az országok eltérő bűntető törvényekkel és kulturális hagyományokkal rendelkeznek számos esetet nem ismernek el emberkereskedelemként, hanem ehelyett a kizsákmányolt áldozatot állítják elő és bűnelkövetőként ítélik el. Valamint ez a virágzó üzletág, amely már lassan megelőzi a kábítószer-kereskedelmet, valójában jól koordinált bűnszervezetek sokasága, amelyek a hatóságok kijátszásával és egyes szervezetek fenyegetésével zavartalanul bonyolíthatják le nyereséges üzletüket. A legborzasztóbb dolog, hogy mára 27 millió ember él rabszolgaságban és közülük csak 1-2 % az, aki megmenekül (Póczik, 2013). Így az emberkereskedelem zavartalanul működhet és szedheti továbbra is áldozatait.

Az emberkereskedelem problémája számos probléma szintézise. Az egyik ilyen probléma az illegális migráció, azaz az embercsempészés során sok migráns áldozattá válik, hiszen egy olyan kiszolgáltatott helyzetbe kerül, ahol a továbbiakban nem

alakíthatja önállóan a sorsát, a jövője, az élete más emberek döntéseitől függ. Ekkor történik meg, hogy az illegális migránsból kizsákmányolt személy lesz. A világ globalizálódásának, illetve a gyorsan fejlődő és a lassú fejlődést mutató országok különbözőségének köszönhetően más és más ipari környezet és munkaigény alakul ki (IOM, 2018). Ez helyenként magasabb életszínvonalat, életnívót és fokozott munkaerőigényt teremt, ezzel szemben a gazdaságilag hátrányosabb helyzetű régiókban jelentős szabad munkaerő-kínálatot jelent, ami szervezett vagy szervezetlen, legális vagy illegális módon áramlik a kiemelt és vonzó munkaerőpiacokra. Az emberkereskedelemnek az illegális migrációval való összefüggése, nem jelenti azt, hogy az emberkereskedelem minden áldozata illegális migráns lenne vagy, hogy minden illegális migráns az emberkereskedelem áldozatává válik. Az összefüggés abban áll, hogy az illegális migránsok kiszolgáltatottságuk okán veszélyeztetettebbek, így nagyobb a valószínűsége annak, hogy ilyen bűncselekmény áldozatává válnak.

A megoldás, a megfelelő prevenció lenne, amely értelmében az országok egy egységes kritériumot fogadnának el, mely szerint minden országban ugyanolyan mértékben járnának el az elkövetőkkel szemben. Az Európai Unió által ratifikált, emberkereskedelemre vonatkozó jogszabály (2011/36/EU) minden egyes tagállamra azonos kritériumokat szab ki az elkövető felkutatás és elítélése, valamint az áldozat rehabilitációját illetően. Az egyezmény öt pontban összesíti az emberkereskedelem elleni küzdelem alapvető eszközeit.

"1. Az áldozatok beazonosításának, védelmének és segítésének erősítése, különös hangsúlyt fektetve a gyermekekre.

2. Az emberkereskedelem megelőzésének erősítése és az iránta való kereslet csökkentése.

3. Az emberkereskedők büntetőjogi felelősségre vonásának fokozása.

4. A koordináció, az együttműködés és a koherencia fokozása az EU-n belül, a nemzetközi szervezetekkel és harmadik országokkal, valamint a civil társadalommal és a magánszektorral.

5. Az emberkereskedelem új tendenciáival kapcsolatos ismeretek bővítése, és azok hatékony kezelése." (2011/36/EU)

Egyes, erősen érintett tagországok számos lépést tettek a cél érdekében, ezt egy későbbi fejezetben részletezem.

2.2. GYERMEKEK SZEXUÁLIS CÉLÚ KIZSÁKMÁNYOLÁSA

A gyermekprostitúció, mely az emberkereskedelem egyik "legvirágzóbb iparága" olyan globális probléma, amely nagymértékben érinti hazánkat is. Magyarország nemcsak tranzit-ország, hanem kibocsátó-ország is. Pontos adatok vagy akár becslések a magyar statisztikát érintően rendkívüli módon hiányosak, így nehéz megállapítani a kiskorú áldozatok számát a gyermekkereskedelem bármely formáját illetően. A hivatalos adatok szerint kevés olyan büntetőperre került sor, ahol a gyermek szexuális kizsákmányolását tárgyalták (pedofília, pornográfia). Elszomorító tény, hogy egyetlen olyan büntető eljárás nem indult, amely tárgya a gyermekek kényszermunka vagy szervkereskedelem körét érintette volna (Fehér, 2004, pp. 91-99).

Az átlagos becslések szerint a világon évente több, mint egy millió gyerek kerül a szex-piacra, főleg a harmadik világ országaiból származó gyerekek közül. Ugyanilyen arányban használják ki az emberkereskedők a gyermekeket gyári és mezőgazdasági munkásként. Pontos adatok szerint 170 millió kiskorú végez emberkereskedők által kényszerített munkát méltatlan körülmények között (Holt, 2018).

Muszáj megemlítenünk a gyermekek fegyveres harcokban való részvételét, illetve a drogkereskedelemben való aktív szerepüket, melyet szintén az emberkereskedői hálózatok működtetnek és irányítanak (Tiefenbrun, 2007). Emellett rendkívül „profitáló" a Balkán térség országaiból érkező gyermekek zsebtolvajjá való kiképzése olyan nyugati, fejlettebb országokban, mint az Egyesült Királyság. Nem ritkák az olyan esetek sem, ahol a gyermekeket háztartási alkalmazottként tartják (Jones, 2012, pp. 77-94).

Magyarországon 1998 óta volt érvényben az a jogszabály (Btk. 175/B. §: Emberkereskedelem), miszerint büntetendő cselekmény az emberek eladása, megvásárlása és szexuális célú kizsákmányolása, *„Aki, mást elad, megvásárol, ellenszolgáltatás fejében átad, átvesz, más személyért elcserél, úgyszintén, aki ennek érdekében toboroz, mást szállít, elszállásol, elrejt, másnak megszerez bőntett követ el, és három évig terjed*ı *szabadságvesztés büntetéssel büntetend*ő*."*(Btk., 1978)

A jogszabály azóta az Alaptörvény 15. Cikk (1) bekezdésben foglalt 354/2012. (XII. 13.) *Korm. Rendelet az emberkereskedelem áldozatai azonosításának rendjéről*

jogszabály tartalmaz. (Alaptörvény, 2012)

Ugyanez a jogszabály érvényes a szervkereskedelemre, illetve a gyermekek esetén a tiltott pornográf felvételek készítésére és azokkal való visszaélésre. Ennek számos oka van, többek között a probléma felismerésének hiánya, a nyomozási, felderítési, bizonyítási nehézségek. Erre számos példát szolgáltat a valóság, amikor egyes, szexuális „munkavégzésre" kényszerített kiskorúak, mint elkövetők kerülnek a bíróság elé, akik a hatóságok szerint önszántukból választották ezt az életformát. Az ilyen gyermekek külföldön való szexuális kizsákmányolása a külföldi hatóságok szerint is csak illegális „migráns problémának" tekinthető, akik nem kényszermunkát végeznek. Tehát a megfelelő eljárás hiánya a megfelelő társadalmi megítélés hiányosságából is fakad, melynek során nehezen definiálható és pontosan behatárolható az ilyen esetekben a gyermek- kizsákmányolás szintje. Nehéz olyan egységes definíciót találni, amely minden kultúrában, szociális körülmények között megállja a helyét és ugyanolyan jelentőséggel bír, hiszen kultúránként változó a gyermekmunka végzését illető szokások. Erre jó példa a harmadik világban élő gyermekek sorsa, akik kiskoruk ellenére is rendszeresen végeznek nehéz, megterhelő fizikai munkát. Mindezek ellenére a helyi közösségekben és a hatóságokban ez nem okoz felháborodást, hiszen hosszú idők óta bevett szokás a gyermekek munkában való részvétele (Bhalotra & Tzannatos, 2003). A gyermek kényszermunkát olyan folyamatként definiálhatjuk, amelynek következtében a gyermek iskolai és koncentrációs képessége nagymértékben romlik, amely munkát a gyermek szabadidejében végeztetnek illetve a gyermekre nézve megalázó (ILO, 2012). Ezen egyértelmű jelekből könnyen lehet következtetni a gyerekekkel végeztetett kényszermunkára. A gazdaságpolitikai változásoknak köszönhetően a szex-turizmus és a gyermekek- kereskedelem borzasztó mértékben megemelkedett a volt Szovjetunió egyes tagállamaiban és Kelet-közép Európában. Ennek számos oka van, többek között a „kinyíló" határok és a nagymértékű munkanélküliség. Illetve meg kell említenünk a jogi keretek fellazulását és a rendőri figyelem csökkenését.

Magyarország 2001-ben jelentős lépés történt az emberkereskedelem felszámolására, nemzetközi konferenciát rendezett, "Európai Regionális Előkészítő Konferencia címmel" az Európa Tanács a UNICEF és az OKRI részvételével, amely a 2002-ben megrendezett Yokohamai Világkongresszust előkészítő európai szakmai konzultáció

fóruma volt (Kane, 2005, p. 23). A konferencia egyik fontos jelentősége volt a Budapesti Nyilatkozat megjelenése (OKRI, 2011). Továbbá megrendezésre került az ECPAT és UNICEF konzultációja, amelynek eredménye Herczog Mária (2007) által szerkesztett önálló kötet, mely alapvető definíciókat fogalmazott meg az emberkereskedelem kapcsán. A globális méretű, több millió gyermeket érintő problémáról elsőként le kell szögezni azt a vitathatatlan tényt, hogy az emberkereskedelem szervezett bűnözés egyik legjobban virágzó fajtája, amely nemzetközi jellegű, különböző fizikai bántalmazás eszközeit alkalmazó bűntény (Herczog, 2007).

Az ILO szerint a gyermekprostitúció és pornográfia a kényszermunka legrosszabb fajtái közé tartozik, amely összetett jellege miatt is az emberkereskedelem legborzasztóbb része (ILO, 2009). A gyermekek többszörösen sérülnek fizikális és lelki értelemben is, hiszen sok esetben a ház körüli vagy mezőgazdaságban végzett munka mellett a szexuális (Fehér et al., 2004, p. 91.) szolgáltatásokra is kötelezik őket.

Fontos elkülöníteni egymástól a gyermekek szexuális irányú kizsákmányolásainak fajtáit, amelyek a következőek: szex-turizmus, házasságra kényszerítés, prostitúció, gyermekek szexuális kizsákmányolása közvetítőn keresztül pornográfia, gyermekekről készített pornográf video-, film-, fénykép- vagy hangfelvétel készítése, terjesztése, forgalmazása (UN, 2017, pp. 4-7). A gyermekek kereskedelmi szándékú kizsákmányolása nem ismer határokat, főleg az olyan térségekben, ahol elsősorban kereslet mutatkozik erre a borzasztó üzletágra illetve, ahol ezt a gazdasági, szociális és jogi helyzet biztosítja. Sajnálatos tény, hogy a kizsákmányolt gyermekek pontos koráról és számáról nem tudunk biztos adatokat, ami alapvetően megnehezíti a probléma definiálását. Nemcsak a gyermekeket exportálják a fejlettebb országokba, hanem sok kliens utazik a fejletlenebb régiókba is (Dél-kelet Ázsia, Afrika, Kelet-Európa, Latin- Amerika és a Karib-tenger), hogy igénybe vegye a gyermekkereskedők szolgáltatásait. A gyermekprostitúció terjedéséhez Kelet-Európa politikai nyitása is nagyban hozzájárul, melynek köszönhetően a kilencvenes évektől számos „kliens" kereste fel hazánkat, illetve a környező országokat (Románia, Ukrajna, Bulgária, Albánia, Oroszország) gyermekprostitúciós szolgáltatások céljából, hiszen ezek a térségek nagyon közeli pontok Nyugat- Európához. A probléma jelensége ezen

országokban tagadhatatlan, ezért számos preventív megoldás, illetve jogszabály született ezekben az országokban, bár a kimondottan gyermekek jogait érvényesítő és gyermekprostitúciót megelőző intézkedés nem született. Továbbá hiányos ismeretekkel rendelkeznek az igazságszolgáltatásban és gyermekvédelemben dolgozók, amely a probléma fő gyökerét jelenti (UN, 2017, pp. 53-59).

Az IOM elsődleges problémának a prostituáltak bebörtönzését tartja azaz, hogy nem áldozatnak tekintik őket, ezáltal megfelelő segítséget, támogatást sem kapnak (IOM, 2004). Számos esetben a segítséget olyan feltételekhez kötik, mely szerint csak akkor kaphatnak támogatást és segítséget, ha azonosítják az emberkereskedőket. A szexuálisan kizsákmányolt gyermekek egy életen át viselik a gyermekprostitúció nyomait, lelki, fizikai és szociális értelemben. Számos súlyos, akár halálos kimenetelű nemi betegségek áldozativá válnak, valamint az önértékelési zavar és depresszió nyomait is magukon hordozzák egy életen át, ami nehezíti a társadalomba való reintegrálódást, az iskolában való teljesítés minőségét (Ottisova et al., 2018). Továbbá ezeknek a gyermekeknek szembe kell nézniük a nem kívánt terhességgel és az ezzel járó abortusz borzalmas élményével és fizikai következményével. Valamint nehezíti az ilyen borzalmakat átélt gyermekek rehabilitációját a drog szerepe is, amelyet a „futtatók" eszközként használnak a gyermekek birtoklására. Ezek a gyermekek életük végéig a kábítószerfüggőkké válnak. A leggyakoribb jövőkép ezen gyermekek számára a felnőttkori prostitúció, illetve más egyéb bűncselekmények rendszeres elkövetése, létfenntartás céljából. Ennek magyarázata, hogy ezek a fiatalok nem rendelkeznek megfelelő iskolai képzettséggel, illetve szociális beilleszkedési zavaraik miatt nem is tudnak hatékonyan részt venni a társadalomban (Zimmerman & Kiss, 2017).

2.2.1. A SZEXUÁLIS KIZSÁKMÁNYOLÁS CÉLPONTJAI

Azon gyermekek válhatnak áldozattá, akik a szegényebb térségekből származnak, így a családjuk nem talál más anyagi forrást, mint a gyermekek eladását Másik jelentős faktor a korrupció jelenléte az egyes országokban, hiszen egy korrupt rendszer keretei között szintre „láthatatlanul" működhet az emberkereskedelem és azon is belül a gyermekprostitúció (Pennington, 2017). Meg kell említenünk még az iskolából való kimaradást, valamint a háborús övezetekben kialakuló árvaságot is, melyet jelentősen kihasználhatnak az emberkereskedők. Az esetek közül meg kell említeni az olyan

helyzetű gyermekek sorsát hazánkban, akik hátrányos szociális helyzetű családjukat önszántukból hagyják el. A gyermek családi élete jelentős hatással bír későbbi életminőségére. Egyes gyermek ezen okokból kerül állami gondozásba, ahonnan szökési kísérletet követ el számos alkalommal. Sajnos az esetek kivizsgálása sok esetben csak az adott hatósági személy jóindulatán múlik, mert általánosságban a hatóság kapacitás hiányra hivatkozva nem vizsgálja ki az egyéni eseteket, illetve az igazi elkövetőek felderítésére az esetek nagy részében nem kerül sor. Számos példát láthatunk arra vonatkozólag, hogy ezek a gyermekek valójában csak terhet jelentenek az adott rendőrkapitányságnak, mivel jelentős erőforrásokat von el a rendőrségtől (Herczog-Gyurkó, 2005). Minél fiatalabb egy gyermek, annál könnyebben sérül pszichés értelemben, hiszen még nem rendelkezik megfelelő lelki védelmező és értelmi funkciókkal. Ennek értelmében minél fiatalabb korában esett át az illető gyermek szexuális kizsákmányoláson, annál nehezebben gyógyíthatóak lelki sebei. Illetve elmondható, hogy a stabilabb pszichés állapottal rendelkező gyermek rehabilitációja jelentősen könnyebb folyamat.

Egyértelműen sokat számít a prevenció tekintetében az a tény is, hogy a gyermeknek mennyi ideig kellett elviselnie a kizsákmányolást. Érdekes tény az is, mely szerint a lányok nagyobb traumát élnek át a szexuális kizsákmányolás hatására, mint a fiúk. Fontos tényező az elkövető és a gyermek viszonya is (Kovács, 1997). Az elkövetők „sikerét" illetően fontos megjegyezni, a szervezett vállalkozásokat, amelyek jól koordinált működésükkel zavartalanul bonyolíthatják le „forgalmukat". A szervezett hálózatok kétféle módon tesznek szert az áruba bocsátható gyermekekre. Az egyik ilyen módszer a családoknak adott hamis ígéret, mely szerint a gyermeknek megfelelő körülmények között végezhető házimunkát kínálnak. Természetesen sok esetben a szülők tisztában vannak a szexuális kizsákmányolással és ennek tudatában adnak túl a gyermekükön. Az emberkereskedők másik módszere az elrablás (Vermeulen, 2005).

2.2.2. Keresleti igény

A gyermekek szexuális kizsákmányolását illetően a legfontosabb tény, amiről említést kell tenni, hogy amíg van kereslet a gyermekek szexuális irányú kihasználására, addig ez a bűncselekmény nem fog csökkeni. Éppen ezért az utóbbi időben inkább a keresleti igényeket vizsgálják a hatóságok, az áldozatok védelme helyett. A fő kérdés az elkövetőket motivációja, illetve személyük felkutatása. Sajnos, mint ahogyan azt a

valóság is mutatja ez a módszer sem hatásos, mivel a bűncselekmények száma nem csökkent (Herczog, 2002, pp.14-15). A cél érdekében hozott döntések egyik érdekes esete a Hollandiában meghozott törvény, miszerint a prostitúció legalizálásával a bűncselekmény csökkenésére számítanak. Hollandia esete különösen figyelemreméltó, hiszen ebben az országban mérhetetlen mértékű gyermekprostitúcióval találkozhatunk, akiknek nagy részét külföldi országokból, főleg Nigériából „szállítják" (Tiggeloven, 2001). A Child Right helyi szervezet szerint szám szerint közel 5000 külföldi származású kislányt dolgoztatnak prostituáltként. Számos országban, így Magyarországon is a büntetőtörvénykönyv nem ismeri a deviáns, gyermekekkel szembeni elkövetett szexuális kizsákmányolást, a pedofíliát (Czeizel, 1995). Ez jelentős problémákat okoz, hiszen a gyermek szexuális irányú kihasználásának ez az elsődleges oka.

Számos országban egy életen át tartó kezelésben részesülnek az ilyen betegek. Bár sem a gyógyszeres sem a drasztikus megoldások nem nyújtanak megfelelő megoldást, hiszen etikai és szakmai nézőpontból is vitathatóak. Természetesen az elkövetőkre sem a pedofília fogalma illik, őket inkább a profit hajtja, amellyel súlyos bűncselekményt követnek el.

2.2.3. AZ ABÚZUS KÖVETKEZTÉBEN KIALAKULÓ SZOCIÁLIS ÉS MENTÁLIS ZAVAROK

A világ populációjának (nagyjából 50 millió ember) egy százaléka, azaz 23 millió menekült él jelenleg száműzetésben, messze a hazájától, ezek nagy része kiskorú menekült, akik biztonságot keresnek egy másik országban. Az elmúlt tíz évben a világméretű menekült populáció száma megtízszereződött és az aktuális intenzív migrációs helyzet következtében ez ezen közösségek száma nagy valószínűséggel tovább növekszik (UNHCR, 2017). Ezen időszak alatt két millió gyermek vesztette életét háborús konfliktusok során, nagyjából hat millió gyermek szenvedett el súlyos sérüléseket és közel egy millió gyermek vált árvává (UNICEF, 2016).

A kiskorú menekültek beilleszkedését számos stresszor nehezíti, úgymint a hazájukban átélt háborús esemény borzalma, a biztonság keresése a megtett út által, az emberkereskedők általi kizsákmányolás és végül a beilleszkedés nehézségei egy olyan új környezetbe. Ezen gyermekek körében végzett felmérések egyértelműen bizonyítják a migráció következtében kialakuló mentális betegségek megjelenését,

úgymint a poszttraumás stressz szindróma, depresszió vagy generalizát szorongás. Ezen mentális betegségek jelentős nehézséget okoznak a menekült kiskorúaknak, mivel akadályozza az iskolai és más intézményes keretek közötti beilleszkedést. Így a mentális jellegű rehabilitáció szükségessége vitathatatlan, melynek egyik kiemelkedően hasznos közege lehetne az oktatás intézménye. A jelenség egyre nagyobb intenzitása miatt ezen sérülékeny csoport mentális egészségének biztosítása elengedhetetlen a befogadó országok számára (Hodes, 2000).

A kiskorú menekültek mentális problémáit kiváltó traumatikus élmények a következő helyzetekben alakulnak ki:

- A saját hazájukban a menekültek többsége számos traumát szenved el. A legtöbb esetben arra kényszerülnek, hogy meneküljenek a hazájukból a háború pusztítása, a rendszeres erőszak jelenléte, kínzás, a család és közeli barátok elvesztése miatt. A háborús körülmények között felnövő kiskorúaknak emlékeink sincsenek arról, hogy mi a stabilitás és biztonság fogalma, nem ismerik az iskola közösségét, vagy ha egy darabig részesültek is oktatásban a háborúnak köszönhetően tanulmányai félbeszakadtak. A szülők hiányának fájdalmas érzése és az általános bizonytalanság rendkívül gyakori jelenség ezen kiskorúak körében (Russel, 1999).
- Az út során szerzett traumák, melyet leginkább az emberkereskedők által elkövetett abúzus eredmények, megsokszorozza a háború során elszenvedett traumatikus élményeket. A több hónapig tartó út számos veszélyt rejteget a kiskorú menekültek számára, hiszen nagy részük árvaként vág neki az útnak, vagy saját családja küldi el a hazájából, a jobb élet reményében. Az egyre intenzívebb és célravezetőbb határőrizetet az emberkereskedők segítségével tudják kikerülni, akik később a kizsákmányolás és fizikai erőszak eszközét alkalmazva szexuális és más, rabszolga jellegű munkára kényszerítik őket (Ayott, 2001).
- Rendkívül nagy mértékű stresszt jelent a gyermekek számára az új környezetbe való beilleszkedés, ahol első lépésként bizonyítania kell a menekült státuszát. A beilleszkedés során ezen kiskorúak úgynevezett „másodlagos” traumát élnek át, hiszen a sajátjától teljesen mértékben eltérő kultúrájú közösségbe kell beilleszkednie. Ennek köszönhetően a beilleszkedés elsődleges közege, az iskola is további mentális nehézségekhez járul hozzá, hiszen a kultúra és nyelv ismerete híján kell integrálódniuk és barátot találni (Richman, 1998).

Kockázati tényezők, melyek hozzájárulnak a kiskorú menekültek körében kialakuló mentális problémákhoz:

Szülői tényezők (Pynoss, 2001)

- szülők hiánya
- bármelyik szülő által elszenvedett poszttraumás stressz
- depresszióban szenvedő anyák
- az anyák megkínzása
- a halott szülők utáni gyász
- a szülők tehetetlenség érzésének közvetlen tapasztalata
- a gyermekeket érintő stressz alábecsülése a szülők által
- a szülők munkanélkülisége

Gyermek tényezők (Garmezy, 1994)

- traumatikus események átélése közvetve és közvetlenül
- jelentős nyelvi korlátok
- poszttraumás stressz, mely a stresszes állapotok és körülmények között hosszútávú sérülékenységet eredményezhet
- pszichoszociális tüneteke következtében kialakuló fizikális problémák vagy alultápláltság

Környezeti tényezők (Wood, 1993)

- a viszontagságos út
- szegénység
- a menekült státusz meghatározásának hosszantartó ideje
- kulturális elszigeteltség
- a menekült táborban töltött időszak
- a befogadó ország újszerű környezete

A kiskorú menekültek körében előforduló mentális betegségek és azok tünetei (Mortimore, 2001)

Poszttraumás stressz

- tudatos ingerek kerülése, állandó szorngás, félelem az egyedülléttől, visszahúzódás
- a traumát újra és újra lejátszódik benne, rémálmok, hallucináció
- tehetetlenség és állandó félelem érzése
- a szervezet állandó “alarm”, készültségi üzemmódban van, ingerlékenység
- dezorientált viselkedés, koncentráció hiánya

- szorongásos zavarok
- fokozott ingerlékenység, nyughatatlanság
- különböző alvási zavarok
- fizikai tünetek, úgymint fejfájás, hasfájás
- depresszió, lehangoltság
- érdeklődés és öröm iránti hiány iskolai teljesítmény romlása

Az iskolai közeg és az oktatás jelentősége:

A traumatikus események hatással vannak a gyermek érzelmi és kognitív fejlődésére, ennek következtében befolyásolja a gyermek saját személy meghatározását és más személyek megítélését és elfogadását.

Azonban rendkívül nehéz a megfelelő kezelést megtalálni traumatikus élményeinek feldolgozása és kezelése céljából ezen gyermekek számára, azaz a klinikai terápiák hasznossága vitatható a menekült gyermekek körében, mivel a klinikai gyakorlat többségében olyan gyermekek körében alkalmazza ezen terápiákat, akik egyszeri traumákat éltek át (árvíz, iskolai lövöldözés), szemben a menekült gyermekekkel, akik az állandó háborús helyzet miatt folyamatos szorongást és bizonytalanságot élnek át. Ennek értelmében olyan komplex terápiára van szükség, mely összesíti az egyéni, családi és iskolai jellegű kezeléseket. Az egyszeri traumatikus élmények során alkalmazott kognitív viselkedés terápia által gyakran használt dráma és zene, valamint művészet terápia is hasznosnak bizonyulhat a menekült gyermekek rehabilitálását illetően (Lefcourt, 1984).

Összeségében elmondható, hogy a súlyos mentális tünetekkel és labilis személyiségtudattal rendelkező kiskorú menekültek esetleges fenyegetést jelenthetnek a befogadó társadalom számára, ennek értelmében az adott ország érdeke az iskolai kereteken belül megvalósuló beilleszkedés támogatása (Rudolph, 2001). A menekült gyermekek védtelen, rendkívül sérülékeny kiskorúak csoportja, akikről a legtöbb migrációt kezelő irányelvek és intézmények könnyen megfeledkeznek. Ennek értelmében a számukra kidolgozott rehabilitációs intézkedések kidolgozása égetően sürgős feladat.

2.3. A GYERMEKJOGOK TÖRTÉNETI ÁTTEKINTÉSE

A gyermeki jogok a szociális jellegű jogok, úgynevezett második generációs jogkörökként értelmezendőek, melyek a 20. század második felében jelentek meg. Az ilyen típusú alapjogok az állam számára kötelező érvényű előírásokat tartalmaznak, azaz az állam feladata az adott jogkörök által megfogalmazott életfeltételek biztosítása, a jólétének érdekében. Bizonyos gyermeki jogok tartalma és sajátosságai viszont, a szabadságjogok közé sorolhatóak (Freeman, 2004).

Az első generációs jogok tekintetében, melyek a XVIII. század végén fogalmazódtak meg, az állam be nem avatkozását fogalmazza meg, mindezt az egyének szabadságának védelmében. Míg a harmadik generációs jogok jellemzően a 20. század második felében megjelenő globális jellegű problémáira adnak választ az alkalmazandó jogszabályokkal (Kondorosi, 2000).

A század elején született, első kiskorúakra vonatkozó nemzetközi érvényű jogszabályok még csak egyes eseteket érintően fogalmaztam meg előírásokat, úgymint a leánykereskedelemmel szembeni védelem. Államközi együttműködést igényelt a gyermekekre és fiatalkorúakra vonatkozó munkafeltételek megállapítása is. Ezt követően jelentős mérföldkőként értelmezhető az időközben létrejött munkaügyi intézmények által megalkotott, elsőként megfogalmazott gyermekmunkát szabályozó előírások, majd 1924-ben „A gyermekek megsegítésére létrehozott nemzetközi unió" (Association internationale pour la protection de l'enfance) kezdeményezte a Nemzetek Szövetségének közgyűlésén egy egységes, nemzetközi jellegű gyermekek jogaira, védelmére vonatkozó egyezmény beterjesztését (Halmai-Tóth, 2008).

A Genfi Deklaráció megszületésével, elsőként jelent meg egy olyan univerzális jellegű szerződés, amely a kiskorúak alapvető jogait és védelmére vonatkozó feladatokat tartalmazza: „Az éhező gyermeket táplálni kell, a beteg gyermeket gyógyítani kell, a szellemi fejlıdésben elmaradt gyermeket támogatni kell; a züllés útján lévő gyermeket új útra kell téríteni; az árva és elhagyott gyermeket összegyőjteni és támogatni kell." (UN, 1924)

Ezen deklaráció még nem fogalmazott meg a tagállamokra kötelező érvényű előírásokat

a gyermekek jogaira vonatkozóan. Ezzel szemben viszont már az ENSZ által elfogadott egyezmény expressis verbis írja elő a kormányoknak a gyermek jogainak

biztosítását és védelmét. (Bokorné-Szegő, 1976) Az 1959. évi deklaráció nem tekinthető egységesen a gyermekek védelmével kapcsolatos feladatok összesítését, valamint a tagállamok számára továbbra sem fogalmaz meg kötelező érvényű ajánlásokat, mégis előrevetíti a gyermeki jogokat átfogóan szabályozó egyezmény kidolgozását.

Az egységes, nemzetközi, tagállamok számára kötelező érvényű egyezmény megszületesére még 1989-ig kellett várni, amikor New Yorkban elfogadásra került a Gyermek Jogairól szóló Egyezmény, melyet hozzájárult az ENSZ és az UNICEF későbbi gyermekvédelmi tevékenységéhez, továbbá megalapozta a gyermekek nemzetközi védelmében, az államok közötti hatékony és korszerű együttműködési folyamatokat (Douglas & Sebba, 1998).

2.4. A NEMZETKÖZI ELMÉLETEK ALAPJÁN MEGHATÁROZOTT AKKULTURÁCIÓS MODELLEK

Az akkulturáció története egészen az ókorig nyúlik vissza. Elsőként Kr. e. 2370-ből származó feljegyzések tartalmazzák, hogy Mezopotámia sumér uralkodói írásbeli törvényeket alkottak, annak érdekében, hogy megvédjék a hagyományos kultúrák gyakorlását az akkulturális változástól és meghatározott szabályokat hozzanak létre az idegenekkel való nemzetközi kereskedelemre vonatkozóan (Wiseman, 1962, pp. 161-172). Valamint kr. e.-i második évezredből származó régészeti bizonyítékok is rendelkezésre állnak, amelyek azt bizonyítják, hogy az egyiptomi birodalom a núbiaiaktól való elválás akkulturációs politikája helyett a hozzájuk való asszimilációt választotta (Smith, 1993). Az integráció vizsgálatát illetően fontos megemelíteni a kr. e. 1780-ban Hammurabi, az első babiloni uralkodó által megalkotott jogi kódexet, amely a sumér és sémi alattvalókra vonatkozó kultúrális integrációt részletezi (Wiseman, 1962, pp. 161-172.), illetve tartalmaz egy úgynevezett tájékoztatást is a külföldi telepeseket a bűncselekményeiről és azok büntetéseiről. Babilónia lakói a kezdetektől fogva sokféle nemzetségből tevődött össze, ezért a városok közötti állandó kommunikáció elengedhetetlen volt. A sokféle nemzettség együttélése az érintkezés szabadságát eredményezte, melynek következtében megteremődött az adott kulturális szokásokhoz való asszimilálódás. Hammurabi a különböző nemzetségekből álló hatalmas birodalmát egységes jogrendszer segítségével tartotta össze, melynek köszönhetően Babilon nagyvárossá válhatott (Harper, 1904).

Az Ószövetségi szövetségi törvény is az akkulturális szemlélet mentén íródott, amely az izraeliták számára bizonyos törvényen alapuló etnikai öntudatot tett lehetővé, továbbá más csoportokkal fenntartott interkulturális kapcsolatokra vonatkozó normákat írt elő.

Kr. e.-i 6. században a perzsák meghódították Babilont és Izraelt, így a mai Líbiától Indiáig terjedő multikulturális birodalom részét képezték. Perzsia sikerének kulcseleme a "a legyőzött államokkal való liberális és megengedő elbánás volt, amely a Közel-Kelet történetében egyedülálló politika volt" (Jackson, 1995, pp. 181–206). A rómaiak multikulturális hozzállását illetően, határozottan kijelenthető, hogy birodalmuk még hatalmasabb és maradandóbb volt, köszönhetően a kodifikált törvénynek és a helyi kultúrákkal való liberális bánásmódnak.

A multikulturalizmust vizsgálva érdemes megemlíteni a római döntési rendszert, ami nem az etnikai azonosságon, hanem az állampolgársági jogon alapult (Grove, 1997). Claudius császár véleménye szerint is:" Mi tette a [spártaiakat] és az athéniakat tönkretette, az hogy, ugyan a hatalmuk erős volt, de a legyőzötteket távol tartották maguktól, mintha idegenek lennének? Sokkal bölcsebb volt a mi alapítónk Romulus, aki sok néppel harcolt és állampolgárokká tette őket, még ugyanazon a napon és voltak olyan külföldiek, akik uralkodtak felettünk." (Tacitus, 1909, p. 32.) A görögök vegyes érzelmekkel voltak a külföldieket, illetve a nemzet szokásaira (ethnos) és a polgári jog racionalitására (polis) való hatásukat illetően (Cohen, 2000). Platón úgy vélte, hogy az akkulturáció társadalmi feszültséget eredményezhet, továbbá ő volt az első, aki akkulturációs politika típusokat javasolt és ő írta le elsőként az olyan típusú személyeket, akik, mint rendezetlen személyiséggel rendelkező egyének, megpróbálták magukat izolálni a társadalomtól.

A különböző államok közötti szabad érintkezés a jellegzetes vonások mindenféle keveredését eredményezte, mivel az új szokások iránti érdeklődés és igény mind a befogadó társadalom tagjait, mind a bevándorlókat magával ragadta. Ez annak a társadalomnak az esetében járhat a legkárosabb következményekkel, ahol a közéletet törvények szabályozzák, viszont a legtöbb közösség esetében, ahol a törvények messze nem olyanok, mint, amilyennek lenniük kellenének, nem eredményez különbséget. Azaz a lakosok az idegeneket szívesen látják és keverednek velük, vagy maguk is ellátogatnak egy másik államba, melynek elsődleges motivációja az utazás öröme. Ugyanakkor a külföldiek beengedésének elutasítása és a belföldiek külföldi

utazásainak megtiltása nem mindig lehetséges, mivel az ilyen államot barbárnak és a világ többi részével szemben embertelennek kiálthatják ki, illetve feltételezhetik, hogy az adott állam polgárai elfogadják ezt az idegeneket kirekesztő politikát és ezért ellenszenves, csökönyös jellemű személyiségekké válnak (Platón, 1969, p. 1495). Platón az akkulturáció minimalizálását javasolta, azt mondta, hogy az embereknek csak 40 éves koruk után kéne külföldre utazniuk. Azt is javasolta, hogy az ilyen utazók csak korlátozottan látogassák a város kikötő kerületeit, ezáltal is csökkentsék az állampolgárok találkozását az idegenekkel. A nyugati civilizáció történelme határozottan egyenlő az akkulturáció történetével (Platón, 1969, p. 1556). Erre jó példa, hogy a kelta és a latin keveredett az angolszász germán dialektussal, később pedig a viking Normandiából származó franciával és ezáltal létrejött a mai angol nyelv (Hadley, 1943). A selyem és fűszer kereskedelem az akkulturáció jelenség részét képezték, mint, ahogy a rabszolgakereskedelem is (Mullin, 1992).

A reneszánsz korszak és az arra jellemző új nézőpont is erre jó példa, mivel az európaiaknak a saját klasszikus múltjukkal való akkulturális összecsapásából származik, amelyet a görög filozófia és tudomány, az arab és perzsa kultúra akkulturális elfogadása eredményezett. (Murray, 1988) Az európai modern nemzetállamok létrejöttéhez a különböző vidéki és városi emberek akkulturális összeolvadására volt szükség (Stewart, 1997). Az akkulturáció folyamata jelentős az Egyesült Államokban, mivel egy földrajzi szempontból hatalmas nemzet alkotja, amelyet különböző nyugat-európai nemzet telepesei hoztak létre, kiszorítva az amerikai őslakos közösséget és rabszolgákat importálva a különböző afrikai és Karib-térségekből.

Az Egyesült Államok akkulturációs történetének meghatározó pontja volt az Irokéz Haudenosaunee Konföderáció 12. században való létrehozása (Mann & Fields, 1997, pp. 105–163.), ami Észak-Amerika első alkotmányosan strukturált kulturális pluralizmusának tekinthető, továbbá a későbbi Alkotmány tartalmát jelentősen befolyásolta: “Az amerikai indiánok elmélete és gyakorlata nagy hatással volt Franklin megfigyeléseire a különböző kultúrák és vallások értékelésének szükségességét illetően” (Johansen, 1982, p. 84). 1792-ben St. John de Cre`vecoeur azt írta, hogy Amerikában “az összes nemzethez tartozó egyének az emberiség egy új fajába olvadt össze” (Johansen, 1982, pp. 46–47). Négy évtizeddel később, DeTocqueville

(1835/1945) az Egyesült Államokban végzett akkulturációs feljegyzései alapján arra jutott, hogy az interkulturális tudás és kommunikáció következménye az asszimiláció és végül ez eredményezte, hogy az amerikaiak egy néppé váltak: „Ha ez az asszimilációs tendencia hozza közelebb egymáshoz az embereket, megakadályozhatja, hogy ugyanazoknak az embereknek az utódai idegenekké váljanak egymás számára. Következésképpen el fog jönni az idő, amikor százötven millió ember fog élni Észak-Amerikában, egyenlő feltételek között, egy faj leszármazottjaiként, eredetüket ugyanannak az oknak köszönhetik majd és ugyanazt a civilizációt, ugyanazt a nyelvet, ugyanazt a vallást, ugyanazokat a szokásokat, ugyanazokat a jlemvonásokat fogják megőrizni és ugyanaz lesz a véleményük, ugyanazokban a formákban fogják azt terjeszteni. A többit nem tudjuk, de ez biztos és ez a tény új a világ számára — egy tény, amely magában hordoz olyan vészjósló következményeket, amely minden képzeletet felülmúl.” (p. 452.)

Az Oxfordi Angol Szótár szerint, az akkulturácó kifejezést Powell 1880-ban használta először teljes szöveg részeként, az amerikai anyanyelvek változásának leírása céljából: “A milliók (európaiak) jelenléte által okozott akkulturáció ereje hatalmas változásokat hozott létre “(p. 46). Az Amerikai Etniológiai Társaság jeles szociológusa, McGee (1898, p. 243.), az akkulturációt egy folyamatnak nevezte, amely során “eszközök és gondolatok cserélődnek ki és érnek be az átviteli folyamatban” és azt hangsúlyozta, hogy gyakran megfigyelhető, hogy az egymással szemben álló csoportok akkulturálódnak egymással. Powell egyetértett azzal, hogy a meghatározó kultúrák akkulturálódhatnak a gyengébbekkel: “A hódító fajok átveszik a legyőzöttek nyelvét.” (Powell, 1880) Thurnwald (1932, pp. 557–569.) pedig olyan példákra hivatkozott, mint az orosz nyelv átvétele a hódító vikingek, Kijevben, valamint a francia nyelv megjelenését Normandiában és az olaszt Szicíliában.

Az akkulturációs pszichológia Hall (1904) nevéhez fűződik, aki szintén a Clark egyetem elismert pszichológusaként vizsgálta az akkulturációt. Állítása szerint az „első és a másod-kultúra átvétel” ugyanazt a tanulási folyamatot jelenti. Enenk értelmében az európai telepesekhez asszimilálódó őslakók az ifjúkori telepesek rokonai, akik még mindig a saját kultúrájukat tanulják. Továbbá leírta, hogy röviddel a Plymouthba történő megérkezésük után, a telepesek megpróbálták az őslakókat asszimilálni, annak ellenére, hogy a telepesek voltak a bevándorló kisebbség. Erre is jó példam hogy a Harvard Egyetemet eredetileg, Indián Egyetemnek alapították 1636-

ban (Hall, 1904). Az akkulturáció első jelentős pszichológiai elméletét Thomas és Znanecki társadalompszichológusok alkották meg 1918-ban. A chicagói bevándorlók empirikus tanulmányozása alapján azt feltételezték, hogy a kisebbségi csoport kultúráját megosztott viselkedési formák és szokások alkotják, amelyeket sémáknak neveztek el, mely meghatározást az egyének családjára, etnikai közösségére és foglalkozásukra vonatkozóan alkalmaznak.

Az akkulturációs folyamatok vizsgálata során három akkulturációs típus meghatározása született, mely a a személyek közötti különbségekre vezethető vissza. A „bohém" személyiséggel rendelkező egyének nagyon kíváncsi természetűek, amely azt eredményezi, hogy vágynak a változásra és bármilyen társadalmi helyzethez tudnak alkalmazkodni, de ez a személyiségük szétzilálásával jár. Az apró kultúrák sémájának feladásával és az új folyamatos befogadásával, a „bohém" természetű személyek általában sikeresen asszimilálódnak a modern, városi közösségbe és mint olyan "egy egymástól elválasztott, gyakran radikális és egymással konfliktusban álló személyekből álló tömeg együtt tud élni, úgy, hogy egyfajta személyiségnek tűnnek" (Thomas & Znaniecki, 2002). A „nyárspolgár" személyiségek gyakran félnek az idegen, új jelenségektől és kevésbé kiváncsiak. Ennek következtében ragaszkodnak a társadalmi tradíciókhoz és visszautasítják a modernitást, tehát a „nyárspolgár" személyiségek nem befogadók az új szociokulturális környezetben. A harmadik típus, a „kreatív személyiségek" esetében egyensúlyban van a félelem és kíváncsiság és ennek megfelelően az ellenőrzött és következetes változások hívei. Tehát a kisebbségi kultúrák sémájának fenntartásával, de a modernitás elfogadására irányuló határozott kényszernek való megfelelés miatt a kreatív típusú személyiség "kiszélesíti a környezetének ellenőrzését" és " a saját céljaihoz igazítja a társadalmi valóság folyamatosan növekvő szféráját" (p. 1856)

Bartlett (1923/1970), angol pszichológus, szintén azt az elméletet vallotta, hogy a pszichológiai dimenziók meghatározóak az akkulturációs folyamatok esetében. Thomas és Znaniecki hangsúlyozta, hogy a megoldatlan akkulturációs feszültségek a "társadalmi élet kóros fejlődéséhez" vezethetnek (Bartlett, 1923/1970, pp. 144–145). Bartlett elsők között állította, hogy a kisebbségnek a meghatározó kultúrához való hozzáállása rendkívül fontos. Amennyiben egyik kultúra sem meghatározó, ez a kultúrák keveredését eredményezi, illetve a jelenség során megjelenő dominancia az egyik csoport teljes kulturális asszimilációját vagy az állandó "kompromisszum

kialakulását" okozhatja. A másik dimenzionális jellegű megállapítás, hogy a kisebbségnek szándékában áll-e a kultúrájának megmentése vagy inkább hajlamos azt megváltoztatni, mely végső soron amely meghatározza az akkuturális kimenetelt. Továbbá Bartlett megállapította, hogy kulturális hasonlóság megkönnyítheti az asszimilációt, különösen akkor, ha az érzelmi jellegű jelentőségek könnyen átvihetők a régi gyakorlatból az újba. Bartlett hangsúlyozta, hogy a személyiségekben egyedi különbségek találhatók, amelyeket fontos figyelembe venni. Ennek értelmében bejósolható, hogy a lázadó szellem kulturális változást és asszimilációt okoz. A meghatározó társadalomnak a kisebbségi csoporthoz való akkulturációban való érdeke és a kezdeti érvelések ellenére, hogy az akkulturáció az ellenséges attitűd mentén zajlik le, azaz a legtöbb akkulturáció kutató azt feltételezte, mint ahogy Bartlett (1923/1970) is, hogy a kisebbségi csoport asszimilálódik a többséghez, ami jelentősen meghatározza és befolyásolja az akkulturáció folyamatát, melynek következtében nagy a vlószínűsége, hogy a kisebbség szocilógia értelemben megbetegedhet. Ezt támasztja alá Thomas és Znaniecki (1918/1958) elmélete is, mely szerint a kisebbségi kultúrát meg lehet tartani vagy el lehet hagyni, amely azokhoz az elméletekhez vezet, hogy az akkulturáció kultúrák hozzáadásának és elvételének a kérdése.

1970-ben, Berry et al. egy úgynevezett „2 X 2 X 2" osztályozást javasolt, azaz a kisebbségi kultúra megőrzését vagy elvesztését összekapcsolták a domináns kultúra elutasításával vagy elfogadásával és azzal, hogy ezeket a körülményeket a kisebbségek maguktól választották vagy nem volt más választásuk. A rákényszerített kultúra elvesztését dekulturalizációként definiálták, de a szabad akaratból elveszített kultúrákat illetően úgy fogalmaztak, hogy "lényegében ellentmondásos" és határozottan nem nevezték meg őket. A kultúrák szabad akaratból történő elhagyása hozzájárult (bár nem tettek említést arról, hogy korábban ez lehetetlen volt) a marginalitás folyamatának kialakulásához, melyet elsőként akkulturális erőszaknak neveztek. A későbbi évek során a marginalitást átnevezték dekulturalizációnak, amelyet korábban a kultúra erőszakos módon történő elvesztéseként definiáltak, majd egyes tanulmányok úgy írták le a jelenséget, hogy a józan ész szerint senki sem választja szabad akaratából a marginalitást.

1983-ban egy érdekes elmélet látott napvilágot, amelyben összefüggésbe hozták a kultúra elvesztését a zavart lelkiállapot létrejöttével, amelyet feltételezhetően ez a

veszteség okozott. Az akkulturációnak ezt a típusát dekulturációnak nevezték, amennyiben múlandó és marginalitásnak, ha állandó. Továbbá azt állították, hogy ez "egy lehetőség, amelyet nehéz pontosan meghatározni, valószínűleg azért, mert ezt nagymértékű kollektív és egyéni zavarodottság és szorongás kíséri" (Berry, 1983, p. 69). A marginalizációs skála létrehozásának célja nem két kultúra elvesztésének vagy visszautasításának mérésére szolgál, hanem a Mann féle (1958) marginalitás mérésének (Berry et al., 1989, p. 187) eszköze, amelyet korábban akkulturációs kényszernek neveztek. A Kanadában tartózkodó koreai migránsok marginalizációjának két példája azt mutatja, hogy nincs bennük kulturális tartalom és nem mérik a kultúrák elvesztését, melyet Berry így egészít ki: "Manapság nehéz valakit találni, aki hajlandó megosztani a belső érzéseit és gondolatait" és "a politikusok a nemzeti büszkeséget használják arra, hogy az embereket kihasználják és becsapják" (Berry et al., 1989, p. 193). Berry (2001, p. 618) felhívja a figyelmet az 1972 és 1974 években alkalmazott osztályozások jelentőségére, melyből arra következtett, hogy egy kisebbség tagjainak szabad akaratukból történt kultúrájuk elvesztését marginalizációnak és a rájuk kényszerített kultúraelvesztést pedig kirekesztésként definiálhatunk. A „2 X 2 X 2" osztályozások korábbi típusaira nem hivatkozik, nem is említi meg azon állításokat, amely szerint a marginalizáció ilyen formája jellemzően ellentmondásos és, hogy a kísérleti tanulmányok arra engedtek következtetni, hogy kevés az esélye annak, hogy bárki is ezt az akkulturációs formát választja. Platón, aki ezt a tradíciót elindította, azt állította, hogy azok a társadalmak, amelyek a kulturális elkülönítést jónak tartották "ellenszenves és makacs emberek" (Platón, 1969, p. 1495).

Néhány gondolkodó, többek között Voget (1951, pp. 220-230.) azt hangsúlyozzák, hogy az akkulturáció minden típusa magával hozza a nehézségeket, a szorongást vagy más negatív következményeket. Ross (1920) azt állította, hogy a bikulturalizmus egy kompromisszum, amely szorongást idéz elő amiatt, hogy az ember azt adja fel, amihez tulajdonképpen joga van. Redfield et al. (1936, p. 152.) szerint ezen "lelki konfliktus" arra vezethető vissza, hogy megpróbálunk összehangolni különböző társadalmi viselkedéseket, normákat, ahogy ez a bikultúra elfogadása esetén történik.

Child elmélete (1970) felhívja a figyelmet arra, hogy a bikultúra választása nem oldja meg az abbó eredő kulturális konfliktusokat vagy a frusztrációkat, sőt nagyfokú lelki

terhelést eredményez az egyik vagy másik kultúrához való elköteleződéshez képest. Ichheiser (1949, pp. 1-69.) amellett érvelt, hogy a bikulturális viselkedés okozza a legtöbb esetben azt, hogy a kisebbséggel kapcsolatosan téves felfogás alakul ki, illetve további szorongást eredményez az elfojtás és az egyén alapszemélyiségének elfedése is. Glaser állítása szerint (1958, p. 34) a bikulturális személy marginalizált, azaz "a kettősség miatt bűnös érzései lehetnek és fél a felfedéstől és a belső ellentmondástól, amikor saját magát a többiekhez hasonlítja." Egy másik elmélet szerint, Dohrenwend és Smith (1962, pp. 30-39.) a bikulturális megoldást részmegoldásnak tekintették. A bikulturális egyének Nash és Shaw (1963, pp. 252-263.) szerint széles kulturális és emocionális eszközökkel és tapasztalatokkal rendelkeznek, ugyanakkor a kulturális kötődésektől való megfosztottság és a bizonytalan önazonosság számos hátrányt jelent számukra. Ez nagy hasonlóságot mutat az ellentmondásos bikulturalizmussal, amelyet Fong (1965, pp. 265-273) tapasztalt azok között az emberek között, akik tudatosan utasították el az asszimilációt, de érzelmileg úgy reagáltak az ilyen helyzetekben, mint azok, akik asszimilálódtak. Sue és Sue (1971, pp. 36-50.) A bikulturális állapotot úgy tekintette, mint egy új ön-azonosság reális, de radikális megteremtése iránti igényt, amely politikai harcot és konfliktust okoz a domináns társadalommal, a hagyományokhoz ragaszkodó szülőkkel és az asszimilálódó egyénekkel.

Bochner (1982) elmélete szerint, a bikulturalizmus az egyén saját szintjén, azt eredményezi, hogy emberek marginalizálódnak, azaz ebben a helyzetben a két kultúra alapvető normái nem illeszkednek egymáshoz. Például a nyugati civilizáció domináns vallásai (zsidó, keresztény és iszlám vallások) kölcsönösen kizárják egymást, gyakran ellenségesek és képtelenek a bikulturális integrációra. Más tanulmányok alapján megfogalmazható, hogy a bikulturalizmus nem stabil az erőviszonyok különbözősége miatt alakul ki (Rees, 1970, pp. 481-490).
Egy másik, Barnett et al. (1954, p. 990.) szerzőpárosoktól származó elmélet azt állította, hogy a stabilizált pluralizmus esetében szükség van a hierarchikus kapcsolat néhány formájára, illetve kulturális szokásokra, hogy "az interetnikus helyezetek által okozott feszültségeket oldani" és "az etnikai közösség állapotrendszerét legalizálni lehessen."

Továbbá Berry et al. (1970, pp. 17-22.) azt feltételezte, hogy a bikulturalizmus a gyarmatosítás egy olyan formáját képviseli, amikor a kisebbség integrálódni szeretne,

de képtelen irányítani a saját szokásait. 1974-ben Berry ezt a jelenséget "paternalizmusként" határozta meg. Pettigrew (1974) véleménye szerint a szegregáció megszüntetése az autonómia nélküli bikulturális helyzetet jelenti, ennek értelmében" magába foglalja a kereszt-faj elfogadást és gyakran támogatja a fehér ember felsőbbrendűségi uralmának hagyományát." Ezen elmélet meglepőbb állítása az a vélemény, hogy a bikulturalizmus rossz és mindkét kultúra megszűnése jó. Továbbá az elmélet szerint a kultúrától való elszakadás érettség, függetlenség és szabadság kérdése.

Glaser (1958, pp. 31-40.) szintén azt feltételezte, hogy az egyének megkülönböztetésének megszüntetése szabadon választott, kulturális azonosítás nélkül és a „kozmopolita" lakosságra jellemző leginkább. Nash és Shaw (1963, pp. 252-263.) azt is állították, hogy az határozott személyiséggel rendelkező egyéneknek biztos öntudatuk van, amely elválik a bizonytalan kulturális hovatartozástól, így "fent tudják tartani az önazonosságukat egy változó helyzetben, a védekező intézkedések minimális energia felhasználás mellett való létrehozásával." Mol (1963, pp. 175-177.) véleménye szerint "a mai nyugati modern világuralkodó jellemzői, úgy, mint racionalitás, objektív megfigyelés, hatékony irányítás és logikus mérlegelés, marginális attitűdöt igényelnek. " Hunt és Walker (1974, pp. 8-9.) az integrációt úgy írják le, amelyben "mindenféle társadalmi kötelezettséget elutasítását idézi elő, azért, hogy az etnikai különbözőségek fennmaradjanak, " oly módon, hogy "az etnikai csoporthoz való szembetűnő ragaszkodás eltűnt."

Akkulturáció története

Az akkulturációval elsők között az amerikai Redfield, Linton és Herskovits antropológusok foglalkoztak 1936-ban. Meghatározták az akkulturáció folyamatának részleteit, amikor különböző kultúrákból származó egyének csoportjai állandó kapcsolatba kerülnek egymással, ennek következtében változások jelennek meg az egyik vagy a mindkét csoport eredeti kulturális mintáiban(Redfield et al., 1936, pp. 149-152). Erre a kezdeti gondolatra alapozva hozták létre és fejlesztették tovább a kutatók az akkulturáció további elméletét. A Kim (2001) által megalkotott akkulturáció fogalma vált nyilvánosan is elfogadottá azon az új kutatási területen, ahol "azokkal a jelenségekkel foglalkoztak, ahol az emberek csoportjai különböző kultúrával rendelkeztek és közvetlenül kerültek kapcsolatba az egyik vagy mindkét

csoport mintáiban bekövetkezett változásokkal". Van de Vijver és munkatársai (1999, pp.149-162) úgy határozták meg az akkulturációt, mint "a kulturális változás folyamatát, amely különböző kulturális háttérrel rendelkező egyének hosszú távú, folyamatos, közvetlen kapcsolatba kerülésével jön létre".

Az akkulturációs tipológiák története 1984-ben megállt, amikor Berry és munkatársai megalkották az asszimiláció, szeparáció, integráció és marginalizáció jelenlegi osztályozását. Az akkulturációval foglalkozó kutatások száma gyorsan növekedett 1984 óta folyamatosan új tipológiák születtek (Bourhis et al., 1997, pp. 369-386). Berry (2001) azt állította, hogy ez a 'közvetlen kapcsolat' változásokat eredményez mind az egyén, mind pedig a csoport szintjén. Az egyéni szint az értékekre, attitűdökre, hiedelmekre és identitásokra, a csoport szint pedig a társadalmi kulturális rendszerre vonatkozik. Kim (2001) ezeknek az egyéni szintekre vonatkozó tanulmányoknak az áttekintését is javasolta, amelyek célja az volt, hogy megértsük azoknak az egyéneknek a tapasztalatait, akik:

-korábban egy kultúrában szocializálódtak és egy idegen és eltérő kultúrában találják magukat

-akár kicsit is, de függnek a befogadó környezettől a személyes és közösségi igényeiket tekintve

-bizonyos mértékig rá vannak utalva a környezetükkel való közvetlen kapcsolatra és kommunikációra.

Berry (2001, pp. 615-631.) szerint a befogadás nem egyenlő az akkulturációval, a befogadás tulajdonképpen az akkulturáció következménye. Ennek ellenére az akkulturáció és az asszimiláció kifejezéseket néha egymás szinonimájaként használják (Gordon, 1964). Kim (2001) a kultúrák közötti befogadást egy folyamatnak tekintette, amely a kommunikáción belül és azon keresztül történik és addig tart, amíg az egyén a befogadó környezettel interakcióban marad. A kultúrák közötti kapcsolatról Kim azt írta (2001), hogy ez az egyéneknél a gyermekkorban bekövetkező enkulturáció (vagy szocializáció) után történik meg, amikor az adott kulturális közösség elismert tagjaivá válnak. Az enkulturáció folyamatában az egyének úgy szocializálódnak, mint egy adott gyermekkori kulturális közösség. Mire az egyénnek sikerül egy új vagy ismeretlen kultúrába belépnie olyan kulturális tanulási folyamaton megy át, mint az adott kultúrára jellemző étkezési szokások és ünnepek sajátosságainak elsajátítása. A

reszocializációs tevékenységek megtanulása olyan, mint a honos kulturális gyakorlat széles körben való megszerzése. Ezért gyakran úgy tűnik, hogy az egyén újra kezdi az enkulturációs folyamatot, amikor belép egy új kultúrába, mivel az újonnan érkező olyan helyzetekkel találkozik, amelyek eltérnek az eredeti kultúrától.

A dekulturáció, akkulturáció és asszimiláció a kultúrák közötti befogadásnak minősül, mivel folyamatos a kultúrák közötti interakciós folyamat. Ez alapján az akkulturáció az a folyamat, amelyet általában a fogadó kulturális elemek egyes, de nem minden szempontjából nézve határozunk meg. Az elsődleges cél a befogadó társadalomhoz való alkalmazkodás, amellyel az egyénnek meg kell küzdenie. Az új tanulása mellett a régi kulturális elemek legalábbis részbeni elfelejtése zajlik le. A dekulturáció (vagy a tanultak elfelejtése) azt jelenti, hogy az egyén új válaszokat tanul meg az adott szituációkra és a régi kulturális szabályokat elkerülhetetlenül figyelmen kívül hagyja. A tény, hogy az egyén valamit elveszít az eredeti kutúrából egyértelmű, mivel a kulturális gyakorlatban valami újra tesz szert. Azaz új kulturális közegben bekövetkezik a régi felejtése. Egy etnikai közösség tagjai és a közösségen kívüliekkel való minimális érintkezés dekulturációhoz vezet, mivel az egyén nem alkalmazza a kulturális gyakorlatait.

Az akkulturáció és bizonyos mértékben a dekulturáció akkor történik meg, amikor az egyén egy új kultúrában él, ahol a gyermekkorban megtanult elemeket már nem használja. Az újonnan érkező egyén belső átalakításokat végez az asszimiláció irányába, mivel az akkulturáció és a dekulturáció kölcsönhatása erőesen jellező a folyamatra. Az asszimiláció azt fejezi ki, hogy az egyén elfogadja a befogadó társadalom legfontosabb kulturális elemeit. A kultúrák közötti befogadással kapcsolatos feltételek mellett, az asszimilációt végső célként tekinthetik és egyes bevándorlókat motiválhatja a maximális alkalmazkodás érdekében. Vannak, akik a minimális akkulturáció és dekulturáció között mozognak, miközben megtartják a saját etnikai identitásukat. Bár az egyének az általános alkalmazkodás szintjén változóak lehetnek, a bevándorlóknak az adaptív változás által okozott stresszel mindenképpen szembe kell nézniük (Kim, 2001).

Akkulturális stressz

A Redfield és kollégái által javasolt meghatározás (1936) szerint az akkulturáció magában foglalja a változás minden formáját. A folyamat vizsgálata során az egyéni szinten zajló a pszichológiai változások vizsgálatára is szükség van. Ezek a változások az egyszerű viselkedési elmozdulásoktól (például a beszéd és a táplálkozás módjától) olyan problémásabb aspektusokig terjednek, amelyek akkulturális stresszt okoznak (Berry et al., 1984). A stressz természetesen az alkalmazkodás részeként jön lére, miután a migráció megtörtént. Különösen az adaptációs folyamat kezdeti szakaszában az újonnan érkező egyént túlterhelik a napi problémák Berry (1997, pp. 5-34).

Az akkulturális stressz modellje alapján látható, hogy a migráció természetesen stresszes és ez a stressz csökkenti a mentális egészségi állapotot, amely különösen szorongás, depresszió, bizonytalanság, marginalitás, elidegenedés érzés és az identitás zavarodottsága formájában jelenik meg. Ez a stressz negatívan kapcsolódik az akkulturációhoz és az egyének pszichológiai jólétükre nagyon rossz hatást gyakorolhatnak. Ez a stressz az akkulturáció alacsony szintjén sokkal súlyosabbnak tűnik, mivel tulajdonképpen a szorongás terméke, amely minden migránst érint, aki ismeretlen környezetbe kerül (Bochner, 1982). A kutatók szerint az első vagy második generációs bevándorló népesség körében előforduló öngyilkossági magatartás magasabb volt, mint az általános lakosság körében. Továbbá a vizsgálat eredménye alapján meghatározható, hogy nagy arányú az öngyilkossági gondolatok és öngyilkossági kísérletek a bevándorló szülőktől született serdülők között is (Hjern & Allebeck, 2002).

Kim (2001) Az akkulturális stressz pozitív összefüggésben van a tanulással és az adaptációs folyamat növekedést elősegítő természetével. Kim elmélete szerint a "stressz-adaptáció-növekedés dinamikus", amelyre az adaptáció és a stressz közötti folyamatos és ciklikus feszültség ösztönzőleg hat és, amelyre enyhe növekedés jellemző. Az interkulturális átalakulást három tényező alkotja:

1) fokozott funkcionalitás,

2) pszichológiai egészség javulása és

3) az interkulturális azonosság irányába való elmozdulás (Kim, 2001). A befogadó ország tagjaival megosztott hálózatok segítik az akkulturációs folyamatot. Bár, a hazai

hálózatok hosszú távon azonban akadályozhatják az akkulturációt, mert csökkenti a befogadó ország tagjaival történő társadalmi érintkezést és ennek eredményeként annak a szükségét, hogy megtanulják az elfogadható társadalmi viselkedési normákat.

Sandel és Liang (2010) hosszú távú és tartós kapcsolattartást tapasztalt a közös etnikumok tagjaival, melynek pozitív hatásai érezhetőek és nagyobb elégedettséget és befogadást eredményez. A tanulmányok szerint az akkulturációs stresszt, vagy ahogyan általában ismert, a kulturális sokkot az akkulturációs folyamat okozza. A kulturális sokk olyan diszorientáció és szorongásérzés, amelyet az idegenek éreznek az új kultúrába való belépéskor (Dyal, 1981). Ezt közvetlenül támogatták azok az idegen tanulmányok, amelyek megpróbálták bemutatni az adaptációs folyamat szakaszait (Kim, 2001). Oberg antropológus (1954) a kulturális sokk négy szakaszát a következők szerint azonosította:

1) a mézeshetek szakasz, amikor minden vonzó és optimista;

2) a krízis szakasz az érzelmileg sztereotipizált viselkedés jellemzi a befogadó társadalommal szemben és határozottabb kapcsolattartás a hasonló helyzetben lévő egyénekkel;

3) a talpra állás szakasza, amelyet már a jobb nyelvtudás és a környezetben való biztonságosabb mozgás jellemez;

4) befogadási szakasz, amikor az alkalmazkodás eléri a lehető legmagasabb szintet, a félelem nagyjából eltűnik és az új szokásokat az egyének megszokják és megszeretik (Kim, 2001). Az empirikus tanulmányok leírják, hogy mit nevezünk "U-görbe hipotézisnek" (Ward et al., 1996, pp. 124-147). Ez az U-görbe azt mutatja be, hogyan mennek végig az idegenek az adaptációs folyamaton, először optimizmussal és izgalommal kezdik, majd jön a kírizis és az elégedetlenség, majd a talpra állás (Kim, 2001). Hasonló megállapításokat tettek a multikulturális kapcsolatokról szóló tanulmányban Finnországban. A kezdeti izgalom után a Firrnországban élő külföldi házaspárok a nehéz nyelv, a hideg tél, a munkanélküliség, stb. miatt az első évben válsághelyzetbe kerültek. A környezetük támogatása, megbirkózási stratégiák kidolgozása és a kapcsolatok fejlesztésének köszönhetően a problémákat a mindennapi élet természetes részének tekintették (Anglé et al., 2014). A valóságban a kulturális attitűd befogadása erős befolyással lehet arra, hogy a bevándorlók hogyan tapasztalják meg az akkulturációs folyamatot (Kosic et al., 2005, pp. 273-288). A migránsokkal, menekültekkel és idegenekkel szembeni intolerancia, előítélet és diszkrimináció

gyakran megtapasztalható a befogadó országa tagjaira nehezedő nyomásban (Kim, 2001). Bond és Smith (1996) kutatási eredményei szerint a befogadás mértéke függ a kultúra jellemzőitől és általános összefüggésben volt a társadalom zártságától. Az elmélet szerint, a befogadási hajlandóság alacsonyabb volt azokban a társadalmakban, amelyek nagyra értékelték az autonómiát, individualizmust és egy státusz elérését, míg magasabb volt, amelyekben a konzervatizmus és kollektivizmus értékeit tartották egy státusz elismerésének. Bár, a rosszul sikerült befogadás nem szükségszerű kimenetele a migrációnak. Az egyes tényezők, mint az életkor, a személyiség, a nem, a társadalmi támogatás, az akkulturációs stratégiák és a megküzdés, megerősíthetik vagy enyhíthetik az adaptációs eredményeket (Berry, 2001). Ezen felül különbséget tettek Ward pszichológiai és szociokulturális adaptációja között (1996). Azt állította, hogy a legtágabb értelemben a pszichológiai adaptáció az egyén elégedettségére és általános érzelmi vagy pszichológia jólétére utal; mégis a szociokulturális alkalmazkodás arra utal, hogy mennyire sikerül az egyénnek elsajátítani a megfelelő szociokulturális készségeket, amelyek az új szociokulturális környezetben szükségesek.

Az akkulturáció mértékét befolyásoló tényezőkkel kapcsolatosan Nauck (2008, pp. 379-409). megállapította, hogy jelentős különbségek vannak a pszichológiai akkulturációban, azaz nem minden csoport lép be, vesz részt vagy változik azonos minta szerint az akkulturáció során. Még azok az egyének is, akik származásuk szerint azonosak és ugyanazon az akkulturációs területen élnek, más módon alkalmazkodnának. A tanulmányok számos befolyásoló tényezőt összesítenek, beleértve a migráció motivációját, az egyéni tényezőket, a kulturális tényezőket és a migránsok tapasztalatait, amelyek az egyén személyes akkulturációval kapcsolatos tapasztalatait befolyásolják (Van de Vijver et al., 1999).
Berry (1997) szerint számos demográfiai és társadalmi jellegű személyes tulajdonság befolyásolja az egyének akkulturációs folyamatát. Az egyéni tényezők a következők: életkor, nem, az oktatás és a társadalmi-gazdasági helyzet, a kulturális távolság valamint személyes tényezők. Ezek a tényezők az akkkulturáció folyamata előtt is már léteztek és jellemzően képesek csökkenteni a megtapasztalt bizonytalanság mértékét, illetve növelni az új környezettel kapcsolatos bizalmat. Az életkor és akkulturációs folyamat kimenetele között szognifikáns összefüggés van. Azaz a vándorlás negatív akkulturációs következményekkel jár, ha az akkulturációra idősebb

korban kerül sor. Ilyen esetre jó példa, ha az idősebb szülők azért vándorolnak ki, hogy csatlakozzanak a felnőtt gyermekeikhez családegyesítés céljából (Berry, 2001).
Ezt a tényt erősíti meg az a tanulmány is, mely szerint, akik fiatal korukban költöztek az Egyesült Államokba és már hosszú ideje tartózkodtak ott, könnyebben be tudtak illeszkedni. A serdülőkorú bevándorlók azonban konfliktusokat tapasztalhatnak a szülők kulturális értékei és a fogadó kultúra között, bár kétségkívül gyorsabban illeszkednek be (Faragallah et al., 1997, pp.182-203). Berry (1997) arra a következtetésre jutott, hogy a gyermekkor és felnőttkor közötti átmenet kulturális változással is jár. Azok az egyének, akik idősebb korukban migrálnak egy idegen országba, jobban ki vannak téve a kényszerűségnek és megnő a lelki problémák kialakulásának kockázata. A különböző szokásokhoz és szociális normákhoz való alkalmazkodás, az új nyelvek megtanulása és az új szabályok megismerése iránti igény nagyfokú stresszt és feszültséget válthatnak ki az érintett bevándorlókból (Beiser, 1988, pp. 46-51).

Határozottan állítható, hogy a nemi hovatartozás is jelentősen befolyásolja az akkulturáció folyamatát (Berry, 1997). A különböző nemi szerepelvárások olyan tényezők, amelyek a bevándorló családok számára jelentős stressz és feszültségforrások (Tang & Dion, 1999, pp. 17-29). Berry (2001) szerint a migráció és a befogadással kapcsolatos társadalmi tényezők és értékek a férfiak és a nők esetében eltérő tapasztalatokat mutatnak. A Dion-Tang féle megállapítás (1999) kimutatta, hogy a családi szerepekhez kapcsolódó elvárások és felelősségek újradefiniálhatók a befogadó kultúra és a származás kultúrája között. Például a koreai nők új szerepeket próbálnak elfogadni az Egyesült Államokban, amikor férfitól a háztartási munkában való részvételét kérik, bár a feleségek és a férjek többsége elsősorban a feleség kötelességének tekinti a családi munkát.
Feltételezések szerint, az egyén akkulturációja pozitív összefüggést mutat az iskolázottság és a társadalmi-gazdasági helyzet között (Beiser et al., 1997).
Berry (1997) három okot sorolt fel ezzel kapcsolatosan:
1) az oktatás, tanulás önmagában személyi erőforrás;
2) a problémamegoldás és a problémaelemezés általában hozzájárulhat a könnyebb alkalmazkodáshoz, az oktatás más forrásokkal, például jövedelemmel, foglalkozási státusszal, támogató hálózatokkal stb. is összefüggésben van és

3) az oktatás megismertetheti a migránsokat a társadalom jellemzőivel, amelybe be kívánnak illeszkedni; olyan, mint az új kultúra nyelvének, történelmének, értékeinek és normáinak előtanulmányozása.
Az albán bevándorlókkal és a bosnyák menekültekkel kapcsolatos tanulmányokból kiderül, hogy a kevésbé képzettek, vagy akik vidéki területekről származnak, nagyobb valószínűséggel inkább az elkülönülést választották akkulturációs stratégiaként. Azok a személyek pedig, akik iskolázottak voltak vagy városiasabb környezetből érkeztek nagyobb valószínűséggel a beilleszkedést választották (Dow, 2011, pp. 221-227).

A kulturális távolságot illetően, a két egymással érintkező kultúra a nyelv, a vallás stb. tekintetében különbözik egymástól. A nagyobb kulturális távolság azt jelenti, hogy nagyobb kulturális tanulásra és leválásra van szükség. A nagy különbségek azonban valószínűleg negatív csoporton belüli magatartást okoznak és nagyobb kulturális konfliktushoz vezetnek, amely gyengébb beilleszkedést eredményez (Berry, 1997). Az eredmények azt mutatják, hogy az etnikai kisebbségek a domináns kultúrától való elzárkózással reagálnak és kevésbé motiváltak az akkulturáció irányában, ha arra kényszerítik őket, hogy nyelvüket, vallásukat, politikájukat, kultúrájukat és gazdaságukat illetően alkalmazkodjanak a domináns szokásokhoz (Croucher, 2011, pp. 259-264).

Az egyes tanulmányok kimutatták, hogy személyi tényezők jelentősen befolyásolják az akkulturációt, de az eredmények ritkán konzisztensek. Ez valószínűleg azért van, mert itt nem önmagában az egyéni sajátosságokról van szó, hanem arról, hogy az egyén hogyan illeszkedik be az új kultúrába. (Berry, 1997) Egy másik kutatási eredmény (Ramdhonee & Bhowon, 2012, pp. 125-143.) szerint, amelyet a Mauritiuszba vándorolt és nemzetközi házasságot kötött migránsok egy csoportjának tagjai között végeztek, a személyes jellemvonások összefüggésben vannak az egyén akkulturációs stratégiájával és az akkulturációs stresszel. Az ötfaktoros modell (más néven a “nagy öt”: extrovertizmus, barátságosság, lelkiismeretesség, érzelmi labilitás és nyitottság a tapasztalatokra) alkalmazásánál, az érzelmi labilitás, nyitottság a tapasztalatokra és a kedvesség faktorok, mint az integráció, a marginalizáció stratégiák és az akkulturációs stressz lényeges előrejelzői voltak tapasztalhatók. Az érzelmi labilitás, a tapasztalat iránti nyitottság és a marginalizáció az akkulturációs stressz jelentős előrejelzői voltak.

Kim szerkezeti modellje mellett, Arends-Tóth & van de Vijver (2006, pp.142-160.) akkulturáció értékelésének keretrendszere egy könnyen beazonosítható és felhasználható eszközrendszert dolgozott ki három kritérium vizsgálatához: az akkulturációs állapot, az akkulturációs irányok és az akkulturációs eredmények. Az akkulturációs folyamat megelőző tényezőkből, azaz akkulturációs körülményekből, stratégiákból, akkulturációs irányokból és következményekből áll. Az akkulturációs körülmények egyéni és csoportszintű tényezők, amelyek az akkulturációs folyamat mögötti erőforrásokra vonatkoznak. Egyéni szinten, a feltételek vonatkozhatnak az időről időre bekövetkező változásokra (pl. életkor, letelepedés hossza), a társadalmi helyzetre és a személyes jellemzőkre (pl. társadalmi normák és megbirkózási stratégiák) és társadalmi összefüggésekre (pl. társadalmi támogatás és stresszes helyzetek).

Az akkulturációs folyamat körülményeinek megállapítása érdekében elengedhetetlen az akkulturációs körülmények megértése. Az első vizsgálat a befogadó társadalom jellemzőit vizsgálja, például azt, hogy észleltek-e objektív megkülönböztetést vagy sem, a következő a származási társadalom jellemzői (pl. politikai összefüggések és kulturális homogenitás), majd a bevándorló csoport jellemzői (például etnikai vitalitás és társadalmi kötődés). Az utolsó vizsgálat a személyes jellemzőkre vonatkozik, mint például az elvárások, a normák és a személyiség. Ezek a jellemzők határozzák meg az akkulturáció folyamatának kontextusát. Az akkulturációs orientáció, az akkulturációs folyamat második dimenzióját jelenti, magába foglalja, hogy a bevándorlók inkább ahhoz a társadalomhoz akarnak-e tartozni, ahol letelepednek (kulturális elfogadás) vagy a származási országukhoz (kultúra megőrzése). Az akkulturációs orientációt akkulturációs stratégiáknak, stílusoknak és attitűdöknek is nevezik a szakirodalomban, leginkább az akkulturációs attitűdökhöz kapcsolódóan (Arends-Tóth & Van de Vijver, 2006, pp.142-160).

Az akkulturációval foglalkozó tanulmányok eltérő preferenciát mutatnak az állami és a magánélet szférái közötti akkulturációs stratégiákat illetően. Például a holland és a belgiumi török és marokkói bevándorlók inkább a kulturális befogadást preferálják (iskola, munka) a közösségi területeken és a kulturális fenntartást a magánterületen (házasság, család) (Van de Vijver et al., 2011). A tanulmányokból megállapítható,

hogy az akkulturációs eredmények az akkulturációs folyamat végső elemei. Ezen tanulmányok megkülönböztették a pszichológiai következményeket, azaz a belső alkalmazkodást és a viselkedési adaptációt és társadalmi, külső alkalmazkodást. A belső alkalmazkodást a lelki és érzelmi akkulturáció alkotja, amely lelki egészséghez, jóléthez és elégedettséghez vezet az új kultúrában. Az akkulturális stressz várhatóan része lesz a pszichológiai alkalmazkodásnak és feltételezhető, hogy az akkulturációs körülmények és orientációk befolyásolják. A külső alkalmazkodás a kulturálisan elismert tudás és képességek elsajátításának tekinthető, amely kölcsönhatást eredményez a domináns kultúrával és a stressz kiváltó okaival (Celenk & Van de Vijver, 2011).

Padilla (1983, pp. 9-25.) akkulturációs stratégiáról alkotott elmélete szerint, az "egyéni szerepköri konfliktusokat illetően, az interperszonális kapcsolatok és a befogadási stratégiák szükségesek ahhoz, hogy megértsük az akkulturációs változást". Így az akkulturációs stratégia megválasztása meghatározó szerepet játszik az alkalmazkodás folyamatában a befogadó környezetben, illetve alapvetően fontos az ismeretlen környezetben való "otthon" megteremtése. Berry akkulturációs elmélete és a Nishida (2005) pragmatikus kulturális sémája alapján felállított akkulturációs modell szerint, a bevándorlók elindulnak az akkulturáció folyamatán és átmennek az akkulturáció különböző fázisain. A folyamat során különböző akkulturációs stratégiákat alkalmaznak az új környezethez való alkalmazkodás érdekében. Mégis a bevándorlók többsége nem mindenki akarja megváltoztatni a saját kultúráját és viselkedését azért, hogy minél jobban hasonlítson a domináns csoporthoz. E feltételezés alapján Berry (1997) kifejlesztette azt az akkulturációs bidimális modellt, amely alapvető struktúrát biztosít az akkulturációs attitűdök tanulmányozásához.

Berry (2001) kijelentette, hogy minden olyan személy, akinek tevékenysége egy interkulturális kapcsolatokkal teli téren zajlik, két alapvető szempont alapján működik: interkulturális kapcsolat és kultúra fenntartása. Továbbá két kritikus kérdést említ a jelenséget illetően, amelyek meghatározzák az akkulturáció típusát:

1) értékesnek tekinthető-e az identitás és a jellemzők megőrzése?

2) Értékes-e a nagyobb közösséggel való kapcsolat fenntartása?

Amikor ez a két kérdés találkozik létrejön egy akkulturációs tér négy faktorral, amelyen belül az egyének saját maguk határozzák meg, hogyan kívánnak akkulturálódni. Így az akkulturációs stratégiák fogalma két mögöttes dimenzióra épül:

a saját kultúra megtartására és a más kultúrákkal való egyesülésre (Berry, 2001). Az etnikai kisebbségi csoport tagjai négy szintet alkalmazhatnak az akkulturális stressz kezelésére: integráció, marginalizáció, asszimiláció és szeparáció. A bevándorlók szempontjából, amikor az egyének nem akarják megtartani a kulturális örökségüket és a más kultúra tagjaival való napi interakciókat igénylik, az asszimilációs stratégia a meghatározó. Ezzel szemben, szeparációról beszélünk, amikor a bevándorlók elkerülik az interakciót másokkal és meg akarják tartani az eredeti kultúrájukat. Az integráció az az akkulturációs lehetőség, amikor valaki meg akarja tartani az eredeti kultúráját és ugyanakkor napi kapcsolatba akar kerülni a többi csoport tagjával. Amennyiben kicsi az esélye a kultúra megtartásának és alacsony az érdeklődés a többiekkel való kapcsolattartásra, akkor az egyének a marginalizációt választják (Berry, 1997). A domináns csoport jelentősen befolyásolja a kölcsönös akkulturáció módját. Ezért, amikor az új környezet vagy a befogadó társadalom bizonyos fajta kapcsolatot helyez előtérbe vagy korlátozza a bevándorlók választási lehetőségét, akkor a többi meghatározás helyébe más kerül. (Berry, 2001). Ami a nagyobb társadalmak stratégiáit illeti, az asszimilációt “olvasztó tégelyként” lehet definiálni, azaz a domináns csoport a bevándorlókat arra kényszeríti, hogy tagadják meg a kulturális örökségüket és más kultúrákkal való napi kapcsolattartás kiépítésére törekedjenek. Ha a szeparációt a domináns csoport igényli és hajtja végre, akkor ezt a jelenséget a szegregációnak nevezzük. Amennyiben a marginalizációt a domináns csoport kezdeményezi, ez a "kirekesztés" egy formája (Bourhis et al., 1997). Abban az esetben, amikor a nagyobb társadalom objektívnek tekinti a kulturális sokszínűséget és széles körben az együttélés stratégiáját követi, az adott társadalom az úgynevezett "multikulturalizmust” választja, amely ekkor az integráció helyébe lép (Berry, 1984).

Kétségtelen tény, hogy az integráció megvalósításához közös együttélésre van szükség. Ez magában foglalja az összes csoport jogának a domináns és a non domináns csoportok általi elfogadását annak érdekében, hogy ugyanazon társadalomban kulturálisan különböző emberek élhessenek együtt. Ezen az integrációs stratégia alapján a bevándorlók átveszik a befogadó társadalom alapvető értékeit, ugyanakkor a befogadó társadalomnak nyitottnak kell lennie a nemzeti intézmények - például az oktatás, az egészségügy, az igazságszolgáltatás és a munkaerő - elfogadására. Így a befogadó társadalom jobban ki tudja elégíteni egy nagyobb, plurális társadalomban együtt élő csoportok szükségleteit (Berry, 2001). A kulturális identitás fogalmát

párhuzamos megközelítésként használják az akkulturációs stratégiák megértése céljából.

Ez az egyének magukról alkotott hitének és magatartásának komplex együttese a kulturális csoport tagságával kapcsolatosan és általában akkor kerül előtérbe, amikor az emberek közvetlenül kapcsolatba kerülnek egy másik kultúrával, nem csak együtt élnek egy adott kultúrában (Phinney 1990, pp. 499-514).

Phinney (2001, pp. 493-510.) és munkatársainak kutatása szerint, az etnikai és nemzeti identitás az etnikai fennmaradás támogatásától és az asszimilációra való erős hajlamtól, nyomástól függ. Ez alapján az akkulturáció sokkal nehezebb azok számára, akik jelentősebben eltérnek a domináns csoporttól (pl.: bőrszín, vallásgyakorlás, stb.) (Padilla & Perez, 2003). A kulturális távolság faktor alapján Berry (2001) azt állította, hogy: azok az emberek, akik fizikai adottságuknál fogva távolabb kerülnek a társadalom fő vonalától előítélettel és diszkriminációval találkozhatnak és azért nem akarnak beilleszkedni azért, hogy elkerüljék a visszautasítást (Berry, 2001).

Összességében elmondható, hogy az egyik kultúrából a másikba való elmozdulásnál tapasztalható viselkedésbeli változások és mintázatok szignifikánsan meghatározzák a bevándorló beilleszkedési lehetőségét az adott társadalomba, melyet az új kulturális kihívásokból eredő akkulturációs stressz jelentősen megnehezít.

2.5. SCHWARTZ ÉRTÉKRENDSZERE ÉS HABERMAS KOMMUNIKATÍV CSELEKVÉS ELMÉLETE

Már a kezdetektől fogva a társadalomtudományi terület központi kérdése az értékek teóriái és azok lehetséges meghatározásai. Már Durkheim (1917) és Weber (1922/1967) számára is elengedhetetlenül fontos a társadalmat érintő szervezeti és személyes jellegű szociális változások leírására és értelmezésére. Az értékek sajátosságának definiálása és csoportosítása természetesen nemcsak a szociológia, hanem a pszichológia, kulturális antropológia és más társadalomtudományi területhez tartozó tudományág számára is fontos kérdés. Általánosságban az értékek csoportosítása adott kulturális különbségekből adódó személyközi és csoporttípusú sajátosságok és ebből fakadó attitűdök motivációjának eredetére vonatkozó elemzések összességének eszköze.

Az értékek csoportosításából eredő értékrendszerek megalkotása és alkalmazása az elmúlt évszázad során még nem rendelkezett egy egységes koncepción alapuló rendszerrel (Hitlin & Piliavin, 2004, pp. 359–93). Erre a hiányosságra mutatott rá és egyben adott választ Schwartz (2012) érték-elmélete, mely elmélet így érvényes módszerek gyakorlati alkalmazását tette lehetővé. Az elmélet minden típusú kultúra vizsgálatára alkalmas, 10 elemből álló rendszert és azok közti kapcsolatra vonatkozó rendszert dolgozott ki. Az így felállított rendszer tartalmaz hasonló értékcsoportokat, valamint egymásnak ellentmondó, jelentősen különböző értékkategóriákat is. Ennek értelmében ezen értékek rendszere az értékek közti különbségekre és hasonlóságokra utal. A Schwartz által felállított értékrendszer arra mutat rá, hogy ugyan létezik egy kultúrától függetlenül univerzális, egységes emberi motiváció, viszont ezeket az értékeket egyéni szinten befolyásolhatja az adott személy értékekhez való hozzáállása, megítélése. Ennek értelmében a Schwartz féle értékrendszer egyéni és csoportos rendszer esetén jelentős különbséget mutat, mely a különböző értékmegítélések hierarchikus rendszerének létezését támasztja alá.

Az értékrendszer elmélete és rendszere

Amikor értékekről beszélünk egyéni szinten, általában ez alatt azt értjük, hogy számunkra melyek azok az értékek, amelyek prioritással bírnak. A társadalom többsége számára az elsődlegesen fontos értékek közé tartoznak a biztonság, kiteljesedés, jóindulat stb., melyeknek fontossága különböző mértékben mutatkozik meg az adott egyén szintjén. Azaz különböző személyek esetén, az egyik érték fontosabb lehet a másiknál. Ezen jelenség vizsgálatára és megválaszolására alkotta meg Schwartz (1992, pp.1-65.), a kezdetben 6 elemből álló rendszerét, mely később olyan jelentős és népszerű elméletek alapjává vált, mint Feather (1995. pp. 1135–51.) elmélete.

1. Az értékek hiedelmekhez kapcsolódnak

Az adott értékek gyakorlati alkalmazása során az értékek érzésekkel telítődnek. Azon egyének számára, akik számára a szabadság jelenti a legfontosabb értéket, kényelmetlennek érezhetik, ha saját, személyes szabadságukban korlátozzák, kétségbeeső érzések fogják el, ha a szabadságukat nem tudják minden áron megvédeni,

azaz akkor érzik magukat kiteljesedettnek, boldognak, ha teljes mértékben élhetnek szabadságjogukkal.

2. Az értékek az elérni kívánt célokhoz kapcsolódnak

Ezen értékek cselekvésre ösztönöznek, például az olyan egyének, akik számára fontos érték a szociális rend, igazság, segítőkészség stb. mindent megtesz ezen célok elérése érdekében.

3. Az adott értékék felülmúlnak bizonyos cselekvéseket és szituációkat

A fegyelem és az őszinteség, mint értékek hasznos értékeknek számítanak például egy munkahelyen, iskolában, az üzleti élet vagy politika területén, vagy barátokkal való találkozás során. Ennek értelmében az ilyen típusú értékek bizonyos helyzeteket, cselekvéseket, célok elérését motiválják, így nem tartoznak kimondottan az alapvető attitűdöket motiváló normák közé.

4. Értékek, melyek alapvető sztendernek vagy kritériumoknak felenek meg

Azon értékek csoportja, melyek segítik a cselekvések, események, előírások, emberek megítélésnek szelektálást és értékelést. Ezen értékek segítenek eldönteni, hogy mi számít jónak vagy rossznak, igazságosnak, illegitimnek vagy akár segíthet annak megítélésében is, hogy melyek azok a helyzetetek, szituációk, melyeket job elkerülni vagy éppen megéri megtapasztalni. Az adott értékek hatása a mindennapi dontések során ritkán nevezhető tudatos folyamatnak. Az értékek realizálódása többnyire olyan cselekvések alkalmával tudatosulnak, mely során az egyén szembesül a saját maga által fontosnak megítélt és ezzel szemben különböző értékek konfontálódásával.

5. Az értékek fontosságuk alapján, egymáshoz viszonyítva rendszereződnek

Az adott egyének értékei egy egységes rendszert formálnak a prioritás elve alapján, mely meghatározza a karakterüket. Ennek értemében olyan kérdéseket fogalmazhatunk meg egyéni szinten, mint hogy az adott egyén nagyobb jelentőséget tulajdonít, fontosabb számára az igazság, újszerűség vagy a tradíció?

6. Az összetett jellegű értékek relatív fontossága irányítja a cselekvéseket

Bármilyen attitűd megnyilvánulását több mint egy érték motiválja. Például a rendszeres templomba járás szokását motiválhatja a tradicionális és konformitáshoz kapcsolódó értékek csoportja, mely mellett az élvezet és örömhöz és stimulációhoz kapcsolódó értékek is egyértelműen jellemzőek. Az értékek általában akkor befolyásolják az adott cselekvést, amikor összefüggésükben relevánsak, valamint abban az esetben, ha rendkívüli jelentősségel bír az adott személy számára.
A fenti értékek az összes létező, más értéket egészítik ki, ami pedig valójában megkülönbözteti őket egymástól az adott céltól vagy motivációtól függ. Ennek értelmében az értékrend-elmélet összesen 10 fő értéket különböztet meg. Ezek az értékek univerzálsi sajátossággal bírnak, mivel minimum egy vagy három univerzális emberi létezést megalapozó érték alapján épülnek fel. Ezen értékek alapjai az egyéni szükségletek, szociális interakciók előfeltételei, a társadalmi csoportok számára nélkülözhetetlen jólét és túlélés eszközei alapján épülnek fel.

Általában véve az egyének nem képesek önállóan és kellően sikeresen megbírkózni és kezelni ezen értékek által támasztott követelményeket. Ha mégis képes rá az egyén, akkor is csak kellően összehangolt célokkal és eszközökkel, az adott célokat másokkal megosztva, összefogással sikerül elérnie. Az adott értékek olyan szociális értelmű vágyakat fogalmaznak meg, melyek a szociális intereakciók során kerülnek érvényesítésre.

A következőkben részletezem a Schwartz-féle értékrend 10 pontját, meghatározom azon célokat és univerzális értékeket, melyeket képviselnek, valamint utalok az egymással összefüggő, hasonló értékek sajátosságaira. Néhány alapvető értéknek, úgymint az önbecsülésnek összetett jelentése van, azaz több, mint egy érték motiviációs célját fejezi ki (Kluckhohn, 1951, pp. 388–433).

<u>Önvezérlés</u>

A cél meghatározás: független gondolkodás és szabad akaratból történő választás, kreativitás

Az önvezérlés a kontroll és hatalomra vonatkozó szükséglet iránti vágyból eredeztethető, (Bandura, 1977, pp. 287-310.) valamint az autonómia és függetlenség birtoklásához szükséges interakciós követelmény.

Stimuláció

A cél meghatározása: izgalom, újszerűség, kihívás
Az ösztönzés, mint érték a változatosság iránti szükségletként definiálható, mely fenntartja és motiválja az optimális szintű, pozitív jellegű tevékenységeket. Ez az alapvető szükséglet az önbecsülés alapjaként is meghatározható (Berlyne, 1960).

Hedonizmus

A cél meghatározása: öröm vagy valamely vágyak kielégítését szolgáló eszközök
A hedonista értékrend az öröm iránt vágy és annak hajszolásaként definiálható. (Freud, 1933)

Teljesítmény

A cél meghatározása: személyes siker elérése a társadalom által meghatározott sztenderek szerinti kompetencia alkalmazása alapján, azaz társas elvárásoknak megfelelő kompetencia bemutatásával járó személyes siker. Ezen cselekvések az egyén és a csoportok számára nagy jelentősséggel bírnak, hiszen a túlélési ösztönt, valamint a célok elérését segíti. A kiteljesedés értékét egyértelműen olyan jellegű kompetenciák határozzák meg, melyek az adott szociális társadalom által elfogadott és jóváhagyott kulturális sztenderdeknek megfelelelnek. (Parsons, 1951/1991)

Hatalom

A cél meghatározása: szociális státusz, tekintély, más emberek feletti irányítás vagy dominancia, illetve ezekhez haszhált források
A szociális intézmények működése kétségtelenül megkívánja a különböző státuszok fokozatának definiálását. A dominancia/behódolás dimenziói számtalan, az interperszonális kapcsolatokat vizsgáló emprikus elemzése során előkerül, kulturális

sajátosságoktók függetlenül (Lonner, 1993). Ezen tény igazolására, illetve, hogy motiváljuk a csoportokat az értékek elfogadására, a csoportoknak a hatalomra alapveteő értékként kell tekinteniük.

A hatalmat, mint értéket az egyén dominancia és irányítás iránti szükségletként is meghatározhatjuk (Allport, 1961). Mind a hatalom, mind a kiteljesedés értéke alapvetően, egymásra jelentős hatással bírva, az önbecsülésre értékével állnak kapcsolatban. Azonban a kiteljesedés értékét (például az ambíciót) konkrét interakciók során alkalmazott sikeres teljesítmények ösztönzik és határozzák meg, míg a hatalom értékét (például autoritás, vagyon) az adott társdalmi helyzeten belüli domináns pozíció fenntartását jelenti.

Biztonság

A cél meghatározása: harmónia, a társadalom, a személyes kapcsolatok és az egyén szociális jellegű satbilitása iránti vágy. A biztonság, mint érték alapvető egyéni és csoportos igényekből származtatható (Kluckhohn, 1951). Néhány biztonság kategóriájába tartozó érték elsősorban egyéni érdekeket szolgál (például átláthatóság, nemzeti biztonság). A nemzeti biztonság iránti igény értéke különböző fokozatokként definiálható, attól függően, hogy az egyén biztonságára vonatkozó igényről van szó, vagy az egyén önmagára vonatkozó indentifikációját értjük alatta. (társadalmi osztály, családi biztonság)

Konformitás

A cél meghatározása: mérsékelt cselekvések, hajlandóság, valamint olyan jellegű ösztönzések, cselkvések korlátozása, melyek zavaróak vagy sértőek lehetnek és esetleg erőszakos eszközöket akalmazva megszegik a többségi társadalom által elfogadott normákat. A konfromitás, mint érték olyan jellegű egyéni és csoportos értékekből származtatható, melyek elsődleges célja megakadályozni az olyan jellegű cselekvéseket, melyek megzavarhatják vagy megakadályozhatják a társadalmak működési funkcióit. Ennek értelmében határozottan állíthatjuk, hogy a konformitás, mint érték a mindennapos, főként közeli személyes interakciók során az egyéni

korlátozást-mérséklést hangsúlyozza. (engedelmesség, önfegyelem, udvariasság, idősek, szülők tisztelete)

Tradíció/hagyomány

A cél meghatározása: tisztelet, elkötelezettség, a adott kultúra vagy vallás által meghatározott hagyományok és elvek elfogadása. A világon szerte minden egyes társadalmi csoport saját ideológiékat, hiedelmet és gyakorlatot fejleszt ki, ami képviseli a társadalom által elfogadott tapasztalatokat és hitet. Így ezek az adott társadalom által képviselt szokásokká és tradíciokká válnak, melyek a társadalom szolidaritását szimbolizálja, az egységes értéket fejezi ki, ezzel hozzájárulva a társadalom és egyén fennmaradásához. (Durkheim, 1912/2003) Ugyanakkor nehezen választható szét egymástól a tradíció és a konformitás, mint érték, mivel motivációs szempontból rendkívül közel áll egymáshoz a két érték.

Ezen értékek, mint eszközök alkalmazása során elsődleges cél az egyén társadalmi értelemben vett alárendelt státuszának elérése. A konformitás jegyében jelenik meg az alárendeltség az olyan személyes interakciók során, mint a munkahelyen, főnök-beosztott, iskolában a tanuló-tanár közötti, vagy szülő-gyermek közötti szituációkban. Továbbá a tradíció értékének alkalmazásával együtt jár a vallási irányú és kulturális szokásokból származtatható alárendeltség. Ennek következtében a tradíció, mint érték megköveteli és egyben alkalmazza a múltbéli hagyományokra alapozó cselekvéseket.

Jóakarat

Az elérendő cél: fenntartani és erősíteni a jóllét érzését azokkal szemben, akik egy csoportot alkotva, közel állnak egymáshoz. A jóakarat, mint érték olyan alapvető igények közé sorolható, melyek az akadálymentes csoportfunkció szerepét látják el, valamint a valahova tartozás igényét alapozzák meg (Kluckhohn, 1951). Ennek értelmében ezen értékrendszer szorosan illeszkedik a családi és más, az egyén számára elsődlegesnek számító kapcsolatok során. Továbbá a jókakarat értékét fontosnak tartó társadalmak és egyének a társadalom összes tagjára kiterjesztett jóllétet tartják megfelelőnek, mely önkéntes jellegű cselekvések alkalmazásában nyilvánul meg. (segítőkészség, becsületesség, megbocsátás, felelősség, hűség, igaz barátság, az élet értelme, spirituális élet) Mind a jóakarat, mind a konformitás elsődleges célja az

együttműködő és támogató társadalmi kapcsolatokat kiépítése és motiválása, eltérő szempontok alapján (Maslow, 1965)

Univerzalizmus

Az elérendő cél: megértés, megbecsülés, tolerancia, minden egyes ember és a természet védelme
Az univerzalizmus, mint érték egyértelműen a jószándék értéke által megfogalmazott csoportközi viszony ellentetje. Viszont az emberek többsége nem ismeri fel az univerzalimus, mint érték jelentőségét, egészen addig, amíg nem találja magát szemben olyanokkal, akik kívül esnek a számára elsődlegesnek tartott, személyes társadalmi körén, illetve egészen addig, amíg nem tudatosul bennük a természeti források hiányának ténye. Ezt megtapasztalván az emberek nagy eséllyel rájönnek arra, hogy hibás elvek vezéreltek őket, mely szerint az idegen, újszerűvel szembeni tolerancia életveszélyes helyzetet teremthet a társdalomra nézve. Vallási tekintetben egy olyan értéket képvisel, mely szerint minden ember megmenthető, azaz üdvözül. Az univerzalizmus kétféle jóllétet fogalmaza meg, a szélesebb társadalom és természet számára. (széleslátókörűség, szociális igazság, egyenlőség, vilégbéke, természettel való egység, bölcsesség, a környezetvédelem, belső harmónia, spirituális élet.

Schwartz (1992) egy korai elmélete szerint, a spiritualitás, mint érték alkalmazaása hozzájárulhat az univerzális érték megteremtéséhez. A spirituális érték elsődleges alapja a belső harmónia kiépítése és fenntartása, egyfajta transzcendens állapot kiépítése a mindennapok során, mely határozottan és világosan meghatározható érték. Ennek ellenére a spiritualitás értéke nem rendelkezik egy egységes, társadalomtól, kultúrától független, meghatározással. Ez lehet az oka annak, hogy számtalana társdalomat meghatározó sajátossága és fontossága ellenére, az alapvető értékeket összefoglaló rendszerek nem tartalmazzák a spiritualitást.

Habermas társadalomelmélete és a kommunikatív cselekvéselmélete

Habermas (1981/2011) A kommunikatív cselekvés elmélete című munkájában a harmadik, modern kort meghatározó stádiumnak a kommunikációs keretét igyekszik felvázolni. Azt mondja, hogy a világképek összehasonlításának egyik alapja az lehet,

hogy meghatározzuk, a világra vonatkozó tudást milyen érvényességi igényekre hivatkozva teszik legitimmé.
A pápai nyilatkozatok ideológiai jellegű vizsgálatához Schwartz elméletén túl Weber (1922/1987) elméletére alapozott Habermas által megalkotott definíciókat használtam, mely a cselekvő racionalitás sajátosságait elemzi és összesíti. A téma kulturális jellegénél fogva, Weber által kidolgozott elméletet legfőképpen a kultúrafüggő jellemzője matt választottam. Az elmélet szerint bizonyos feltételek fennállása esetén racionálisnak értelmezhetünk egy adott cselekményt, de ettől függetlenül az adott tevékenység nem feltétlen jelenti ugyanezt egy másik körülmény esetén. Az elmélet értelmezése szerint, egy adott kultúrában racionálisként értelmezhető cselekvésről egyértelműen nem jelentehő ki, hogy a másik kultúrában is ugyanilyen értelmezést nyerne (Geertz 1973). Ennek értelmében azt mondhatjuk, hogy a cselekvő az adott cselekvés előtt átgondolja, hogy a különféle helyzetekben melyek a megfelelő problémamegoldáshoz szükséges módok és eszközök. A választás alapja a rendelkezésére álló problémamegoldási kapacitás, melyet a kulturális- illetve az egyéni innováció befolyásol. Jelen esetben, vallási vizsgálatként értelmezve, a vallásos ember számára adott helyzetekben, adott körülmények mentén racionális cselekvési módként értelmezhetjük az Istenben való hit különféle cselekvésbeli és attitűdbeli megnyilvánulásait.

Az elmélet értelmében, ugyanezen tevékenység egy nem hívő, vagy más vallású hívő személy esetében nem tűnhet racionálisnak. Tehát a racionalitás nem definiálható önálló tevékenységi rendszerként, azaz nem bír univerzális sajátossággal, hanem az adott tevékenység meghatározására vonatkozó eljárásunk részét képezi. Az elmélet nem azt határozza meg, hogy egy adott cselekvés vagy egy kifejeződő attitűdöt illetően, hogy az racionális-e, hanem azt hogy az adott személy részére a problémamegoldás során a rendelkezésére álló felkészültséget illetően releváns-e, azaz a racionalitás gyakorlataban az adott személy problémamegoldó készségének értelmében jelenik meg. Amikor a racionalitás vagy az érvényesség fennállását vizsgáljuk, akkor elsősorban a világban való elboldoguláshoz szükséges kompetenciákat elemzünk.

Az elmélet szerint racionálisként az olyan jellegű készségeket definiáljuk, amelyeket egy közösséghez tartozó egyének valamilyen érvényességi igény alapján jóváhagytak.

Max Weber (1922/1967) számos olyan tevékenységet összesít, mely a modern kor racionalizálódási folyamatának szerves részét képezi, úgymint a jog, a tudomány, a művészet, a gazdaság, melyek a vallás mellett egyértelműen meghatározó szerepet töltenek be, természetesen a saját érvényesség-igényüket hangsúlyozva és alkalmazva. Weber (1922/1967) elméletének egyik legfontosabb pontja, hogy a vallás a modern kort meghatározó jelenségeinek pusztán az egyike lesz, ennek következtében egyértelmű és átfogó világképet leíró sajátosságának intenzitásá egyértelműen csökken.

Habermas "A kommunikatív cselekvés elmélete című" munkája alapján meghatározhatjuk ezen modern korra jellemző helyzet kommunikációs keretét. Az elmélet szerint a világképek összehasonlításának egyik módja a világra vonatkozó tudás meghatározása, mely alapján érvényességi igényekre alapozva legitim definíciókat határozhatunk meg. Ennek értelmében három egymástól teljesen elkülönülő világképet különböztethetünk meg: a mitikus, a vallási és a kommunikatív racionalitáson alapuló irányok. A mitikus világképet illetően az elmélet magyarázatakétn példaszerű történetek használunk, míg a vallási világkép meghatározásakor Habermas az első és meghatározó princípiumra hivatkozik. A kommunikatív racionalitás defiíníciójának értelmezése szerint, a világ jelenségeit értelmező tudásunkat a tapasztalatokból kiindulva egy érvelő diskurzus keretében érvényesítjük (Habermas 1981/2011).

Továbbá a kommunikatív racionalitás elméletének definiálására Habermas (1993, pp. 116-153.) a reflexivitás fogalmát is használja, ami egy adott közösségen belül felvetődő szituációk során, állításainknak megvitathatóságára alkalmazott, az ellentétes meggyőződéseen alapuló ütköztetéshez megfelelpő eszközöket és azok felhasználását jelenti, azzal a céllal, hogy a jobb érvek mentén megteremtsünk egy bizonyos konszenzust egy adott szituációt illetően. A konszenzus megteremtését, azaz az érvelő diskurzust megalapozó tudástartalmak alkotják a kommunikatív cselekvés alapját. Azonban a vallás nem rendelkezik ezzel a fajta reflexivitással, amely a modern kori érvényes állításokat jellemzi, azaz a modern kor érvényesítési eljárásának alkalmazására nem megfelelő (Papp et al., 1987, pp. 51-150).

Habemas elmélete szerint (Praglau, 2000, pp. 249-270), a vallás soha nem rendelkezik majd azzal a fajta reflexivitással, ami a modernkor által meghatározott és elfogadott állítások állítások alapján szükségszerűnek tekinthető. Azaz a modern kor keretei között a vallás csak, mint ideológia létezik, ennek értelmében a jövőben minél inkább veszíteni fog érvényéből, mely egy úgynevezett univerzális felelősség etikává alakul át. Ennek értelmében a vallás saját állításainak bizonyítása céljából, ennek hiányában, a modern racionális diskurzusok esetén, a reflexivitás próbájaként alkalmazott három érvényességi igény valamelyikét kell alkalmaznia: azaz tudományosan értelemben igazolni, morális helyesség alapú hivatkozásokat használni, vagy a művészet részeként megfelelő igazolással alátámasztva elfogadtatni (Némedi, 2000, pp.145-260).
Így határozottan kijelenthetjük, hogy önmagában egy vallási kijelentés egyértelműen nem állja meg helyét a kommunikatív racionalitás defincíó alapján leírható környezetben.

2.6. LIBERÁLIS TÁRSADALMI BIZTONSÁG ELMÉLETE

A liberalizmus a biztonságpolitikai elmélet azon részét képezi, amelynek tárgyát az egyes személyek jelentik, szemben a közösséggel. A társadalmi biztonság a liberalizmus központi a kezdetektől fogva, elmélete alapján az egyén biztonságát, az intézményeket, beleértve az államot, mint az igényeik kielégítésének eszközeit, az egyének hozták létre és tartották fenn. A napjainkban érvényes liberális biztonságpolitika jellemzője, hogy nagy számban tartalmaz realista elemeket, ennek következtében ezen elmélet az államokat szereplőként kezeli, melyben a külpolitika iránya és bármely nemzetközi jellegű döntéshozatal az államok fajtái és azok regionális intézményei alapján egymástól jelentősen eltérhetnek.

A liberalizmus a politikai elmélet nagy jelentőséggel bíró hagyománya, amely az egyéneket, nem pedig csoportokat vagy intézményeket ábrázolja elsődleges szereplőként (Keohane, 1989). Az egyének csoportokat alkotnak és intézményeket - osztályokat, etnikai csoportokat, államokat - építenek és tartanak fenn, de az egyének megtartják azon képességüket, hogy befolyásolják vagy akár fogva tartsák ezeket a csoportokat és intézményeket. Miközben a magasabb szintű elemzések során gyakran találkozhatunk kiemelkedő jelenségekkel, a liberalizmus minden esetben legalább egy szemét az egyének szintjén tartja. Az elemzés azért lehetséges ezen a szinten, mert a liberalizmusnak és az egyéneknek időben és térben van néhány fontos közös vonása,

mint például a racionalitás, a jogok, a választás képessége, az erkölcsi érzék vagy a tudatosság. Ezeken a formális tulajdonságokon túl a liberalizmus különböző lényegi állításokat fogalmaz meg az egyénekről. Történelmileg ezek magukban foglalják az önvédelem jogát és a "kényelmes életre" való törkevést, mint alapvető célt (Hobbes, 1968). A liberalizmus különböző irányzatai hangsúlyozzák az egyén választási szabadságát, de a biztonság és az anyagi jólét a liberálisok számára olyan mérföldkövek, amelyre minden racionálisan gondolkodó ember biztosan vágyik. Bár az társadalom biztonság területén a liberalizmust gyakran sokkal inkább a gazdasággal, mint a biztonsággal, a magasabb szintű politika helyett az alacsonyabbal hozzák összefüggésbe, a liberalizmus ténylegesen a kezdettől fogva sokkal inkább vonatkozik a biztonságra, különösen az egyének biztonságára.

A liberalizmust nem lehet annak az individualizmus iránti normatív elkötelezettségétől elválasztva értelmezni. A hagyomány kitart amellett, hogy minden ember megérdemli a biztonságot és aszerint értékeli az intézményeket, hogy mennyire segítik őt ennek a célnak az elérésben. A liberalizmus pozitivisztikus vagy ok-okozati elméleteket hozhat létre a nemzetközi kapcsolatokra vonatkozón, de az igazi motivációja - amely a pozitivista elemzést a liberális tudósok számára érdemessé teszi - az egyéni biztonság iránti elkötelezettsége. Továbbá a liberális hagyomány ragaszkodott ahhoz, hogy – a liberális értelemben vett, az egyéni autonómiát növelő – fejlődés a nemzetközi életben valóban lehetséges; néhány liberális számára, a makró-fejlődés valóban elkerülhetetlen, ha az nem lineáris (Ikenberry, 2001).

A liberális elmélet különös figyelmet szentelt az államnak, mint intézménynek, amelyet az a képessége határoz meg, hogy az egyénnek biztonságot adjon és hozzásegítse a megfelelő megélhetéshez. A liberalizmus számára, az állam korlátozó képessége miatt egy speciális intézmény. De a realizmussal szemben az állam nem autonóm, ehelyett heteronóm, az egyének és a nem-állami csoportok irányából érkező befolyásnak köszönhetően alakítják annak külső és belső határait. A liberális elmélet nem, mint önálló szereplőt ábrázolja az államot, aki a saját céljai elérése érdekében manipulálja és elnyomja az egyéneket és a csoportokat (Kahl, 1999).

A liberális nemzetközi kapcsolatok elmélete leginkább nem deduktív elméletnek vagy kutatási programnak tekinthető (Lakatos, 1970), hanem inkább paradigmának (Kuhn, 1960) vagy hagyománynak (MacIntyre, 1981), amely azt állítja, hogy az államok a verseny helyszínei, amelyet különböző társadalmi szereplők befolyásolhatnak és

hatalmukba keríthetnek. Az államot korlátozó szereplők, akiket általában le lehet bontani egyénre, lehetnek hazai, nemzetközi vagy transznacionálisak. A liberálisok általában azt mondják, hogy az államok háborút, kereskedelmet stb. idéznek elő, de arra gondolnak, hogy a csoportok és az egyének ezek mögött a csoportok mögött az államot használják fel ezeknek a tevékenységeknek az elvégzésére. A nemzetközi biztonságra vonatkozó liberális követelések kevésbé értelmezhetőek, ha azt nem támasztják alá azzal az általános állítással, hogy az egyénnek az államra és a biztonságra gyakorolt hatása kapcsolatban áll az államokon belüli és az államok közötti csoportokkal és intézményekkel. Az egyének létrehozhatják, fenntarthatják és elpusztíthatják az intézményeket, ezáltal fokozhatják vagy ronthatják a nemzeti és nemzetközi biztonságot.

A liberálisok számára a szélsőséges bizonytalanság nem a nemzetközi rendszerhez tartozik. A nemzetközi anarchia megnehezíti az államok közötti együttműködést, mivel a kötelezettségvállalások nem garantáltak; de az együttműködés lehetséges és közös, mindaddig, amíg az együttműködő szereplőknek elegendő befolyása van az állami politikára.

A liberalizmusnak az állam iránti elismert tisztelete egyszerre az ereje és gyengesége: lehetővé teszi az elemzők számára, hogy lássák, a hatalom elosztása mennyire kevéssé meghatározó a nemzetközi rendszerben.

A biztonsági ügyeket illetően, a liberalizmus az államok közötti, különösen a hazai intézmények vagy a rendszer típusa szerinti merev diszkriminációról ismert. Általánosságban elmondható, hogy a liberális államok - általában intézményeik szerint definiálva - racionálisabbak, mint az illiberálisak. Amennyiben a liberális államok alkalmazkodnak ehhez a dinamikához, megvédik magukat az illiberális államokkal szemben. A liberális államok nem önállóak, inkább az egyének és a politikai következmények között közvetítenek. Ha a helyi rezsimnek megfelelően eltérő módon közvetítenek, a liberális elméletnek a rezsim szerint kell különbséget tennie. A több egyéni preferenciáit képviselő hazai rendszerek eltérnek azoktól, amelyek kevesebb egyéni preferenciát képviselnek.

A modern liberalizmus alternatív közösségek keretei között megosztott történeteken alapján született meg, melyek olyan írók tollából származnak, mint Thomas Hobbes (1968/1660), Benedict Spinoza (2007/1670), John Locke (1988/1689), Jean-Jacques Rousseau (1999/1754) és Immanuel Kant (1983/1795). Szerintük az államot,

elméletileg, ha nem történelmileg, azért hozták létre az egyének, hogy az a végső céljaikat szolgálja: egy központi ellenőrző hatolom nélkül az életet meglehetősen költségesnek ítélték, ezért hoztak létre egy uralkodót. A szociális szerződés elmélete az egyént születésétől, illetve vagyoni helyzetétől függetlenül, azonos politikai státuszra emelte.

Nem minden felvilágosodást követő gondolkodó vált liberálissá a szó biztonságpolitikai értelemben véve. Habár az ekkor uralkodó hatalami-egyensúly-tanítás, az új Newton-féle mechanika elméletnek az államok közötti kapcsolatra történő alkalmazását jelentette (Knutsen, 1997) mégis Boucoyannis (2007) szerint a hatalmi-egyensúly-tanítás nem liberális, hanem realista elemeket tartalmaz. Mindenestre, néhány társadalmi szerződés valóságosnak látszik azáltal, hogy az államot azok létrehozói valójában nem tudják elszámoltatni.

Waltznak (1959) a Rousseau-tól kölcsönzött "harmadik-image" vagy helyzeti elmélete amellett érvel, hogy a hitelét vesztett liberalizmus a biztonságra vonatkozó elmélet forrása. Lényegében, a liberális tudósok az 50-es és 60-as években továbbra is tiltakoztak a realizmus ellen. Néhányan továbbra is azzal érveltek, hogy a világpolitika egységeit inkább egyéneknek, mint államoknak tekintik (Dunn, 1950). Néhányan pedig azt hangsúlyozták, hogy a realizmus állítása szerint minden állam alapvetően ugyanaz, tekintet nélkül a hazai sajátosságokra és amellett érveltek, hogy a liberalizmus a szerint változik, mely hazai szereplők befolyásolják, illetve ellenőrzik azt. Wolfers (1951) szerint a realisták a gyakorlatban azt feltételezik, hogy a különböző államok eltérő célokkal rendelkeznek, ami azt jelenti, hogy nincs egyetlen logika a külpolitikában. A realista elmélet azt hangsúlyozza, hogy létre kell hozni egy olyan biztonságpolitikai tudomány területet, mely a teológia tudományoktól való elszakadással, a természettudományok és mérnöki tudományokhoz közelít. Így a rendszer elmélet, annak tudományos jóhiszeműségével, meghatározóvá vált, de az 50-es, 60-as években a liberális hipotézisek felszínre kerültek a rendszer elméletekben. Kaplan (1957), Rosecrance (1963) és Hoffmann (1965) a nemzetközi rendszer esetében mindnyájan figyelembe vették az állam-szint jellemzőit.

A liberalizmus továbbra is a nemzetközi jogon és szervezeten keresztül megvalósuló növekvő biztonságra koncentrál. A Nemzetközi Szervezet c. újság, amelyet a Világ

Béke Alapítvány alapított 1947-ben, volt az ilyen típusú liberális tudomány fóruma. Sok tudós objektív volt, sokan jogszerűek és irányadóak, de sok tudós ok-okozati állításokat fogalmazott meg, amelyek ellentmondtak a realizmusnak - például, hogy a nemzetközi szervezetek egyre inkább rontják az államok túlsúlyát a világ egyéni közösségének javára (Rothwell,1949).
Mások megkérdőjelezik a realista állítást, miszerint a hatalmi egyensúlyok spontán módon alakulnak a nemzetközi rendszerben, és azzal érvelnek, hogy a történelmi liberális állítás szerint a béke - különösen a nukleáris korban – a nemzetközi szervezetek és kollektív biztonság formájában az országok pozitív fellépését igényli (Claude, 1964). Ezek a liberálisok nem pusztán tudatlanok az államok, a hatalom és az általa képviselt érvek tekintetében; de kétségbe vonják a realizmus leíró és normatív megfelelőségét.

Moravcsik (1997) újragondolja a liberalis biztonságpolitika elméletét, aki liberalizmus alapvető definícióinak megalkotása során, kereskedelmi és republikánus jellegű nézőpontok összevetését alkamazza. Meglátása szerint, a liberalizmus legkorábban megjelent elmélete konstruktivista elemeket tartalmaz, míg a későbbi elméletek között már megtalálható racionalista a elemekre való utalás. Moravcsik elmélete azért jelentős, mert a liberális szokásból egy összefüggő társadalom-tudományos kutatási programot szűrt le. A liberalizmus alapvetően azt feltételezi és a feltevést valóban igazolja is, hogy minden egyén érdekelt a megfelelő önfenntartásban, Moravcsik nyitva hagyja a kérdés, hogy az egyénnek milyen preferenciái vannak. Abból a szokásból is kiindul, kizárva bármilyen befolyásolást, hogy a nemzetközi intézmények az állami preferenciák felett állhatnak. Ily módon teljesen liberális annak elismerése, hogy ők meg tudják változtatni az állam taktikáját, stratégiáit és még a végső céljait is. Ennek a visszacsatolásnak a hiánya a liberalizmus felvilágosító erejét gyengíti. A gondolatok zavarosak, az országok közötti kapcsolatrendszerek virágoznak, az államokon átívelő demonstrációs hatások azt a sugallják, hogy a visszacsatolási zavarok összekötik az embereket, tekintet nélkül a nemzetiségükre. Ez a jelenség hatással lehet az államok biztonság politikájára és végső soron az emberek biztonságára is. A társadalmi biztonság liberális irányú elméletének megalkotása további vizsgálatokat igényel.

2.7. KATOLIKUS SZERVEZETEK MIGRÁCIÓS IRÁNYELVEI ÉS TEVÉNYSÉGE- CARITAS INTERNATIONALIS TEVÉKENYSÉGE, SHARE THE JOURNEY PROJEKT

A Nemzetközi Karitász, 2017. szeptember 27-től datálható, két évre szóló kampányát Ferenc pápa menekülteket segítő felhívása hívta életre, a „kultúrák találkozása" című felhíváshoz való csatlakozást motiválja, a migráció egy pozitív jellegű megközelítés igényét kialakítva. a Karitász tagjai egy globális család tagjaiként, a menekültek és az adott társadalmak találkozásának összehangolásával, elsődleges célként az emberek migrációról alkotott előítéleteikkel teli gondolkodásmódját szeretnék megváltoztatni. A projekt olyan akciótervet tartalmaz, mely hasznos tanácsokat, iránymutatásokat tartalmaz az összes Karitász tag számára, melyet rendkívül sikeresen tudnak alkalmazni az adott közösségek tagjai számára. Az akcióterv elsődleges célja a Karitász számára készített iránymutatásokon túl, hogy globális szolidaritást építsen ki a menekültekkel szemben, melyet a következőkben ismertetek a hivatalos angol nyelvű dokumentum alapján, saját fordításban. Ferenc pápa megmutatja nekünk a helyes útat:

„ A migránsok testvéreink, akik egy jobb életet keresnek, messze a nélkülözéstől, éhségtől, kizsákmányolástól, melyben mindannyian egyként osztozunk."

Ferenc Pápa számtalan, migránsokat érintő összefoglalója mélyen elkötelezett humánus hozzáállást bizonyítják, mely határozottan és egyértelműen kijelöli a migráció megoldásához vezető útat.

Mint, ahogyan azt mindannyian tudjuk a Projekt fő célja népszerűsíteni és terjeszteni Ferenc Pápa által megfogalmazott „kultúrák találkozása"-ként elnevezett küldetését, mely keretében lehetőséget biztosítanak a migránsok és a helyi közösség közti közeledés, találkozás, kommunikáció számára. A Projekt kimondja, hogy kötelességünk üdvözölni a migránsokat és védelmezni az őket megillető jogokat. A Karitász azt kéri minden, a Projekthez csatlakozó embertől, hogy a migrációval kapcsolatos, bármilyen jellegű tapasztalatát ossza meg a migráció által érintett tranzit- vagy akár befogadó jellegű területek közösségének tagjaival, legyen az a befogadó ország közösségéhez tartozó állampolgára, vagy maga a migráns. Ennek köszönhetően minél több emberhez elfog jutni a migráció igazi oka, a nagy tömegek által megtett út valós ténye.

A Karitász egyértelmű célja, hogy a Projekt nemcsak a migráció körüli alapvető kérdéseket segít tisztázni, hanem egyúttal hozzájárulhat az idegentől való félelem, a

rasszizmus és a xenofóbia csökkentéséhez. A Projekt nevében, a Karitász mindenkit arra buzdít, hogy hallja meg a „migráció igazi hangját”, mivel a migráció számos, szerteágazó oka van. Ezen okok közé sorolható a gazdasági célú vagy akár szociális jellegű migráció, melynek leggyakoribb oka a családegyesítés. Viszont egyértelműen kijelenthető, hogy a migráció oka a legtöbb esetben politikai, azaz háborús, illetve a természeti katasztrófákból eredő környezeti jellegű. Bármilyen okról is legyen szó, a migráció jelentős hatást gyakorol mind a hazájukat elhagyó emberekre, mind az érintett tranzit-és befogadó országokra.

A Kampány kulcsfontosságú dátumai

2017. július-szeptember: a kampány tartalmának megosztása, majd ennek ismertetése online változatban az augusztusban elkészülő honlapon

2017. szeptember 27.: kampány hivatalos megkezdése Ferenc Pápa jóváhagyásával

2018. februártól folyamatosan: az ENSZ Globális Egyezményt előkészítő kormányközi tárgyalások támogatása

2018. június 20-i hét: részvétel a menekültek világnapja alkalmából megrendezésre eseményen

2018. szeptember: az ENSZ tanácskozásán való részvétel, ahol a két „Globális Szerződés a Migrációról és Menekült kérdésről” nevű egyezmény kerül elfogadásra

2019. vége: a kampány hivatalos lezárása

A Projekt részletei

Elsőként döntsd el, hogy milyen formában tudsz segíteni:

A projekt keretében számos, egymástól különböző tevékenységet kidolgoztak, mely bármelyikéhez lehet csatlakozni. Az Akcióterv felhívásában található tevékenységek közül bárki, személyre szabottan választhat, de akár egyedi tervvel is előállhat, egészen a 2018. június 20-án tartandó Globális Akcióterv hetéig. A tervnek tartalmaznia kell a megvalósítandó cél konkrétumait és megvalósításához szükséges eszközöket és időkeretet. Tovább az Akcióterv javasolja a minél szélesebb közösséghez eljuttatott tervet, így akár egy nagyobb „akció-csapatot” kialakítva. A nagyobb és ugyanakkor különböző szemlélettel rendelkező tagok csoportjai lehetőséget kínálhatnak arra, hogy megismerjük egy szélesebb társadalmi réteg migrációhoz való viszonyulását. Ennek következtében, az illető által kezdeményezett akció által kezdeményezett tapasztalatok rendkívül hasznos információkat szolgáltathatnak a Karitász számára, mely hozzájárulhat a szociális kohézió és a pozitív üdvözlés folyamatához.

A Projekt Akciótervének egyik hasznos és egyben rendkívül pozitív gondolata, hogy a találkozó során hallott vélemények és tapasztalatok egyetlen formáját se utasítsuk vissza, mert bármilyen jellegű információ hasznos lehet, tovább olyan gyakorlatias tippekkel szolgál, minthogy alkalmazzunk egy 30 perces időlimitet, vagy kérjük meg a résztvevőket, hogy rajzolják le, hogy számukra mit jelent a kampány. Az akcióterv a cél érdekében azt javasolja, hogy különböző hivatású és tapasztalattal rendelkező tagokból állítsuk össze a csapatunka, templomi vezetőktől kezdve, fiatal aktivistákon át, egészen a migránsokig, akik egymástól különböző véleményükkel és tapasztalatukkal rendkívül hasznosan tudnak hozzájárulni a Projekt kivitelezéséhez.
Megfigyelvén az az illetők migrációról alkotott véleményét és rájuk gyakorolt hatását, érdemes egy listát készíteni mind az érintett közösségek, mind a migránsok igényeit illetően. Egy forgatókönyv kidolgozása és aszerinti haladás mellett, a megfelelő inspiráció szerzése céljából érdemes a katolikus jellegű szociális pedagógia elméleti és gyakorlati módszereit alkalmazni.
Az Akcióterv az imák közösségformáló szerepére is felhívja a figyelmet, azaz a közös imák által megteremtett légkör motiválhatja a célközönséget. Ferenc Pápa felhívást követve, mely szerint a társadalom perifériára szorultakkal is vegyük fel a kapcsolatot, akár a migrációt átélt menekültektől is gyűjthetünk személyes élményeket, akikkel együtt egy spirituális légkört kialakítva, közös imádságokat szervezhetünk.
Természetesen a közös imádságok, vagy a pápai enciklikák és apostoli levelek ismertetéséhez nem árt kérvényeznünk a közösség lelkészének jóváhagyását. Az olyan, Jézus által megfogalmazott mondatok, mint: „A szomszédodat legalább ugyanannyira kell szeretned, mint önmagadat.” fellelkesíti ezen migráns emberek szívét és Jézus irányába fordítja őket.
„Az Akcióterv felhívja a figyelmet arra, hogy a katolikus eszközökkel való motiválás és élménygyűjtés leginkább a katolikus lelkészek által, a fiatal migránsok körében alkalmazható módszer.
A Projekt gyakorlati eszközeinek felsorolása és azok alkalmazására vonatkozó tanácsok között szerepel egy rendkívül figyelemreméltó javaslat is, mely szerint hívjunk meg egy migránst egy közös étkezés keretében tartott beszélgetésre, vagy akár egy közös főzésre, mivel a közösen elfogyasztott ételek általában közvetlen hangulatot és megértő légkört teremthetnek. Mivel a migránsok többnyire honvágyat éreznek, a közös étkezés, az étel megosztása csökkentvén ezt a szorongó érzést valóban hozzájárulhat egy önfeledt beszélgetéshez. Amennyiben nincs lehetőségünk egy adott

közösség migráns tagjával kapcsolatot létesíteni, kérjük a helyi menekülttábor segítségét.

Az Akcióterv egy rendkívül egyedi és gyakorlatban számos menekültekkel foglalkozó szervezet által sikeresen alkalmazott módszerként, a művészet integráló-rehabilitáló lehetőségét hangsúlyozza. Az egyénileg kialakított kampány-csoportok keretei között is indíthatóak ilyen jellegű projektek, valamint a projekt már létező művészeti csoportjaihoz is lehet csatlakozni. A foglalkozások jellege lehet zenei-színházi, vagy akár képzőművészeti jellegű, melyek bármelyike lehetőséget teremt a közvetlen kommunikáció és élmények megosztásának kiépítésére.

A művészet ilyen célú alkalmazásának sikere abban rejlik, hogy közös nyelv hiányában is működőképes, mivel a foglalkozások nagy részéhez nincs szükség a közös nyelv használatára, így mind a migráns gyerekek, mind a migráns felnőttek nagyobb motivációt érezve, szívesebben részt vesznek a programokban.

A nyelvi akadályok határozottan nehezítik a szociális integráció folyamatát, mely számos feszültséghez vezethet, valamint a migráció kezelésére adható válaszok kidolgozását is nehezíti. Így az Projekt keretében megfogalmazott Akcióterv javaslatai egyértelmű megfogalmazásokat tartalmaz a nyelvi kurzusok alkalmazására vonatkozólag. Azaz minden önkéntes jellegű nyelvi kurzus indítását támogatja, hangsúlyozva, hogy nyelvtanári gyakorlat nélkül is hasznos segítséget nyújthatunk, saját közösségünk nyelvét oktatva. A nyelv oktatása lehetőséget teremt saját kultúránk, szokásaink megismertetésére, melyek érdekes és egyben hasznos tematikaként az kurzusok szerves részeivé válhatnak.

A Projekt fontosnak tartja, hogy azokat is megszólaltassuk, akiket befogadó vagy tranzitország állampolgáraként közvetlenül érint a migráció és ennek következtében bármilyen jellegű változást tapasztaltak. Az érintett személyekkel készített mind pozitív, mind negatív jellegű beszámolók rendkívül hasznos információkat szolgáltathatnak a migráció kezelésére vonatkozó javaslatokat illetően, hiszen a közvetlenül megtapasztalt élményeik egyértelműen más megvilágításba helyezik a migráció kérdését. Véleményem szerint a Projekt egyedi céljából és ezek felhasználásához javasolt eszközeiből adódóan, rendkívül előremutató és hasznos kezdeményezés, mely minél szélesebb körben való terjesztése és gyakorlati alkalmazása egyértelműen hozzájárulhatna a migráció során felvetődő kérdések megválaszolásához és kezeléséhez.

3. NEMZETKÖZI KITEKINTÉS- AZ EMBERKERESKEDELEM JELENLÉTE AZ EURÓPAI TÉRSÉGBEN

3.1. GÖRÖGORSZÁG

Az egyik legjelentősebb kibocsátóország a több, mint 10.000.000-ós lakossággal rendelkező Görögország. Évente közel 40000 görög állampolgárt „szállítanak" a nyugati határok irányába (ECPAT, 2010). Az emberkerekedők Kelet- Európából, illetve egyes balkán országokból szállítanak nőket és gyermekeket Görögországba, prostitúcióra kényszerítés céljából.

Számos prostituáltat arra kényszerítek a fogvatartók, hogy toborozzanak további lányokat és nőket. A jelenleg fogvatartottak 30%-ka nő (EUROSTAT, 2013). Az emberkereskedelem intenzív jelenléte Görögországban főleg az áldozatok megfélemlítésének köszönhető, melynek következtében nem mernek feljelentést tenni a fogva tartóik ellen, mivel a görög hatóságok nem nyújtanak biztonságot és védelmet az áldozatok számára, így az emberkereskedők soha nem jutnak a hatóságok kezére és zavartalanul folytathatják nyereséges üzletüket (Anagnostou & Kandyla, 2015).

A kizsákmányolás fajtái:

Görögország egyike azon európai országoknak, ahol virágzik a gyermekprostitúció, tranzit és célországként egyaránt. Természetesen a gyermekek kizsákmányolása nemcsak a prostitúció formájában nyilvánul meg, hanem számos étteremben, farmon és gyárakban dolgoznak az elhurcolt gyermekek. Ezen kívül az elmúlt években jellemző lett a csecsemő-kereskedelem is Görögországban, mely esetben főleg bolgár állampolgárságú szülők adják el gyermekeiket olyan görög állampolgároknak, akik a helyi törvények értelmében legálisan nem fogadhatnak örökbe (Cullen-Deupont, 2009, pp. 17-18).

A görög kormány válasza az emberkereskedelemre: 2004-ben, jelentős lépés történt az emberkereskedelem visszaszorítása érdekében. A közös cél az emberkereskedelem prevenciójához hozzájáruló folyamatok motiválása. Ennek érdekében 2004 júliusában

a görög kormány egy Nemzeti Akció Terv nevű programot dolgoztak ki MINISTRY OF INTERIOR HELLENIC POLICE HEADQUARTERS, 2008). A terv szerint jelentés készül minden kormányzati vagy magán kezdeményezésről. Ez hozzájárul egy nagyobb kooperáció lehetőségéhez, amely számos preventív lépést tartalmaz, úgymint az emberek informálása a problémát illetően, intenzív együttműködés nem kormányzati szervekkel, valamint jogokat biztosít a Görögországban és más országokban kizsákmányolt emberek számára. Számos törvényt hoztak az emberkereskedelem visszaszorításának érdekében, úgy, mint a 3064/2002-es törvény, amely szerint 10 év börtönbüntetéssel sújthatják az elkövetőket, illetve a szolgáltatás igénybevevőket pedig fél év szabadságvesztésre ítélhetik (Diamanti-Kathimerini, 2007). Az 1837/1989 és 62/1998-as törvény alapján 16 évben határozták meg a munkavállalás korának „kezdő" időpontját, melynek értelmében tilos 16 év alatti gyermeket dolgoztatni a mezőgazdaságban, vagy bármely családi vállalkozásban (Minimum Age Convention, 1973, No.138). A 233/2003-as törvénynek köszönhetően az áldozatok megfelelő egészségügyi és pszichológiai rehabilitációban részesülhetnek, valamint hat hónapra szóló lakhatási és munkavállalói lehetőséget kapnak a társadalomba való újraintegrálásuk céljából (Naintos, 2013).

Civil és nemzetközi szervezetek válasza a problémára:

A Szociális Szolidaritás Nemzeti Központja (EKKA) az elsődleges állami szervezet, amely támogatja az áldozatokat különböző szolgáltatásokkal úgy, mint tanácsadás, pszichológia segítségnyújtás, menedékek és központi „vészhelyzeti"- vonal fenntartása (Antonopoulos, 2016, p. 255). Ezen szervezetek közül még számos egyesület alakult az áldozatok megsegítésére, de sajnos még ilyen nagyfokú ellenőrzés, preventív lépések mellett sem beszélhetünk az emberkereskedelem teljes megszűnéséről Görögországban.

3.2. ROMÁNIA

Mára Románia és Bulgária földrajzi adottságának köszönhetően, jelentős „Balkán" útvonal, a szexuális célú emberpiac központjává vált, ahol a nőket és gyermekeket az országon belül kényszerítenek prostitúcióra vagy tovább szállítják őket gazdagabb, nyugat-európai országokba (Gamble, 2010). A két országot az Európai Unióhoz való csatlakozása után számos kritika érte. Elsőszámú problémaként a magas korrupció jelenlétét és a megfelelő igazságszolgáltatás hiányát nevezték meg. Mindkét ország

mind cél, forrás és tranzit országként szerepel az emberkereskedelmet űző országok listáján. Románia és Bulgária az elsőszámú gyermekkereskedelmet lebonyolító ország, amely a gyermekeket továbbszállítja Olaszországba, Hollandiába, az Egyesült Államokba, Írországba, Görögországba, Ciprusra, Németországba, Franciaországba, valamint Ausztriába. Illetve ide érkeznek a Hondurasból, Afganisztánból, Kínából és innen továbbítják őket tovább Nyugat-Európa számos pontjára. Ebből is látható, hogy mennyire intenzív és szerteágazó a gyermekkereskedelem ebben a két országban. Számos esetben viszont a gyermekeket és nőket az országon belül is prostituáltként dolgoztatják (Touma, 2017). Valamint rendkívül elterjedt a gyermekek lopásra és koldulásra való alkalmazása mind az országon belül, mind más EU-s országban. Sajnálatos módon az azonosított áldozatok közül csak a kényszermunkára és a koldulásra kényszerített áldozatok személye kerül napvilágra, a szexuális kizsákmányolt gyermekek és nők pontos számáról nincsen adat. A legnagyobb problémát az jelenti, hogy mindazok ellenére, hogy a román kormány hiába ratifikálta az emberkereskedelemre vonatkozó jogszabályt (Governemnt Decision, 1142/2012), gyakorlatban a jogszabályt nem érvényesítik. A kormány nem rendelkezik olyan statisztikai adatokkal, amelyre alapozva vissza lehetne szorítani az emberkereskedelmet (European Commission, 2017).

2009. márciusában jelentős lépést történt, Románia újraszervezte az emberkereskedelem ellen küzdő szervezetét (NAATIP), amely független szervezetből állami irányítás alatt lévő szervezetté alakult (U.S. Department of State, 2010, p. 278). A “Not For Sale” nevű szervezet elnöke, David Batstone szerint a román törvénykezés tiltja az emberkereskedelem minden formáját, de az ország földrajzi elhelyezkedése miatt, valamint EU tagsága miatt ideális hely a nemzetközi emberkereskedők számára (Batstone, 2011). Az emberkereskedők rendszerint hamis igazolványok valamint csúszópénz segítségével kerülik meg a határokon az ellenőrzést, majd áldozataikat különféle munkákra kényszerítik, mezőgazdaságtól a pornográfiáig vagy koldulásig. Az amerikai külügyminisztérium által kidolgozott jelentés szerint az emberkereskedők hálójába gyakran román állampolgárok is bekerülnek. A román rendőrség rendszerint nem figyel ezekre a bűnesetekre, és nem léteznek olyan szociális intézmények, melyek az áldozatokat segíteni tudnák. A gyermekkereskedelem egyik „fellegvárában”, Romániában többek között nemzetközi nyomásra 1997-től jelentős lépések történtek a gyermekek eladása,- vétele és a szexuális kizsákmányolás ellen. A kormány által

támogatott program számos hasznos kutatást végzett, amelyben egy 1999-es felmérés szerint a gyermekotthonokban élő 7-18 éves gyermekek 36%-ka élt át szexuális kizsákmányolást (Serbanescu, 2004). A tanulmány hatására a roman kormány jelentős preventív és rehabilitáló programot készített. A gyermekvédelem céljából létrehozott segélyvonalak, képzési programok létrehoztak egy olyan minimum standardot, amely alapján az áldozattá vált gyermeket kezelni kell. Ennek köszönhetően 2004-re elsősegély centrum jött létre, ahol a szexuális kizsákmányolást elszenvedő gyermekek megfelelő rehabilitációban részesülhetnek (Gradinaru, 2015). Emellett 22 hosszabb távú tartózkodásra alkalmas, illetve 10 ideiglenes elhelyezéshez megfelelő intézet létesült. Ami ennél is fontosabb, hogy törvénybe foglalták a szexuális kizsákmányolás áldozatává vált gyermekek kötelező segítését, rehabilitációját. A gyermek jogairól szóló törvény szerint a folyamat prevenciója érdekében kiemelt szerepet kapnak a szülők, állami hivatalok és a helyi közösségek (LAW NO. 272/2004). Az emberkereskedelem szempontjából fontos kiemelni a gyermekotthonok szerepét, hiszen az adoptálást egy emberkereskedő is kezdeményezheti, szexuális kizsákmányolás céljából. Ennek tudatában megszigorították a külföldi örökbefogadás feltételeit és menetét. Ennek érdekében a gyermekotthon rendszere teljesen átalakult, az otthonokon belüli bántalmazások megelőzésének érdekékben szakmai protokollt fogadtak el. Az intézetek átszervezése következében számos intézet bezárt egyik napról a másikra, aminek köszönhetően rengeteg gyermeket „szélnek eresztettek”, ezzel sokkal nagyobb veszélybe sodorva őket. Viszont számos pozitív következménye is volt az átalakításoknak, többek között a bírósági rendszer átalakítása során bevezetett 48 órán belül történő gyermekelhelyezés, a gyermekpszichológus felügyelete melletti kihallgatás mind hozzájárultak a rehabilitációs folyamatokhoz. Összességében elmondható, hogy ugyan jelentős lépések történtek az emberkereskedelem felszámolására, mindezek ellenére a gyakorlatban alkalmazott intézkedések és tevékenységek egyértelműen nem felelnek meg az Európai Unió által megszabott normáknak.

3.3. SPANYOLORSZÁG

A több, mint 40 milliós nagyságú Spanyolország jelentős cél-és tranzitország számos migráns számára, akiket hamis munkalehetőséggel csalnak el, majd az országba érve szembesülnek azzal a ténnyel, hogy valójában prostituáltként kell majd dolgozniuk.

Az ország Afrikához való közelsége miatt nagyrészt Észak-Afrikából, főleg Nigériából érkeznek a migránsok. Ezen kívül számos Kelet-Európából, Dél-Amerikából és Kelet- Ázsiából „szállított" ember, köztük nagyszámú fiatal lány érkezik. A Kanári- szigetek továbbra is a „legkedveltebb" szállítóútvonal a Nyugat-Afrikából érkezők számára (ECPAT, 2016). Az emberkereskedők olyan olyan hamis ígéretekkel csábítják a migránsokat Spanyolországba, mely szerint eljuttatják őket más európai országokba, kedvező munkalehetőség reményében. Jelentősen hozzájárul az emberkereskedelemhez zavartalan működéséhez Spanyolország több, mint 5000 km hosszú partvonala, amelyet nagy kiterjedése miatt nem tudnak hatékonyan ellenőrizni. A másik fontos tényező, hogy Spanyolország egyike azon 4 országoknak, amely a 13 éves korig szab határt a gyermekekre vonatkozó védett kornak (Spanish Penal Code, No. 10/1995).

A kizsákmányolás formái:

Spanyolország az Afrikából érkező migránsok számára elsősorban szexuális kizsákmányolást jelent. Továbbá Kelet-Európából érkező fiatal lányok is hasonló helyzettel találják szemben magukat, jó munkalehetőségekkel csábítják őket Spanyolországba, ahonnan tovább szállítják őket, más európai országokba, prostitúció céljából. Ha egyszer bekerülnek a szexpiac csapdájába, akkor nincs kiút számukra, mind belföldön, mind külföldön „*értékesítik*" őket (UNHCR, 2007). A szexuális kizsákmányolás egyik kelet-ázsiai áldozatának példája tipikus története az emberkereskedelemnek, egy Ya Mexia nevű lány, aki egyike volt a 19 kínai lánynak, akiket a spanyol hatóságok prostitúció vádjával tartóztattak le, mindazok ellenére, hogy a lányok nem önszántukból, hanem erőszakkal végeztek szexuális munkát. A Bevándorlási Hivatal egyik tisztjének elmondása alapján, számos kínai lány dolgozik a spanyol bordélyházakban, mivel kénytelenek a „becsempészés" árát megfizetni az emberkereskedőknek (Galvez, 2017). Egy 2018. júniusában történt eset során 155 emberkereskedőt tartóztattak le Katalóniában, akik a behurcolt kínaiakat egy gyárban dolgoztatták, embertelen körülmények között. A spanyol belügyminiszter szerint ez volt minden idők legnagyobb rendőri bevetését igénylő akció (Hedgecoe, 2018). Egy 2018-as adat alapján körülbelül 20.000 kiskorút kényszerítenek prostitúcióra Spanyolországban, ez a szám azóta sem csökkent (United States Department of State, 2018).

A kormány intézkedései az emberkereskedelmet illetően: A jelenleg érvényben lévő bűntető törvénykönyv a prostitúció bármilyen formáját tiltja és bünteti. A törvény azokat a személyeket is bünteti, akik másokat, kizsákmányolás céljából fizikai erővel kényszerítenek szexuális munkára. A törvény szerint ezeket a személyeket pénzbírságra vagy akár kettőtől négy évig terjedő szabadságvesztésre ítélhetik (10/188(1)/1995).

Amennyiben az elkövető bármilyen helyi hatósághoz tartozó személy, a bűn elkövetése automatikus kizárást és 6-tól 12 évig terjedő szabadságvesztést jelent. Azokat a személyeket, akik bármilyen módon elősegítik vagy támogatják a prostitúciót 1 évtől 4 évig terjedő szabadságvesztésre valamint pénzbírságra ítélik. A törvény szerint az áldozatokat nem utasítják ki az országból abban az esetben, ha azonosítja a bűnelkövető személyét és együttműködik a hatóságokkal. Továbbá ezen áldozatok ideiglenes munkavállalási engedélyt kaphatnak, illetve bármely szociális ellátást igénybe vehetnek, és eldönthetik, hogy visszatérnek hazájukba vagy Spanyolországban maradnak (Gozdziak & Bump, 2008). A 35/1995-ös törvény az áldozatok számára anyagi és más típusú segítséget biztosítanak, amelynek rendszerét az állam külön erre a célra alakította ki, mely tartalmaz egy speciálisan, gyermekeket védő programot is (Act. 35/1995). Ez a program biztosítja a kiskorúak számára a kötelező oktatást is. A törvényben megfogalmazott jogok csak a spanyol állampolgárságú kiskorú áldozatokat illeti meg. Viszont, ha az illető áldozat hazája is elfogadja és alkalmazza ezt a törvényt, akkor a kölcsönösség elvén az áldozat minden segítséget megkaphat a spanyol hatóságoktól. A büntető törvénykönyv 2009-ben történt módosítáát követően jelentősen javult az áldozatok helyzete azonosítás tekintetében, mely szerint az áldozat nem köteles szemtől szemben azonosítani az emberkereskedőt. Ez jelentős lépés az emberkereskedelem visszaszorításának folyamatában, hiszen az áldozatok nagy része nem meri vállalni a szemtől szembeni azonosítást, tartván az emberkereskedők bosszújától (Franet, 2014). A RED nevű emberkereskedelem ellen harcoló spanyol szervezet biztosítja mind a női és gyermek áldozatok számára személyes és szociális integrációját. A "Médicos del Mundo", azaz a „ A Világ Orvosai" jelentős harcot folytatnak az emberkereskedelem ellen állandó, méghozzá az áldozatok számára nyújtott egészségügyi ellátással (Agustin, 2008). A szervezet másik tagja a Spanyol Katolikus Migráns Bizottság, akik elsődleges feladatul tűzték ki az áldozatok egyenjogúságának biztosítását. Spanyolország jelenleg

tagja a G6-os emberkereskedelem elleni kezdeményezésnek Írországgal, az Egyesült Királysággal, Lengyelországgal, Olaszországgal és Hollandiával együtt. A kezdeményezést támogatja az Interpol Europol és az Eurojust, illetve a kezdeményezés számos kampányt készít az emberkereskedelem veszélyeinek tudatosítása érdekében. (ICMC, 2017)

3.4. BULGÁRIA

Bulgáriában egyre aggasztóbb mértékeket ölt az emberkereskedelem és az embercsempészet folyamata. Az elmúlt években körülbelül 5000 bolgár állampolgár lett áldozata ennek a bűnténynek, a rendőrség a nemzetközi szervezett bűnözői csoportok áldozatainak alig 10 százalékát tudja kimenteni. A lányokat főleg rossz megélhetési körülmények miatt adják el, sok esetben a saját családjuk. Természetesen számos olyan eset történik, amikor a szülők beleegyezése nélkül kerülnek ezek a gyerekek a szexuális kizsákmányolás hálójába, ebben az esetben elrabolják őket. Az eladott vagy elrabolt gyermekek származásukat tekintve legnagyobb arányban roma származásúak (Nankervis, 2016).

A legtöbb esetben a gyermkeket saját családjuk adja el néhány ezer euró értékben egy bulgáriai kereskedőnek, aki a fizetés után megszervezi a határon keresztüli szállítást. Az eladott, vagy megzsarolt lányokat és fiatal nőket Görögországon, vagy Olaszországon át szállítják tovább valamelyik nyugat-európai országba. A fiatal nőket számos bevált trükkel kényszerítik prostitúcióra. A fiatalkorú lányokat lelkileg terrorizálják, annak érdekében, hogy ne merjenek segítséget kérni a helyi hatóságoktól. Az áldozatok sokszor azért nem fordulnak a hatóságokhoz, mert tőlük még jobban félnek, mint a fogva tartóiktól. Számos lány a kiszabadításuk után ezt azzal magyarázta, hogy a fogva tartóik elhitették velük, hogy a rendőrség is részt vesz a szexuális kizsákmányolás folyamatában, így nem mertek a rendőrséghez sem fordulni. Azt is gyakran hallhatjuk ezektől a lányoktól, hogy a börtönt sokkal rémisztőbb helynek ítélik meg a kizsákmányolt helyzetükhöz képest (Petrunov, 2014). A folyamat legbelsőbb részleteit ismerő szakértők szerint az embercsempészek számos fortélyhoz folyamodnak annak érdekében, hogy megtévesszék a helyi hatóságokat. A bolgár emberkereskedő szervezetek tagjai esetében előfordul, hogy feleségül veszik azokat az áldozataikat, így szinte lehetetlenné válik leleplezni a prostitúciót. Számos lány fiatalkoránál fogva még iskolázatlan, nem beszéli a helyi nyelvet, egyáltalán nincsen

tisztában a saját jogaival, így esélye sincsen elmenekülni. Az áldozatok jó párszor azt a trükkök alkalmazzák, hogy betegséget szimulálnak, de a fogva tartókat ez nem hatja meg, sok esetben csak még kegyetlenebbül bánnak velük. A legtöbb bolgár és román lányt Amszterdam híres vörös lámpás negyedébe szállítják, a legtöbb esetben ez a végcél, de mérhetetlenül nagy az igény a Kelet- Európából elhurcolt lányokra Németországban, a Benelux államokban, Svájcban, Franciaországban és Nagy-Britanniában. Ha lenne alkalmuk se térnének vissza a családjukhoz, mert nem akarnak szégyent hozni rájuk, vagy a legtöbb esetben kábítószerfüggők lesznek, hiszen másképp nem tudják elviselni ezt a helyzetet. Előfordul, hogy a fogvatartóik szoktatják rá őket. A legsúlyosabb azoknak a gyerekeknek a sorsa, akiket saját szüleik vagy rokonaik adtak el emberkereskedőknek, nekik semmi esélyük sincs arra, hogy hazatérjenek (Cherif et al., 2010, pp. 417-491). Említést kell tennünk azokról a lányokról is, akik önszántukból választják a prostitúciót, a jobb megélhetést céljából, illetve családjuk támogatása miatt, akik főként Szlivenből, Plovdiból vagy Szófiából kerülnek ki. Ezek a lányok könnyen szerezhetnek maguknak „futtatót", hiszen Bulgária hemzseg a lányokat futtató és szállító kereskedőktől. A bolgár prostitúció egy igen intenzív jelenség, amely mindenki számára nyilvánvaló. A balkáni ország törvényei tiltják a prostitúciót, mindezek ellenére Szófia és környéke tele van a magát áruló lányokkal. A prostituáltak között számos réteget különíthetünk el. A luxus prostituáltakhoz tartozó lányok jóval többet keresnek, mint azok a lányok, akiknek az utcán kell megkeresniük a „bérüket". Az elit réteghez tartozó prostituáltak havonta 10.000 eurót is megkereshetnek, míg az utcán „dolgozó" lányok csupán 3-4000 euró körül keresnek. A Bulgáriában zajló prostitúció nagy részét a bolgár maffia bonyolítja le, amelynek bevétele közel olyan szintű, mint a fegyver- vagy a kábítószer kereskedelemből származó összegek. Természetesen a bolgár maffia mindegyik típusú kereskedelemben részt vesz (Reinschmidt, 2016).

Az egyik legjobban virágzó kereskedelem az csecsemőkereskedelem, melynek egyik konkrét esete Maria, az a 3 éves kislány, akit Bulgária és Görögország közelsége miatt az emberkereskedelem folyamata rendkívül intenzív és „bejáratott". Görögországban nagy az igény a kisfiúkra és a helyi, liberális törvényeknek köszönhetően nincs is akadálya az eladásuknak. Amint Maria esete is bizonyítja, terhes bolgár nők Görögországba utaznak azzal a céllal, hogy ott szüljenek, majd görög állampolgárságú férfiak tanúsítják, hogy övék a gyermek, így a gyerek külföldön maradhat. Az ilyen

esetek többségére csak akkor derül fény, ha valamelyik fél feljelenti a másikat, hogy kevesebb pénzt kapott az ígért összeg helyett (Nikolas, 2011). A mennyasszony-kereskedelem is jelentős gondot okoz az országban. Számos fiatal nőt és kislányokat mennyasszonynak adnak el muzulmán férfiaknak. A vásárlók többsége iraki, afgán, nigériai, török és ciprusi állampolgárságú, akik némely esetben rengeteg pénzt fizetnek a lányokért. Olyan esetekről is gyakran hallhatunk, ahol fiúkat vásárolnak, szintén horribilis összegekért, főleg olyan országból származó egyének, akik szigorú vallási okokból nem élhetik ki beteges vágyaikat (Obi & Dilip, 2008, pp. 33-39).

3.5. EURÓPA TANÁCS ÉS PARLAMENT IRÁNYELVEI

Európában elsőként, 1991-ben került terítékre az emberkereskedelem kérdése, amikor is az Európa Tanács elfogadta a gyermekek szexuális kizsákmányolásával szembeni prevenciót és rehabilitáció szükségességét (No. R (91) 11/ EC, 1991). A nemzetközi dokumentum egyedisége abban rejlik, hogy ez volt az első dokumentum, amely részletesen foglalkozott az emberkereskedelem fogalmával. Ennek köszönhetően, 1996-ban megrendezésre került a Stockholmi Világkongresszus, amelynek egyetlen és fő témája a gyermekkereskedelem volt. Az esemény azért volt jelentős, mert elsőként itt szólították fel a tagállamokat, hogy készítsenek saját akciótterveket (Mahler, 1997).

Majd 2001-ben az Európa Tanács a „16. számú" ajánlással (Recommendation 16 of the Council of Europe, 2001) megfogalmazta a szexuális kizsákmányolás áldozataivá váló gyermekek védelmét. Vagyis itt már nemcsak a probléma definíciójáról volt szó, hanem végre kész tervekkel álltak elő a tagállamok a prevenció és a rehabilitáció terén. Az ajánlás legfontosabb eredménye Emberkereskedelem Elleni Akció Európai Konvenció, amely a mai napig iránymutató a problémát illetően, azaz megfogalmazza a nemzetközi együttműködés, a prevenció és a védelem módjait (Council of Europe, 2005). Majd ezt követően megszületett az Európai Tanács 2004/68/JHA/EC számú kerethatározata annak érdekében, hogy készítsenek egy saját akciótervet, amely preventív és rehabilitív módszereket fogalmaz meg a gyermekkereskedelem visszaszorítása érdekében (68/JHA/EC, 2004).

A kerethatározat egy uniós jogi eszköz, melyet 1999. májusában az Amszterdami Szerződésben fogalmaztak meg. A határozat elsődleges funkciója, hogy „a tagállami jogi és a közigazgatási előírások harmonizálását szolgálja (Karsai, 2001, p. 11.)

A kerethatározat egy lavinát indított el, egyre több emberben tudatosult a probléma, illetve ezzel együtt az emberek többsége hallani sem akart az emberkereskedőkkel szembeni büntetés mérsékléséről vagy megvonásáról. Ezekben az években számos gyakorlati példát tapasztalhattak meg az emberek a gyermekek szexuális kizsákmányolását illetően, így egyre több emberben fogalmazódott meg a prevenció szükségessége. Ennek köszönhetően az Európai Unió életében sarkalatos ponttá vált a tamperei csúcs megállapításai, miszerint kötelező jogi intézkedéseket kell eszközölni a kizsákmányolt gyermekek esetében. Ettől függetlenül az Amszterdami Szerződésben (1997) is megemlítést nyer a gyermekek védelme, de itt még csak a probléma megoldásához szükséges megoldások lehetőségét vázolják fel (Petrasevic, 2016). A 2004/68/JHA/EC kerethatározat értelmében egy gyermekjogi szociális program került bevezetésre, amely magában foglalja a gyermekek szexuális kizsákmányolása elleni küzdelmet (EC(2004) 68/JHA). A határozat szerint minden gyermeknek joga van oktatáshoz jutni, főleg a kisebbséghez tartozó gyerekeknek, vagy leánygyermekeknek. Ennek értelmében a határozat szerint javítani kell az oktatás szerkezetén és színvonalán. Mivel az örökbefogadás az egyik fő forrása a gyermekkereskedelemnek, így a határozat hangsúlyozottan kiemeli az örökbefogadás fokozott ellenőrzését és megszigorítását, valamint fokozott figyelmet szeretne szentelni az egyedül maradt gyerekek kérdésének megoldására. Felmerült az a kérdés is, hogy mennyiben és milyen módon csökkentené az állami gondoskodás mellett létrehozott más alternatíva, a magukra maradt gyermekek helyzetét.

Különösen fontos az utcára került gyermekek szociális helyzetének javítása, így a határozat is elsőrendű problémaként kezeli ezt az ügyet. Fontos, hogy ezen gyermekek hozzájuthassanak a megfelelő élelmezési és egészségügyi ellátáshoz. Az ilyen körülmények közül "kimenekített" gyermekek számára biztosított a szociális rehabilitáción keresztül megvalósított jobb jövő lehetősége egyértelműen csökkenti a lehetőségét annak, hogy a későbbiekben, felnőtt korukban ők is emberkereskedőként tevékenykedjenek. Mégis azt kell mondani, hogy az egyik legfontosabb tényező mind közül az informálás.

Fontos tudatni a családokkal, valamint magával a családdal a gyermek jogait, de ennél is fontosabb a migráció biztonságos lehetőségeinek felvázolása a családok számára, amellyel csökkenthető lenne a migráció során elveszett vagy eladott gyermekek száma. Tisztában kell lennie minden egyes migrálni kívánó vagy nehézkes anyagi

körülmények között élő szülőnek a gyermekkereskedelem súlyos következményeivel. Mivel sok gyermek a megszületést követő regisztráció során válik áldozattá, így az egyik legfontosabb prevenciós eszköz a határozat szerint a regisztrációk felülvizsgálata, illetve a már megszületett gyermekek lakóhely változtatásának nyomon követése. A gyermekkereskedelem egy abszolút könnyen megrajzolható útvonallal rendelkezik Európa szerte. Az emberkereskedők áldozatai legnagyobb részt Európa keleti részéből kerülnek ki, úgymint Ukrajna, Oroszország, Albánia, Moldova, Románia. Az emberkereskedelem fő kibocsájtó országai közül évente körülbelül 200.000 gyermeket adnak el nyugatra. Ennek köszönhetően az Európai Bizottság nemzeti szintű problémaként határozta meg a gyermekkereskedelmet. Erre válaszképpen, 2011. Április 5-én megszületett az Európai Parlament és Tanács 2011/36/EU számú, emberkereskedelem elleni irányelve (COM(2011) 36).

Az irányelv a modern idők rabszolgaságaként említi az emberkereskedelmet, amely nem csak az Európai Unió, hanem az egész világ számára nagy kihívást jelentő probléma, amely súlyos következményekkel járhat az érintettországok biztonságpolitikai és közbiztonsági állapotát illeőten. Az emberkereskedelem definíciója az Európai Parlament és a Tanács 2011/36/EU irányelve szerint: *"Az emberkereskedelem súlyos, gyakran a szervezett bűnözés keretei közt elkövetett bűncselekmény, amely súlyosan sérti az alapvető jogokat, és amelyet az Európai Unió Alapjogi Chartája kifejezetten tilt. Az emberkereskedelem megelőzése és az ellene folytatott küzdelem az Unió és a tagállamok elsődleges célkitűzései közé tartozik." Ezzel a definícióval végre egy egységes fogalom került megfogalmazásra, amely az áldozatok rehabilitását, valamint az emberkereskedők azonosítását és elítélését is megkönnyíti.* (COM(2011) 36)

Minden tagállam egyöntetűen a közös összefogásban, a kooperációban látja a megoldást. A hatásos együttműködés, az áldozatok védelme és a kereskedők könnyebb elítélése érdekében a tagállamoknak a következő pontokat kell szem előtt tartania:

- az áldozatok, főleg a gyermekek segítése: ennek érdekében összehangolt, határokon átívelő összefogásra van szükség, amely alapvetően az információ gyorsabb és alaposabb "áramlását" jelenti (COM(2011) 36/Article 15.)

- hatásos prevenciós eszközök kialakítása, amelynek egyik fontos része olyan

felmérések elkészítése, amelyek feltárják az emberkereskedelem gazdasági okait, illetve fontosnak tartják egy pán-európai üzleti koalíció kiépítését az emberkereskedelemmel szemben (COM(2011) 36, Article 18.)

- a kereskedők elfogása és elítélése: ennek érdekében kooperált együttműködést kell kiépíteni a hatóságok között, nemzetközi szinten (COM(2011) 36, Article 19.)

- intenzívebb koordináció és kooperáció szükséges az EU-n belül, nemzetközi szervezetekkel és más EU térségen kívüli országokkal, nemzetközi hálózat kiépítése, amely védelmet biztosít az áldozatokat számára minden egyes országban (COM(2011) 36, Article 20.)

- hatásos válaszok a krízis helyzetekre: egy olyan nemzetközi rendszer kiépítése, amely képes megfelelő információt szolgáltatni minden tagország számára. Szociális hálózat kiépítése az áldozatok rehabilitása érdekében. (COM(2011) 36, Article 16-17.)

A magyar kormány 2013. május 29-én fogadta az Európa Tanács Emberkereskedelem Elleni Fellépésről szóló Egyezményét (2013. évi XVIII. törvény az Európa Tanács Emberkereskedelem Elleni Fellépésről szóló Egyezményének kihirdetéséről).

A stratégia elfogadásával Magyarország vállalja az emberkereskedelem bármely formájával szembeni küzdelmet, emellett hatékony partnerként, nemzetközi szinten is segíti a prevenciós és rehabilitációs folyamatot, melyben intenzív figyelmet fordítanak a gyermekekre. Továbbá az egyezmény szerint, a magyar jogalkotás egységesen alkalmazza az Európai Tanács által megalkotott irányelvet, mely keretek között az emberkereskedelem fogalmát a következőképpen határozza meg a jogszabály (4). Cikk a) pontja:

Személyek kizsákmányolás céljából való toborzása, szállítása, átadása, rejtegetése vagy fogadása – az adott személyek feletti ellenőrzés megváltoztatását vagy átadását is ideértve – fenyegetéssel, erőszakkal vagy egyéb kényszer alkalmazásával, emberrablással, csalással, megtévesztéssel, hatalommal vagy a kiszolgáltatott helyzettel való visszaélés révén, illetve anyagi ellenszolgáltatásnak vagy előnyöknek valamely személy felett ellenőrzést gyakorló személy beleegyezésének megszerzése érdekében történő nyújtásával vagy elfogadásával." A kizsákmányolás magában foglalja legalább a prostitúció révén történő kizsákmányolást vagy a szexuális

kizsákmányolás más formáit, a kényszermunkát vagy -szolgáltatásokat – a koldulást, a rabszolgatartást vagy a rabszolgatartáshoz hasonló gyakorlatot és a szolgaságot is ideértve –, a bűncselekményhez kapcsolódó kizsákmányolást és a szervek kivételét." (2013. évi XVIII. törvény az Európa Tanács Emberkereskedelem Elleni Fellépésről szóló Egyezményének kihirdetéséről)

Fontos változásként kell megemlítenünk, hogy az áldozatok már anélkül is részesülhetnek rehabilitációs támogatásban, hogy azonosítanák az emberkereskedőket, hiszen számos áldozat azért nem vállalja a szembesítést, mert sok esetben az esetleges ítélet hiányában attól rettegnek, hogy újra az emberkereskedők karjaiba kerülnek. Módosították a 2005. évi CXXXV. Törvény egyes rendelkezéseit, amely az áldozatok rehabilitációját érinti, melynek köszönhetően megkaphatják a speciális ellátást anélkül, hogy bírósági döntés született volna az ügyüket érintően (Berta, 2013). Az új Büntető Törvénykönyv bevezetésével az áldozatok segítése és az elkövetők felderítése is könnyebbé vált, mivel az emberkereskedelem definíciója és kezelése az új Büntető Törvénykönyvben megfelel az Európa Tanács 197. számú Emberkereskedelem Elleni Fellépésről Egyezményében foglaltakkal. Az új Btk. 192. §. (1) bek. az emberkereskedelmet már, mint a kizsákmányolás céljából elkövetett bűncselekményként említi (Btk.192.§. (1), 2013). A rendkívüli törvénymódosítás ellenére továbbra is jelen van az emberkereskedelem hazánkban, csakúgy, mint más Európai Uniós tagországban. Az esetek többségében az emberkereskedők nem kapnak megfelelő büntetést, vagy teljesen felmentik őket vád alól, így továbbra is változatlanul folytathatják a kiskorú áldozatok kizsákmányolását.

4. KUTATÁSI EREDMÉNYEIM

4.1 TARTALOMELEMZÉS MÓDSZERÉNEK ÉS ALKALMAZÁSÁNAK ISMERTETÉSE

A bevezető fejezetben az általam felhasznált kutatási módszerekre vonatkozó kevert módszer bemutatásának részeként, a kvantitatív tartalomlemzésről már említést tettem, melynek kialakulását, sajátosságát és felhasználási lehetőségeit részletesen ebben a fejezetben mutatom be.

A tartalomelemzés több tudományt összesítő és érintő, a társadalomtudományokban elengedhetetlen kutatási eszközként alkalmazott interdiszciplináris módszer. Az elemzés során törekedtem a tudományos kutatásokkal szembeni alapvető követelmény betartására, azaz mindvégig szem előtt tartottam a megbízhatóság és érvényessége elvét. Ennek értelmében a lehető legpontosabb, releváns szempontok alapján választottam ki a dokumentumokat, amelyekre vonatkozóan a vizsgálat végén a megállapításokat fogalmaztam meg.

A tartalomelemzés meghatározását BERELSON (1952) a következőképpen fogalmazta meg: „A tartalomelemzés a kommunikáció manifeszt tartalmának objektív, szisztematikus és kvantitatív leírására szolgáló kutatási technika”.

ANTAL (1976) meghatározása alapján, „Tartalomelemzésnek nevezünk minden olyan eljárást, amelynek során közlemények, üzenetek törvényszerűen visszatérő sajátságai alapján módszeres és objektív eljárással olyan következtetéseket vonunk le, amelyek a közleményekben nyíltan kimondva nincsenek, de az üzenet megszerkesztettségének, azaz kódolásának a módjából kiolvashatók s esetleg más eszközökkel, más módon nyert adatok segítségével megerősíthetők, igazolhatók”.

KRIPPENDORF (1995) meghatározásában „A tartalomelemzés olyan kutatási technika, amelynek segítségével adatokból a kontextusaikra vonatkozóan megismételhető és érvényes következtetéseket vonhatunk le”.

A tartalomelemzés módszerének létrejöttét a vizsgálni kívánt nagy mennyiségű szövegek kvantitaív alapú összehasonlításának igénye hozta létre. Történelmi kialakulását tekintve, a századforduló idején Amerikában gyakorlatilag a tartalomelemzésre a sajtókutatás eszközeként tekintettek, azaz mint adatszolgáltatást biztosító módszert alkalmazták. Jelentős mérföldkőnek számított az 1940- es években létrejött a Harold D. Lasswell által létrehozott „Háborús Kommunikációkat Vizsgáló

Kísérleti Részleg", amely aktív és rendszeres kvantitatív elemzéseket készített. A tartalomelezés módszerét alkalmazva több nagy katonai jellegű támadás előrejelzéseit készítettek el. A háborút követően ezen jelentések feldolgozásával, létrejött a GEORGE (1959) nevéhez fűződő Propaganda Analysis című könyv, amely az első módszertani összegfogalónak tekinthető. Ezt követően BERELSON és LAZARSFELD (1948) összefoglaló kötetének eredményeként a tartalomelemzés számos tudományágban elismert és széles körben felhasznált módszerré vált, melyet ekkor még többnyire a tömegkommunikációs jellegű elemzések használtak fel.

Az 1955-ben, az Egyesült Államokban megrendezésre kerülő tartalomelemzést népszerűsítő konferenciának köszönhetően, megszületett az elhatározás, miszerint a tartalomelemzés módszerének előnyben részesítése egyértelműen hasznosabban használható fel az egysíkú gyakorisági számolások helyett. Ennek értelmében az elsődlegesen felhasznált módszer a tartalomelemzésre jellemző eszköz, a szimbólumok kontingenciája lett. Elsőként jelentősebb vizsgálathoz felhasznált tartalomelemzés eredménye alapján elemezték és összegezték Goebbels nyilatkozatait. Goebbels beszédeinek esetében nem jelenthető ki határozottan az olaszokkal szemben megfogalmazott előítélete, viszont a tartalomelemzés módszerének alkalmazását követeően, mely az „olasz" szó más szavakkal való egyzseri használatát vizsgálta, egyértelműen bizonyította az olaszokkal szembeni előítéletét, hiszen az olaszokra vonatkozó kijelentései minden esetben a nehézségekre, problémákra utaló szavakkal, kifejezésekkel fordultak elő.

Magyar vonatkozásban az első nagy terjedelmű munka KOVÁTS (1987) „Az ökológia kérdései a sajtóban" című munkájához fűződik, mely a sajtó és a környezetvédelem kapcsolatát vizsgálta.

<u>Mintavétel módja a tartalomelemzés során</u>

A tartalomelemzés módszerének alkalmazása előtt elengedhetetlen számításba venni, hogy a túlzottan nagy terjedelmű közlések vizsgálata során szinte lehetetlen minden egyes elemet számba venni. Ennek kiküszöbölése érdekében, a tartalomelemzések elkészítése során három módszert alkalmazhatunk:

- A tartalomelemzést elkészíthetjük az ismétlődő előfordulások megszámlálásából, azaz adott mennyiségek és azonos adatrögzítési egységek összekapcsolásával.
- Az elemzés mértéke lehet, azaz adatrögzítési egysége lehet egy cikk hasábszélessége.
- Ugyanakkor egy egész mintavételi egységként, vizsgálhatunk példányszámokat is.

Rendkívül fontos tényező, hogy amennyiben a vizsgálni kívánt anyag túlságosan nagy mennyiségű, a tartalomelemzés megkezdése előtt a következő szempontokat érdemes figyelembe venni: ha a releváns anyag túl terjedelmes, akkor olyan mintát kell kiválasztania, amely elég nagy ahhoz, hogy tartalmazza a lényeges információkat, de elég kicsi ahhoz, hogy elemezni lehessen. Ezen mennyiségi és tartalmi követelménynek tökéletesen megfeleltek a 2005-től 2018-ig terjedő, emberkereskedelmre, szexuális kizsákmányolásra, valamint menekültekre vonatkozó nyilatkozatok.

A mintavétel megfelelő kiválasztását illetően számos, a tartalomelemzést vizsgáló és alkalmazó teoretikus szinte ugyanarra az álláspontra helyezkedtek. A rétegzett mintavétel alkalmazása során több, egymástól eltérő alpopuláció mintáiból választunk, melyben minden egyes mintavételi elem csak egy bizonyos réteghez sorolható.

Elengedhetetlenül fontos Pietila (1979) mintaválasztásra vonatkozó meghatározása is, mely szerint a kutatás által összegzett végeredményeknek általánosíthatónak kell lenniük, továbbá a mintának a lehető legpontosabban kell képviselnie a kiválasztott alapcsoportot. Amennyiben a kutatás során az ilyen jellegű minta felhasználása a cél, a legcélszerűbb a véletlenszerű kiválasztáson alapuló módszert alkalmazása.

A kutatási anyag összeállításánál további szempont lehet az alapcsoportok korlátozása, melyet az adott időperiódusok alapján szűkíthetünk. A kutatáshoz szánt anyag mennyiségének végleges kjelölése után, további korlátozás eszközeként dönthetünk a véletlenszerű kijelölés szükségességéről.

A kutatási eredmények felállításához szükséges tartalomelemzés elkészítését Berelson (1952) féle módszer alapján készítettem. Az elemzést a kiválasztott tartalmakból létrehozott mintákkal kezdtem, ezt követően felállítottam a vizsgálat céljából releváns külső referensek kategóriarendszerét, végül kiválasztottam és összegyűjtöttem az elelmzésre szánt egységeket. Az invalid eredmények elkerülése érdekében mindvégig érvényesítettem azt az elengedhetetlen tényezőt, miszerint a tartalomelemzés megbízhatósága és érvényessége érdekében a kategóriák precíz megalkotása elengedhetetlen. Tehát csak olyan szavakat, mondatrészeket kódoltam, melyeket a pápai nyilatkozatok ténylegesen tartalmaznak, azaz mérhető egységgé lehetett alakítani. Az elemzés elsődleges eszköze a tartalom kategóriarendszerbe való beillesztését követően, a választott egységek gyakoriságának megszámlálása volt.

A végeredmény szempontjából rendkívül fontos tényező, hogy tartalmi mutatóvá válhat valamelyik kód hiánya. Ennek következtében egy adott dokumentumból

hiányzó kód, amely alapvetően az adott dokumentuban elvárható lenne, már jelentős következtetésekre ad okot. Ennek eredményeképpen, az elemzés ilyen jellegű részeredményei során arra a következtetésre jutottam, hogy egy hiányzó, nem megjelenő jelenség egyértelműen új összefüggésbe helyezi a vizsgált tartalmat, azaz további kérdéseket vet fel vagy éppen határozottan alátámasztja a vizsgált hipotézist. A hipotézisek bizonyítása céljából, az elemzésem során a gyakorisági mutatók, eredmények kiszámításának célja az volt, hogy megmutassa mely kódok fodulnak elő nagy gyakorisággal a választott tartalmakban, ezáltal fontosabbnak, jelentékenyebbnek, meghatározóbbnak tűnnek, mint a kisebb mennyiségben előforduló tartalmak. Így az abszolút gyakorisági eloszlás eszközének alkalmazása rávilágíthatott, hogy az általam vizsgált dokumentumok elemei hogyan oszlanak meg a különböző csoportok között. Emellett Mann-Whitney féle kétmintás t-próba hasznosan egészítette ki az elemzést, mivel a felhasznált adatok nem normál eloszlású adatok körébe sorolhatóak, továbbá a nullhipotézis vizsgálatára és bizonyítására kiválóan alkalmasak.

Az eredmények következtében további olyan megállapításra jutottam, miszerint a tartalmak legérdekesebb aspektusai mégsem a nyílt üzenetek, hanem a szövegekben jelen lévő többnyire rejtett jelentések sokasága.

4.2. A MIGRÁCIÓ ÉS AZ EMBERKERESKEDELEM ÖSSZEFÜGGÉSEINEK VIZSGÁLATA

A tartalomelemzése során a MAXQDA softwar demo verzióját, illetve az SPSS Statistics programot használtam fel. Az elemzési kódot a szövegek alapján hoztam létre egy kétlépcsős kódolási rendszerben. A kategóriarendszer struktúrájának felépítése során kombinált logikai eljárást alkalmaztam, deduktív módon alkottam meg a főkategóriákat és az alkategóriákat induktív módszer alapján alakítottam ki.

Deduktív módszer alapján a tartalom főkategóriarendszerbe való illesztésekor kutatási egységként azokat a szövegrészeket választottam ki, amelyek a következő témakörökre utalnak: emberkereskedelem, szexuális jellegű kizsákmányolás, emberi jogok.

Induktív módszer alapján megvizsgáltam, hogy kiknek a jogairól tesz említést Ferenc pápa és Benedek pápa a nyilatkozataikban. Az elemzés során azokat a mondatokat választottam ki, amelyekben a “rights” szó szerepel és azt vizsgáltam, hogy milyen

társadalmi szereplőkre utalnak ezek a szavak. A vizsgálat során a következő alkategóriákat alakítottam ki: migránsok, menekültek, gyerekek, az országok jogai, emberi jogok és más társadalmi szereplők (felnőttek, családok, nők).

A szakirodalomban az egyes fogalmak definíciója számos esetben eltérő, attól függően, hogy a fogalmak milyen aspektusaira helyezik a hangsúlyt az elméletalkotók. A következőkben definiálom azokat a fogalmakat, amelyek az általam vizsgált kutatási kérdéskörök szempontjából meghatározó jellegűek.

Az **emberkereskedelem** fogalma: "személyek toborzását, szállítását, eladását, elrejtését vagy átvételét jelenti fenyegetés, erőszak vagy a kényszer más formáinak alkalmazásával, rablás, csalás, megtévesztés, hatalommal vagy a védekezésre képtelen állapottal való visszaélés, vagy anyagi ellenszolgáltatás vagy előnyök adásával vagy elfogadásával annak érdekében, hogy kizsákmányolás céljából elnyerjék egy olyan személy beleegyezését, aki más személy felett hatalommal rendelkezik. A kihasználásnak magában kell foglalnia legalább a mások prostituálásának kihasználását, vagy a szexuális kizsákmányolás más formáit, kényszermunkát vagy szolgáltatásokat, rabszolgatartást vagy a rabszolgatartáshoz hasonló gyakorlatot, mások leigázását vagy emberi test szerveinek tiltott felhasználását". (Czine, 2011, p. 26)

A **szexuális jellegű kizsákmányolás** egy adott személy alávetettségét jelenti egy másik személy valós és jogtalan uralmának erőszak, hatalommal való visszaélés által, azzal a céllal, hogy kizsákmányolják prostitúcióra, illetve másokon elkövetett szexuális és erőszakos tevékenységre, valamint ebbe a kategóriába sorolandó a pornográfia is.

Az **emberi jogok** alatt a következő meghatározás alapján azokat a jogokat értem, amelyek minden egyes embert megilletnek. "Az emberi jogok az emberiség minden tagját alanyi jogon illetik megm mint embert." (Nagy-Szabó, 1999)

A következő részben a tartalomelemzés eredményeire fogok kitérni.

Az emberkereskedelem, a szexuális jellegű kizsákmányolás és az emberi jogok

Az elemezés eredménye alapján kijelenthető, hogy Ferenc pápa nyilatkozataiban hangsúlyosabban érintette az emberkereskedelem, a szexuális jellegű kizsákmányolások kérdésköreit, míg Benedek pápa nyilatkozataiban többször utalt az emberi jogokra. Ez igazolja hipotézisem azon állítását, miszerint napjainkban az

emberkereskedők intenzíven kihasználják a migrációt, melynek következtében több menekült kiskorú és fiatal nő esik az emberkereskedők áldozatául, melynek fő érvényesítő eszköze és egybne nyereséget hatjó fajtája a szexuális kizsákmányolás.

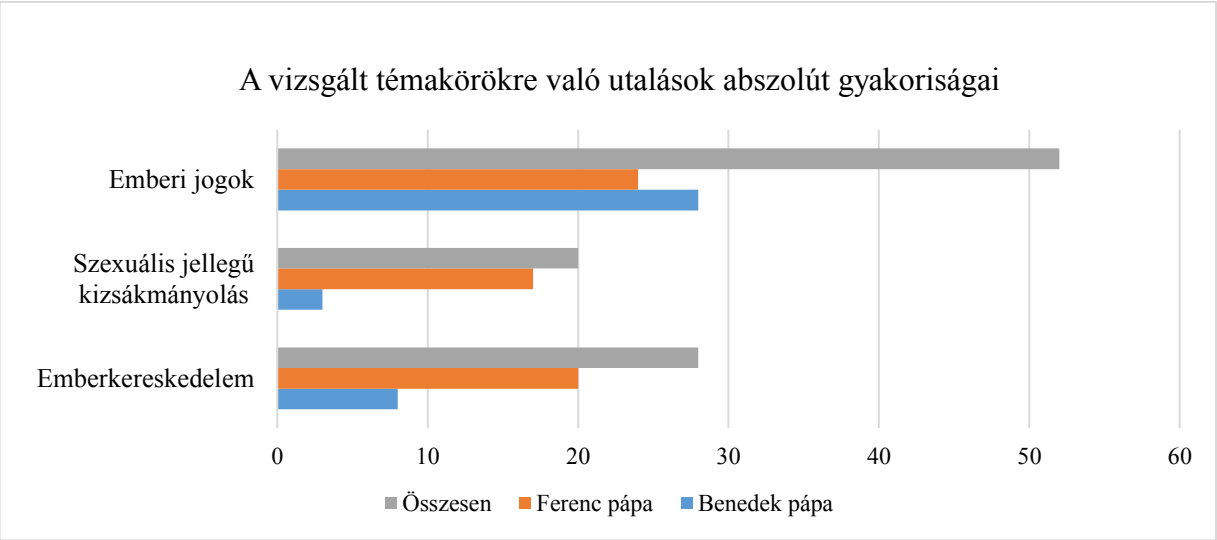

Táblázat: Mind Benedek, mind Ferenc pápa nyilatkozatokban a kutatás szempontjából leginkább releváns, emberkereskedők által elkövetett szexuális kizsákmányolásra vonatkozó, leggyakrabban előforduló szavak abszolút gyakorisága - minimum gyakoriság 20.

migrants	127	women	30
human	83	welcome	25
refugees	83	solidarity	24
migration	61	child	23
church	56	integration	23
social	42	migrant	23
countries	36	forced	22
country	32	help	20
children	31	violence	20
rights	30		

A migráció, mint társadalmi folyamat résztvevőinek a definíciója

A migráció kérdéskörében használt fogalmak nem minden esetben tűkrözik a szó valódi értelmét. Az egyes fogalmak jogi, illetve vallási szempontból való értelmezése teljesen különböző értelemmel bír. A nyilatkozatokban többször szerepel az a megközelítésmód, miszerint minden egyes ember egyenlő bánásmódot érdemel: "The Church opens her arms to welcome all people, without distinction or limits, in order to proclaim that "God is love" (1 Jn4:8,16). After his death and resurrection, Jesus entrusted to the disciples the mission of being his witnesses and proclaiming the Gospel of joy and mercy." (The Holy See, 2015)

Amint az alábbi ábra mutatja, Ferenc pápa 2018-as nyilatkozatában többször használta a "menekültek" definíciót, mint a "migránsok" megfogalmazást, szemben Benedek Pápával, aki sokszor utal a menekültekre migránsokként.

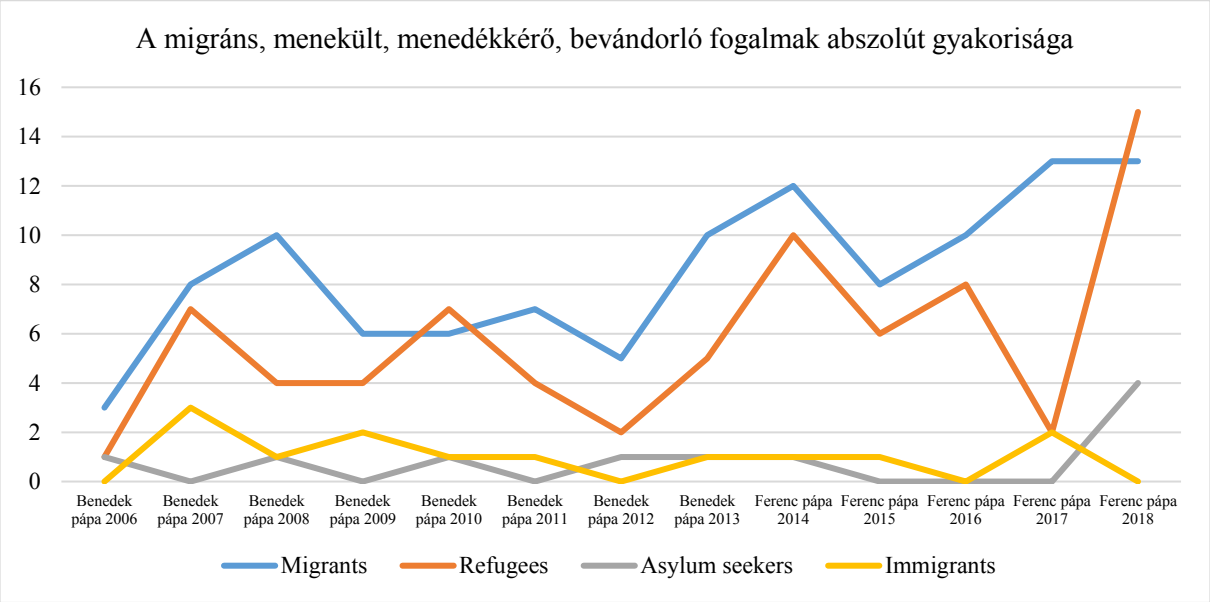

A "migrants" (migráns) és a "refugees" (menekült) fogalmak egymás szinonímájaként szerepelnek. A kutatási eredmények alapján nem lehet határozottan kijelenteni, hogy Benedek pápa különbséget tesz a migránsok és menekültek között, hiszen egyes állításai alapján ők a mi testvéreink "brothers and sisters". Ennek ellenére az elemzés jól mutatja, hogy a napjainkban zajló intenzív, nagy tömegeket érintő migráció hatására Ferenc pápa már csak menekültekként beszél a hazájukat elhagyó emberekről. Ezzel szemben jogi szempontból a menekültek és a migránsok között definíciós téren éles határvonal húzódik. Az elemzés szempontjából rendkívül fontos tisztázni a fogalom helyes értelmezését és használatát. Érdemes felhasználni a Genfi Egyezmény (1951) által meghatározott fogalmat, miszerint az tekinthető menekültnek, aki

„(...)faji, vallási okok, nemzeti hovatartozása, illetve meghatározott társadalmi csoporthoz való tartozása, avagy politikai meggyőződése miatti üldözéstől való megalapozott félelme miatt az állampolgársága szerinti országon kívül tartózkodik, és nem tudja, vagy az üldözéstől való félelmében nem kívánja annak az országnak a védelmét igénybe venni; vagy aki állampolgársággal nem rendelkezve és korábbi szokásos tartózkodási helyén kívül tartózkodva ilyen események következtében nem tud, vagy az üldözéstől való félelmében nem akar oda visszatérni“ (UNHCR, 1951/1992, p. 11), míg “a migránsok olyan személyek, akik önszántukból, az életminőségük javulásában bízva, egy jobb munkahely, színvonalasabb oktatás, családi egyesülés, vagy egyéb okokból hagyják el otthonukat. Ezek az emberek tehát nincsenek életveszélynek kitéve, saját döntésükből vándorolnak, és amennyiben úgy döntenek, bármikor visszatérhetnek a kibocsátó országba, ahol továbbra is számíthatnak a helyi kormány által történő védelemre. Egy másik nagyon jelentős különbség, hogy míg a migránsok kezelése abszolút nemzeti hatáskörbe tartozik, addig a menekülteket a nemzetközi jog szerint kötelező kezelni (UNHCR, 1951/1992, p. 12). A magyar jog nem ismeri a migráns fogalmát, így ez alapvetően szociológiai, illetve köznyelvi fogalom. A menedékkérő pedig “az a külföldi, aki menedékjogi kérelmet terjesztett elő, és ügyében még nem született jogerős döntés.” (Török, 2015)

A migráció és az emberkereskedelem

Nemzetközi értelemben nem húzható éles határvonal a normaszegők és a törvénytisztelő egyének között. Egyes országok befogadják a migránsokat, míg más országok a közösségi jogok értelmében jogsértő tevékenyégként tekintenek a migránsok határátlépésére. A pápai nyilatkozatok is ezen kérdéskörök lehetőségeit boncolgatják. Szintén vékony határvonal választja el a migráció és az emberkereskedelem témaköreit is, hiszen a két fogalom szorosan kapcsolódik egymáshoz. A 13 pápai nyilatkozat közül 11 nyilatkozatban találtam az emberkereskedelemre vonatkozó utalást. Az emberkereskedelemre utaló szavak: “exploitation” (kizsákmányolás), “trafficking” (szállítás), “victims of new forms of poverty and slavery”(a szegénység és rabszolgaság új formájának áldozatai), “violence” (erőszak), “organ trafficking” (szervkereskedelem), “buy and sell men” (embereket eladni), “network of child abuse” (gyermekbántalmazási hálózat), “object of physical violence” (fizikai erőszak célpontjai), “forced emigration of minors” (kiskorúak kényszerített migrációja).

Ferenc pápa értelmezése alapján (The Holy See, 2017) "Moreover, the dividing line between migration and trafficking can at times be very subtle." Azaz az elemzés alapján határozottan állítható, hogy míg Benedek Pápa idejében nem volt egyértelműen tapasztalható és bizonyítható kapcsolat az emberkereskedelem és migráció között, ez a tendencia folyamatosan növekvő tendenciát mutat Ferenc Pápa által betöltött pápai időszakban.

Az **emberkereskedelem fogalma** Sommsich Gabriella (Sommsich, 2007) definíciója alapján három alappillérére épül: a cselekmény, az eszköz és a cél. Ez alapján Ferenc pápa és Benedek pápa a következő jellemzőket emelték ki: "are exploited by human traffickers", "exploitation harms young girls and boys", "illegality and violence destroy the future of too many innocents", "exploiters who often transform them into the object of physical, moral and sexual violence".

A szexuális jellegű kizsákmányolásokra vonatkozó utalások

XVI. Benedek pápa és Ferenc pápa nyilatkozataikban az emberkereskedelem céljaként legtöbbször a szexuális jellegű kizsákmányolásokat említi: "prostitution, pornography, network of child abuse (gyermekbántalmazási hálózat), object of physical, moral and sexual violence (lelki és szexuális erőszak), various form of abuse (kizsákmányolás különböző formái), physical violence (fizikai erőszak), moral and psychological aggression (erkölcsi és pszichológiai agresszió), victims of violence (erőszak áldozatai), exploited by human traffickers (emberkereskedők által elkövetett kizsákmányolás), abuses (bántalmazás), sexual exploitation (szexuális

kizsákmányolás), systematic exploitation of sexuality (rendszeres szexuális kizsákmányolás), sex industry (szex-ipar), exploitation and abuse of minors (kiskorúak bántalmazása és kizsákmányolása)". Ferenc pápa nyilatkozataiban gyakrabban jelentek meg a szexuális jellegű kizsákmányolásokra való utalások, mint XVI. Benedek pápa esetében. Ez is azt bizonyítja, hogy jelenleg sokkal intenzívebb és egyértelműbb formában jelenik meg az emberkereskedők által elkövetett szexuális kizsákmányolás.

Ugyanakkor a kutatás során vizsgált dokumentumokban a szexuális jellegű kizsákmányolásokra vonatkozó utalások szoros összefüggésben jelentek meg más társadalmi problémákkal, mint például az emberkereskedelem, korrupció, szegénység, szolgaság, környezetvédelmi problémák, a globalizáció negatív aspektusai, szervkereskedelem. Valamint számos utalás található az emberi jogok megsértésével kapcsolatban is: "depriving rights" (jogok megtiprása), "ignorance of the law of the culture and frequently of the language of host countries" (az alapvető kulturális és nyelvi vonatkozású jogok megtagadása a befogadó ország részről), "human rights violations" (emberi jogokat sértő erőszak), "have no documents" (dokumentumok hiánya).

A nyilatkozatokban egyértelműen megfogalmazásra kerülnek azok a statisztikai adatok alapján is már kimutatott tények, hogy a szexuális jellegű kizsákmányolások elsődleges elszenvedői a gyermekek és a nők.

"In this context it is necessary to mention trafficking in human beings - especially women - which flourishes where opportunities to improve their standard of living or even to survive are limited." (The Holy See, 2006)

"Among the young people, there are also girls who fall victim more easily to exploitation, moral forms of blackmail, and even abuses of all kinds. What can we say, then, about the adolescents, the unaccompanied minors that make up a category at risk among those who ask for asylum?" (The Holy See, 2008)

A következőkben megvizsgáltam, hogy a szexuális kizsákmányolásokra vonatkozó utalások esetében Ferenc Pápa és Benedek Pápa milyen gyakorisággal említette a különböző társadalmi csoportokat, mint jogsértetteket.

Táblázat: A szexuális kizsákmányolások célcsoportjai a pápai nyilatkozatokban, abszolút gyakoriságok alapján

innocents	1	child, children	15
our brothers and sisters	1	minors	4
people	1	young girls and boys, youngsters	2
human beings	2	adolescents	1
women	2		
boys and girls	2		
girls	2		

„Children are the first among those to pay the heavy toll of emigration, almost always caused by violence, poverty, environmental conditions, as well as the negative aspects of globalization. The unrestrained competition for quick and easy profit brings with it the cultivation of perverse scourges such as child trafficking, the exploitation and abuse of minors" (The Holy See, 2017)

Tehát hipotézisem, miszerint azt állítottam, hogy a Vatikán egyértelműen megfogalmazza, hogy a bevándorló-menekült kiskorúak vannak leginkább kitéve az emberkereskedők többnyire szexuális jellegű kizsákmányolásának beigazolódott.

4.3. XVI. BENEDEK PÁPA ÉS FERENC PÁPA MEGNYILATKOZÁSAINAK ÖSSZEHASONLÍTÁSA

Nyilatkozataikban humanitárius válsághelyzetként írják le a migrációt, illetve a menekültügyet érintő napjainkban végbemenő társadalmi folyamatokat, helyzeteket, amelyekben az egyéneknek intézményi védelemre van szüksége, amelyben jelentős szerepet tulajdonítanak a nem-kormányzati szereplőknek is: "organizations" (szervezetek), "movements" (mozgalmak), "associations" (szervezetek). Nyilatkozataikban egy magasabb szintű társadalmi felelősségvállalás és kontroll szükségszerűségére hívják fel a figyelmet.

A kommunikatív racionális kategóriákban olyan tartalmi részek kerültek besorolásra, amelyek főként politikai, társadalmi folyamatok részeként közelítik meg a migrációs kérdést, érintve számos más, a migrációval szorosan összefonódó társadalmi problémát, mint például a szegénység, az emberkereskedelem, a szexuális jellegű kizsákmányolások, a szolgaság. A nyilatkozatokban összesen 25 alkalommal jelent meg az "integration" (integráció) szó. Ugyanakkor kitérnek a migráció következményeire és okaira is, "who are trying to escape difficult living conditions and dangers of every kind" (The Holy See, 2015).

A vallási kategóriába a hit és a vallási életben meghatározó személyiségekre vonatkozó utalások sorakoznak fel, nagy hangsúlyt fektetve az egyházi nézőpontok kinyilatkoztatásának "the Church". Míg a mitikus kategórián belül többek között olyan példatörténetek jelennek meg, amelyekben Isten, mint a megkérdőjelezhetetlen transzcendens erő különböző magatartásmódokat tanusít az emberi cselekedetekre való reflexiója során: megbocsátás, büntetés, illetve egy példatörténetek vonatkoznak az emberi egyenlőségre is.

"You shall treat the stranger who sojourns with you as the native among you, and you shall love him as yourself." (The Holy See, 2018)

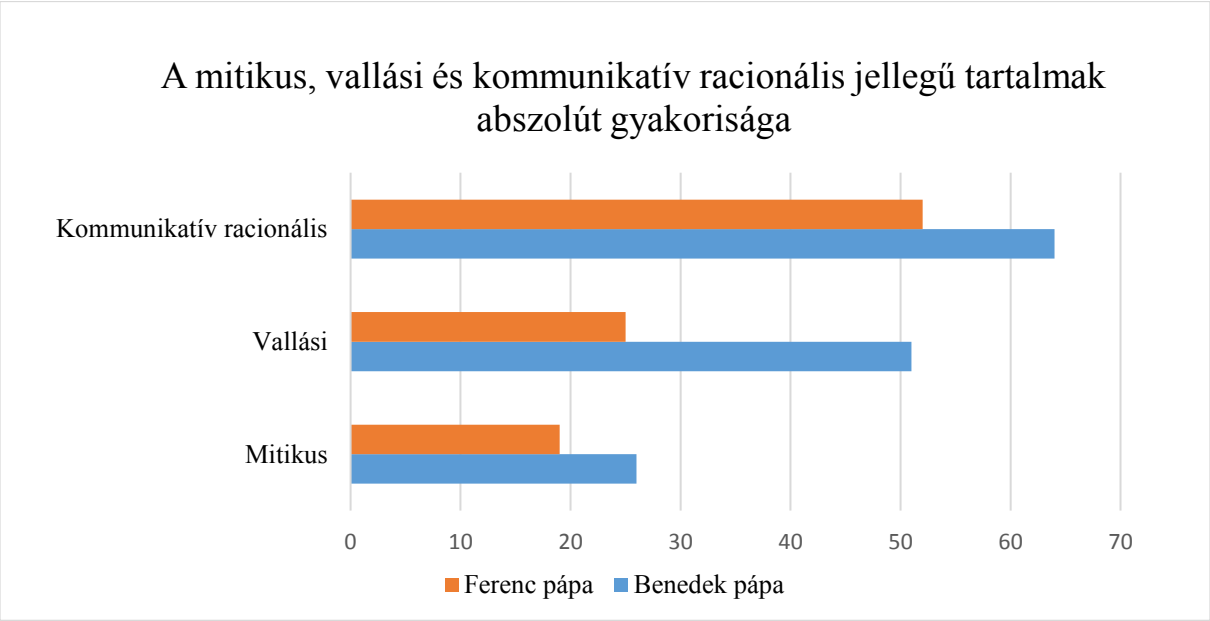

A „leaders" vezetők szó kétfajta megközelítésben szerepel. Míg Ferenc pápa kizárólag az állami intézmények vezetőiről beszél, addig XVI. Benedek pápa nyilatkozatai között megjelenik „a vezető", mint az a tanuló, aki a jövő vezetőjévé fog válni.

"Lastly, I would like to address a special thought, again accompanied by prayer, to the foreign and international students who are also a growing reality within the great migration phenomenon. This, as well, is a socially important category with a view to their return, as future leaders, to their Countries of origin. " (The Holy See, 2011)

A pápai nyilatkozatok politikai ideológiai aspektusai az értékek alapján

A politikai ideológiák, elvek rendszere egy rendkívül multidimenzionális rendszer, azonban az utóbbi kutatások kimutatták, hogy mindezen politikai nézetek a társadalmi értékeken, mély meggyőződéseken alapszanak (Carmines & D'Amico, 2015). A következőkben ebből a felismerésből kiindulva fogom bemutatni kutatási eredményeimet, amelyek Schwartz értékkomponensein alapszanak.

Táblázat: Schwartz értékkomponenseinek abszolút gyakoriságai rangsor alapján a pápai nyilatkozatokban

Rangsor	Benedek pápa		Ferenc pápa	
1	hagyomány	91	biztonság	93
2	biztonság	91	hagyomány	41
3	univerzalitás	41	univerzalitás	85
4	konformitás	34	stimulació	19
5	jóakarat	33	jóakarat	17
6	egyéb	23	egyéb	10
7	stimuláció	17	hedonizmus	6
8	önvezérlés	3	konformitás	5
9	teljesítmény	1	önvezérlés	3
10	hedonizmus	0	teljesítmény	2
11	hatalom	0	hatalom	0

A következőkben megvizsgáltam a Mann-Whitney teszt alapján, hogy van-e szignifikáns különbség az értékkomponensek megjelenésének gyakoriságai között Benedek pápa és Ferenc pápa nyilatkozataiban. A hagyományok, biztonság, konformitás, jóakarat, stimuláció, önvezérlés, teljesítmény, hatalom értékkategóriák hasonló mértékben jelentek meg az általam vizsgált dokumentumokban. Ezzel szemben a hedonista, illetve az univerzalista értékek szignifikánsan magasabb arányban jelentek meg Ferenc pápa nyilatkozataiban, mint Benedek pápa nyilatkozataiban, míg a konformitás értékkategória esetében a Mann-Whitney teszt nem mutatott ki szignifikáns különbséget, azonban értéke nagyon közeli volt a 0,05-ös szignifikancia szint határához.

A biztonság és a hagyomány, a konzervatív, mint konzervatív értékek mindkét pápai nyilatkozatban a legtöbbször „körül-járt" fogalmak, ezt követi az univerzalitás, míg a rangsorban a negyedik helyen Ferenc pápa esetében a stimuláció, míg Benedek pápa esetében a konformitás áll.

Mindkét pápai nyilatkozatban a család, és az Isten-be vetett hit az állam és a társadalom „alapkövét" jelentik, mégpedig egy olyan kontextusban, ahol a világi és az egyházi hatalmak szoros együttműködésére van szükség a társadalmi problémák megoldásának tekintetében. , azonban Ferenc pápa nyilatkozataiban hangsúlyosabb szerepet tulajdonít annak a megközelítésmódnak, miszerint a migránsokat ugyanazok a fundamentális jogok illetik meg, mint egyes országok állampolgárait. Liberális jellegű felfogásmódja tükröződik az egyén és társadalom viszonyáról szóló megfogalmazásaiban. Az egyéni értékeket előtérbe helyezi a társadalmi értékekkel

szemben. Liberális jellegű világszemléletében az egyéni biztonság fontossága megelőzi a nemzeti biztonság érdekeit. „The principle of the centrality of the human person, ... always prioritise personal safety over national security.” (The Holy See, 2018)

	Pápai nyilatkozatok típusai	**N**	**Mean Rank**	**Sum of Ranks**	**Asymp. Sig. (2-tailed)**
teljesítmény	Benedek pápa	8	6.75	54.00	
	Ferenc pápa	5	7.40	37.00	
	Total	13			0,642
hedonizmus	Benedek pápa	8	5.50	44.00	
	Ferenc pápa	5	9.40	47.00	
	Total	13			0,018
jóakarat	Benedek pápa	8	8.25	66.00	
	Ferenc pápa	5	5.00	25.00	
	Total	13			0,141
stimuláció	Benedek pápa	8	5.75	46.00	
	Ferenc pápa	5	9.00	45.00	
	Total	13			0,143
önvezérlés	Benedek pápa	8	6.75	54.00	
	Ferenc pápa	5	7.40	37.00	
	Total	13			0,721
univerzalitás	Benedek pápa	8	4.63	37.00	
	Ferenc pápa	5	10.80	54.00	
	Total	13			0,005
hagyomány	Benedek pápa	8	8.38	67.00	
	Ferenc pápa	5	4.80	24.00	
	Total	13			0,107
konformitás	Benedek pápa	8	8.50	68.00	
	Ferenc pápa	5	4.60	23.00	
	Total	13			0,077
biztonság	Benedek pápa	8	6.13	49.00	
	Ferenc pápa	5	8.40	42.00	
	Total	13			0,306
egyéb	Benedek pápa	8	7.94	63.50	
	Ferenc pápa	5	5.50	27.50	
	Total	13			0,272

Továbbá a migrációs folyamatok kontextusában Benedek pápa és Ferenc pápa nyilatkozatainak összehasonlítása során éles ellentét figyelhető meg az állami

beavatkozásokra, az állami szerepvállalásra vonatkozóan. A liberális jellegű világszemlélet alapján „Az állam nem korlátozhatja senki szabadságát arra hivatkozva, hogy ez az ára a biztonságnak" (Bősz, 2016), az államnak a társadalmi folyamatokban betöltött szerepe pedig a felelősségvállalásban teljesedik ki, míg a konzervativista megközelítésmód alapján az állam szerepe a kontroll.

Ferenc pápa az állami felelősségvállalás fontosságát hangsúlyozza, konkrét állami intézkedések kidolgozását javasolja: a migránsok számára széleskörűbb lehetőségek biztosítása egy ország területére való biztonságosabb és legális belépésre, növelni és egyszerűsíteni a humanitárius vízumok megszerzését, a családegyesítő kérelmeket, új, segítséget nyújtó programcsomagok kidolgozását, speciális, ideiglenes vízumok kiállítását a menedékkérők számára, megfelelő („dignified initial") szállláslehetőségek biztosítása, az egyén biztonsága, az alapvető szolgáltatásokhoz való hozzáférést, a határőrök megfelelő kiképezése.

„Collective and arbitrary expulsions of migrants and refugees are not suitable solutions, particularly where people are returned to countries which cannot guarantee respect for human dignity and fundamental rights." (The Holy See, 2018)

„This process can be accelerated by granting citizenship free of financial or linguistic requirements, and by offering the possibility of special legalisation to migrants, who can claim a long period of residence in the country of arrival." (The Holy See, 2018)

Ezzel szemben Benedek pápa nyilatkozataiban hangsúlyosabb szerepet kap az állami kontroll szükségszerűsége „constantly kept under control" (folyamatos kontroll alatt tartani), „crimes must be clearly condemned and prosecuted" (a bűnözést határozottan el kell ítélni és üldözni, „more severe sanctions against irregular migrants" (több szankció az irreguláris migráció szabályzására), „adoption of measures" (rendszabály alkalmazása), „effective countermeasures" (hatásos visszaszorítás), „comprehensive programmes regulating legal entry", (kötelező irányelvek a legális belépés szabályzására) „... States have the right to regulate migration flows and to defend their own frontiers"(Az államoknak megvan a joga ahhoz, hogy szabályozza a migrációt és megvédje a saját határait.)

„Certainly every state has the right to regulate migration and to enact policies dictated by the general requirements of the common good, albeit always in safeguarding respect for the dignity of each human person." (The Holy See, 2013)

Tehát hipotézisem beigazolódott, miszerint azt állítottam, hogy Ferenc pápa a vizsgált nyilatkozatok tükrében liberálisabb megközelítésmóddal beszélt a migráns kérdésről, mint Benedek pápa, azaz bizonyítottam, *hogy Habermas kommunikatív cselekvéselmélete és Schwartz értékrendszer alapján, hogy Ferenc pápa a többségében menekültek közül kikerülő emberkereskedelem áldozatainak kérdésében közelebb áll a klasszikus liberális biztonságpolitikai megközelítéshez, amely az állam és nemzet biztonságával szemben az egyéni biztonságot helyezi előtérbe.*
Tovább az elemzés alapján igazoltam, *hogy Ferenc pápa a menekültek befogadását, integrációját illetően, szorosan illeszkedik a gyermekek jogaira vonatkozó nemzetközi szerződésekben foglaltakhoz, melyek tartalmilag az alapvető emberi jogokat biztosító elveket fogalmazzák meg.*

4.4. VIZSGÁLATI EREDMÉNY, RÉSZÖSSZEGZÉS

Kvantitatív tartalomelemzéssel végzett két elemzésem első részeként a 2005 és 2018 év időszaka alatt kiadott pápai "üzenetek" között fellelhető "migráció és menekültek világnapjára" kiadott hivatalos állásfoglalások alapján megvizsgáltam az emberkereskedelem és a migráció kapcsolatát, az emberkereskedők által elkövetett, kiskorú menekültekre és nőkre vonatkozó szexuális kizsákmányolást, melyek tényét, azonosítását és sajátosságait sikerült feltárni. A vizsgált időszak keretét az emberkereskedelem globális megjelenése határozta meg, ugyanis a pápai nyilatkozatokban 2005-től találálható rendszeres utalás az emberkereskedelem áldozataira és a migráció és emberkereskedelem összefüggésére.

A kutatási eredmények felállításához szükséges tartalomelemzés elkészítését Berelson (1952) féle módszer alapján készítettem. Az elemzést a kiválasztott tartalmakból létrehozott mintákkal kezdtem, ezt követően felállítottam a vizsgálat céljából releváns külső referensek kategóriarendszerét, végül kiválasztottam és összegyűjtöttem az elelmzésre szánt egységeket. Az invalid eredmények elkerülése érdekében mindvégig szem előt tartom azt a fontos tényezőt, miszerint a tartalomelemzés megbízhatósága és érvényessége érdekében a kategóriák precíz megalkotása elengedhetetlen. Tehát csak olyan szavakat, mondatrészeket kódoltam, melyeket a pápai nyilatkozatok ténylegesen tartalmaznak, azaz mérhető egységgé lehetett alakítani. Az elemzés elsődleges eszköze a tartalom kategóriarendszerbe való beillesztését követően, a választott egységek gyakoriságának megszámlálása volt.

A végeredmény szempontjából rendkívül fontos tényező, hogy tartalmi mutatóvá válhat valamelyik kód hiánya. Ennek következtében egy adott dokumentumból hiányzó kód, amely alapvetően az adott dokumentuban elvárható lenne, már jelentős következtetésekre ad okot. Ennek eredményeképpen, az elemzés ilyen jellegű részeredményei során arra a következtetésre jutottam, hogy egy hiányzó, nem megjelenő jelenség egyértelműen új összefüggésbe helyezi a vizsgált tartalmat, azaz további kérdéseket vet fel vagy éppen határozottan alátámasztja a vizsgált hipotézist.
A hipotézisek bizonyítása céljából, az elemzésem során a gyakorisági mutatók, eredmények kiszámításának célja az volt, hogy megmutassa mely kódok fodulnak elő nagy gyakorisággal a választott tartalmakban, ezáltal fontosabbnak, jelentékenyebbnek, meghatározóbbnak tűnnek, mint a kisebb mennyiségben előforduló tartalmak. Így az abszolút gyakorisági eloszlás eszközének alkalmazása rávilágíthatott, hogy az általam vizsgált dokumentumok elemei hogyan oszlanak meg a különböző csoportok között. Emellett Mann-Whitney féle kétmintás t-próba hasznosan egészítette ki az elemzést, mivel a felhasznált adatok nem normál eloszlású adatok körébe sorolhatóak, továbbá a nullhipotézis vizsgálatára és bizonyítására miválóan alkalmasak.
Az eredmények következtében további olyan megállapításra jutottam, miszerint a tartalmak legérdekesebb aspektusai mégsem a nyílt üzenetek, hanem a szövegekben jelen lévő többnyire rejtett jelentések sokasága.
Abszolút gyakoriság módszerével kimutattam, hogy az értékelt időszak alatt, a migráció és emberkereskedelem kérdése évről évre szorosabb összefüggést mutat. Az elemzés eredményei alapján határozottan kijelenthető, hogy Ferenc Pápa nyilatkozataiban gyakoribb utalás található a két folyamat kapcsolatára, mely értelmében arra a következtetésre jutottam, hogy a napjainkban tapasztalható migráció intenzív folyamata felerősítette az emberkereskedelem jelenségét, mely még Benedek pápa időszakára nem volt jellemző.
A pápai üzenetek alapján igazoltam, hogy az emberkereskedők által elkövetett kizsákmányolás elsősorban szexuális jellegű kizsákmányolást jelent, mely a menekültek körében leginkább a kiskorúakat és nőket érinti. Az elemzés ezen része határozottan kimutatta, hogy Ferenc Pápa üzenetei esetében gyakrabban találunk utalást az emberkereskedelem leggyakrabban előforduló formájára, a szexuális kizsákmányolásra, mely nemcsak a második hipotézist igazolja, hanem továbberősíti az első hipotézist is, miszerint XVI. Benedek Pápa idején még sem a migráció, sem az

emberkereskedők által elkövetett szexuális kizsákmányolás nem ennyire intenzív jelenség, mint Ferenc pápa idején.

A második vizsgálat elemzéseként Benedek pápa és Ferenc pápa nyilatkozataiban Habermas kommunikatív cselekvéselmélete alapján meghatároztam a mítikus, vallási és kommunikatív jellegű tartalmak gyakoriságát. Ezt követően Schwartz féle értékelmélet alapján abszolút gyakoriság módszerével, valamint Mann-Whitney próbával kiegészítve megvizsgáltam a nyilatkozatokban az értékkomponensek megjelenésének gyakoriságai közötti szignifikáns különbséget. Az elemzés eredménye bizonyította azt a feltételezésemet, miszerint Ferenc pápa menekültekre vonatkozó nyilatkozatai liberális felfogásmódot tükröz, azaz az egyéni értékeket előtérbe helyezi a társadalmi értékekkel szemben. Ugyanakkor XVI. Benedek pápa nemzetállamok érdekeit szem előtt tartó, a közösség érdekeit hangsúlyozó elvek és Ferenc pápa által képviselt egyéni érdekek egyszerre való alkalmazása, a megfelelő keretek és megvalósításukhoz szükséges eszközök mentén, megfelelő megoldást kínálhatna a migráció által teremtett helyzet megoldására.

Az elemezés alapján a következő konklúziókra jutottam:

A pápai nyilatkozatok alapján felártam és bizonyítottam, hogy napjainkban az emberkereskedelem és a migráció kérdése szorosan összefonódik. Továbbá igazoltam, hogy az emberkereskedők menekült áldozatainak többsége a kiskorúak és fiatal nők közül kerülnek ki, hiszen az általuk leggyakrabban alkalmazott, legnagyobb nyereséget hozó szexuális kizsákmányolás eszközét leginkább az ő esetükben tudják érvényesíteni.

Hipotézisem, miszerint azt állítottam, hogy a Szentszék egyértelműen megfogalmazza, hogy a menekült kiskorúak vannak leginkább kitéve az emberkereskedők, többnyire szexuális jellegű kizsákmányolásának igazolást nyert.

Bizonyítottam Habermas kommunikatív cselekvéselmélete és Schwartz értékrendszer alapján, hogy Ferenc pápa a többségében menekültek közül kikerülő emberkereskedelem áldozatainak kérdésében közelebb áll a klasszikus liberális biztonságpolitikai megközelítéshez, amely az állam és nemzet biztonságával szemben az egyéni biztonságot helyezi előtérbe.

4.5. A MIGRÁCIÓ ÉS AZ EMBERKERESKEDELEM ELEMZÉSE A PÁPAI MEGNYILATKOZÁSOK ALAPJÁN

XVI. BENEDEK PÁPA MEGNYILATKOZÁSAI

A pápai nyilatkozatok és az általam vizsgált nemzetközi szerződések közötti hasonlóságok elemzéséhez elsőként a pápai nyilatkozatokat ismertetem és értelmezem a felállított hipotéziseim alapján. Az elemzéshez szükséges pápai nyilatkozatok szövegét, a Vatikán hivatalos oldalán megtalálható, eredetiben olvasható dokumentumok angol nyelvű változatát használtam. Így a forrás minden esetben a hivatalos vatikáni oldalon található eredeti dokumentum gyűjtemény, így ezt külön nem jelölöm meg hivatkozásként a szövegben. A valid eredmény érdekében, a tartalomelemzéshez szükséges dokumentumokat angol nyelven használtam fel, mivel az az elemzéshez szükséges kategóriák alapjául szolgáló migrációt és emberkereskedelmet érintő kifejezések és szavak angol nyelvű formában egyértelműbb jelentéssel bírnak. A felhasznált pápai nyilatkozatok angol nyelvű változatát a mellékletben helyeztem el, míg az elemzés során a nyilatkozatokat magyar nyelven ismertetem. A vizsgált nemzetközi dokumentumokat szintén magyar nyelven ismertetem, viszont formázási nehézségek miatt hivatkozásokként, a felhasznált szakirodalomban helyeztem el. Elemzésem során a pápai megnyilatkozások közül csak a migrációval és menekültkérdéssel foglalkozó üzeneteket, irányelveket vizsgáltam, melyeket az előzetesen meghatározott hipotézisem mentén elemzem, majd összevetek az általam vizsgált nemzetközi szerződésekkel.

MESSAGE OF HIS HOLINESS BENEDICT XVI FOR THE 92nd WORLD DAY OF MIGRANTS AND REFUGEES (2006)

"Migrations: a sign of the times' *Elvándorlás: az idők jele"*

A pápai megnyilatkozások elemzését Benedek pápa 2006-ban elmondott beszédével kezdtem, melyet a migránsok és menekültek 92. világnapja alkalmából fogalmazott meg. Megnyilatkozását a II. Vatikáni zsinatra való utalással kezdi, mellyel utal arra a időszakra, amikor is az egyház a sok más téma mellett, elhatározta magát a világi élet problémáira és kérdéseire való reflektálására.

"Immár 40 évvel ezelőtt fejeződött be a II. Vatikáni zsinat, amelynek gazdag tanítása kihatott az egyházi élet számos területére. A Gaudium et spes lelkipásztori konstitúció

különös figyelemmel elemezte a mai világ összetett valóságát, keresve annak a lehetőségét, hogy eljuttassa korunk emberéhez az evangéliumi üzenetet. Szem előtt tartva e célt, a zsinati atyák elfogadták Boldog XXIII. János pápa felszólítását, és elkötelezték magukat arra, hogy az evangélium tanításának fényében kutatják és értelmezik az idők jeleit, lehetőséget kínálva ezáltal az új nemzedék számára, hogy megfelelő módon tudjon válaszolni az emberek örök kérdéseire a jelen és az eljövendő élet értelméről, valamint a társadalmi kapcsolatok alapvető igazságairól. (vö. Gaudium et spes, 4). "

Benedek pápa már ekkor, 2006-ban is rávilágít a migrációból eredő problémákra, mely jelenség a globalizáció intenzív kiteljesedésének köszönhető. Az emberkereskedelem nemcsak jelenleg, az intenzív migrációs helyzetben, hanem már jó pár éve jelentős kihívást jelent az érintett szervek számára, valamint szorosan összefonódik az elvándorlás jelenségével. Így Benedek pápa megnyilatkozásának ezen része igazolja azon feltételezéseimet, mely szerint: "..egyértelműen állítható, hogy napjainkban a társadalmi biztonság egyik legnagyobb kihívásaként definiálható emberkereskedelem és a menekült kérdés szorosan összefonódik." Ennek értelmében a hipotézishez tartozó további feltételezésem is bizonyítja: „Feltételezem, hogy az emberkereskedők tevékenysége a migráció szerves részévé vált, melynek következtében a migráció kezelésére irányuló javaslatok megalkotása rendkívül összetett megoldásokat igényel."

"A ma felismerhető idők jeleihez mindenképpen hozzátartozik az elvándorlás jelensége, amely a nemrég befejeződött évszázadban, úgymond, strukturális alakot öltött a globalizáció erőteljes lökésének következtében világszinten, valamint a munkaerőpiac fontos jellemzőjévé vált. Természetesen az „idők jele" is különböző alkotó részekből áll. Magában foglalja az országhatárokon belüli és a nemzetközi elvándorlást éppúgy, mint az erőszakos vagy önkéntes, a törvényes vagy törvénytelen elvándorlást, amelyre még ránehezedik az emberkereskedelem terhe is."

A téma központi kérdését illetően rendkívül fontos kiemelni Benedek pápa megnyilatkozásának azon részét, melyben az elvándorolt nők kiszolgáltatott helyzetét hangsúlyozza. Ezzel igazolja azt a feltételezésemet, miszerint az emberkereskedők áldozatainak többsége migráns nők és lányok, akiket szexuális kizsákmányolás

céljából prostitúcióra kényszerítenek. További hipotézisemet igazolja a pápa azon megállapítása, hogy az áldozatok kizsákmányolása és az intenzív keresleti igény között szignifikáns összefüggés van. A megnyilatkozás ezen része a következő hipotézisiemet teljes mértékben igazolja:

„Igazolni kívánom, hogy a pápai nyilatkozatok egyértelműen megfogalmazzák, hogy az emberkereskedők, többnyire szexuális jellegű kizsákmányolása leginkább a menekült kiskorúakat érinti.
a.) Feltételezem, hogy az a tény, miszerint a pápák nem tárgyalják külön az emberkereskedelem kérdését, hanem a menekült-migráció elnevezésű üzenetekben tesznek róla részletes említést is azt a feltételezésemet bizonyítja, hogy minden kétséget kizáróan a menekültek nagy része az emberkereskedők potenciális áldozatai.
b.) Feltételezem, hogy az emberkereskedők menekült áldozatainak többsége a kiskorúak és fiatal nők közül kerülnek elő, hiszen az általuk leggyakrabban alkalmazott, legnagyobb nyereséget hozó szexuális kizsákmányolás eszközét leginkább az ő esetükben tudják érvényesíteni."

"Tekintettel azokra, akik gazdasági okok miatt vándoroltak el, érdemes kiemelni a jelenség „elnőiesedésének" megtapasztalható tényét, vagyis a nők számának növekedését a kivándorlók között. A múltban, valójában főleg férfiak emigráltak, bár a nők mindig is jelen voltak. Ők azért vándoroltak el, hogy elkísérhessék férjüket, illetve apjukat vagy csatlakozhassanak hozzájuk ott, ahol ők jelenleg tartózkodnak. S bár mindez napjainkban is gyakran előfordul, mégis a nők kivándorlása egyre inkább önálló formát ölt: a nő egyedül lépi át hazájának határát, hogy az adott országban munkát keressen. Az sem ritka dolog, hogy éppen az elvándorolt nő válik a család fő jövedelmi forrásává. A nők jelenléte főleg azokon a területeken figyelhető meg, ahol alacsonyak a bérek. Amennyiben igaz, hogy az emigráns munkások különösen is sebezhetők, akkor ez fokozottabban vonatkozik a nőkre. Számukra a leggyakoribb foglalkoztatottság a házi munkán kívül még az idősek gondozása, a betegápolás, valamint a szállodaiparral kapcsolatos szolgáltatások. Itt és sok más területen is a keresztényeknek küzdeniük kell az migráns nőkkel való igazságos bánásmódért, a női mivoltuk tiszteletben tartásáért és egyenlő jogaik elismeréséért.

Ebben az összefüggésben kell megemlítenünk az emberkereskedelem jelenségét – főleg a nőkkel kapcsolatban -, amely leginkább ott virágzik, ahol nem adottak a lehetőségek

saját életkörülményeik javítására vagy egyszerűen a túlélésre. Ily módon könnyűvé válik az emberkereskedők számára felajánlani"szolgálataikat" áldozataiknak, akik legkevésbé sem sejtik, hogy mi vár rájuk. Egyes esetekben az asszonyokat és lányokat munkaerőként kizsákmányolják, és szinte rabszolgaként kezelik őket, nem ritkán éppen a sex-iparban. Még ha itt nem is mélyülhetünk el az ilyen migráció következményeinek vizsgálatában, azért II. János Pál pápával együtt magam is vallom: „panaszt kell emelnünk (...) az élvezetvágy és az üzleti szellem által meghatározott, széles körben terjedő kultúra ellen, mely a nemiség következetes kizsákmányolását segíti elő" (Levél a nőknek, 5., 1995. június 29). Itt teljes egészében a megváltás és a szabadulás programjáról van szó, amely alól a keresztények sem vonhatják ki magukat."

Feltételezésemet, mely szerint Benedek Pápa a menekültek befogadásának, integrációjának kérdését illetően megfogalmazott javaslatai nem illeszkednek a nemzetközi szerződésekben foglaltakhoz, mivel a nemzetek-államok érdekeit és helyi szabályzását részesíti előnyben, a mindenek felett álló alapvető individuális jogok érvényesítésével szemben.

Ezen feltételezést részben cáfolja a megnyilatkozás alább olvasható részlete, melyben Benedek pápa a befogadás jelentősége mellett foglal állást, bíztatva az egyház vezetőinek és tagjainak gyakorlati beavatkozását. Benedek pápa befogadást támogató álláspontját az igazság és béke jegyében fogyalmazza meg, továbbá véleménye szerint a katolikus egyháznak és tagjainak keresztényi kötelezettségük segíteni a bevándorlókat.

"A migránsok egy másik csoportja kapcsán, a menedéket keresők és a menekülteket illetően, arra szeretnék emlékeztetni, hogy általában megrekednek a bevándorlásukkal okozott problémáknál anélkül, hogy vizsgálnák a hazájukból való menekülésük okait. Az Egyház annak a Jézusnak a szemével tekint a szenvedésnek és erőszaknak erre a világára, akinek megesett a szíve az embereken, amikor látta őket, hogy úgy tévelyegnek, mint pásztor nélkül a juhok (vö. Mt 9, 36). A reménynek, a bátorságnak, a szeretetnek, valamint a „szeretet fantáziájának" (Novo millennio ineunte, 50) kell ösztönöznie a szükséges emberi és keresztény elkötelezettségünket, hogy támogatni tudjuk a szenvedésektől gyötört migráns testvéreinket. A származási hely szerinti Egyházak mutassák ki gondoskodásukat irántuk, anyanyelvükön beszélő és egyazon

kultúrához tartozó segítők küldésével, illetve a szeretet jegyében folytatott párbeszéddel a befogadó országok részegyházaival.

Isten segítségét kérem mindazokra, akik közreműködésükkel hozzájárulnak egy igazságos és békés jövő építéséhez a világban, és saját energiájukat fordítják az emberi mobilitás lelkipásztori szolgálatába, és mindannyiuknak szeretetem zálogaként különleges apostoli áldásomat küldöm."

Üzenet az elvándorlók és menekültek 93. világnapjára- XVI. Benedek pápa Az elvándorló család 2007.

XVI. Benedek pápa "migránsok és menekültek 93. világnapja" alkalmából megfogalmazott nyilatkozatában a menekült családok kiszolgáltatott helyzetére hívja fel a figyelmet. Hangsúlyozza a csonka családok migráció következtében kialakult érzelmi traumáit, mely jelentősen megnehezítheti a befogadó társadalomba való beilleszkedést. A megállapítás azon feltételezésemet igazolja, mely szerint "*mind a családjuktól elszakított, mind a családdal érkező kiskorú menekültek életreszóló traumát szenvednek el, mely megnehezíti a beilleszkedés lehetőségét, ezzel megteremtve a társadalmi biztonság vallási és szociális jellegű gyengülését."*

"Az elvándorlók és menekültek következő világnapjának témája – „az elvándorló család" – folytatja az 1980-as, 1986-os és 1993-as világnapok gondolatait, és újból hangsúlyozni kívánja az Egyház elkötelezettségét nemcsak az elvándorló, hanem annak családja iránt is, ami az élet kultúrájának helye és forrása, az integráció tényezője is. Az elvándorlók családja számos nehézséggel küzd. A családtagok közötti távolság és a kapcsolatok hiányossága gyakran okozza az eredeti családi kötelékek felbomlását. Új kapcsolatok jönnek létre, új érzelmek születnek; a távolság és a magány kemény próbája következtében sokan megfeledkeznek a múltról és saját kötelességeikről. Ha a bevándorló család számára nem biztosítják a társadalmi beilleszkedés és részvétel valódi lehetőségét, akkor nehezen képzelhető el annak harmonikus fejlődése.

Az integráció hiánya biztonsági és szociális jellegű kockázatokat eredményezhetnek, továbbá gazdasági és szociális terhet jelent a befogadó ország számára. XVI. Benedek pápa megoldási javaslatként a következőket fogalmazta meg:

"A 2003. július 1-jén életbe lépett és a vendégmunkások és családtagjaik jogainak védelmére megkötött nemzetközi egyezmény által részesüljenek védelemben az érintettek, illetve a hozzájuk tartozó családtagok. Ez azt jelenti, hogy a család értékét ismerjék el az immár társadalmaink strukturális jelenségévé váló elvándorlásra vonatkozóan is. Az Egyház támogatja az olyan nemzetközi jogi eszközök ratifikálását, amelyek célja a migránsok és a menekültek, illetve családtagjaik jogainak védelme, és különféle intézményei és egyesületei által felajánlja nekik azt a jogi segítséget, amelyre egyre inkább szükség van. Ennek érdekében a migránsok számára tanácsadó helyeket és befogadó központokat létesített, illetve irodákat hozott létre az egyének és a családok szolgálatára, és egyéb kezdeményezéseket vállalt, hogy ezen a téren is eleget tegyen az egyre növekvő követelményeknek."

A bevándorló családok társadalmi beilleszkedésével kapcsolatban kötelességemnek érzem, hogy ráirányítsam a figyelmet a menekültek családjaira; ezek életkörülményei a korábbiakhoz képest, a családegyesítés tekintetében is rosszabbodni látszanak. A menekülttáborokban nem csak elszállásolási és az átélt tragikus tapasztalatok által okozott traumákból és stresszhelyzetekből eredő személyes érzelmi nehézségek tapasztalhatók meg. Ezek mellett olykor még annak a veszélye is fennáll, hogy a nők és a gyermekek a túlélés olyan mechanizmusába sodródnak, ahol a szexuális visszaélések martalékaivá válnak. Ilyen esetben figyelmes lelkipásztori jelenlétre van szükség, amely a segítő gondoskodáson túl enyhíteni képes a megsebzett szívek fájdalmát, és egyben felkínálja annak a keresztény közösségnek a támogatását is, amely újra helyre tudja állítani a tisztelet kultúráját és ismét feltárja a szeretet igazi értékét. A bensőleg összetört embereket bátorítani kell, hogy újra visszakapják önbizalmukat. Ezen kívül biztosítani kell a családok jogait és méltóságát, valamint igyekezni kell megfelelő otthonhoz juttatni őket. A menekültek pedig legyenek nyitottak és tanúsítsanak pozitív magatartást a befogadó társadalom iránt, és készségesen vegyék ki részüket a kiteljesülő közösség együttes építésére irányuló javaslatok megvalósításában, amely egykor mindannyiunk „közös háza" kell legyen."

Ugyanakkor a befogadás kapcsán elővigyázatosságra int, különbséget tesz a különböző generáció menekültek beilleszkedési motivációja és készsége között. Ezen megállapítása határozottan alátámasztja azon feltételezésemet, mely szerint " XVI. Benedek pápa a menekültek befogadásának, integrációjának kérdését illetően megfogalmazott javaslatai nem illeszkednek a nemzetközi szerződésekben

foglaltakhoz, mivel a nemzetek-államok érdekeit és helyi szabályzását részesíti előnyben, a mindenek felett álló alapvető emberi jogok érvényesítésével szemben."

"A bevándorló családok társadalmi beilleszkedése érdekében már most is sok minden történik, jóllehet még ezután is sok a teendő. Vannak reális nehézségek; ezek összefüggésben állnak a bevándorlók első generációjának „önvédelmi mechanizmusával", és azzal a veszéllyel fenyegetnek, hogy akadályozzák a második nemzedék fiataljainak fejlődési folyamatát. Az utóbbi időben növekszik a nők száma, akik a jobb életfeltételek keresése közben és a sokat ígérő szakma- és hivatásbeli kilátások reményében elhagyják saját hazájukat. Nem kevesen közülük mégis az emberkereskedelem és a prostitúció áldozatává válnak. A családegyesítésben értékes közvetítő szolgálatot teljesíthetnek közöttük a szociális segítők és különösen a szerzetesnők, akiknek munkája egyre nagyobb elismerést érdemel."

Üzenet a vándorlók és menekültek 94. Világnapjára- XVI. Benedek pápa. 2008. január 13.

A fiatal vándorló

A 2008-ban megfogalmazott megnyilatkozás szerint jelentősen fokozódik a migráció egyre többen hagyják el hazájukat, akik közül különös figyelmet kell fordítanunk a fiatal és kiskorú bevándorlókra, akik kihívásokkal teli akkultúrációs folyamaton mennek keresztül. Ezér a beilleszkedésüket mind, a humanitárius segélyszervezeteknek, mind a Katolikus Egyháznak segíteniük kell. A nyilatkozat egyértelműen megfogalmazza a bevándorló kiskorúakat fenyegető emberkereskedelmet, ami leggyakrabban szexuális kizsákmányolás formájában jelenik meg.

Így nyilatkozat egyértelműen választ ad azon hipotézisemre, mely szerint feltételezem, hogy napjainkban a társadalmi biztonság egyik legnagyobb kihívásaként definiálható emberkereskedelem és a menekült kérdés szorosan összefonódik, továbbá az emberkereskedők szexuális jellegű kizsákmányolása leginkább a menekült kiskorúakat érinti.

"Az elvándorlók és menekültek világnapjának témája ebben az évben főleg a fiatal elvándorlókra irányítja figyelmünket. (...) Az emigráció valójában állandóan fokozódik, az elvándorlók száma növekszik és a jelenségen belül minden szociális rétegből találunk embereket. Ezért a társadalmi intézmények, a humanitárius szervezetek és a Katolikus Egyház közösségei is joggal fordítják eszközeik nagy részét arra, hogy segítsenek ezeknek az embereknek a nehézségeikben."

A fiatalok nagyon erősen érzik az ún. „kettős hovatartozásukból" eredő problémát: egyrészről sürgető szükségét érzik annak, hogy ne veszítsék el szülőföldi kultúrájukat, másrészről pedig érthető vágyat éreznek arra, hogy szervesen illeszkedjenek az őket befogadó társadalomba, anélkül azonban, hogy ez számukra egyet jelentene a teljes hasonulással és hagyományaik ebből eredő teljes elvesztésével. A fiatalok között megtaláljuk a fiatal lányokat, akik különösen könnyen esnek a kizsákmányolás, az erkölcsi zsarolás és mindenféle más visszaélés áldozatául. De mit szóljunk azokhoz a menedéket kérelmező fiatal- és felügyelet nélküli kiskorúakhoz, akik a leginkább veszélyeztetett csoportját alkotják. Ezek a fiatal fiúk és lányok gyakran fejezik be életüket az utcán, teljesen elhagyottan, gátlástalan kizsákmányolók áldozataként, akik nagyon gyakran teszik őket fizikai, erkölcsi és szexuális erőszak tárgyává.

A nyilatkozat ugyanakkor nemcsak a migráció során felmerülő emberkereskedelemre hívja fel a figyelmet, hanem a probléma kezelésére vonatkozó megoldási javaslatokat is megfogalmaz, leginkább a beilleszkedés vonatkozásában. XVI. Benedek pápa részletes javaslatai alapján a sikeres integráció alapja a bevándorló gyerekek számára kialakított speciális oktatási rendszer, hiszen a gyermek elsődleges szoicializációs környezete az iskola. Így a nyilatkozat határozottan megerősíti azt a feltételezésemet, miszerint mind a családdal, mind a kísérő nélkül érkező kiskorú menekültek életreszóló traumát szenvednek el, mely megnehezíti a beilleszkedés lehetőségét, ezzel megteremtve a társadalmi biztonság vallási és szociális jellegű gyengülését. Továbbá a nyilatkozat alapján megállapítható, hogy a humanitárius segélyzervezeteknek kulcsfontosságú szerepe van a beilleszkedést illető, hiszen minden jellegű segítségnyújtás elősegítheti a sikeres beilleszkedést, egyben jelentős hatással bír a társadalmi biztonság fenntartását illetően.

"Ha egyszer közelebbről szemügyre vesszük a kényszerűségből kivándorlók, a száműzöttek, a menekültek és az emberkereskedelem áldozatainak táborát, akkor

sajnos sok gyereket és fiatalkorút találunk köztük. Ezért lehetetlen hallgatnunk a menekültek és száműzöttek a világ különböző részein található nagy táborának drámai képe láttán. Hogyisne gondolnánk ezekre a kis emberi lényekre, akik a boldogság ugyanazon legitim elvárásaival jöttek a világra, mint mi, valamennyien? Egyben hogyne gondolnánk arra is, hogy a gyermekkor és a fiatalság a férfi és a nő fejlődésében olyan alapvető jelentőségű időszak, amely stabilitást, nyugalmat és biztonságot követel. Ezeknek a gyermekeknek és fiataloknak a „láger" jelenti az egyetlen élettapasztalatot, az a láger, ahol kényszerből kell tartózkodniuk, elkülönítve, lakott területektől távol, megfosztva még annak lehetőségétől is, hogy egy normális iskolába járhassanak. Hogyan is tekinthetnének bizalommal a jövőbe? Ha még igaz is, hogy sokat tesznek értük, nekünk még nagyobb odaadással kell küzdenünk azért, hogy a megfelelő struktúrák megteremtésével elősegítsük befogadásukat és képzésüket. Mindez felveti a kérdést, hogy miképpen reagáljunk a fiatal elvándorlók elvárásaira? Hogyan ajánljuk fel nekik a segítségünket? Az már biztos, hogy először meg kell szereznünk számukra a család és az iskola támogatását. De a fiatalok családi és iskolai vonatkozásában mégis mennyi összetett helyzettel és nehézséggel találkozunk! A családokból kivesztek a szülőföldön még meglévő hagyományos szereposztások, és gyakran tanúi vagyunk annak a vitának is, amely a saját kultúrájukban gyökerező szülők és az új szociális környezethez alkalmazkodó gyermekeik között zajlik. De nem szabad lebecsülnünk a fiataloknak azt az erőlködését sem, hogy be akarnak illeszkedni a befogadó ország képzési rendszerébe is. Az iskolarendszer számoljon ezzel a lehetőséggel és hozza létre különösen a bevándorló gyerekek számára a képzésnek azt a lépcsőzetét, amely alkalmazkodik igényeikhez. Fontos arról is gondoskodni, hogy a minden kultúrában érvényes elvek és egyetemes értékek alapján az osztálytermekben, a tanulók között kialakuljon a kölcsönös tisztelet és a párbeszéd légköre. A tanerők, a családok és a tanulók közös igyekezete bizonyára hozzásegíti majd a fiatal elvándorlókat ahhoz, hogy kedvezőbben reagáljanak a beilleszkedés kihívására, és az lehetőséget kínál nekik arra, hogy elsajátítsák mindazt, ami emberi, kulturális és szakmai képzésüket elősegíti.

(…) Éppen ezért felhívom a vándorlás célegyházait, hogy fogadják jóakarattal a fiatal és nagyon fiatal embereket szüleikkel együtt, próbálják megérteni életük változásait és támogassák beilleszkedésüket."

Üzenet a vándorlók és menekültek 95. világnapjára-XVI. Benedek pápa. 2009. január 18.

A következő évben, 2009-ben tartott migrációs és menekült világnap alkalmából XVI.Benedek pápa fontos tényezőkre hívja fel a figyelmet a migráció és a globalizáció kapcsán. Szent Pálra hivatkozva a korlátlan segítséget hírdeti, melyet a minden előítélettől mentes együttérzés vezérel. Megfogalmazza a lelkipásztori kötelesség biztosítását, ugyanakkor hangsúlyozza a humanitárius jellegű segítségnyújtást is. Ezze is igazolja azon feltételezésemet, mely szerint feltételezem, hogy a katolikus humanitárius segélyszolgálatokra jellemző előítélet nélküli segítségnyújtás nem tesz különbséget a menekültek között. Továbbá ezen elv alapján egy "arany középút" kikalakítása és alkalmazása egy újszerű nézőpont alkalmazásával megfelelő megoldást kínálhatna a migráció következtében felmereülő problémák kezelésére. A nyilatkozat említést tesz az emberkereskedelem menekült áldozatairól is, a korábbi nyilatkozatokhoz hasonlóan, így azon hipotézisemre is választ ad, mely alapján az emberkereskedők tevékenysége a migráció szerves részévé vált, melynek következtében a migráció kezelésére irányuló javaslatok megalkotása rendkívül összetett megoldásokat igényel.

"(...) Napjainkban, a globalizációnak ebben a korszakában, szintén ez az Egyháznak és minden tagjának is a hivatása-küldetése; olyan küldetés, amelyben a figyelmes lelkipásztori gondoskodás kiterjed a migránsok sokrétű világára is – a külföldön tanuló diákokra, száműzöttekre és kitelepítettekre –, beleértve a modern rabszolgaság valamennyi áldozatát, például az emberkereskedelem áldozatait. Napjainkban is a Nemzetek Apostolának elkötelezett hozzáállásával kell közvetítenünk az üdvösség hírét, miközben a különböző szociális és kulturális helyzetekre éppúgy figyelemmel kell lennünk, mint a nehézségekre, amelyekkel a migránsok és az útonlévők sajátos helyzetük alapján szembesülnek. Az a kívánságom, hogy minden keresztény közösség ugyanazt az apostoli buzgóságot ápolja, mint Szent Pál, aki mindenkinek az Atya üdvözítő szeretetét hirdette (Róm 8,15-16; Gal 4,6), s aki, hogy „minél többet megnyerjen" [Krisztusnak] (1Kor 9,19), „a gyöngék közt gyönge... mindenkinek mindene [lett], hogy mindenkit üdvözítsen" (1Kor 9,22). Példája serkentsen minket is arra, hogy a világ minden részében szolidárisak legyünk e testvéreinkkel, és minden eszközzel szorgalmazzuk a békés együttélést a különböző etnikumok, kultúrák és

vallások között. Így megvalósul az Úr ígérete: „Akkor felkarollak benneteket és atyátok leszek, ti meg a fiaim és a leányaim lesztek" (2Kor 6,17-18). Mindezek tudatában hogyne gondoskodnánk azokról, akik olyan nehéz szükséghelyzetekbe kerültek, mint a menekültek és a száműzöttek? Hogyne segítenénk szükségükben azokat a gyenge és védtelen, kétes és bizonytalan helyzetbe került embereket, akiket a társadalom peremére szorítottak, vagy abból teljességgel kizártak? Az ilyen embereknek különös figyelmet kell szentelnünk, Szent Pál egyik közismert szövegének megfelelően: „Isten azt választotta ki, ami a világ szemében balga, hogy megszégyenítse a bölcseket... s ami alacsonyrendű és lenézett, azt választotta ki az Isten, a semminek látszókat, hogy megsemmisítse azokat, akik valaminek látszanak, hogy senki se dicsekedhessék Isten előtt" (vö. 1Kor 1,27-29). Az elvándorlók és menekültek világnapja, amelyet 2009. január 18-án tartunk, legyen mindenki számára ösztönzés arra, hogy teljes testvéri szeretetben éljen mindenféle megkülönböztetett bánásmód és hátrányos különbségtétel nélkül. Legyünk meggyőződve arról, hogy minden ember, akinek szüksége van ránk és akin segíthetünk, felebarátunk (vö. Deus caritas est, 15). Szent Pál sok népnek és sokféle kultúrában hirdette az evangéliumot; a nagy, alázatos apostol és vándor tanítása és példája sarkalljon minket annak felismerésére, hogy a felebaráti szeretet gyakorlása az egész keresztény élet csúcspontja és foglalata. (...)" (XVI.Benedek pápa, 2008)

Castel Gandolfo, 2008. augusztus 24.
XVI. Benedek pápa

Üzenet az elvándorlók és menekültek 96. világnapjára- XVI. Benedek pápa
A kiskorú vándorlók és menekültek

XVI. Benedek pápa a menekültek 96. világnapja alkalmából megfogalmazott nyilatkozata határozottan megfogalmazza, hogy a menekültek, mint a hazájukat kényszerből elhagyó elvándorlókat minden alapvető emberi jog megilleti, melyet tiszteletben kell tartani. Ezzel az állításával választ ad arra a feltételezésemre, melyben azt vizsgálom, hogy Ferenc Pápa a menekültek befogadását, integrációját illetően, szorosan illeszkedik a gyermekek jogaira vonatkozó nemzetközi szerződésekben foglaltakhoz, melyek tartalmilag az alapvető emberi jogokat biztosító elveket fogalmazzák meg, illetve egyértelműen bizonyítja azon hipotézismete, melynek

értelmében megfogalmaztam, hogy a gyermekek jogait tartalmazó nemzetközi szerződések az alapvető individuális jogok mindenek felett álló érvényesítését hangsúlyozzák, szemben a kollektív joggal.

" (...) A vándorlók és menekültek világnapja újra alkalmat kínál arra, hogy kifejezésre juttassam az Egyház állandó gondoskodását mindazok iránt, akik különböző módon szembesülnek az elvándorlás tényével. Ez a jelenség – amint ezt már a Caritas in veritate enciklikában is megfogalmaztam – mindegyikünket megrendít az érintett személyek nagy száma miatt, valamint a felvetődő társadalmi, gazdasági, politikai, kulturális és vallási problémák miatt, és megrendít azok miatt a drámai kihívások miatt is, amelyek előtt az egyes nemzetek és az egész nemzetközi közösség áll. Minden elvándorló emberi személy, aki elidegeníthetetlen alapjogok birtokosa, és ezeket mindenkinek minden helyzetben tiszteletben kell tartania (vö. 62). Ennek az évnek a témája, „A kiskorú vándorlók és menekültek" az elvándorlásnak egy olyan arculatát érinti, amelyre a keresztényeknek különös figyelmet kell fordítani, emlékezve Krisztus figyelmeztetésére, aki majd a végítéletben magára vonatkoztatja mindazt, amit az ő „legkisebb testvérei" közül eggyel is tettünk vagy nem tettünk, és ennek megfelelően ítél meg minket (vö. Mt 25,40;45). Hogyne ismernénk fel hát a kiskorú vándorlókban a mi „legkisebb testvéreinket"? Az evangélium tanúsága szerint Jézus gyermekként személyesen is átélte az elvándorlók sorsát, amikor Józseffel és Máriával együtt menekülnie kellett Egyiptomba, hogy megszabadulhasson Heródes fenyegetéseitől (vö. Mt 2,14).

A nyilatkozat ezen megfogalmazásával minden kétséget kizáróan ellentmond feltételezésemnek, melynek értelmében Benedek Pápa a menekültek befogadásának, integrációjának kérdését illetően megfogalmazott javaslatai nem illeszkednek a nemzetközi szerződésekben foglaltakhoz, mivel a nemzetek-államok érdekeit és helyi szabályzását részesíti előnyben, a mindenek felett álló alapvető individuális jogok érvényesítésével szemben. Továbbá határozott utalást találunk a Gyermekjogi Egyezményre, azaz hangsúlyozza a gyermekek mindenek felett álló jogait, mely alapvető jogként illeti meg a menekült kiskorúakat.

"Jóllehet a gyermekek jogairól szóló egyezmény világosan előírja, hogy a kiskorúak érdekeit mindig védeni kell (vö. 3. cikkely) és a gyermekek alapvető személyes jogait éppúgy el kell ismerni, mint a felnőttekét, sajnos mindez a valóságban mégsem mindig

érvényesül. Miközben ugyanis a köztudatban növekszik az a meggyőződés, hogy a kiskorúak védelmében átfogó és hatékony cselekvésre van szükség, addig közülük valójában sokan magukra maradnak és különböző visszaélések fenyegetésében élnek. E gyermekeket sújtó drámai helyzet ellen emelte fel szavát tisztelt elődöm, II. János Pál üzenetében, amelyet 1990. szeptember 22-én intézett az Egyesült Nemzetek főtitkárához a gyermekekkel kapcsolatban szervezett nemzetközi csúcstalálkozó alkalmából. „Tanúja vagyok – írja – a gyermekmilliók szívtépő sírásának minden kontinensen. Ők a legsérülékenyebbek, mert a legkevésbé képesek meghallgatást szerezni hangjuknak" (Insegnamenti XIII, 2, 1990, 672. o; OR, német kiadás, 46. 15. o., 1990. november 16.). Őszintén kívánom, hogy legyenek kellő figyelemmel a kiskorú vándorlókra, akiknek olyan szociális környezetre van szükségük, amely lehetővé teszi és támogatja fizikai, kulturális, lelki és erkölcsi fejlődésüket. Érzelmi kapcsolatok nélkül felnőni egy idegen országban, különösen azoknak a gyerekeknek jelent sok és nem egyszer súlyos nélkülözést és nehézséget, akik még a család támogatását is nélkülözni kénytelenek.

A nyilatkozatban XVI. Benedek pápa felhívja a figyelmet a beilleszkedés támogatásának fontosságára, melyet véleménye szerint a tanulás és oktatás eszközével lehet megvalósítani. A beilleszkedést megnehezíti az új kultúra sajátosságainak és hagyományainak elsajátítása, melyben kötelező érvényű és korlátlan segítséget kell nyújtanunk a kiskorú menekültek számára.

"A kiskorú elvándorlás másik jellegzetes arculatát mutatja a vendéglátó országokban született gyermekek és azok helyzete, akik születésük után nem élnek együtt kivándorolt szüleikkel, hanem csak egy későbbi időpontban kerülnek össze velük. Ezek a serdülők két kultúrához tartoznak, kettős kötődésük minden előnyével és hátrányával, jóllehet ez az életkörülmény alkalom lehet arra is, hogy megtapasztalják a különböző kulturális hagyományok közötti találkozás gazdagságát. Nagyon fontos, hogy lehetőségük legyen a tanulásra, később a munka világába való beilleszkedésre, a megfelelő szociális és oktatási struktúráknak köszönhetően pedig arra, hogy beépüljenek a társadalomba. Mindemellett soha sem szabad elfeledni, hogy a serdülő kor az ember fejlődésének alapvető időszakát képezi.

A nyilatkozat ezen részében az emberkereskedelem és migráció összefüggését megfogalmazó és vizsgáló hipotézisemre ad választ XVI. Benedek pápa.

Hangsúlyozza, hogy a kiskorú menekültek között nagy számban találhatóak olyan gyermekek, akik az emberekeskedők áldozatai, így ezen gyermekek az elszenvedett traumák miatt speciális védelmet és ellátást igényelnek.

"A kiskorúak különleges csoportját alkotják azok a menedéket kérelmezők, akik különböző okok miatt hagyták el hazájukat, amelyben nem kaptak megfelelő védelmet. A statisztikák azt mutatják, hogy számuk növekszik. Olyan jelenségről van itt szó, amelyet figyelmesen kell vizsgálni és összehangolt akciókkal kell kezelni. Mindemellett alkalmazni kell a megelőzésnek, a védelemnek, a befogadásnak azokat a megfelelő intézkedéseit, amelyeket a gyermekek jogairól szóló egyezmény is előír (vö. 22. cikkely).

Különös módon fordulok továbbá a plébániákhoz és a katolikus egyesületekhez, amelyek a hit és a szeretet Lelkétől indíttatva, nagy erőfeszítéseket tesznek azért, hogy a szükségben segítsenek ezeknek a testvéreinknek. Miközben kifejezem köszönetemet ezért a mély benyomást keltő, nagylelkűséggel végzett és kiváló munkáért, egyben felszólítok minden keresztényt arra, hogy legyen tudatában a szociális és pasztorális kihívásoknak, amelyek elé a kiskorú vándorlók és menekültek helyzete állít minket. Szívünkben visszhangoznak Jézus szavai: „Idegen voltam, és befogadtatok" (Mt 25,35), úgyszintén a főparancsolat, amelyet maga hagyott ránk: Szeressük Istent teljes szívűnkből, teljes lelkünkből és teljes elménkből, hiszen mindez elválaszthatatlanul összekapcsolódik a felebaráti szeretet parancsával (vö. Mt 22,37–39). E szavak buzdítanak annak megfontolására is, hogy minden konkrét tettünk elsősorban a kegyelem és az isteni gondviselés működésének hitéből kell táplálkozzon. Az idegenek iránt tanúsított vendégszeretetünk és szolidaritásunk, különösen, ha köztük a gyermekekről van szó, ily módon válik a szolidaritás evangéliumának terjesztésévé. Az Egyház valóban a szolidaritás evangéliumát hirdeti, amikor kitárja kezét és azon fáradozik, hogy tartsák tiszteletben a vándorlók és a menekültek jogait, és arra szólítja a nemzetek, a nemzetközi szervezetek és intézmények felelős vezetőit, hogy megfelelő intézkedéseket foganatosítsanak a javukra. A Boldogságos Szűz Mária őrködjék mindegyikük felett, és segítsen minket is, hogy megértsük a hazájuktól távol élő embertársaink nehézségeit. Imáimról biztosítom a vándorlók és menekültek széles világának minden tagját, és szívből adom nekik apostoli áldásomat."

Üzenet az elvándorlók és menekültek 97. világnapjára- XVI. Benedek pápa. Egyetlen emberi család. 2011. január 16.

2011-től jelentős változást tapasztalhatunk XVI. Benedek pápa menekültekre vonatkozó nyilatkozatainak tartmát illetően. A menekültekkel szembeni szolidaritás mellett, akikre "egyetlen emberi családként" utal, már megjelenik a migrációból növekvő mértékéből fakadó biztonsági kihívás. Ezzel az utalással választ ad azon hipotézisemre, mely szerint Benedek Pápa a menekültek befogadásának, integrációjának kérdését illetően megfogalmazott javaslatai nem illeszkednek a nemzetközi szerződésekben foglaltakhoz, mivel a nemzetek-államok érdekeit és helyi szabályzását részesíti előnyben, a mindenek felett álló alapvető individuális jogok érvényesítésével szemben.

"Az elvándorlók és menekültek világnapja az egész egyház számára kedvező alkalmat kínál arra, hogy elgondolkozzék az elvándorlás növekvő jelenségének témáján, és azért imádkozzék, hogy szívünk készségessé váljon mások keresztény befogadására és minden ember azon fáradozzék, hogy a világban növekedjék az igazságosság és a szeretet, az igazi és tartós béke építésének két oszlopa. Az Úr mindig újra és nyomatékosan megismétli felhívását: „Amint én szerettelek titeket, úgy szeressétek ti is egymást" (Jn 13,34). Amikor az Atya arra szólít minket, hogy legyünk szeretett gyermekei az Ő szeretett Fiában, akkor arra is felszólít bennünket, hogy Krisztusban mind testvérként ismerjük fel egymást.

Ez a minden ember között fennálló mély kapcsolat sugallta a témát, amelyet ebben az évben elmélkedésünk tárgyává választottam: „Egyetlen emberi család", azaz a testvérek egyetlen családja az egyre inkább több nemzetiségűvé és vegyes kultúrájúvá váló társadalmakban, ahol tiszteletben tartva a jogos különbségeket, még a különböző valláshoz tartozó emberek is párbeszédre szorulnak annak érdekében, hogy békésen és egymást megsegítve együtt élhessenek. A II. Vatikáni Zsinat meghatározása szerint: „Az összes népek egyetlen közösséget alkotnak; egy az eredetük is, hiszen Isten telepítette be az emberi fajjal az egész földet (vö. ApCsel 17,26). Egy a végső céljuk is: az Isten. Isten gondviselése, tevékeny jósága és üdvözítő terve pedig kiterjed mindenkire" (Nostra aetate, 1). Eszerint „nem véletlenül élünk egymás mellett; mivel emberként mindannyian ugyanazt az utat járjuk, testvérek is vagyunk" (Üzenet a béke

világnapjára, 2008, 6).

Utunk, életutunk ugyanaz, de különböző helyzetekkel találkozunk azon: sokaknak meg kell tapasztalniuk az elvándorlás nehézségeit és ezek különböző formáit, mint amilyen az országon belül vagy a külföldre történő, az állandóan tartó vagy az átmeneti, a gazdasági vagy a politikai, az önkéntes vagy a kényszerből fakadó elvándorlás. Bizonyos esetekben a különböző üldözések idézik elő a szülőföld elhagyását és ezért a menekülés kényszerből fakad. A korunkra jellemző globalizációs jelenség nem csupán társadalmi-gazdasági folyamat, hanem azzal is jár, hogy „az egyetlen emberiség egyre inkább összefonódik" és győzedelmeskedik a földrajzi és kulturális határok felett. Ezzel kapcsolatban az egyház állandóan arra emlékeztet, hogy e korszakalkotó folyamatnak a mélyebb értelme és alapvető erkölcsi kritériuma az emberi család egységében és ennek a jóban való fejlődésében rejlik (vö. XVI. Benedek, Caritas in veritate, 42). Tehát mindenki egyetlen családba tartozik, az elvándorlók éppúgy, mint az őket befogadó népek, mindenki ugyanazon jogokkal rendelkezik a föld javainak használatát illetően, hiszen azok rendeltetése egyetemes, amint ezt az egyház társadalmi tanításában olvassuk. A szolidaritás és a javak elosztása ugyancsak e tételen alapszik.

„A globalizáció útját járó társadalomban a közjó és az érte végzett munka szükségképpen az egész emberiséget átfogó dimenziót ölt, azaz léptéke a népek és a nemzetek közössége, hogy ezzel az egységet és a békét mint formát adja az ember városának, és valamilyen mértékben Isten határok nélküli városának előképévé tegye azt" (XVI. Benedek, Caritas in veritate, 7). Ebben a távlatban kell szemlélnünk az elvándorlás valóságát is. Amint már Isten szolgája, VI. Pál mondta: az elmaradottság mélyebb oka „az emberek és népek közötti testvéri kötelékek hiányosságából" fakad (Populorum progressio, 66) és az – hozzátehetjük – erősen befolyásolja az elvándorlás jelenségét. Az emberek közötti testvériség olyan – néha meglepő – kapcsolat megtapasztalása, amely szorosan egyesít a tőlem eltérő másikkal, egyszerűen abból a tényből kifolyólag, hogy emberek vagyunk. Ha ezt a kapcsolatot felelősséggel elfogadjuk és átéljük, akkor erősíteni fogja a közösség életét és a javak elosztását mindenki, különösen az elvándorlók között; támogatni fogja önmagunk odaajándékozását másoknak, mások javára, minden ember javára, a helyi, az országos és az egész világra kiterjedő politikai közösségben.

XVI. Benedek pápa a korábbi nyilatkozataihoz képest jelentős hangsúlyeltolódások jelennek meg a befogadás vonatkozásában. A korábbi, alapvető emberi jogokra építő korlátlan befogadást már elveti és a menekültek befogadását az állami, regionális hatáskörbe utalja, azaz véleménye szerint minden államnak jogában áll önálló döntést hozni a befogadást illetően. Ezzel egyértelmű választ ad azon feltételezésemre, mely szerint feltételezem, hogy Benedek Pápa a menekültek befogadásának, integrációjának kérdését illetően megfogalmazott javaslatai nem illeszkednek a nemzetközi szerződésekben foglaltakhoz, mivel a nemzetek-államok érdekeit és helyi szabályzását részesíti előnyben, a mindenek felett álló alapvető individuális jogok érvényesítésével szemben.

Az egyház minden ember számára elismeri ezt a jogot, mégpedig kettős vonatkozásban: először azt, hogy bárki elhagyhassa saját országát, másodszor pedig azt, hogy bárki bevándorolhasson egy másik országba, hogy ott jobb megélhetési körülményeket kereshessen magának" (Üzenet az elvándorlók és menekültek világnapjára, 2001, 3; vö. XXIII. János, Mater et magistra enciklika, 30; VI. Pál, Octogesima adveniens, 17). Ugyanakkor az államoknak joguk van ahhoz, hogy szabályozzák az elvándorlás áramlatát és megvédjék saját határaikat, mindemellett mégis mindenkor biztosítaniuk kell a mindenkinek kijáró emberi méltóságot és tiszteletet. Mindezeken túl a bevándorlók kötelessége, hogy beilleszkedjenek a befogadó országba, tiszteletben tartva annak törvényeit és nemzeti azonosságát. „Arról van itt szó, hogy a minden embernek, különösen a rászorulóknak kijáró befogadást össze kell kapcsolnunk azoknak a feltételeknek a mérlegelésével, amelyek nélkülözhetetlenek az eredeti őslakosság és a hozzájuk társuló bevándorlók emberhez méltó és békés életének megvalósításában" (II. János Pál, Üzenet a béke világnapjára, 2001, 13).

"(...)Nekünk az „egyetlen emberi család" témájának fényében különösen szem előtt kell tartanunk a menekültek és a többi erőszakkal száműzött vándor helyzetét, hiszen őhozzájuk kapcsolódik az elvándorlás jelenségének jelentős része. A nemzetközi közösség bizonyos kötelezettséget is vállalt a menekültek és száműzöttek iránt. Jogaik tiszteletben tartása, valamint a jogosan elvárható gondoskodás biztonságukról és összetartozásuk társadalmi támogatottságáról mindig elősegíti a szilárd és harmonikus együttélést.

A kivándorlásra kényszerített elvándorlók iránti szolidaritás ugyancsak a szeretet

„tárházából” táplálkozik, ami ismét csak abból fakad, hogy egyetlen emberi családot alkotunk és a katolikus hívek esetében, Krisztus misztikus teste tagjának tekintjük magunkat: hiszen az emberi természetből és – a hívők esetében – a hitből kifolyólag, mind egymástól függünk és felelősek vagyunk egymásért, minden testvérünkért. Egyszer már volt alkalmam elmondani: „Az emberi szolidaritás mindenkit arra kötelez, hogy fogadja be a menekülteket és szeretettel lássa őket vendégül, hogy így közülük senki se érezze magát kirekesztve a türelmetlenség és az érdektelenség miatt” (Általános kihallgatás, 2007. június 20: Insegnamenti II, 1 (2007), 1158). Ez azt jelenti, hogy mindenkin segíteni kell, aki otthona vagy hazája elhagyására kényszerült, hogy így megtalálhassa azt a helyet, ahol békében és biztonságban élhet, dolgozhat a vendéglátó országokban, magára veheti a fennálló jogokat és kötelességeket, részt vehet a közjó építésében, nem feledve az élet vallási dimenzióját sem. “(…)Szeretett Testvérek, az elvándorlók világa nagy és sokszínű. Megtalálhatók benne a csodás és ígéretes tapasztalatok, de sajnos azok a drámai tapasztalatok is, amelyek egyaránt méltatlanok mind a civilizáltnak mondott emberhez, mind az ilyen társadalmakhoz. Az egyház számára ez a valóság az idők jeleinek beszédes tanúságát jelenti, amely világosan kidomborítja az emberiség azon hivatását, hogy egyetlen családot alkosson, de ugyanakkor azokat a nehézségeket is feltárja, amelyek ezt az egységet megosztják és szétdarabolják, ahelyett hogy azt megerősítenék. A reményt azonban így sem veszítjük el, és ezért arra kérjük Istent, minden ember Atyját, hogy változtasson minket olyan férfiakká és nőkké, akik – egyenként és személyesen – képesek a testvéri kapcsolatok kialakítására, és hogy a szociális, politikai és intézményes területeken is egyaránt növekedjék a népek és kultúrák közötti kölcsönös tisztelet és az egyetértés. Miközben ezen szándékaim megvalósulásához a Tenger Csillagának, a legszentebb Szűzanya Máriának pártfogását kérem, szívből adom apostoli áldásomat mindenkire, különösen az elvándorlókra és a menekültekre, s mindazokra, akik e fontos területen munkálkodnak.
Castel Gandolfo, 2010. szeptember 27.”
XVI. Benedek pápa

Üzenet az elvándorlók és menekültek 98. világnapjára- XVI. Benedek pápa. Migráció és új evangelizáció. 2012. január 15.

A 2012-ben megfogalmazott megnyilatkozás további elővigyázatosságra int a globalizációból fakadó intenzív migrációt illetően. Központi kérdésként tárgyalja az új, migrációs helyzetben megvalósítható evangelizációt, mely a keresztény értékek megőrzését és terjesztését teszi lehetővé a menekültek körében.

Jézus Krisztusnak, a világ egyetlen üdvözítőjének hirdetése,,az egyháznak első és magától értetődő feladata ... Ezt a hivatást, ezt a küldetést a mai társadalmi átalakulások is égetően sürgetik" (Evangelii nuntiandi kezdetű apostoli buzdítás, 14.). Ma pedig még inkább szükségét érezzük annak, hogy új erővel és megújult módon szorgalmazzuk az evangelizációs tevékenységet, hiszen olyan világban élünk, amelyben az egyének és a népek egyre közelebb kerülnek egymáshoz, történjék ez akár a határok megszűnése és a globalizáció új adottságai által, akár a kommunikációs eszközök fejlődése, vagy éppen az egyének és csoportok gyakori és könnyed helyváltoztatásának lehetősége következtében. Ennek az új helyzetnek megfelelően, szívünkben újra fel kell ébresztenünk azt a lelkesedést és bátorságot, amely már az első keresztény közösségeket is mozgatta és az evangélium újszerűségének rettenthetetlen hirdetőivé tette, megfontolva Szent Pál szavait: „Hogy az evangéliumot hirdetem, azzal nem dicsekedhetem, hiszen ez kényszerű kötelességem. Jaj nekem ugyanis, ha nem hirdetem az evangéliumot" (1 Kor 9,16). E megfontolások nyomán született meg a téma, amelyet idén a vándorlók és menekültek világnapjára választottam: „Migráció és új evangelizáció". Hiszen az egyház ebben az órában új evangelizálásra szólít és azt akarja, hogy az emberi mobilitás összetett és széles világában is fokozzuk a missziós tevékenységet: azokon a területeken, ahol az evangéliumot először hirdetik éppúgy, mint a keresztény hagyományokkal rendelkező országokban.

A megnyilatkozás elsőként fogalmaz meg, a korábbi években megfogalmazott nyilatkozatokhoz képest olyan konkrét gondolatokat, melyek kifejezetten veszélyesnek tartják a migrációból eredő keveredéshez vezet, ami véleménye szerrint újszerű problémákat eredményez, nemcsak emberi etikai, vallási és szellemi vonatkozásban. Ezen állítása határozottan bizonyítja hipotézisemet, mely szerint mely szerint feltételezem, hogy Benedek Pápa a menekültek befogadásának, integrációjának

kérdését illetően megfogalmazott javaslatai nem illeszkednek a nemzetközi szerződésekben foglaltakhoz, mivel a nemzetek-államok érdekeit és helyi szabályzását részesíti előnyben, a mindenek felett álló alapvető individuális jogok érvényesítésével szemben.

"Boldog II. János Pál meghívott minket „Az Igéből táplálkozni, hogy evangelizációs küldetésünk során »az Ige szolgáivá« váljunk, ... Bátran szembe kell néznünk a mind sokrétűbbé és megterhelőbbé váló helyzettel, a jelenségek világméretűvé válásával s a népek és kultúrák állandóan új és változó mozaikjával, amely ezzel együtt jár" (Novo millennio ineunte apostoli levél, 40). Hiszen mind a nemzeti határokon belül zajló, mind az országhatárokon átívelő nemzetközi vándorlás – történjék ez a jobb életfeltételek keresése érdekében, vagy éppen az üldöztetések, a háborúk, az erőszak, az éhség és a természeti katasztrófák által okozott fenyegető veszélyek előli menekülés következtében – az egyének és a népek soha nem látott keveredéséhez és új problémák felmerüléséhez vezetett, nemcsak emberi vonatkozásban, hanem etikai, vallási és szellemi tekintetben is. A szekularizáció nyilvánvaló következményei, az újabb szektás mozgalmak megjelenése, a keresztény hittel szemben tapasztalható világméretű közömbösség, a nyilvánvaló széttöredezési törekvések napjainkban nagyon megnehezítik, hogy egy olyan közös célra összpontosítsunk, amely „az egyetlen emberi család" kialakítására bátorít, „a testvérek egyetlen családjáéra az egyre inkább több nemzetiségűvé és vegyes kultúrájúvá váló társadalmakban, ahol tiszteletben tartva a jogos különbségeket, még a különböző valláshoz tartozó emberek is párbeszédre szorulnak annak érdekében, hogy békésen és egymást megsegítve együtt élhessenek", amint ezt az elmúlt évben már megfogalmaztam ugyanerre a világnapra szóló üzenetemben. Korunkra rányomják bélyegüket azok a törekvések, amelyek megpróbálják kitörölni Istent és az Egyház tanítását életünk látóköréből, széles teret engedve a kétkedésnek, a szkepticizmusnak és a közömbösségnek, amelyek még a keresztény hit minden társadalmi és szimbolikus megjelenését is igyekeznek kiirtani."
"(...)Napjaink migrációs jelensége valóban gondviseléstől kapott alkalom arra, hogy hirdessük az evangéliumot a mai világban. Olyan, a föld különböző tájairól érkező férfiak és nők kérik felvételüket a régi keresztény hagyományokkal rendelkező országokba, akik még nem találkoztak Jézus Krisztussal, vagy akik csak töredékesen ismerik Őt. Hozzájuk is meg kell találnunk a megfelelő utat, hogy találkozhassanak Jézus Krisztussal, megismerhessék Őt, és így megtapasztalhassák az üdvösség

felbecsülhetetlen ajándékát, amely minden ember számára a „teljes élet" forrása (vö. Jn 10,10). Viszont e tekintetben is komoly feladat vár magukra, az elvándorlókra is, hiszen maguk lehetnek „az Isten Igéjének hirdetői és a feltámadt Jézusnak, a világ reménységének tanúi" (Verbum Domini apostoli levél, 105).

Ugyanakkor a migrációból eredő veszélyek mellett továbbra is hangsúlyozza a menekültek beilleszkedését támogató lelkipásztori és human segélyszervezet jellegű segítségnyújtást. Így ezen állítása bizonytként használhat aon feltételezésem esetében, mely szerint a katolikus humanitárius segélyszolgálatokra jellemző előítélet nélküli segítségnyújtás nem tesz különbséget a menekültek között. Továbbá ezen elv alapján egy "arany középút" kikalakítása és alkalmazása egy újszerű nézőpont alkalmazásával megfelelő megoldást kínálhatna a migráció következtében felmereülő problémák kezelésére.

"Az új evangelizáció területén meghatározó szerep hárul az elvándorlók körében tevékenykedő lelkipásztorokra és munkatársaikra – papokra, szerzetesekre és világiakra –, akiknek munkája egyre sokszínűbb környezetben történik. Arra hívom őket, hogy az egyház tanító hivatalának tanításából merítve, a helyi püspökökkel közösen keressék a testvéri közösség építésének és a tisztességes igehirdetésnek az útjait, és győzedelmeskedjenek minden ellenségeskedő és nemzetieskedő magatartáson. Az elvándorlás áramlata által érintett szülőföld egyháza, az átmenő és befogadó országok egyházaival együtt, közösen fokozzák együttműködésüket mind az útnak induló, mind a megérkező vándorok javára, de mindenképpen azok hasznára, akiknek az utazások során leginkább szükségük van a találkozásra a befogadó felebarátban megmutatkozó Krisztus irgalmas tekintetével. Az ilyen gyümölcsöző közösségi pasztoráció megvalósításában éppúgy hasznos lehet az elvándorlók és menekültek számára már eddig kialakított hagyományos struktúráknak a megújítása, mint azoknak a módozatoknak a felkarolása, amelyek a megváltozott körülmények között, a korábbiaknál is jobban szolgálják a különböző kultúrák és népek együttélését és együttműködését.

A megnyilatkozás befejező része viszont a befogadást illetően, a korábbi megnyilatkozásokhoz hasonlóan fogalmaz, azaz korlátlan, diszkriminációtól mentes segítségnyújtást hangsúlyozza. Lehetséges megoldásként a nemzetközi együttműködést hangsúlyozza. Ezen bekezdésben találunk utalást a menekültek

kizsákmányolt helyzetéből eredő traumák jelenlétére és azok kezelési lehetőségeire. Így a megnyilatkozás ezen pontja választ ad azon hipotézismete, mely szerint Feltételezem, hogy XVI. Benedek Pápa a menekültek befogadásának, integrációjának kérdését illetően megfogalmazott javaslatai nem illeszkednek a nemzetközi szerződésekben foglaltakhoz, mivel a nemzetek-államok érdekeit és helyi szabályzását részesíti előnyben, a mindenek felett álló alapvető individuális jogok érvényesítésével szemben. Továbbá, hogy a családdal, mind a kísérő nélkül érkező kiskorú menekültek életreszóló traumát szenvednek el, mely megnehezíti a beilleszkedés lehetőségét, ezzel megteremtve a társadalmi biztonság vallási és szociális jellegű gyengülését.

"A menedéket kérő menekülteknek, akárcsak az üldözés, az erőszak vagy az egyéb életveszélyes helyzetek elől menekülő embereknek mindig szükségük van a mi megértésünkre és befogadó készségünkre, emberi méltóságuk és jogaik tiszteletben tartására, de ugyanakkor ők is tudatában kell legyenek saját kötelességeiknek. Szenvedésük arra szólítja az államokat és a nemzetközi közösséget, hogy tegyenek tanúságot a kölcsönös elfogadás magatartásáról, győzedelmeskedjenek a félelmek felett, kerüljék a diszkriminációt, gondoskodjanak a szolidaritás konkrét formáinak megvalósításáról, beleértve a megfelelő felvételi struktúrákat és az áttelepítési terveket is. Mindez magában foglalja a kölcsönös segítségnyújtást a szenvedésektől sújtott régiók és azok között, amelyek már évek óta nagyon sok menekültet fogadtak be, beleértve az államok nagyobb közös felelősségvállalását is a menekültek átvételében. A sajtóra és a többi kommunikációs eszközre hárul az a fontos feladat, hogy őszintén, korrekt módon és tárgyilagosan tájékoztasson azok helyzetéről, akik hazájuk és hozzátartozóik elhagyására kényszerültek és új egzisztencia felépítésébe akarnak kezdeni. A keresztény közösségek tanúsítsanak különös figyelmet a vándormunkások és ezek családjai iránt, foglalják őket imáikba, szolidáris és keresztény felebaráti szeretetükbe, viseltessenek irántuk a kölcsönös gazdagodást elősegítő nagy megbecsüléssel, siessenek segítségükre minden olyan új politikai, gazdasági és szociális eszközzel, amely elősegíti minden ember személyi méltóságának tiszteletét, a család védelmét, a tisztességes lakáshoz, munkához és szolgáltatásokhoz való hozzájutást.

A papok, szerzetesek, szerzetesnők és a világiak, mindenekelőtt a fiatalok, nők és férfiak, tanúsítsanak együttérzést e sok elvándorló iránt, és ajánlják fel támogatásukat azoknak, akik elmenekültek az erőszak elől és most új életstílusokkal és beilleszkedési

nehézségekkel szembesülnek. Az Jézus Krisztusban való üdvösség hirdetése legyen a megkönnyebbülés, a reménység és a „tökéletes béke" forrása (vö. Jn 15,11)."

Üzenet a vándorlók és menekültek 99. világnapjára- XVI. Benedek pápa. Migráció: a hit és remény zarándokútja. 2013. január 20.

XVI. Benedek pápa a menekültek 99. világnapja alkalmából megfogalmazott, egyben utolsó ilyen jellegű megnyilatakozása a "hit és a remény zarándokútja" elnevezést kapta. A megnyilatkozás nagyobb arányban képviseli az állam jogait és érdekeit, szemben az egyéni, menekülteket megillető jogokkal. Ugyanakkor a megnyilatkozás a menekültek kiszolgáltatott helyzetére is felhívja a figyelmet. XVI. Benedek pápa hangsúlyozza a migrációból eredő gazdasági és kulturális problémákra. A nyilatkozat igazolja azon feltételezésemet mely szerint, feltételezem, hogy Benedek Pápa a menekültek befogadásának, integrációjának kérdését illetően megfogalmazott javaslatai nem illeszkednek a nemzetközi szerződésekben foglaltakhoz, mivel a nemzetek-államok érdekeit és helyi szabályzását részesíti előnyben, a mindenek felett álló alapvető individuális jogok érvényesítésével szemben.

"Napjainkban a migránsok áradata valóban megrendítő jelenség „az érintett személyek nagy száma miatt, és azok miatt a társadalmi, gazdasági, politikai, kulturális és vallási problémák miatt, amelyeket a migráció felvet; megrendítő azok miatt a drámai kihívások miatt, amelyek előtt az egyes nemzetek és az egész nemzetközi közösség áll" (uo., 62.), hiszen „minden bevándorló emberi személy, aki mint ilyen, elidegeníthetetlen alapjogok birtokosa, és ezeket mindenkinek minden helyzetben tekintetbe kell venni" (uo.).
(...)A Krisztustól kapott küldetésénél fogva az egyház feladata éppen abban áll, hogy különös gondot és figyelmet fordítson erre a dimenzióra: ez az ő legfontosabb és egészen sajátos feladata.
Az egyház és minden vele kapcsolatos intézmény arra kapott meghívást, hogy az elvándorlók és a menekültek szolgálatában elkerülje a csupán külsőséges szociális ténykedés veszélyét és támogassa a valódi integrációt egy olyan társadalomba, amelynek mindenki aktív résztvevője és amelyben mindenki felelős a másik jólétéért, a maga erejével tevékenykedik és nagylelkűen közreműködik mint ennek a társadalomnak ugyanazon jogokkal és kötelességekkel rendelkező teljes jogú

állampolgára. A kivándorlók a bizalom és remény érzelmeivel érkeznek és ezek az élet jobb lehetőségeinek keresésére ösztönzik őket, de ők sem keresik egyedül csak a gazdasági, szociális és politikai helyzetük jobbulását. Bár az igaz, hogy a kivándorlás gyakran a félelemből származik, főleg ha ennek kiváltó oka a menekülés, az üldöztetés és az erőszak, és ahhoz még az a trauma is hozzájárul, hogy a kivándorlással az elvándorló elveszíti a családját és a vagyonát, amely számára eddig és egy bizonyos fokig a túlélést biztosította. Ez a szenvedés, az óriási veszteség vagy éppen az elidegenedés érzete a bizonytalan jövővel szemben mégsem rombolja le a kivándorlók álmát, hogy egy idegen országban, telve reménnyel és bátorsággal, majd csak új egzisztenciát építhetnek maguknak. A kivándorló valójában abból a bizalomból táplálkozik, hogy valahol mégiscsak befogadják és együttérzően megsegítik, olyan emberekkel találkozik, akik megértést tanúsítanak embertársaik nélkülözése és tragédiája iránt, és még azokat az értékeket és képességeket is megbecsülik, amelyeket a kivándorló magával hozott, s akik ugyanakkor még arra is készek, hogy tanúságot tegyenek emberségükről, megosszák anyagi javaikat a szűkölködőkkel és rászorulókkal. (...) Természetesen minden államnak jogában áll, hogy szabályozza a migrációs áramlásokat és olyan politikát gyakoroljon, amelyet a közjó általános igényei megkövetelnek, de ugyanakkor az államnak is mindig tiszteletben kell tartania minden ember személyes méltóságát."

A nyilatkozat fontos eleme a gazdasági okokból vándorlók helyzete, melyre elsőként tesz utalást a menekülteket illető nyilatkozatai között. A gazdasági indíttatású vádorlás valóban a menekült kérdés új arculatát meghatározó jelensége.

"Ma megállapítható, hogy a kivándorlás gyakori kiváltója a gazdasági bizonytalanság, az alapvető javak hiánya, a természeti katasztrófák, a háborúk és a szociális nyugtalanság. A kivándorlás ilyenkor a hitre, reményre és bizalomra épülő zarándokút helyett a túlélés „keresztútjává" válik, amelyen a férfiak és nők inkább áldozatoknak látszanak, mint a vándorlásukkal együtt járó viszontagságok felelős irányítóinak. Miközben vannak migránsok, akik a befogadó környezetbe való igazi integráció által valóban jó pozícióba kerülnek, addig olyanok is sokan vannak, akik nem egyszer kizsákmányolva és alapvető emberi jogaiktól megfosztva élnek a társadalom peremén, vagy akik olyan viselkedésformát öltöttek magukra, amely ártalmas a társadalomra, amelyben élnek. A beilleszkedés útja jogokkal és kötelességekkel jár, megkívánja a migránsok iránti tiszteletet és a róluk való

gondoskodást, hogy emberi méltóságuknak megfelelően élhessenek, de ugyanakkor a beilleszkedésnek ez az útja a migránsok részéről is elvárja azoknak az értékeknek a tiszteletét, amelyeket a befogadó társadalom nyújt."
XVI. Benedek utolsó alkalommal megfogalmazott migrációs nyilatkozata az állam jogain túl az emberkereskedelem intenzív felerősödésére is felhívja a figyelmet, melyből az következik, hogy egyre több menekült esik áldozatul, súlyos traumákat elszenvedve, akiket feltétel nélküli segítségnyújtásban kell részesíteni. Így a nyilatkozat ezen része választ ad arra a feltételezésemre, hogy mind a családdal, mind a kísérő nélkül érkező kiskorú menekültek életreszóló traumát szenvednek el, mely megnehezíti a beilleszkedés lehetőségét.
"Ebben az összefüggésben nem feledkezhetünk meg a törvénytelen bevándorlásról sem. Ez főleg akkor jelent égető problémát, ha a különösen az asszonyokat és gyermekeket veszélyeztető emberkereskedelem és emberi kizsákmányolás formájában jelentkezik. Ezeket az ocsmány gaztetteket határozottan el kell ítélni és meg kell büntetni, miközben a migrációs áramlások szabályozása — ami nem korlátozódhat csupán az államhatárok hermetikus lezárására, sem a törvénytelen bevándorlók ellen hozott büntetések megszigorítására, sem az új beutazások elrettentésére hozott intézkedések alkalmazására — legalábbis csökkentheti sok migráns számára azt a veszélyt, hogy az említett emberkereskedelem áldozatává legyen. Valójában különösen szükségessé válnak az emberkereskedelem leküzdésére irányuló tervszerű és sokoldalú beavatkozások és hatékony ellenintézkedések az elvándorlók szülőföldjén, egységes programok kellenek a törvényes és tömeges bevándorlás esetére, valamint tekintettel az egyéni sorsok elbírálására, szükség van arra a nagyobb hajlandóságra is, amely a politikai menedéken túl még az emberi személy védelmét szolgáló intézkedésekre is kiterjed. A megfelelő szabályozások mellett mindig gondoskodni kell az emberi gondolkodás és lelkiismeret türelmes és folyamatos fejlesztéséről."

A nyilatkozat utolsó bekezdése a humanitárius segítségnyújtás jelentősségét emeli ki, melyet az egyházi és civil szervezetk közötti összefogásként határoz meg. A nyilatkozat ezen része igazolja azon állításaimat, melynek értelmében feltételezem, hogy a katolikus humanitárius segélyszolgálatokra jellemző előítélet nélküli segítségnyújtás nem tesz különbséget a menekültek között, illetve a humanitárius segélyzervezetek által, tranzitzónákban biztosított foglalkozások az elszenvedett traumákat jelentősen csökkenthetik, mely a sikeres beilleszkedés eszközeként, akár a

szülőkre is motiváló hatást gyakorolhatnak, mely jelentős hatással bír a társadalmi biztonság fenntartását illetően.

"(...)Mindezek miatt nagyon fontos, hogy tovább erősödjön és fejlődjön a kölcsönös kapcsolat és együttműködés az egyházi szervezetek és a teljes emberi fejlődést szolgáló intézmények között. A keresztény felfogás szerint a szociális és humanitárius elkötelezettség mindig az evangélium iránti hűségéből meríti erejét, jól tudva, hogy „aki Krisztust, a tökéletes embert követi, az egyre inkább emberré válik" (*Gaudium et spes,* 41.)."

FERENC PÁPA NYILATKOZATAI

Üzenet az elvándorlók és menekültek 100. Világnapjára, Ferenc pápa. Vándorlók és menekültek: útban egy jobb világ felé. 2014. január 19.

Ferenc pápa időszakában megfogalmazott menekültekre vonatkozó nyilatkozatban utalást találhatunk XVI. Benedek pápa 2006-ban megfogalmazott menekültekre vonatkozó nyilatkozatára. XVI. Benedek pápa ezen nyilatkozatában még a menekültek korlátlan befogadását hangsúlyozta, továbbá megállapította, hogy az akkor kezdődő migrációs jelenség egyre nagyobb méreteket ölt. Így Ferenc pápa is a hátrányos megkülönböztetést nélkülöző befogadást hangsúlyozza, ugyanakkor felhívja a figyelmet egy nemzetközi, egységes migrációs kezelési irányelv hiányára. *"A modern változások eredményei között kiemelkedő helyen áll az emberi mobilitás egyre szélesebb körben történő elterjedése, amit XVI. Benedek pápa már korábban „az idők jelének" nevezett (Vö. Üzenet a vándorlók és menekültek világnapjára, 2006). A sokféle elvándorlás egyrészről valóban gyakran feltárja a nemzetközi közösség és az államok hiányosságait, másrészről viszont rámutat az emberiség azon törekvésére is, hogy egységben éljen, miközben tiszteletben tartja a különbözőségeket, készségesen befogadja társait és gyakorolja a vendégszeretet, lehetővé teszi a föld javainak igazságos elosztását, az ember személyiségének központba állítását, az emberi méltóság védelmét és erősítését.*
A szolidaritás és a befogadó készség, a testvériség és a megértés tetteivel szemben áll

az elutasítás, a diszkrimináció, a kizsákmányolás, a szenvedéssel és a halállal való üzérkedés."

Továbbá egyértelmű utalásokat találunk a menekületeket érintő emberkereskedelemre, amit Ferenc pápa "rabszolgaságként" határoz meg. Az állítás az emberkereskedelem jellegzetes sajátosságára is utal, mely szerint ez a jelenség nem a menekült által választott migrációs eszköz, hanem egy kényszerített, kizsákmányolt helyzet. Ezzel az állítás igazolja az emberkereskedelem és migráció összefüggéseire vonatkozó hipotéziseimet.

"Különösen aggodalmat keltenek az olyan esetek, ahol az elvándorlás nem egyedül kényszerűségből fakad, hanem ahhoz még az emberkereskedelem és a rabszolgaság aljas formái is hozzátapadnak. „A rabszolgamunka" korunkban érvényes valutává vált! Ami ma sok elvándorlót és menekültet mégis arra ösztönöz, hogy vállalja a migrációval járó problémák, kockázatok és nehézségek küzdelmeit, az nem más, mint a bizalom és remény egyesített keveréke; az a tény, hogy szívükben hordják a jobb jövő vágyát, nem csak saját maguk, hanem családjaik és szeretteik számára is."
" (…) A vándorlók és menekültek nem figurák az emberiség sakktábláján. Ők gyerekek, asszonyok és férfiak, akik különböző okok miatt hagyták el otthonaikat, vagy éppen hazájuk elhagyására kényszerültek, — emberek, egyazon legitim vágyakkal, hogy többet tudjanak, többet birtokoljanak, és mindenekelőtt hogy több legyenek. Megrendítő azok száma, akik egyik kontinensről a másikra hurcolkodnak, de azoké is, akik saját hazájuk vagy szűkebb földrajzi tájegységük határain belül változtatják lakhelyüket. Az állítólagos migrációs áramlatok napjainkban az emberek – ha nem éppen a népek – legnagyobb, eddig talán még soha sem látott vándorlását jelentik. A vándorlókkal és menekültekkel együtt haladva az egyház azon fáradozik, hogy megértse a vándorlás kiváltó okait. Ugyanakkor dolgozik is azon, hogy leküzdje a vándorlás sok negatív következményét, és annak pozitív kihatását is hasznosítsa a vándorlás által egyformán érintett közösségekben, mind a szülőföldön, mind a tranzit- és cél-országokban.
Sajnos, miközben egy jobb világ építésére buzdítunk, nem hallgathatjuk el a különböző méretekben feltörő botrányos szegénységet sem. A szegénység legfőbb elemei: erőszak, kizsákmányolás, diszkrimináció, kirekesztés, az egyének és közösségek alapvető jogainak korlátozása. Ezeket mind meg kell szüntetni, mert

legtöbbször éppen ezek a vándorlással járó meghatározó jellegzetességek hozzák összefüggésbe az elvándorlást a szegénységgel. Miközben vágyaik beteljesedését remélve, emberek milliói azért kelnek útra, menekülnek a nyomorúság és az üldözés elől, hogy jobb megélhetési lehetőségeket találjanak és megmenthessék az életüket, gyakran éri őket olyan bizalmatlanság, gyanakvás, elzárkózás, kirekesztés és egyéb, nem ritkán súlyos csapás, amely sérti az emberi méltóságukat. Az elvándorlás valósága, korunk globális világának méretei szerint, megkívánja a probléma új, megfelelő és hatékony kezelését, mindenekelőtt a nemzetközi együttműködés, a komoly együttérzés és szolidaritás megvalósítását. A nyilatkozat többször kitér a nemzeti együttműködés hiányára, melynek megfelelő megoldási lehetőségét XVI. Benedek pápa által megfogalmazott javaslatában látja, mely szerint a menekültek jogainanak biztosítása mellett, a célország társadalmának érdekeit és jogait is szem előtt kell tartan. Ugyanakkor meg kell jegyezni, hogy Ferenc pápa esetében nagyobb hangsúlyt kap a menekültek jogainak védelme és a korlátlan befogadás, így a nyilatkozat bizonyítja azon feltételezésemet, mely szerint Ferenc Pápa a menekültek befogadását, integrációját illetően, szorosan illeszkedik a gyermekek jogaira vonatkozó nemzetközi szerződésekben foglaltakhoz, melyek tartalmilag az alapvető emberi jogokat biztosító elveket fogalmazzák meg.

"Különösen fontos a különböző szintű együttműködés és minden olyan megegyezés, normatív eszköz közös alkalmazása, amely védi és fejleszti az ember személyiségét. XVI. Benedek pápa ennek koordinátáit körvonalazta, amikor hangsúlyozta: „Ilyen politikát a migránsokat kibocsátó és befogadó országok közötti együttműködésből kiindulva kell kialakítani; ennek együtt kell járnia megfelelő nemzetközi előírásokkal, amelyek képesek összhangba hozni a különféle törvényhozói rendelkezéseket, és világossá tenni azt, hogy a kivándorló személyek és családok szükségleteinek és jogainak biztosítása mellett az emigránsok által választott célország társadalma is védelmet kell, hogy kapjon" (Caritas in veritate enciklika, 2009. június 19., 62). A jobb világért folyó közös munkálkodás megkívánja, hogy az országok készségesen, bizalommal és kölcsönösen segítsék egymást, anélkül, hogy legyőzhetetlen akadályokat gördítenének mások elé."

"(...) Aztán fontos kiemelni azt is, hogy ez az együttműködés éppen azzal az erőfeszítéssel kezdődik, amely tulajdonképpen minden ország kötelessége, mégpedig

az, hogy jobb gazdasági és szociális feltételeket teremtsen a szülőföldön, olyannyira, hogy aztán annak, aki békét, igazságot, biztonságot keres, vagy elvárja az emberi méltóság teljes tiszteletét, annak ne a kivándorlás legyen az egyetlen választási lehetősége. Végül a vándorlók és menekültek átfogó szemléletében van még egy harmadik elem is, amelyet ugyancsak szeretnék kiemelni a jobb világ építésének útjával kapcsolatban: ez az elvándorlókkal szemben tanúsított előítéletek és elképzelések leküzdése. A vándorlók, a száműzöttek, a menedékért folyamodó emberek és a menekültek megjelenése nem ritkán gyanúsításokat és ellenségeskedéseket vált ki a helyi lakosság körében. Megjelenésük félelmeket ébreszt, hogy az idegenek aláássák a szociális biztonságot, veszélyeztetik a helyi lakosság identitását és kultúráját, konkurenciát keltenek a helyi munkapiacon, vagy éppen beszivárogtatják a bűnözés újabb ferdeségeit. Ezen a téren különös felelősség hárul a közszolgálati hírközlő szervekre: nekik az a feladatuk, hogy leleplezzék a társadalomba belegyökerezett, szilárd előítéleteket, és korrekt módon tájékoztassanak akkor is, ha egyesek hibáit nyilvánosan kell feltárniuk, de még inkább akkor, ha a többség becsületes helytállásáról, igazságos küzdelméről és lelki nagyságáról tájékoztatnak. Ezen a téren mindenki rászorul a vándorlókkal és menekültekkel kapcsolatos gondolkodásmód megváltoztatására; a védekezés és félelem, az érdektelenség és kirekesztés magatartásformáit – amelyek végül is „az eldobás kultúráját" jelentik, fel kell cserélnünk egy olyan magatartással, amelynek alapját a „találkozás kultúrája" képezi. (...)"

Üzenet az elvándorlók és menekültek 101. világnapjára- Ferenc pápa. Az egyház határtalan és mindenki anyja. 2015. január 18.

Ferenc pápa a menekültek 101. világnapjára megfogalmazott nyilatkozata teljes egészében a korlátlan befogadást hangsúlyozza, melyet a II. vatikáni zsinat tartalmával támaszt alá, mely az egyházi dokumentumok között elsőként fogalmazta meg az befogadás sajátosságait és körülményeit.
Az Úr mondja: „Éhes voltam, és adtatok ennem. Szomjas voltam, és adtatok innom. Idegen voltam, és befogadtatok. Nem volt ruhám, és felruháztatok. Beteg voltam, és meglátogattatok. Börtönben voltam, és fölkerestetek" (Mt 25, 35-36). A földön zarándokló és a magát mindenki édesanyjának valló egyháznak ezért az a küldetése, hogy Jézus Krisztust szeresse, imádja és szeresse, különösen a legszegényebb és

legelhanyagoltabb emberekben; egészen biztosan közéjük tartoznak a vándorlók és menekültek, akik megpróbálnak szabadulni életveszélyes és drámai helyzetükből. Idén ezért lett a vándorlók és menekültek világnapjának témája: Az egyház határtalan és mindenki anyja.

Ez a küldetés már kétezer éves múlttal rendelkezik, a missziós hithirdetés pedig már az első századoktól kihangsúlyozta az egyház egyetemes anyaságát, amit aztán a szentatyák írásai továbbfejlesztettek és a II. Vatikáni Zsinat is újra felélesztett. A zsinati atyák „ecclesia mater"-ről beszéltek, hogy megmagyarázzák annak természetét, hiszen ez az egyházanya életet ad gyermekeinek, tagjai közé fogadja őket és gondoskodik róluk (vö. Dogmatikai konstitúció az egyházról, Lumen gentium, 14).

Az egyház, amely nem ismer határokat és mindenki édesanyja, terjeszti a szolidaritás és befogadás kultúráját az egész világon, minden nép között, és ezért senkit sem szabad haszontalan, rossz helyen tartózkodó, vagy kiselejtezendő személynek tekinteni. Ha a keresztény közösség valóban átéli az egyháznak ezt az anyaságát, akkor táplálja, eligazítja az embereket, utat mutat és türelmesen segít, egyre közelebb kerül hozzájuk az imádság és az irgalmasság cselekedetei által.

Ferenc pápa hangsúlyozza, hogy az aktuálisan zajló migráció globális és kulturális vonatkozás szempontjából rendkívül eltér a migráció korábbi évek során tapasztalt migrációs sajátosságoktól. Jelenleg egy széleskörű migrációval kell megküzdenünk, mely során a menekültekkel szembeni félelem és előítélet alakult ki. Ferenc pápa az erre vonatkozó bibliai parancs alapján elítéli a menekültekkel szembeni diszkriminációt. Felhívja a figyelmet arra, hogy a menekültekre elesett emberekként kell tekintenünk- akiknek üldöztetése nyomos indokra vezethető vissza- tekintsünk és ne félelmet keltő embertömegként. Ezen állításával igazolja azon feltevésemet, mely szerint Ferenc Pápa a menekültek befogadását, integrációját illetően, szorosan illeszkedik a gyermekek jogaira vonatkozó nemzetközi szerződésekben foglaltakhoz, melyek tartalmilag az alapvető emberi jogokat biztosító elveket fogalmazzák meg.

"*Ma mindez különös jelentőséggel rendelkezik. Korunkban ugyanis, tanúi vagyunk egy valóban széleskörű migrációnak; sokan elhagyják származási helyüket, kockázatos utazásokra vállalkoznak, magukkal cipelik reményeikkel, félelmeikkel és vágyaikkal teli poggyászaikat és emberibb életfeltételeket keresnek. Ez a vándormozgalom azonban, nem ritkán bizalmatlanságot és ellenségeskedést idéz elő még a keresztény közösségekben is, még mielőtt bárki megismerte volna az említett személyek sorsát, üldöztetését, vagy éppen nyomorát. Ezek a gyanakvások és előítéletek ilyenkor*

konfliktusba kerülnek a bibliai paranccsal, miszerint: tisztelettel és együtt érző szeretettel be kell fogadnunk a szükséget szenvedő idegent.
"(...) Mindezeken túl, a mai társadalmak multikulturális jellege is arra ösztönzi az egyházat, hogy vállalja a szolidaritás, a közösségépítés és az evangelizáció új feladatait. A vándormozgalom sürgeti az emberek és kultúrák harmonikus együttélésének szavatolását, azoknak az értékeknek az elmélyítését és megerősítését, amelyekre mindig szükség van. A cél eléréséhez azonban nem elegendő a puszta tolerancia, amely csupán csak megnyitja és egyengeti az utat a különbözőségek tisztelete, a különböző származással és kultúrával rendelkező emberek együttélése felé. Ez egybevág az egyház hivatásával, hogy áthidalja a határokat és segítse „a védekezés és félelem, az érdektelenség és kirekesztés magatartásformák ... felcserélését egy olyan magatartással, amelynek alapját a 'találkozás kultúrája' képezi. Egyedül csak ez által sikerül felépíteni az igazságosabb, testvériesebb és jobb világot" (Üzenet a vándorlók és menekültek világnapjára, 2014).
A vándormozgalom mindenesetre akkora méreteket öltött, hogy azt csak az államok és a nemzetközi szervezetek összefogásával, rendszeres és szoros együttműködésével lehet hatékonyan szabályozni és kezelni. A vándorlás valójában mindenkit cselekvésre szólít, nem csak a jelenség méretei miatt, hanem „az általa felvetett társadalmi, gazdasági, politikai, kulturális és vallási problémák és a megrendítő drámai kihívások miatt is, amelyek előtt az egyes nemzetek és az egész nemzetközi közösség áll" (XVI. Benedek, Caritas in veritate enciklika, 2009. június 29., 62).
A megnyilatkozás határozottan megfogalmazza, hogy az emberkereskedelem rendkívül nagy veszélyt jelent a menekültekre nézve, mely továbbra is a "rabszolgaságként" határoz meg. Ferenc pápa véleménye szerint a migráció kezelését elsősegítő nemzetközi együttműködés megteremtése egyben megoldással szolgálna az emberkereskedelem csökkentésének vonatkozásában is. Ezzel az állítással igazolja a migráció és emberkereskedelem összefüggéseit megfogalmazó hipotézisemet.
"Napjainkban napirenden vannak a nemzetközi viták a migráció kezelésének módozatairól, jogi szabályozásáról, ezek célszerűségéről, arról, hogy miként lehetne megbirkózni a vándorlás jelenségével. Létezik sok olyan nemzetközi, nemzeti és helyi szervezet és intézmény is, amely ugyancsak azok szolgálatára szenteli erejét és munkáját, akik a kivándorlással keresik a jobb életlehetőségeket.
Nagylelkű és dicséretes fáradozásuk ellenére, mégis szükség van a személyi méltóság és emberközpontúság védelmére épülő, egyetemes együttműködés hálózatával is

rendelkező, mélyreható és hatékony akciókra. Ez által még hatékonyabbá válik a küzdelem a kriminális és gyilkos emberkereskedelemmel, az alapvető emberi jogok megsértésével, az erőszak, a zsarnokság és a rabszolgaság minden formájával szemben. Ez az együttműködés azonban megkívánja a kölcsönösséget, a készséges és bizalmas együtt munkálkodást, abban a tudatban, hogy „a felsorolt jelenségekhez párosuló nehézségekkel egyetlen ország sem képes egyedül megbirkózni, mert azok olyan szerteágazók, hogy időközben már minden kontinenst elértek, a bevándorlás és kivándorlás mindkét mozgási irányának megfelelően" (Üzenet a vándorlók és menekültek világnapjára, 2014).
Annak érdekében, hogy a vándorlók életkörülményeit emberibbé tegyük, az elvándorlás globális jelenségére, mindenképpen a felebaráti szeretet és az együttműködés globalizációjával kell válaszolnunk. (...)"

Üzenet az elvándorlók és menekültek 102. világnapjára- Ferenc pápa. „A migránsok és menekültek kihívása. Az irgalmasság evangéliumának válasza." 2016. január 17.

A 2016-ban, a menekültek 102. világnapjára megfogalmazott nyilatkozat a migráció globális kiterjedését hangsúlyozza, mely során a menekültek akkulturációs nehezségeket szenvednek el, ami a beilleszkedés nehézségeihez jelentősen hozzájárul. Továbbá a menekültek az emberkereskedők kizsákmányolása következtében életreszóló, feldolgozatlan traumaát szenvednek el, ami jelentősen megnehezíti a beilleszkedést. Így a nyilatkozat ezen megfogalmazása arra a hipotézisemre ad választ, mely szerint feltételezem, hogy mind a családdal, mind a kísérő nélkül érkező kiskorú menekültek életreszóló traumát szenvednek el, mely megnehezíti a beilleszkedés lehetőségét, ezzel megteremtve a társadalmi biztonság vallási és szociális jellegű gyengülését.

Korunkban a migrációs áramlatok egyre inkább elárasztják az egész földet. A hazájukból elűzött és menekülő emberek kérdéseket tesznek fel mindenkinek, az egyéneknek éppúgy, mint az egész társadalomnak. Ezek a vándorlók megkérdőjelezik a hagyományos életformákat, összekuszálják az útjukban található emberek kulturális és szociális távlatait. Elhagyják származási helyüket, álmaik jobb jövője felé törekszenek, de útjuk során mégis gyakran megtörténik, hogy a szegénység és erőszak áldozataivá válnak, emberkereskedők kegyetlenkedéseit szenvedik el. Még ha túlélik is

a velük szemben elkövetett visszaéléseket és megaláztatásokat, továbbra is szembesülniük kell környezetük gyanakvásával és fenyegetésével. Végül gyakorlatilag megvalósíthatatlan, pontatlan és zavaros szabályokba ütköznek, amelyeknek pedig éppen befogadásukat, illetve – mindenki jogának és kötelességének figyelembe vétele mellett –, a rövidebb, vagy hosszabb időre szóló integráció lehetőségét kellene szabályozniuk. Mindezek láttán, az irgalmasság evangéliuma ma sokkal inkább, mint valaha, felrázza az emberek lelkiismeretét, nem engedi, hogy hozzászokjunk mások szenvedéséhez, olyan válaszokra irányítja figyelmünket, amelyek a hit, remény és szeretet isteni erényeiből fakadnak, az irgalmasság testi és lelki cselekedeteiben jutnak kifejezésre.

Az előző megfontolások alapján arra az elhatározásra jutottam, hogy 2016-ban ezt a témát választom a migránsok és menekültek világnapjára: „A migránsok és menekültek kihívása. Az irgalmasság evangéliumának válasza". Időközben a migrációs áramlatok strukturális jelenséggé váltak. Az első feltörő kérdés a szükségfázis felszámolására irányul. Ennek elérésében helyet kell kapniuk azoknak a programoknak, amelyek szem előtt tartják a migráció okait, az általa okozott változásokat és következményeket, amelyek a népek és társadalmak újabb átalakulásához vezetnek.

Ferenc pápa a korlátlan befogadást illetően megfogalmazza, hogy a befogadás elutasítása egyenlő a menekültek kiszolgáltatott helyzetéhez és végső soron halálához vezető folyamatban való bűnrészességgel.

"Tekintettel a világ számos régiójának humanitárius krízisére, a férfiak és nők millióinak tragikus sorsa naponta kérdéseket intéz a nemzetközi közösséghez. A közömbösség és a hallgatás bűnrészességhez vezet, ha ebben a helyzetben csupán néző, tanúi vagyunk annak a pusztító halálnak, amelyet napjainkban a tengerbe fulladás, a nélkülözés, az erőszak és a sok hajótörés okoz. Történjék ez kis vagy nagy mértékben, itt mindig tragédiáról van szó, még akkor is, ha csak egyetlen egy ember élet megy veszendőbe. A migránsok a fivéreink és nővéreink, akik jobb életet keresnek, olyan életet, amely mentes a szegénységtől, éhségtől, kizsákmányolástól, a föld gazdasági és egyéb forrásainak igazságtalan elosztásától, hiszen ezek mindenkit egyformán megilletnek. Vagy talán nem minden embernek az a kívánsága, hogy megjavítsa életkörülményeit, tisztességes jólétet teremtsen magának, amelyhez

mindenkinek joga van, és amelyet aztán szeretteivel is megoszthat?"
A nyilatkozat további része olyan akkulturáció szempontjából fontos jelenségeket említ, mint a az integráció, mely aktuális kihívásként nehezedik a jelenlegi társadalmakra. Felhivja a figyelmet arra, hogy az integráció egy kölcsönösen gyümölcsöző lehetőség a társadalmak számára, mely hozzájárulhat a migráció során felmerülő diszkrimináció csökkentéséhez.

Jelen pillanatban a migráció nagyon ránehezedik az emberiségre, amelyben egyáltalán nem másodlagos kérdés az identitás. A kivándorló ugyanis arra kényszerül, hogy megváltoztassa saját személyének néhány meghatározó tulajdonságát, ugyanakkor anélkül, hogy ezt maga is akarná, változtatásra kényszeríti azokat is, akik befogadják. Hogyan lehet élni e változásokkal úgy, hogy ne akadályozzák a fejlődést, hanem azok inkább alkalmul szolgáljanak az ember szociális és spirituális fejlődésére, miközben mindenki tiszteletben tartja és támogatja mindazokat az értékeket, amelyek az embert egyre inkább emberré teszik az Istenhez, másokhoz és a teremtett világhoz fűződő helyes viszonylatában?
A migránsok és menekültek jelenléte valóban komoly kihívás minden befogadó társadalom számára. A migrációval a társadalmak könnyen új és kiszámíthatatlanná váló tényekkel szembesülnek, ha e változásokat nem tudják megfelelő módon közvetíteni, kezelni és szabályozni. Hogyan lehet elérni, hogy az integráció kölcsönös gazdagodást jelentsen, a társadalmak számára pozitív utakat tárjon fel és mind e mellett megelőzze még a diszkrimináció, a rasszizmus, a szélsőséges nacionalizmus, az idegengyűlölet veszélyeit is?
A bibliai kinyilatkoztatás az idegenek befogadására bátorít, és bátorítását azzal támasztja alá, hogy a befogadással feltárul az Istenhez vezető kapu és a másik ember arcán felfedezhetjük Jézus Krisztus arcvonásait. Már eddig is nagyon sok intézmény, egyesület, mozgalom, elkötelezett csoport, egyházmegyei, nemzeti és nemzetközi létesítmény csodálta meg és tapasztalta meg a találkozás, az egymással folytatott párbeszéd és tapasztalatcsere, a szolidaritás ünnepi örömét. Ezek felismerték Jézus Krisztus hangját: „Nézd, az ajtóban állok és kopogok" (Jel 3,20). A befogadás feltételeivel és hatásaival foglalkozó sok vita mégsem akar szűnni sem az államok politikájának szintjén, sem a plébániai közösségekben, amelyek megszokott nyugalmukat féltik.
Hogyan is lenne képes az egyház másképpen cselekedni ebben a helyzetben, mint hogy

Jézus Krisztus szavaihoz és példájához igazodik? Az evangélium válasza korunk migrációs kihívására: az irgalmasság. Ez az irgalmasság mindenekelőtt az Atyaisten ajándéka, amelyet Fiában nyilatkoztatott ki számunkra. Ez az Istentől kapott irgalmasság valójában a hálatelt öröm érzését váltja ki bennünk, annak a reménynek az alapján, amelyet a megváltás titka Krisztus vérében tárt fel nekünk. Ez az örömteli remény táplálja és erősíti meg bennünk a felebarát iránti szolidaritást; nem más ez, mint egy köteles válasz Isten végtelen szeretetére, hiszen „a nekünk ajándékozott Szentlélekkel kiáradt szívünkbe az Isten szeretete" (Róm 5, 5). Valójában mindenki felelős szomszédjáért: őrzői vagyunk testvéreinknek, bárhol is élnek. A személyes és jó kapcsolatok ápolása, az előítéletek és félelmek legyőzésének képessége és készsége, valamennyi a találkozás kultúrájának lényeges kelléke. Ezek által nem csak arra leszünk képesek, hogy adjunk, hanem arra is, hogy másoktól kapjunk. A vendégszeretet ugyanis abban áll, hogy adok és kapok.
E távlatban az is fontos, hogy a migránsokra ne csak a törvényesség vagy a törvénytelenség szempontjából nézzünk, hanem mindenek előtt olyan személyeket lássunk bennük, akik – tiszteletben tartva emberi méltóságukat – hozzájárulhatnak mindannyiunk jólétéhez és fejlődéséhez, különösen ha felelős kötelezettséget is vállalnak befogadóik iránt, elismerik és tiszteletben tartják a befogadó ország anyagi és szellemi örökségét, miközben megtartják annak törvényeit és együtt viselik terheit. A migrációt nem szabad korlátozni csupán politikai és törvényhozási szintre, sem a migráció gazdasági kihatásaira, még csak az azonos területen létező különböző kultúrák egymás melletti együttélésére sem. Ezek a szempontok kiegészítik az emberi méltóság megvédését és előmozdítását, a népek találkozásának és az egységnek a kultúráját, ahol az irgalmasság evangéliuma új utakra vezérel és bátorít, amelyek megújítják és átalakítják az egész emberiséget.

Az egyház ma is azok oldalán áll, akik azon fáradoznak, hogy megvédjék mindenki jogát az élethez igazi emberi méltóságban, főleg akkor, ha valaki veszi magának a jogot a nem kivándorláshoz, hogy ez által hozzájáruljon saját őshazája fejlődéshez. Ez a folyamat magába kell hogy foglalja először is annak szükségét, hogy segítsék azokat az országokat, amelyekből a migránsok és menekültek elindulnak vándorútjukra. Ezzel a segítséggel megerősítést nyer és együtt jár a szolidaritás, az együttműködés, a nemzetközi kölcsönös függőség egymástól, és a föld javainak igazságos elosztása, amely mind annak az alapvető együttműködésnek a fontos elemeit képezik, amelyek

mélyen és hatékonyan hatnak különösen a migrációs áramlatok forrás-vidékein, annak érdekében, hogy megszűnjenek azok az egyenlőtlenségek, amelyek arra kényszerítik a migránsokat, hogy egyedül vagy közösen elhagyják saját természetes és kulturális környezetüket. Mindenesetre szükség van arra, hogy lehetőség szerint már kezdetben feltartóztassák a menekültek elindulását és megszüntessék a tömeges kivándorlást előidéző okokat: a szegénységet, az erőszakot, az üldözést.

Mindezeken túl sürgetően szükséges, hogy korrekt módon tájékoztassák a közvéleményt; azért is, hogy megelőzzék a megalapozatlan félelmeket és spekulációkat a migránsok kárára.

A nyilatkozat határozottan megfogalmazza az emberkereskedelem fajtáit, folyamatát és célpontjait, akik között nagy számban találhatunk gyerekeket. Ferenc pápa hangsúlyozza, hogy az emberkereskedők áldozataivá vált menekülteken kötelességünk segíteni, hiszen a menekültek nagy része a hazájukat többségében hasonló kizsákmányolás miatt hagyja el, így az út során elszenvedett további kizsákmányolás jelentősen megnehezíti a sorsukat, melyre csak a korlátlan befogadással válaszolhatunk. Így a nyilatkozat ezen része igazolja azon hipotézismete, mely szerint feltételezem, hogy mind a családdal, mind a kísérő nélkül érkező kiskorú menekültek életreszóló traumát szenvednek el, mely megnehezíti a beilleszkedés lehetőségét, ezzel megteremtve a társadalmi biztonság vallási és szociális jellegű gyengülését és, hogy Ferenc pápa a menekültek befogadását, integrációját illetően, szorosan illeszkedik a gyermekek jogaira vonatkozó nemzetközi szerződésekben foglaltakhoz, melyek tartalmilag az alapvető emberi jogokat biztosító elveket fogalmazzák meg.

Senki sem tehet úgy, mintha nem lenne megszólítva a bűnszervezetek által fenntartott új rabszolgaság által, amelyben a férfiakat, a nőket és gyerekeket úgy vásárolják, adják-veszik és foglalkoztatják, mint a kényszermunkásokat az építőipar, a mezőgazdaság, a halászat, vagy éppen a többi foglalkozások területén. Még napjainkban is mennyi kiskorú katonát toboroznak és kényszerítenek gyermekkatonának a harci csapatok? Hány ember válik a szervkereskedelem, a kényszerkoldulás, a szexuális kizsákmányolás áldozatává? A menekültek éppen az

ilyen aljas bűncselekmények elől menekülnek hazájukból. Ők ma az egyház és az emberi társadalom felé kiáltanak, mert fel akarják fedezni bennük azok kinyújtott kezét, akik őket befogadják, fel akarják fedezni bennük az Úr arcát, „az irgalom Atyját és minden vigasztalás Istenét" (2Kor 1,3)!

Üzenet az elvándorlók és menekültek 103. világnapjára- Ferenc pápa. A sérülékeny és hangtalan kiskorú vándorlók. 2017. január 12.

A menekültek 103. világnapja alkalmából megfogalmazott nyilatkozat a menekültek legsérülékenyebb csoportjának védelmét hangsúlyozza, hiszen az emberkereskedők elsődleges célpontjai a védtelen, többségében kísérő nélkül útra kelő kiskorúak. Ferenc pápa kitér az emberkereskedelem fajtáira és azok borzalmas eszközeire. Felszólít mindenkit a gyermkek korlátlan jogainak védelmére és betartására, melyet a Gyermekjogi Egyezmény biztosít számukra. Ezen állásfoglalásával alátámasztja az általam megfogalmazott hipotézist, mely szerint Ferenc Pápa a menekültek befogadását, integrációját illetően, szorosan illeszkedik a gyermekek jogaira vonatkozó nemzetközi szerződésekben foglaltakhoz, melyek tartalmilag az alapvető emberi jogokat biztosító elveket fogalmazzák meg, továbbá a gyermekek jogait tartalmazó nemzetközi szerződések az alapvető individuális jogok mindenek felett álló érvényesítését hangsúlyozzák, szemben a kollektív joggal.

„Aki befogad egy ilyen gyereket az én nevemben, engem fogad be. Aki pedig engem befogad, nem engem fogad be, hanem azt, aki küldött engem" Mk 9,37; vö. Mt 18,5; Lk 9,48; Jn 13,20). Az evangélisták ezekkel a szavakkal emlékeztetik a keresztény közösségeket Jézus egyszerre lelkesítő és elkötelezettségre buzdító tanítására. Ez a tanítás kijelöli az utat, amely a legkisebbekkel kezdődik, a befogadás dinamikáján át halad és az Üdvözítő segítségével biztosan Istenhez vezet.

Az evangélisták ugyanakkor rámutatnak azok felelősségére is, akik az irgalmasság ellen vétenek: „aki megbotránkoztat csak egyet is ezek közül a kicsik közül, akik hisznek bennem, jobban járna, ha malomkövet kötnének a nyakába és a tenger fenekére vetnék" (Mt 18,6; vö. Mk 9,42; Lk 17,2). Hogyan is felejtkezhetnénk meg erről a szigorú figyelmeztetésről, amikor arra a kegyetlen kizsákmányolásra gondolunk, amelyet a gátlástalan emberek művelnek annyi sok gyermek kárára, miközben prostitúcióra és pornográfiára, rabszolgamunkára és katonáskodásra

kényszerítik a fiatalokat és gyerekeket, kábítószer-kereskedelembe, illetve a bűnözés egyéb formáiba keverik bele őket, vagy arra csábítják és ösztönzik őket, hogy elmeneküljenek a háborús konfliktusok és üldözések elől, kitéve magukat az elmagányosodás és elhagyatottság veszélyének?
Ezért a Vándorlók és Menekültek Világnapja alkalmával szívem különös vágya, hogy főleg a kiskorú és egészen egyedül vándorló gyermekekre irányítsam a figyelmet, és felszólítsak mindenkit, hogy gondoskodjon ezekről a gyerekekről, akik háromszorosan is védtelenek: egyrészt, mert kiskorúak, másrészt, mert idegenek, és harmadszor, mert védtelenek, amikor különböző okokból kifolyólag kénytelenek hazájuktól távol élni és nélkülözni a családi fészek melegét.
Mindenekelőtt a kiskorúak azok, akik drágán megfizetik annak a kivándorlásnak az árát, amelyet majdnem mindig az erőszak, a nyomor, a környezeti viszonyok idéznek elő, miközben mindezekhez még a globalizáció negatív hatásai is társulnak. A könnyű és gyors meggazdagodás féktelen hajszolása magával hozza az olyan csapásként sújtó abnormális tévelygések terjedését is, mint a gyermek-kereskedelem, a kiskorúak kizsákmányolása és a velük való visszaélés, és általában véve, mindazok a gyermekekkel kapcsolatos jogfosztások, amelyeket a Gyermekek jogairól szóló Nemzetközi Egyezmények büntetnek.
A nyilatkozat részletezi a Gyermekek jogairól szóló Nemzetközi Egyezményben foglaltakat, melyne értelmében minden egyes kiskorút, így a menekültek is megilleti az egészséghez, iskolához való jog, mely a sikeres beilleszkedés kulcsa. Továbbá kitér arra is, hogy a kiskorú menekültek hangtalan, védtelen gyermekek csoportja, akik a migráció legkiszolgáltatottabb társadalmi rétege. Így kötelességünk a gyermekek korlátlan, diszkriminációtól mentes befogadása.

A gyermekkornak, sajátos érzékenysége miatt, megvannak az egyedi és nélkülözhetetlen követelményei. A gyermeknek mindenekelőtt joga van egy egészséges és védett családi környezetre, amelyben apja és anyja irányítása és példája szerint fejlődhet; aztán a gyermek joga és kötelessége, hogy megfelelő nevelésben részesüljön, mindenekelőtt a családban és az iskolában is, ahol személyiséggé fejlődhet, saját jövőjének és mindenkori nemzetének tevékeny és vezető építőjévé válhat. Valójában, a világ számos vidékén még ma is csupán kevesek privilégiuma az, ha már valaki elemi módon megtanulhat írni, olvasni és számolni. Ezen kívül minden kiskorúnak joga van ahhoz, hogy játszhasson és felüdüljön a szabadidőben; röviden, joga van ahhoz, hogy

gyermek lehessen.

A migránsok között azonban a gyermekek képezik a legsérülékenyebb csoportot, hiszen megjelenve a világban alig észrevehetők és hangtalanok. Bizonytalan helyzetük, valamint a hiányzó dokumentumok megakadályozzák őket abban, hogy a világ tudomást szerezzen róluk; felnőtt kísérők hiányában hangjukat sem hallathatják és meghallgatást sem nyernek. Így a kiskorú vándorlók könnyen az emberi nyomorúság legmélyebb szintjére süllyednek, ahol aztán a törvénytelenség és erőszak pusztító tüze hamar elemészti nagyon sok ártatlan gyermek jövőjét és már nagyon nehéz szétszaggatni a velük való visszaélések szövevényes hálózatát.

Ezen felül rá kell mutatni a védelemre, az integrációra és a tartós megoldásokra. Először is minden lehetséges intézkedéssel biztosítani kell a kiskorú vándorlók oltalmát és védelmét, hiszen „ezek a fiatal fiúk és lányok gyakran fejezik be életüket az utcán, teljesen elhagyottan, azon gátlástalan kizsákmányolók áldozataként, akik nagyon gyakran teszik őket a fizikai, az erkölcsi és a szexuális erőszak tárgyává" (XVI. Benedek pápa üzenete az Elvándorlók és Menekültek Világnapjára 2008-ban).

A nyilatkozat ezen része igazolja azon hipotézisemet is, mely a migráció és az emberkereskedelem összefüggéseit vizsgálja. Felhívja a figyelmet a gyermekek kizsákmányolásából eredő fizikai és pszichológiai jelelgű következményekre, melyek megnehezítik a későbbi beilleszkedést. Így azon feltételezésemet is igazolja, mely szerint feltételezem, hogy mind a családdal, mind a kísérő nélkül érkező kiskorú menekültek életreszóló traumát szenvednek el, mely megnehezíti a beilleszkedés lehetőségét, ezzel megteremtve a társadalmi biztonság vallási és szociális jellegű gyengülését.

Egyébként, néha nagyon nehéz meghúzni a határvonalat a migráció és az emberkereskedelem között. Sok tényező segíti az olyan körülmények kialakulását, amelyben a vándorlók, jelesen a kiskorúak sebezhetővé válnak: a szegénység és a túléléshez szükséges eszközök hiánya – amihez a média által keltett irreális elvárások is társulnak –; az alacsony fokú iskolázottság; a vendéglátó ország törvényeinek, kultúrájának és gyakran nyelvének nem ismerése. Mindez fizikai és pszichológiai

kiszolgáltatottságba taszítja őket. A gyermekek kizsákmányolásának és a velük való visszaéléseknek legfőbb mozgatója a kereslet. Ha a megfelelő szervek a jövőben nem találják meg a módját annak, hogy szigorúbban és hatékonyabban lépjenek fel az ilyen haszonélvezőkkel szemben, akkor nem fogják tudni felszámolni a kiskorú áldozatokat szedő rabszolgaság sokféle formáját sem.
Ezért szükség van arra, hogy a bevándorlók, már csak a gyermekeik jobb jövőjének érdekében is, egyre szorosabban együttműködjenek az őket befogadó közösséggel. Nagy hálával tekintünk azokra az egyházi és civil szervezetekre és intézményekre, amelyek szívós elkötelezettségük folyamán nem sajnálják felajánlani sem anyagi eszközeiket, sem idejüket annak érdekében, hogy a kiskorúakat megóvják a különböző visszaélésektől. Az is fontos, hogy megteremtsük az átfogó és egyre hatékonyabb együttműködés rendszereit, amelyek nem csak az információk kicserélésére támaszkodnak, hanem biztosítják a gyors és hatékony közbelépésre képes hálózatok erősítését is. Mindezek mellett nem szabad alábecsülni azt sem, hogy az egyházközségek rendkívüli ereje éppen akkor nyilvánul meg leginkább, amikor a hívők egyek az imában és testvéri közösséget alkotnak.

Másodszor szorgalmazni kell a vándorló gyermekek és serdülők integrációját. Ez teljesen a felnőttek közösségének a függvénye, hiszen az anyagi, financiális eszközök hiányosságai nagyon gyakran megakadályozzák a megfelelő programok alkalmazását, amelyek fiatalok befogadásával, gondozásával és beilleszkedésével foglalkoznak. Ahelyett, hogy szorgalmaznák a kiskorú vándorlók szociális integrációját, vagy terveket készítenének a biztos és segélyezett hazatelepítésükre, többfelé csupán beutazásuk megakadályozásán fáradoznak, megkönnyítve ezáltal belekapcsolódásukat az illegális hálózatokba; vagy egyszerűen visszaküldik őket saját hazájukba, meg sem bizonyosodva afelől, hogy ez valóban „felsőbb érdeküket" szolgálja.
A nyilatkozat ezen része igazolja azon hipotézismre is, mely szerint Feltételezem, hogy mind a családdal, mind a kísérő nélkül érkező kiskorú menekültek életreszóló traumát szenvednek el, mely megnehezíti a beilleszkedés lehetőségét, ezzel megteremtve a társadalmi biztonság vallási és szociális jellegű gyengülését.

" (...) Mindenesetre alapvető igény, hogy érvényre jussanak a megfelelő nemzeti eljárások és az egyezményeken alapuló együttműködési tervek a kibocsátó és befogadó országok között, a kiskorúakra nehezedő kényszerű emigráció kiváltó okainak

felszámolása érdekében."(...)
(...) A probléma kiváltó okai közé tartoznak: a háborúk, az emberi jogok megsértése, a korrupció, a szegénység, az ökológiai egyensúly megbomlása és a környezeti katasztrófák. Elsőként a gyerekek szenvednek miattuk, akik olykor testi és ezt kísérő erkölcsi és pszichikai kínzásoknak és erőszaknak vannak kitéve, amelyek majdnem mindig kitörölhetetlen nyomokat és sérüléseket hagynak bennük.(...)"

Üzenet az elvándorlók és menekültek 104. világnapjára- *"Welcoming, protecting, promoting and integrating migrants and refugees"-"Befogadni, védelmezni, támogatni és integrálni a migránsokat és menekülteket." 2017.*

A menekültek 104. világnapja alkalmából megfogalmazott nyilatkozat részletesen kitér az akkulturáció fajtáira és folyamataira. A nyilatkozat 4 ige köré csoportosítja a menekült kérdést és arra vonatkozó megoldási lehetőségeket.

„A veletek lakó idegen olyan legyen számotokra, mint a közületek való, és szeresd úgy, mint saját magadat, hiszen ti is idegenek voltatok Egyiptom földjén. Én vagyok az Úr, a ti Istenetek" (Lev 19,34).

Ferenc pápa a korlátlan befogadást támogatja, melyet biztos, de ugyanakkor törvényes beléptetéssel kell biztosítani. Továbbá a befogadást illetően, hangsúlyozza a humanitárius segélyszolgálatok tevékenységének fontosságát. Ugyanakkor felhívja a figyelmet a migrációból eredő biztonsági kockázatra, melynek megeleőzésére szakmailag képzett határőrséget javasol. Ennek ellenére a nyilatkozat a menekültek személyi biztonságát és alapvető jogaik biztosítását tartja a legfontosabb intézkedésnek. Ezzel igazolja azon hipotézismet, mely szerint Ferenc pápa a menekültek befogadását, integrációját illetően, szorosan illeszkedik a gyermekek jogaira vonatkozó nemzetközi szerződésekben foglaltakhoz, melyek tartalmilag az alapvető emberi jogokat biztosító elveket fogalmazzák meg.

" (...) Figyelembe véve a jelenlegi állapotokat, a befogadni ige mindenekelőtt azt jelenti, hogy a migránsoknak és menekülteknek a biztos és törvényes belépés legtágasabb lehetőségeit nyújtjuk a célországokban. Ebben az értelemben konkrét

elköteleződés kívánatos humanitárius vízumok fokozottabb és egyszerűsített engedélyezésére és a családegyesítésre. Egyidejűleg azt kívánom, hogy mind több ország alkalmazzon magán és közösségi támogatói programokat és nyissanak meg humanitárius folyosókat a legsérülékenyebb menekültek számára. Hasznos lenne ezen kívül különleges ideiglenes vízumok előirányozása olyan személyeknek, akik a konfliktusok elől a szomszédos országokba menekülnek. Nem megfelelő megoldás a migránsok és menekültek kollektív és önkényes kiutasítása, főként amikor azt olyan országok felé foganatosítják, melyek nem tudják biztosítani az emberi személy méltóságának és az alapvető jogoknak a tiszteletben tartását. Újból aláhúzom a migránsoknak és menekülteknek nyújtandó segítség szempontjából az első megfelelő és tisztességes elhelyezés fontosságát. „A migránsok szétosztásának befogadási programjai, amelyeket néhány helyen már bevezettek, úgy tűnik ellenben, hogy megkönnyítik a személyes találkozást, jobb szolgálatokat tesznek lehetővé és jobban garantálják a sikert". Az emberi személy központi szerepének alapelve, melyet szeretett elődöm, XVI. Benedek szilárdan leszögezett, arra kötelez bennünket, hogy a személyi biztonságot mindig a nemzeti biztonság elé helyezzük. Ebből következik annak a szükségessége, hogy a határellenőrzések kinevezett személyzetét megfelelően kell kiképezni. A migránsok, a menedékjogot kérők és a menekültek körülményei feltételezik, hogy garantálják személyes biztonságukat és az alapellátáshoz való hozzájutást. Minden személy alapvető méltósága jegyében az őrizetbe vétellel szemben szükséges erőfeszítéseket tenni alternatív megoldások előnyben részesítésével azok számára, akik engedély nélkül lépnek be egy ország területére. (The Holy See, 2018)

A nyilatkozat ezen része igazolja azon hipotézisemet, mely szerint Ferenc pápa a menekültek befogadását, integrációját illetően, szorosan illeszkedik a gyermekek jogaira vonatkozó nemzetközi szerződésekben foglaltakhoz, melyek tartalmilag az alapvető emberi jogokat biztosító elveket fogalmazzák meg. Továbbá, hogy a gyermekek jogait tartalmazó nemzetközi szerződések az alapvető individuális jogok mindenek felett álló érvényesítését hangsúlyozzák, szemben a kollektív joggal. Ferenc pápa álláspontja szerint, minden kiskorú menekült számára biztosítani kelle az Egyezményben foglalt jogaikat és tilos a személyi szabadságukat korlátozni.

A második ige, a védelmezni, intézkedések egész sorára tagolódik, a migránsok és menekültek jogainak és méltóságának védelmében, függetlenül a migrációs

státuszuktól. Ez a védelem a saját hazában kezdődik, biztos és elismert információk felajánlásából áll az indulás előtt, továbbá az illegális beszervezés gyakorlatától való megoltalmazástól. (...) A gyermekjogokról szóló nemzetközi megegyezés képezi egyetemes jogi alapját a kiskorú migránsok védelmének. Migráns státuszuk alapján kerülni kell személyi szabadságuk bármiféle korlátozását, miközben biztosítani kell számukra az elemi és középfokú oktatást. Hasonlóképpen szükséges biztosítani nekik a szabályos maradandó ott-tartózkodást a nagykorúság elérésig, valamint a tanulmányok folytatásának a lehetőségét. A kíséret nélküli vagy családjaiktól elkülönített kiskorúak számára fontos az ideiglenes őrzésük vagy gyermekelhelyezésük programjairól gondoskodni.

A harmadik, az előmozdítani ige lényegileg törekvést jelent arra, hogy az összes migráns és menekült, miként az őket befogadó közösségek számára olyan körülményeket teremtsenek, hogy olyan emberként tudják megvalósítani magukat minden szempontból, mint akik a Teremtőtől akart emberiséget alkotják. (...) (The Holy See, 2018)

" A család integritását mindig elő kell mozdítani, előnyben részesítve a családegyesítést, beleértve a nagyszülőket, testvéreket és unokákat, anélkül, hogy függővé tennénk azt a gazdasági követelményektől. A migránsok, a menedékjogot kérők és a menekültek közötti fogyatékosság esetén nagyobb figyelmet és támogatást kell számukra biztosítani. Jóllehet dicséretesnek lehet tekinteni sok ország erőfeszítéseit a nemzetközi együttműködés és humanitárius segélyek tekintetében, kívánatosnak tartom, hogy a segítség szétosztásában vegyék figyelembe a szükségleteket (például orvosi, társadalmi és oktatási ellátás) azokban a fejlődő országokban, amelyek migránsok és menekültek hatalmas áradatát fogadják, és hasonlóképpen foglalják be a segítségre szoruló címzettek közé azokat a helyi közösségeket, melyek anyagiak híján vannak, sérülékeny helyzetben." (The Holy See, 2018)

Ferenc pápa a menekült kérdés kapcsán felmerülő legmegosztóbb és legnagyobb kihívást jelentő integrációt is részletesen tárgyalja. Az integrációt lehetőségként értelmezi, mely mind a menekült, mind a befogadó számára szociális és kulturális jellegű előnyökkel jár. Ezen állításával igazolja azon hipotézisemet, mely szerint Ferenc pápa a menekült kérdésben közelebb áll a klasszikus liberális

biztonságpolitikai megközelítéshez, amely az állam és nemzet biztonságával szemben az egyéni biztonságot helyezi előtérbe, továbbá, hogy Ferenc pápa a menekültek befogadását, integrációját illetően, szorosan illeszkedik a gyermekek jogaira vonatkozó nemzetközi szerződésekben foglaltakhoz, melyek tartalmilag az alapvető emberi jogokat biztosító elveket fogalmazzák meg.

Az utolsó ige, az integrálni a kultúrák közötti gazdagodás kedvező lehetőségeinek a szintjén helyezkedik el, melyeket a migránsok és menekültek jelenléte teremt. Az integráció nem „beolvasztás, mely elnyomásra és a kulturális azonosság elfelejtésére indít. A másikkal való kapcsolat inkább rávezet felfedezni az ő 'titkát', segít megnyílni feléje, hogy befogadjuk az értékes vonásait és hozzájáruljunk egymás nagyobb kölcsönös megismeréséhez. Hosszan tartó folyamat ez, mely a társadalmak és a kultúrák alakítására irányul, hogy azok mindinkább Isten sokféle, az embereknek adott ajándékai visszfényei legyenek". (Ferenc pápa, 2018)

A nyilatkozat zárásaként Ferenc Pápa az ENSZ közgyűlésén meghozott határozatra utal, mely menekültek védelme melletti elköteleződést jelenti.

*(...)"Az ENSZ közgyűlés 2016. szeptember 19-én tartott csúcstalálkozóján, a világ vezetői nyilvánosan kifejezésre juttatták akaratukat, elkötelezik magukat a migránsok és menekültek javára, hogy megmentsék az életüket és védelmezzék a jogaikat, megosztva a felelősséget globális szinten. E cél érdekében az államok elkötelezték magukat, hogy összeállítanak és jóváhagynak 2018 végéig két globális szerződést egyiket a migránsokra, másikat a menekültekre tekintettel."*A *Vatikánból, 2017. augusztus 15-én,*
a Boldogságos Szűz Mária Mennybevétele ünnepén

4.6. A MENEKÜLT KISKORÚAK JOGAIT ÉRINTŐ NEMZETKÖZI DOKUMENTUMOK ELEMZÉSE

4.6.1. ENSZ GYERMEKJOGI EGYEZMÉNY

Az 1989-ben ratifikált *Gyermek Jogairól szóló Egyezmény* a gyermekekre vonatkozó első egyetemes és nemzetközi jellegű, kötelező érvényű jogszabály a szerződést ratifikált államokban. A szerződés jelentőségét az adja, hogy a gyermekek jogaira vonatkozó első nemzetközi dokumentumként már nem csupán javaslatokat összesít, hanem kötelező érvényű jogszabályokat fogamaz meg a tagállamok számára (UN document A/RES/44/25/1989). Az Egyezményt elsőként 1989-ben fogadták el, majd ezt követően, 1990-ben lépett hatályba, majd az Egyezmény ratifikáláshoz alig több mint öt év alatt százhatvannyolc állam csatlakozott. Az Egyezményt ratifikált államok számára kötelező a rendelkezések érvényesítése, ennek hiánya jogi következményt von maga után.

A hazai jogszabály keretei között 1991 óta érvényesíthető az Egyezményben foglaltak. (1991. Évi LXIV. törvény a Gyermekek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről szóló törvény)

Az Egyezmény 1. cikke definiálja a gyermek fogalmát, mely értelmében az a személy határozhtaó meg gyermekként, aki 18. életévét nem töltötte be, kivéve, ha a reá alkalmazandó jogszabályok értemében nagykorúságát már korábban eléri. Érdekes kérdésnek tekinthető, hogy a gyermek-lét mikortól számítható, melyet az Egyezmény pontosan nem fogalmaz meg, azaz, hogy a fogamzástól vagy a születéstől tekinthető-e valaki gyermeknek. Erre vonatkozólag a Preambulum értelmezése adhat választa, mely kimondja, hogy „a gyermeknek (....) különös védelemre és gondozásra van szüksége (...) születése előtt és születése után egyaránt."

A menekült kiskorúakat megillető alapvető jogok közül az egyik legfontosabb alapelveket is megfogalmazza, mely szerint a szülőknek és a hivatali szerveknek kötelességük a gyermekeket érintő esetekben a „gyermek mindenek felett álló érdekét" képviselő jogszabályt alkalmazni. Elengedhetetlenül fontos, hogy a jogszabály értelmében, mint minden gyermeket, így a menekült gyermekeket is megilleti

diszkrimináció tilalma, ami a menekült gyermekek esetében a jogok vallási és kulturális alapú hátrányos megkülönböztetés tilalmaként értelmezhető.

Az Egyezmény külön kitér az általános jellegű szociális, kuturális és gazdasági jogokra is, azon túlemően, hogy törvényesen kimondja a gyermek élethez való jogát, mely a tagállamokra nézve kötelező érvényű. (6. cikk) A menekült gyermekek jogai és védelmét illetően fontos pontja az Egyezménynek a gyermek anyakönyvezéshez, névviseléshez és állampolgársághoz való joga, melynek biztosítása kötelező érvényű a tagállamok számára, illetve ha a gyermeket „személyazonossága alkotó elemeitől" vagy azok egy részétől megfosztják kötelesek megfelelő segítséget és védelmet nyújtani a személyazonosságra vonatkozó jogok biztosítása érdekében. (7-8. cikk) A további, szociális jellegű jogként értelmezendő a családi élettel kapcsolatos jogszabályok, mely pontosan megfogalmazza a gyermek családban történő nevelkedéséhe fűződő jogát, azaz minden gyermeket megillet az az alapvető jog, miszerint a gyermeket szüleitől akarata ellenére, nem lehete elválasztani. A menekült gyermekek számára rendkívüli jelentősségel bíró és a gyakorlati alkalmazást biztosító jogszabály értelmében, minden gyermeket megilleti a családegyesítés joga, azaz ha a szülők külön államban élnek tagállamok kötelesssége biztosítani a külföldre utazás és hazatérés jogát mind a gyermek, mind a szülő számára.
Ezen jogkörök közül rendkívül fontos, főleg a menekült kiskorúak jogait vizsgálva, a jogszabály azon része, mely a kizsákmányolással szembeni védelmet biztosítja a gyermekek számára, ez a jogszabály azon esetekben is érvényesíthető, amikor a gyermeket a családja által ér kizsákmányolás. A jogszabály értelmében a tagállam kötelezettsége, hogy a törvényhozás, illetve szociális szervek eszközével megvédje a gyermeket (19. cikk). Az átmenetileg vagy akár véglegesen szülők nélkül maradó gyermekek érdekeit védi az Egyezményben megfogalmazott "helyettesítő védelem". A jogszabály értelmezése szerint, a magára maradt gyermeket ideigelenes családnál vagy gondnokság keretében gyermekintézményben kell elhelyezni (20. cikk). Természetesen az adott cikk kitér a helyettesítő védelem alkalmazása utáni kötelező utógondozásra, a gyermek megfelelő ellátását ellenőrző rendszeres vizsgálatra. (21. és 25. cikk)

A 22. cikk részletesen tartalmazza a migráns kiksorúakra vonatkozó védelem elmélet és gyakorlati vonatkozásait, úgymint a családegyesítéshez való jog és annak

alkalmazását illető, tagállamokra kötelező érvényű folyamat jogi feltételeit és szabályozását. Sikertelen családegyesítés következtében a gyermek számára ugyanazon védelemet kell biztosítani, mint bármely más, családjától elszakított gyermek számára.

A menekült gyermekek esetében alapvető kérdés a más kultúrális sajátosságokból eredő, vallási jellegű kérdések kezelése, melyet az Egyezményben megfogalmazott vallásszabadságra és a magánszférára vonatkozó cikk értelmez. A hazánkba és más tagállamba érkező menekült gyermekeket, mint ahogyan az össze gyeremeket megilleti az egészséghez való jog minden gyakorlati formája (24. cikk)

Az Egyezmény részletesen felsorolja az oktatáshoz való jog elméleti és gyakorlati formáit, meghatározza az oktatás célját, iskolai fegyelmet csak a gyermek emberi méltóságával összhangban lehet gyakorolni, továbbá határozottan tiltja diszkriminációt az oktatásban. (28-29. cikk)
A menekült gyermekek számára alapvetően fontos a kultúra gyakorlásához való jog, melyet a 30. cikk tartalamaz, továbbá ezen cikkben megfogalmazott pihenéshez és a szabadidő eltöltéséhez való jog biztosítása is rendkívül fontos a viszontagságokkal teli út megtétele után érkező menekült gyermekek esetében. (30. cikk)

A speciális ellátást igénylő gyermekeket megillető 33. cikk is jelentősen mértékben tartalmaz a menekült gyerekekre vonatkozó, többnyire kizsákmányolással szembeni védelem jogi vonatkozásai és részleteit. Ezen cikk a gyermekek fokozott védelmét szolgálja további káros hatásokkal szemben, úgymint a kábítószerek fogyasztása, valamint ezek kereskedelmi jellegű forgalmazása és előállítását segítő folyamatokban való részvétel megakadályozása. A 32. cikk a kizsákmányolás egyik formájaként, a gazdasági kizskmányolás részleteit és preventív jellegű intézkedésekre vonatkozó jogszabályokat tartalmazza. Az adott cikk kötelezi a tagállamokat a foglakoztatáshoz szükséges legalacsonyabb életkort, illetve megfelelő szabályozást ír elő a munkaidő vonatkozásában. Az egyezmény természetesen kitér a menekült gyermekeket nagy számban érintő szexuális jellegű kizsákmányolási formákra is, melyek ellen a tagállamok kötelesek a megfelelő intézkedéseket megtenni. (34. cikk)

A gyermekek különleges csoportjának védelmét tartalmazó cikk jelentős részleteket tartalmaz a menekült gyermekekre vonatkozóan, hiszen a cikk a fogyatékos

gyermekek mellett, a családot nélkülöző, valamint bizonyos kisebbségekhez tartozó gyermekek jogait és védelmét tartalmazza. (23. cikk) A menekült gyermekek esetében családegyesítésig tartó időszak alatt, illetve a véglgesen magára maradt menekült gyermekek, az egyezmény értelmében az állam különleges védelmére és segítségére jogosultak. Ezen gyermekek esetében a tagállamok kötelesek biztosítani a helyettesítő védelemet. (20. cikk) Továbbá a menekült kiskorúak esetében gyakran felmerülő kulturális-vallási jellegű kérdésre ad választ a 30. cikkben megfogalmazott kötelező érvényű rendeletek, melynek értelmében nemzetiségi, valamely vallási felekezethez tartozó kiskorú számára biztosítani kell a kulturájára jellemző, vallási jellegű szokások szabadon való gyakorlását, illetve csoportjának többi tagjával együtt saját nyelvét használhatja.

Az Egyezmény további olyan menekült gyermekekre vonatkozó jogokat is tartalmaz, mint a fegyveres konfliktusokat valamilyen formában megtapasztalt gyermekek jogai. A cikk kimondja, hogy 15 éven aluli gyermekeket tilos besorozni, harci tevékenységekben való részvételre kényszeríteni. (38. cikk)

A 37-40 cikk. tartalmaz olyan speciális helyzetekre vonatkozó iránymutatásokat is, mint a kiskorúak által elkövett bűncselekmény következtében érvényesített fogvatartásra vonatkozó körülmények. A cikk szerint az ilyen fogvatartás csak a legszükségesebb és megalapozott esetben alkalmazható. Ennek értelmében a gyermekek esetében érvényesített életfogytig tartó büntetés, vagy halálbüntetés alkalmazása tilos. A cikk hangsúlyozottan kiemeli a fogvatartás körülményeit, mely szerint biztosítani kell az emberséges bánásmódot, valamint a szabadságvesztés okára, időtartamára vonatkozó infromációkat. Az érintett gyermeknek joga van az ügy minél gyorsabb, pártatlan szerv által meghozott ítélethez, szüleinek vagy törvényes képviselőinek jelenlétében, a gyermeknek joga van továbbá jogorvoslathoz, tolmács biztosításához, illetve a magánéletének teljes mértékű tiszteletben tartásához a jogi procedúra teljes időszakában. (37-40. cikk)
A Gyermekjogi Egyezmény a nemzetközi dokumentumok jelentős lépésként értékelhető, mivel azt az Amerikai Egyesült Államok és Szomália kivételével, a világ összes állama ratifikálta, melynek értelmében a benne foglalt jogok biztosítása valamennyi joghatóságuk alá tartozó kiskorú – köztük a külföldi gyermekek – számára kötelező érvényű.

Fontos megjegyezni, hogy az Európai Unió nem ratifikálta a Gyermekjogi Egyezményt, ennek ellenére a gyermekek jogainak védelmét az Alapjogi Charta 24. cikke biztosítja (EU/ 2012/C 326/02).

A magyar joggyakorlatot illetően, a Gyermekjogi Egyezmény törvényi szintű jogszabályként értelmezendő, így annak rendelkezései az adott jogalkalmazókra is kötelező érvényűek.

A migráns gyermekek jogait, védelmét biztosító nemzetközi egyezmény hiányában, egyetemes szinten a Gyermekjogi Egyezményben foglaltak érvényesek és alkalmazandóak mind a kísérő nélküli kiskorúak, mind a kísérővel rendelkező külföldi gyermekek esetében. A kulturális jellegű jogokat biztosítja -a különösen migráns gyermekek esetében alkalmazandó- megkülönböztetés tilalma (2. cikk), a gyermek mindenekfelett álló érdekének elsődleges figyelembe vétele (3. cikk), az élethez, valamint életben maradáshoz és fejlődéshez való joga (6. cikk), végül a meghallgatáshoz, valamint a véleménye kinyilvánításához való joga (12. cikk).

A Gyermekjogi Egyezmény 2. cikke értelmében az „államok tiszteletben tartják és biztosítják a joghatóságuk alá tartozó gyermekek számára az Egyezményben lefektetett jogokat minden megkülönböztetés, nevezetesen a gyermeknek vagy szüleinek, vagy törvényes képviselőjének faja, színe, neme, nyelve, vallása, politikai vagy más véleménye, nemzeti, nemzetiségi vagy társadalmi származása, vagyoni helyzete, cselekvőképtelensége, születési vagy egyéb helyzete szerinti különbségtétel nélkül.” (2. cikk)

Annak ellenére, hogy a Gyermekjogi Egyezmény a kísérő nélküli kiskorúakat nem értelmezi külön kategóriaként, az egyezményben szereplő jogok nemcsak a tagállam állampolgárait illetik meg, hanem valamennyi – beleértve a menedékkérő, a menekült és a többi migráns – gyermeket is állampolgárságra, hontalanságra, valamint idegenjogi jogállástól függetlenül.

A Gyermekjogi Egyezmény 3. cikk 1. pontja a szociális integráció szempontjából elengedhetetlen tényt fogalmazza meg, miszerint a „szociális védelem köz- és magánintézményei, a bíróságok, a közigazgatási hatóságok és a törvényhozó szervek minden, a gyermeket érintő döntésükben a gyermek mindenekfelett álló érdekét veszik figyelembe elsősorban”. (3. cikk, 1. Pont)

Rendkívül fontos lépésként értelmezendő az ENSZ Gyermek Jogainak Bizottsága

által, 2013. május 29-én, a gyermek mindenekfelett álló érdekének biztosítása céljából létrehozott állami kötelezettség teljesítését segítő 14. számú kommentár (CRC/C/GC/14).

Fontos kérdés, hogy az adott állami szerveknek a gyakorlatban hogyan kellene a gyermekek mindenekfelett álló érdekét érvényesíteni. A gyakorlati alkalmazás szerint úgynevezett hármas megközelítés alkalmazása szükséges. Ennek értelmében, alanyi jogként értelmezendő, ha a gyermeket, valamint a gyermekek meghatározott vagy meghatározhatatlan csoportjára vonatkozó esetek elbírálása során egymástól eltérő érdekeket kell mérlegelni. Ebben az esetben rendkívül fontos szem előtt tartani az egyes esetek, rájuk vonatkozó jogszabályok és érvényesítési szempontok esetében, hogy egyes jogszabályi előírás alkalmazásakor többféle értelmezés lehetséges. Az adott esetek elbírálásánál és értelmezési módjánál a döntéshozónak egyértelműen a gyermek jogait leghatékonyabban szolgáló jogérvényesítést kell alkalmaznia. Érdemes lenne bizonyos eljárási garanciák meghozatala és érvényesítése, mely biztosíthatná a gyermekek mindenekfelett álló érdekének biztosítását. (Csókay et al., 1994)

A Gyermekjogi Egyezmény 6. cikke, az "élethez való jog" kimondja, hogy az „államok elismerik, hogy minden gyermeknek veleszületett joga van az életre", továbbá vállalják, hogy a „lehetséges legnagyobb mértékben biztosítják a gyermek életben maradását és fejlődését". A fejlődés biztosításának fogalma többféleképpen értelmezhető, egyik ilyen értelmezés szerint az ENSZ Gyermek Jogainak Bizottsága álláspontja alapján, a gyermek fejlődéshez való joga az egyezmény egészén átívelő fogalomként kell definiálni. Továbbá a menekült gyermekek szempontjából elengedhetetlenül fontos 24. 27. 28. 29. és 31. cikkekben megfogalmazott, megfelelő fejlődéshez szükséges eszközök, azaz az egészséggel, a megfelelő lakáskörülményekkel, az oktatással, a szabadidővel és a játékkal kapcsolatos jogokat és igényeket. Mára a menekült gyermekek körében gyakoribbá vált, főleg emberkereskedők általi kizsákmányolás jelenségének visszaszorítására vontkozik az erőszak és kizsákmányolás elleni védelmet garantáló 19. és a 32-39. cikkekben felsorolt jogkörök.

1. cikk: *"Az Egyezményben részes államok megtesznek minden arra alkalmas törvényhozási, közigazgatási, szociális és nevelési intézkedést, hogy megvédjék a*

gyermeket az erőszak, a támadás, a zikai és lelki durvaság, az elhagyás vagy az elhanyagolás, a rossz bánásmód vagy a kizsákmányolás – ideértve a nemi erőszakot is – bármilyen formájától mindaddig, amíg szüleinek vagy valamelyik szülőjének, illetőleg törvényes képviselőjének vagy képviselőinek, vagy bármely más olyan személynek, akinél elhelyezték, felügyelete alatt áll."

A Gyermekjogi Egyezmény biztosítja, a menekült gyermekek számára nélkülözhetetlen eszközt, a szabad véleménynyilvánítás jogát is, melyet korhatár nélkül rögzít, ennek értelmében a fiatalabb menekült gyermekeket és idősebb társaikat ugyanígy megilleti ez a jog.
A Gyermekjogi Egyezmény 37. cikk a) tartalamazza kizsákmányolt menekült gyermekekre vonatkozó legfontosabb megállapítást, miszerint az „államok gondoskodnak arról, hogy a gyermeket ne lehessen sem kínzásnak, sem kegyetlen, embertelen, megalázó büntetésnek vagy bánásmódnak alávetni."

Az ezt követő 38. cikk (4) határozottan megfogalmazza a háborús traumákat, valamint kizsákmányolást elszenvedő kiskorúak jogait és védelmét, azaz „ az államok a fegyveres konfliktus esetén a polgári lakosság védelmét illetően a nemzetközi humanitárius jog értelmében reájuk háruló kötelezettségüknek megfelelően megtesznek minden lehető gyakorlati intézkedést a fegyveres konfliktus által érintett gyermekek védelemben és gondozásban részesítésére".

Amennyiben jogsértést követnek el egy gyermek ellen, szexuális kizsákmányolás formájában, az elsődleges törvény, amire hivatkozhat az áldozat, ENSZ Gyermekjogi Egyezmény, azaz a tagállamok az egyezmény szerint kötelezettséget vállalnak a gyermekek kereskedelmi célú kizsákmányolásának prevenciója és rehabilitációjával szemben. (UNHCR-UNICEF, 2014)

4.6.2. GENFI EGYEZMÉNY

A Genfi Egyezmény ugyan nem tartalmaz kifejezetten gyerekekre, vagy akár menekült gyerekekre vonatkozó előírásokat, de mint a menekültek jogaira és védelmére vonatkozó, mai napig elsődleges, gyakorlatban érvényesített, menekültekre vonatkozó

egyezmény tartalmát kötelező érvényűen kell alkalmazni minden egyes menekült gyermek esetében.

Az 1951. évi Genfi Egyezmény és az 1967. évi Jegyzőkönyv

A menekült-kérdés következtében kialakuló nem egy új keletű problémák megoldására irányuló első nemzetközi egyezményre a második világháborút követően került sor, amikor is az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatával (A/RES/3/217A/1948) végre egy egységes álláspont született a menekült kérdés kezelésére vonatkozóan. Korábban, az Egyezmény hiányában csak ad hoc jellegű nemzetközi egyezmények alapján kezelték a helyzetet, amely egységes sajátosságának hiányában csak egy tipikus menekült-csoportra vonatkozott. A második világháborút követő időszakra érett meg a helyzet, hogy a menekültek számának jelentős növekedése következtében az egységes nemzetközi egyezmány egyértelműen meghatározta a menekült-sátusz fogalmát és az azzal járó jogokat (Kamruzzaman & Shashi, 2016).

Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatának (1948) egyik legjelentősebb pontja szerint „minden személynek joga van az üldözés elől más országban menedéket keresni és a más ország nyújtotta menedéket élvezni" (UN/A/RES/3/217A/1948). Az 1951-ben megalkotott Genfi Egyezmény ezen álláspontot erősíti és bővíti valamint az 1967. évi Kiegészítő Jegyzőkönyv további, részletes jogokat és azokra irányuló védelmet fogalmaz meg (UN/A/RES/2198(XXI)/1968).

Az Egyezmény (1951) nem veti el a korábbi ad hoc jellegű jogszabályokat és azokkal kapcsolatos előírásokat, ezeket beépítve, némileg átalakítva alkalmazza. Az Egyezmény (1951) során végre meghatározásra kerül a menekült- státusz egységes fogalma, mely értelmében „ aki 1951. január 1. előtt történt események következtében faji, vallási okok, nemzeti hovatartozása, illetve meghatározott társadalmi csoporthoz való tartozása, avagy politikai meggyőződése miatti üldözéstől való megalapozott félelme miatt az állampolgársága szerinti országon kívül tartózkodik, és nem tudja, vagy az üldözéstől való félelmében nem kívánja annak az országnak a védelmét igénybe venni; vagy aki állampolgársággal nem rendelkezve és korábbi szokásos tartózkodási helyén kívül tartózkodva ilyen események következtében nem tud, vagy az üldözéstől való félelmében nem akar oda visszatérni." (1. Cikk) Fontos

megjegyezni, hogy a későbbiekben megalkott Jegyzőkönyv (1968) módosítja a fogalmat, azaz az időbeli meghatározás kikerült a szövegből.

Továbbá a Jegyzőkönyvről érdemes megjegyezni azt a tényt is, hogy a Genfi Egyezményhez való csatlakozás, jóváhagyás nem jelenti automatikusan a Jegyzőkönyv elfogadását, azaz Genfi Egyezménytől független jogi dokumentumként csak azon tagállamokra vonatkozik, melyek ratifikálták a Jegyzőkönyv tartalmát. Mindkét nemzetközi dokumentum aláírását 142 állam fogadta el, melyből három ország (Madagaszkár, Saint Kitts és Nevis) csak az Egyezményt, illetve három további ország (Cabo Verde, az Amerikai Egyesült Államok valamint Venezuela) csak a Jegyzőkönyvet hagyta jóvá (UNHCR, 2015). Vannak olyan államok, melyek sem a Genfi Egyezményt, sem a Jegyzőkönyvet nem hagyták jóvá. (India, Pakisztán, Irak, Szaúd-Arábia, Szíria, Omán, Egyesült Arab Emírségek vagy Líbia)

A menekült-státusz kritériumai

Az Egyezmény definiálja a menekült státusz és a menekült személy fogalmát, illetve tartalmazza azokat megkülönböztető okokat és körülményeket, amelyek meghatározzák azokat az eseteket, mely során az adott személy nem rendelkezhet a menekültekre vonatkozó jogokkal. Az Egyezmény által meghatározott előírások megléte esetén az adott személy menekült státuszra jogosult, attól függetlenül, hogy menekült státuszát bármilyen formai döntéssel igazolták volna. Ez jogi értelemben az jelenti, hogy a menekült státusz meghatározása nem a hivatalos menekültté való jóváhagyás következtében alakul ki, hanem éppen azért ismerik el a státuszát, mert menekült. Ennek értelmében a menekült státuszt meghatározó Egyezmény csupán deklaratív érvényűnek tekinthető (Iriye et al., 2012).

A menekült állapot meghatározását illetően a nemzetközi szerződés három feltételt fogalmaz meg:

-az üldözéstől való megalapozott félelem

- az adott állampolgársággal rendelkező személy a hazáján kívül tartózkodik, azaz hontalan személy az állandó tartózkodási helyén kívül tartózkodik

- a személy nem tudja vagy az üldözés ténye miatt nem is akar saját országa által biztosított a védelemhez folyamodni (UNHCR, 1992).

Az üldözés fogalma

A menekült státusz meghatározására vonatkozó feltételek egyike az üldözéstől való megalapozott félelem tényállása. Mivel a félelem egyénenként eltérő, szubjektív érzelem, a menekültet érintő félelem a jog értelemben akkor válik megalapozott félelemmé, ha azokat a menekült objektív tényekkel tudja igazolni. A saját hazáját elhagyó személynek minősül a személy, ha az elhagyásnak valamilyen kéynszerítő oka van, azaz fenáll az üldözéstől való megalapozott félelem. Természetesen az adott menekült személy üldözésétől való félelmének megalapozott okát személyenként meg kell vizsgálni. A vizsgálat részét képezi egy olyan bizonyítási szakasz, mely során igazolnia kell az adott személynek az üldözéstől való félelem tényét és okát, melynek értelmében a származási országában való tartózkodás az számára lehetetlenné vált. A menekültté státusznak természetesen nem kritériuma, hogy ténylegesen üldözött legyen az adott személy a saját hazájában, elégednő az a tény, hogy meg akarja kímélni magát az üldözés kockázatától (Irial, 2012, pp. 134-148).

Az Egyezmény jelentős hiányossága, hogy nem határozza meg világosan az üldözés fogalmát.

Az Egyezmény (1951) 31. cikke értelmében a tagállamok nem léptetnek életbe semmilyen büntető jellegű szankciót a menekültekkel szemben, akik jogellenesen léptek az ország területére vagy tartózkodnak ott, amennyiben olyan országból érkeznek, ahol életük vagy szabadságuk veszélyben forgott az Egyezmény 1. cikkében foglaltak szerint.

A 33. cikk szerint pedig egyetlen tagállam sem utasíthatja ki, valamint nem küldheti vissza olyan állam területére az adott személyt, ahol az élete vagy szabadsága veszélyeztetve van. Bármelyik tény áll fenn kötelező védelem illeti meg a menekültet, abban az esetben, ha olyan ország területéről érkezik, vagy éppen oda akarnák visszaküldeni, kiutasítani, ahol az élete vagy szabadsága veszélyeztetve van. Ennek értelmében: *ha egy személy élete vagy szabadsága faji, vallási okokból, nemzeti hovatartozása, meghatározott társadalmi csoporthoz tartozása vagy politikai meggyőződésből kifolyólag veszélyeztetve van, akkor az üldözésnek tekintendő*. Ezen felül, ezen okokból eredő *emberi jogok súlyos megsértése is üldözés megállapítására adhat alapot*. (33. cikk)

Továbbá az üldözés fogalmának meghatározása kapcsán érdemes megemlíteni a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó büntetések vagy bánásmódok elleni nemzetközi egyezményt 3. cikkét. A cikk az Egyezményben (1951) foglaltakhoz

hasonlóan fogalmaz, azaz egyetlen tagállam sem utasíthat ki, toloncolhat haza vagy adhat ki senkit egy olyan államnak, ahol megalapozottan lehet tartani attól, hogy az illető személyt kínzás, embertelen vagy megalázó bánásmód érheti. Ennek értelmében üldözésként kell tekinti minden olyan esetre, mely esetén egy személy *kínzás, embertelen vagy megalázó bánásmód veszélyének lenne kitéve a harmadik országban, ahová kiutasítják vagy visszaküldik.* (3. cikk)

A menekült státusz meghatározásának csupán egyik oka a kínzás, embertelen vagy megalázó bánásmód, emellett az Egyezmény (1951) szerint, a diszkrimináció is oka lehet az üldöztetéstől való megalapozott indokok sorának. A cikk helyes értelmezése szerint, a diszkrimnáció akkor tekinthető üldözési oknak, ha a *diszkrimináció olyan szintet ér el, hogy az élet akár elviselhetetlenné válik az egyén számára*. (3. cikk) Amennyiben a diszkriminációnak nemi identitásbeli okai vannak, melynek következtében az élet számára elviselhetetlenné válik a saját hazájában, akár legszélsőségesebb esetben az adott országban büntetőjogi szinten szankcionálják az egyneműek kapcsolatát, egyértelműeen üldöztetési helyzetről beszélünk. Az ilyen jellegű üldöztetés vizsgálata és bizonyítása során a diszkrimináció társadalmi, kulturális és vallási aspektusait is meg kell vizsgálni.

Az Európai Unió az Egyezményhez (1951) hasonlóan azt a tényállást határozza meg üldöztetésként, mely ismétlődő sajátossága miatt egyértelműen olyan súlyos helyzetet teremt, hogy az az alapvető emberi jogokat sérti, vagy különböző olyan intézkedések együtteséből áll össze, amelyek olyan súlyosan sértik az emberi jogokat, hogy az érintett személy helyzetére hasonlóan hatnak, mint a fentebb említettek (2011/95/EU).

Az Európai Unió által megfogalmazott tények értelmében az üldözés fogalmaként definiálhatjuk ezen cselekményeket:

- fizikai vagy pszichikai erőszak alkalmazása
- olyan jellegű törvényi, rendeleti, közigazgatási, rendőrségi, vagy igazságszolgáltatási intézkedések, amelyek hátrányosan megkülönböztető sajátosságokkal bírnak, vagy amelyeket hátrányosan megkülönböztető formában alkalmaznak.
- a büntetőeljárás folyamán alkalmazott aránytalanságok vagy hátrányos megkülönböztetés, aránytalan vagy hátrányosan megkülönböztető jellegű büntetés.
- a bírósági jogvédelem megtagadása, amennyiben mindez aránytalan vagy hátrányosan megkülönböztető jellegű büntetéssel jár.

- konfliktushelyzetben történő katonai szolgálat megtagadása miatti büntetőeljárás vagy büntetés, amennyiben a katonai szolgálat teljesítése bűncselekmény vagy bizonyos rendkívül súlyos bűncselekmények elkövetésével járna.
- olyan káros cselekmények, amelyeket nemi hovatartozás miatt vagy gyermekekkel szemben követnek el (2011/95/EU).

Tehát az üldözés okait faji, vallási, nemzeti hovatartozás, politikai meggyőződés vagy meghatározott társadalmi csoporthoz való tartozásként határozhatjuk meg.
Számos esetben nehezen megállapítható az üldözés eredeti oka, mivel ezen okok és tények nehezen különíthetőek el egymástól, mivel egymást fedő, rendkívül hasonló okokról van szó. Erre jó példa az olyan eset, mely során a politikai meggyőződés és meghatározott társadalmi csoporthoz való tartozás fedi egymást, illetve számos esetben a nemzeti és vallási hovatartozás sem különíthető el egyértelműen. Az Európai Unió 2011-ben megfogalmazott irányelve szerint okozati korreláció fennállása szükséges az üldöztetés okai, az üldözési cselekmények, valamint az üldözési cselekmények elleni védelem hiánya között. Az Európai Uniós szabályok alapján az üldözéstől való megalapozott félelem meghatározása során nincs annak jelentősége, hogy a menekültet illetően valóban fennállnak-e az üldözés alapjául szolgáló okok, csupán elegendő, ha az üldöző így tekinti. Ennek értelmében a menekülő üldözéstől való félelme megalapozottnak tekinthető (Chetail, 2014, p. 543).

A védelem igénybevételének ellehetetlenülése

Az Egyezmény (1951) utolsó kritériumként említi a polgárháborús vagy más zavargás jellegű helyzeteket által teremett körülményeket, melyek során a menekült személy *nem tudja, vagy üldözéstől való félelmében nem kívánja a saját állampolgársága szerinti vagy a szokásos tartózkodása helye szerinti országnak a védelmét igénybe* venni. (98. cikk)
Ezen körülmények között, a kialakult krízis helyzetnek köszönhetően a menekültek nem képesek igénybe venni országuk védelmét. Többségében olyan esetek a jellemzőek, amikor a menekültek, az államal szembeni bizalom híján, az üldöztetéstől való megalapozott félelme értelmében nem kívánják az adott ország védelmét igénybe venni.

Megszüntető okok

A szerződés a menekültként elismerhető személy megállapítására vonatkozó feltételeket tárgyaló cikk kitér a menekült státusz esetleges megszüntetésének okaira is. Ez alapján a menekült-státusz az összes fennálló ok megléte mellett, csak és kizárólag a jövőre nézve szűnhet meg (UNHCR, 1992, 113. pont). A menekült státusz minden feltételének megfelelő és ennek értelmében menekültként elismert egyén státuszának biztosítása érdekében, a megszüntető okokat megszorítóan kell értelmezni.

A menekült státuszt megszüntető feltételeket 1. cikk C. rész (1)-(6) bekezdés alapján a következőképpen csoportosíthatjuk:

- a menekült önkéntes cselekedete alapján
- a menekült saját hazájában már nem állnak fenn azok a körülmények, amelyek miatt az üldözött személyt menekültnek elismerték

Önkéntességen alapuló megszüntető okok

Az önkéntességen alapuló megszüntető okok definíciója is külön értelmezést követel melyre részletesen kitér az Egyezmény (1. cikk C. (2) bekezdése).

- önkéntes alapon ismét igényelte a hazája által biztosított védelmet
- elveszett állampolgárságát önkéntes alapon visszakapta
- új állampolgársághoz jutott, ennek értelmében már az új állampolgársága szerinti ország védelmét élvezi
- önkéntes alapon véglegesen visszatért hazájába, amelyet korábban elhagyott, üldözéstől való félelelem okán

Az első pont esetén, mely értelmében a menekült újra igényli a hazája védelmét, feltélenül meg kell vizsgálni, hogy döntése önkéntes-e. Hiszen előfordulhat, hogy a menedéket biztosító ország illetékes hatósága kényszerítette ezen döntés meghozására, így ebben az esetben kétségtelen, hogy ez a helyzet nem értelmezhető a menekült önkéntes cselekedeteként. Továbbá meg kell vizsgálni a menekült saját hazájának

bármely illetékes szervvel való kapcsolatba lépésének okát. Az esetek többségében a kapcsoltba lépés oka olyan hatósági igazolások beszerzése akiknek életük jelentős része az állampolgárságuk szerinti országban adminisztrált, kénytelenek, mint a születési bizonyítvány, házassági bizonyítvány vagy éppen tanulmányaik igazoló okmények, hiszen ezek beszérzése és igazolása csak a saját állampolgárságuk szerinti ország hivatal adminisztrációja által lehetséges. Ennek értlemében az ilyen jellegű kapcsolatfelvétel minden kétséget kizáróan nem tekinthetőek úgy, hogy a menekült a védelmet nyújtó ország által biztosított menekült státuszától megkívánna válni. A menekült státusza a menedéket nyújtó országban annak ellenére sem szűnik meg, ha a kapcsolatfelvétel oka mégis ilyen jellegű motiváció, azaz elsődleges szándéka, hogy visszakapja az állampolgárságát a saját hazájában. Az ilyen típusú körülmények rendkívül alapos vizsgálatot igényelnek, hiszen előfordulhat, hogy ezen szándékát valamely kényszerítő oknál fogva hozta meg (Rotem & Ratner, 2015).

Az Egyezményben (1951) megfogalmazott második megszüntető ok értelmében, a menekült egyén az elveszett állampolgárságát önkéntes alapon igényeli. A hontalan státuszú személyt viszont nem lehet megszüntető ok hatálya alá venni, ha a saját hazájában korábbi állampolgársága szerinti ország adott hatályos törvényi eszközökkel elvi lehetőséget teremt az állampolgárság visszaigénylésére, de ebben az értelemben is a menekült önkéntes cselekedetére van szükség, azaz az állampolgárság igénylése továbbra is szükséges. Az erre vonatkozó nemzeti előírások olyan szabályozást léptethetnek életbe, mely szerint a hontalan személy abban az esetben nem nem kap állampolgárságot, ha azt expressis verbis visszautasítja. Ennek értelmében, ha a hontalan egyén tisztában van ezzel a ténnyel és nem él a visszautasítás jogával, akkor az állampolgárságának visszaszerzése önkéntes alapúnak tekinthető (1. cikk. C./(6).

Harmadik megszüntető indok az Egyezmény (1951) szerint, ha a menekült új állampolgárságra tett szert, így az új állampolgársága szerinti ország védelmében részesül. Az említett feltételek közül mindkét kitételnek fenn kell állnia a menekült státusz megszüntetéséhez. Azaz a menekült egyénnek megalapozott bizonyságú, új állampolgársággal kell rendelkeznie. A korábbi állampolgárságától eltérő útlevél birtoklása nem értelmezhető elegendő bizonyítékként, csak abban az esetben, ha teljesen egyértelmű, hogy az útlevél tulajdonosa ténylegesen állampolgára az adott

országnak. Az Egyezmény (1951) által megszabott második kitétel további feltételeket tartalmaz. Az új állampolgárság birtokosa és az adott ország között valódi kapcsolatnak kell fennállnia, továbbá az egyén védelmet igényel az új állampolgársága szerinti államtól. Amennyiben ez az eset áll fenn, a menekült egyén megfelelően beilleszkedett, a származási országától eltérő állam társadalmába, illetve az eredményes integráció következtében az adott ország alkalmasnak ítélte meg az állampolgárság megszerzéséhez szükséges feltételeket vagyis megalapozott, hogy a menekült és az adott ország közt kialakult egy kapcsolat (1. cikk C.(3) bekezdése).

Megszüntető feltételek

Az önkéntességen alapuló cselekedetek mellett, a megszüntető feltételek között találjuk az olyan további helyzeteket, amikor azok a körülmények, amelyek alapot adtak a menekült státusz megadására megszűntek, így nem indokolt a menekült státusz további fenntartása. A legnagyobb problémát az jelenti, hogy az üldözéstől való félelem megszűnését rendkívül nehéz bizonyítani. Az Egyezmény erre vonatkozó cikke értelmében a menekült státusz megszüntetése csak abban az esetben lehetséges, ha a származási hazájában lezajlott változások jelentős mértékűek. Továbbá, ha ezen körülmények fennállása során az üldözést megalapozó ok érvényét veszti. Ennek következtében a menekült egyénnek már nem kell félni a politikai vagy faji hovatartozás alapján megítélt diszkrimináció bármilyen formájától. Az ilyen jellegű okból meghozott megszüntetésének döntési oka, hogy a származási hazában lezajlott változás tartós jellegű. (UNHCR, 1992. 135-139. pont)

Fontos leszögezni, hogy egy rövidtávú változás, vagy polgárháború esetén átmeneti tűzszünet nem indokolja a menekült státusz megszüntetésére. Továbbá, ha a változás csak a származási ország egy részét érinti, az semmiképpen sem szolgáltat elegendő alapot a befogadó ország részéről való menekült státusz megszüntésére.

Mindazonáltal által, ha a menekült olyan utasító jellegű okokat tud felhozni származási országával vagy korábbi tartózkodási helyével szemben, hogy az ott biztosított védelem visszautasítása minden kétséget kizáróan megalapozott és vitathatatlan. Az Egyezmény (1951) megalkotói ezt a kitételt a náci rezsim elől menekülők miatt építették be, mivel úgy ítélték meg, hogy a rezsim által üldözöttek olyan szintű fizikai és lelki megpróbáltatásokon mentek keresztül, hogy a hazájukba való visszatérés esélye kizárt.

A menekült státusz törlése

Az Egyezmény (1951) kitér egy nagyon fontos fogalmi, illetve folyamatbeli megkülönböztetésre, a menekült státusz törlése és megszűntetése közti különbség meghatározására. A cikk értelmében a törlés definíciója alatt azt a folyamatot értjük, mely esetén a menekült státuszt elnyert személyt, az Egyezményben (1951) megfogalmazott feltételek hiányában soha nem is igényelheti újra a nemzetközi védelemet.

Viszont az Egyezmény (1951) - e tekintetben rendkívüli hiányosságának tekinthető, mivel nem tartalmazza a menekült státusz törlésére vonatkozó okokat és szabályokat. Természetesen ennek megalapozott oka van, mivel a menekült státusz törlése esetén egy nem megfelelő közigazgatási vagy bírói rendelet törlését jelenti, az Egyezmény humanitárius jellegének fenntartása érdekében.

A jogbiztonság érvényesítése céljából a hibás közigazgatási, illetve bírói határozatokat jelentős mértékben felül kell vizsgálni, melyre a törvényben meghatározott esetekben kerülhet sor. A felülvizsgálat során, bizonyos időkorlát előírására kerül sor, amely időtartamon keretein belül a menekült státuszt megítélő határozat felülvizsgálata lezajlik. Abban az esetben, ha bűnelkövetői magatartás esete áll fenn, a menekült státusz törlésére alapot adó ok sajátosságából eredően nincs meghatározva a felülvizsgálhatóság időtartama.

A menekült státusz törlésének vizsgálata során tisztázni kell az okot adó alap kérdését, mely alapján felülvizsgálhatnak egy már jogerős határozatot. További okként említhetőek az olyan helyzetek is, mely során a menekült egyén vagy családja egymásnak ellentmondó nyilatkozatokat tesz a későbbi közigazgatási eljárások alkalmával (Kapferer, 2003, pp. 23-28.).

Az erre vonatkozó cikk értelmezése szerint a menekült státusz megadását kizáró okok felmerülésének helyzete kiadatási, illetve büntető eljárást vonhat maga után. A menekült státuszt jóváhagyó határozat törlését illetően a következő esetek különböztetjük meg:

Megtévesztés

A megtévesztés helyzetének meghatározására vonatkozóan három feltételt fennállása szükséges: hamis állítás, ok-okozati kapcsolat a hamis állítás és menekült státusz jóváhagyását illetően, valamint a hatóságok félreinformálásának szándéka. Azaz a menedékkérő olyan helyzetről nyilatkozik hamisan, mely következtében a menekült kérelem pozitív elbírálására számíthat. Megtévesztés alatt olyan helyzeteket is

érthetünk, mely esetben az egymással nem összefüggő vagy egymásnak ellentmondó nyilatkozatok állnak fenn. Természetesen az út során vagy a háborús körülmények következtében átélt traumák is okozhatnak olyan mértékű zavartságot, melynek következtében az idő múlásával az eseményeket nehezen tudja felidézni, vagy éppen zavarodottan és következetesség nélkül beszél róluk.

A megtévesztés során gakran előfordul, hogy a menedékkérő hamis dokumentumok felhasználásával próbál menekült-státuszhoz folyamodni, mely esetben midenképpen száámításba kell venni, hogy az adott személy kényszerhelyzetéből adódóan folyamodik ezen praktikához. Ennek értelmében egyértelműen nem állapítható meg, hogy ezen tény eredeti motivációja az egyenes szándék, vagy a megtévesztés (Kapferer, 2003, p.37).

Számtalan olyan eset is létezik, mely során a menedékkérő *megvesztegeti vagy megfenyegeti* a hatóságokat és ennek köszönhetően kapja meg a menekültstátuszt, az ahhoz szükséges, Egyezményben előírt feltételek fennállása nélkül.

A harmadik eset a menekült kérelmet jóváhagyó hatóságra vonatkozik, amennyiben a menekültstátusz megállapításához szükséges feltételek fennállását helytelenül határozza meg. Ez alatt olyan helyzeteket kell értenünk, mely során a *hatóság félreértelmezi* a közölt tényeket és ennek következtében határozza meg az üldözéstől való megalapozott félelmet.

Amennyiben a felsoroltak közül bármelyik helyzet igazolást nyer, a menekült státuszt megállapító határozat automatikusan *érvénytelenné válik*, a törlést illetően pedig sem felülvizsgálat sem fellebbezés nem igényelhető.

A menekült státusz igénylését kizáró klauzulák

A kizáró klauzuláknak három csoportját különbözteti meg az Egyezmény (1951):

-azon személyek, akik egy másik ENSZ szervezet által biztosított nemzetközi védelmet vagy támogatást birtokolnak,

- „nemzeti menekültek” helyzete,

- persona non-grata, azaz akik nem jogosultak nemzetközi védelemre (UNHCR, 1992).

A klauzulák fennállásának megállapítása következtében az adott egyén nem igényelheti a menekült státuszt. Abban az esetben, ha a menedékkérő kizáró indokok fennállása ellenére kapta meg a menekült státuszt, akkor menekült státuszát azonnali hatállyal meg kell szüntetni.

A nemzeti menekültekre vonatkozó kizáró klauzula szerint, azon egyéneket definiálhatunk nemzeti menekültekként, akik birtokában állnak az összes, menekült

státusz igényléséhez szükséges feltételnek, ugyanakkor a befogadó országban jogi helyzetük egyenlő a befogadó államok állampolgáraival. Ezen esetek alatt olyan helyzeteket értünk, melyek során a befogadó állam etnikuma azonos a menekültek etnikumával.

Az utolsó kizáró klauzula azon tényeket összegzi, mely szerint az illető egyén nem jogosult nemzetközi védelemre. Az Egyezmény értelmében a védelem nem illeti meg a következő személyeket:

béke elleni, háborús-, vagy emberiség elleni, vagy az ilyen bűncselekményekről rendelkező nemzetközi okmányokban meghatározott bűncselekményt követett el

a menedéket nyújtó országon kívül, az országba menekültként történő befogadását megelőzően súlyos, nem politikai jellegű bűncselekményt követett el

az Egyesült Nemzetek céljaiba és elveibe ütköző cselekményekben bűnös. Ez a rendelkezés a menekült intézmény integritását kívánja megőrzi azáltal, hogy az ilyen súlyos és komoly bűntettek elkövetői számára nem biztosítja a nemzetközi védelemből fakadó jogosultságokat. (1. cikk D., E., és F. pontja)

A béke elleni, háborús-, vagy emberiség elleni bűncselekmények és az ehhez kapcsolódó elkövetési magatartások meghatározását számos, további nemzetközi egyezmény foglalja össze. A háborús agresszió kezdeményezése vagy más hasonló jellegű tevékenység elkövetése is ezen fogalmak közé tartozik. Az ilyen jellegű tevékenységek fennállásának lehetőségére és azok részleteire az Egyezmény (1951) nem tér ki. Ebben az esetben az elkövetett cselekmény a menekült befogadását megelőzően történt, azaz a területi hatály nézőpontját tekintve a befogadó ország határán kívül. A súlyos, nem politikai bűncselekmények illetően a nemzetközi előírásoktól függ, nem a helyi szabályzástól (UNHCR, 1992, 148-149. pont).

4.6.3. EURÓPAI SZOCIÁLIS KARTA

Az emberi jogok európai védelmének összessége is bonyolult halmazként definiálható, melyben egymással összhangban léteznek a polgári és politikai, illetve a szociális-gazdasági jogok. Kapcsolatuk sajátos jellegét e jogok egyetemessége és oszhatatlansága adja. Ezek a normák az európai demokráciák alapvető működési elveit jelentik és érvényesülésük nem csupán a politikai, hanem a társadalmi demokrácia keretfeltételeit is meghatározza. A polgári és politikai jogok védelme érekében

született első egyezmény, az 1950-es Emberi Jogok Európai Egyezménye, a hozzá kapcsolódó Kiegészítő Jegyzőkönyvek, továbbá ezen jogokat érvényesítő nemzetközi bírósági eljárások képezik (ETS/No.005./1950/2000). E protekciós mechanizmust az 1961-es Szociális Charta tovább erősítette.

Az alapvető polgári és politikai szabadságjogok, a gazdasági, kulturális és szociális jogok és az érvényesítésük céljából létrehozott garanciarendszerek összessége már több mint ötven éve a Nyugat- Európában és az USA-ban megszületett jóléti államok mechanizmusánának szerves részét képezik. Az ezzel kapcsolatos alkotmányos szabályozást törvények és nemzetközi egyezmények sora kíséri. E jogok gyűjteménye, valamint gyakorlati érvényesítésük céljából alkalmazható állami kötelezettségvállalás a kelet-közép-európai új demokráciák alaptörvényi rendszerébe is bekerült. Az egységes szociális jogok érvényesítését az európai intézményrendszerek közül három jelentős intézmény, az Európa Tanács, az Európai Unió és az Európai Biztonsági Értekezlet látja el (Kondorosi, 2012). Az emberi jogok európai rendszerének védelmét illetően, nem hivatkozhatunk határozottan az Európa Tanács keretei közé tartozó normacsoport összességére. Ha szélesebb összefüggésben tekintünk az adott jogrendszerre, az európai vonatkozású emberi jogi védelmi funkciójának legfontosabb egyezménye az 1961-ben ratifikált Európai Szociális Karta, melynek elsődleges célja a szociális jogok elismerése és védelme. A pontosabb értelmezés érdekében fontos megjegyezni, hogy az öt elemből álló kartacsomagnak további részét képezi az elsőként megalkotott, tizenkilenc szociális jogot tartalmazó karta.

A szerződést (1961) ratifikált tagállamoknak jogukban áll szabadon eldönteni, hogy a dokumentumban megfogalmazott jogok közül, mely kötelezettségeket tekintik magukra nézve kötelező érvényűnek. Alapvető feltétel, hogy az egyezményben fellelhető jogok közül, legalább tíz jogszabály biztosítására kötelezettséget kell vállalniuk, melyek közül ötnek a kijelölt hét jog közül kell kikerülnie. A Módosított Európai Szociális Karta létrehozására 1966-ban került sor, amely az idők során a legjelentősebb olyan európai egyezménnyé vált, amely nemezetközileg biztosítja a gyermekek jogait. Ennek oka, hogy a kiskorúakat megillető jogokat is jelentős számban és minőségben összesíti, továbbá a dokumentumban több helyen is találhatóak olyan jogosítványok, amelyeknek rendkívüli jelentősége van a gyermekeket illetően (Mititelu, 2012).

Az Európai Szociális Karta (1961) olyan gyermekekre vonatkozó jogokat is részletezi, mint a munkavállalás jogszabályi körülményei.

A 7. cikk a kiskorúak fizikai és erkölcsi veszélyekkel szembeni védelmét tartalmazza, az alábbi jogokat megállapítva, a *munkavállalásra* vonatkozóan:

- *a munkavállalás általános alsó korhatárát 15 évben állapítja meg, ez alól kivételnek számítanak az olyan gyermekek, akiket könnyű jellegű munkavégzés során foglalkoztatnak anélkül, egyészségre, erkölcsükre és iskoláztatásukra káros károsító hatás nélkül*
- *ezzel szemben a munkavállalás legalacsonyabb életkorát 18 évben állpítja meg olyan foglalkoztatásokat illetően, amelyeket veszélyesnek vagy egészségtelennek definiálnak*
- *a kötelező oktatásban részesülő gyermeket nem lehet olyan munkára alkalmazni, amely akadélyozza az oktatában való részvételtől*
- *továbbá a 18 év alatti gyermekek munkaideje fejlődésükhöz igazodva korlátozható, különös tekintettel a szakképzés iránti szükségletre*
- *a fiatal dolgozók valamint ipari tanulók tisztességes arányú bérre vagy más megfelelő juttatásra jogosultak*
- *a normál munkaidő alatt szerzett szakképzést a munkáltató hozzájárulásával lehet a munkaidő részének tekinteni*
- *tisztességes bérezés vagy egyéb juttatás illeti meg a fiatal dolgozókat*
- *18 éven aluli dolgozók számára kötelező biztosítnai évente legalább négy hét fizetett szabadságot*
- *18 éven aluliak számára tilos az éjszakai munka*
- *18 éven aluliak számára bizonyos foglalkozási körök esetén kötelező a rendszeres orvosi felülvizsgálat*

A 17. cikk értelmében a tagállamoknak a gyermekek és a fiatalok szociális, jogi és gazdasági védelemhez való jogának biztosítása érdekében kötelező érvényű:

- *a gyermekek és fiatalok, figyelembe véve szüleik jogait és kötelességeit, megkapják azt a gondozást, segítséget, iskoláztatást és képzést, amelyre szükségük van*
- *biztosítani a gyermekek jogait elhanyagolás, erőszak, vagy kizsákmányolás esetén*
- *védelem és különleges segítség biztosítása azon gyermekek számára, akik átmenetileg, vagy véglegesen nélkülözik családjukat*
- *biztosítani a gyermekek ingyenes elemi és középfokú oktatást, ennek értelmében pedig rendszeresen iskolába járás lehetőségét*

Továbbá a Karta biztosítja a gyermek státuszát illetően "*a születési körülményektől független egyenlő jogálláshoz való jogot, illetve az örökbefogadáshoz kapcsolódóan a személyazonossághoz való jogot." (17.cikk)*

A Karta iránymutatásokat fogalmaz meg a gyermek büntetőjogi felelősségével kapcsolatban is, melyet az érvényes jogszabály értelmében az adott életkorhoz igazítva, csak súlyos bűncselekmények elkövetése esetén lehet alkalmazni, mely értelmében szabadságvesztés kiszabására csak a bíróság által meghozott döntést követően, rövid ideig kerülhet sor, minden esetben a felnőttektől elkülönített formában. A Karta további, minden gyermekre, így a menekült gyermekekre is vonatkozó egészségének védelmével kapcsolatos részleteit is magában fogalalja az oktatással összefüggésben:

-*"az iskolákban az egészségügyi oktatás során különös hangsúlyt kell helyezni a dohányzás, az alkoholfogyasztás, az egészséges táplálkozás és a szexuális oktatás kérdéseire."*

A Karta határozott rendeleteket fogalmaz meg a bántalmazás, a fizikai és lelki durvaság, a szexuális és másfajta kizsákmányolás elleni különleges védelem részleteivel.

A dokumentum előírja a tagállamok számára az *oktatáshoz való jog biztosítását* minden egyes gyermeke esetében, így a menekült gyermekeket is megilleti e jellegű jogkörök biztosítás:

- *ingyenes alapfokú és középfokú oktatás,*
- *hozzáférhető és hatékony oktatás,*
- *pályaválasztáshoz szükséges tanácsadás,*
- *szakképzéshez való jog,*
- *gyakornoki képzés,*
- *egyetemi oktatásban való részvétel,*
- *egyenlő esély keretében, az oktatáshoz való hozzáférés joga a "speciális" csoporthoz, bármely kisebbséghez tartozó, menekült vagy menedékes, kórházban átmenetileg elhelyezett gyermek számára.*

A Karta egyik legfontosabb pontja, menekült szülők gyermekeinek egyik alapvető joga, amely szerint a letelepedési határozattal rendelkező, munkát vállaló család újraegyesítését biztosítani kell a gyermek számára.

Fontosnak tartom kiemelni a Módosított Karta 16. cikkét, mely kimondja:

"a család védelme érdekében, a tagállamok kötelessége a családok számára nyújtható anyagi jellegű támogatások, illetve ezen túl lakhatáshoz való jog és a gyermekgondozási szolgáltatások biztosítása, valamint családi kötelezettségekkel rendelkező dolgozók jogának érvényesítése az esélyegyenlőségre."

A 17. cikk tovább részletezi a család jogainak tartalmát és jelentőségét, valamint fontos iránymutatást fogalmaz meg az gyermek jóléte és család jóléte közti összefüggésekről.

A menekült gyermekek jogai vonatkozásában, az Európai Szociális Karta határozottan megfogalmazza a tagállamok kötelességét az anya és a gyermek szociális támogatásaérdekében és ezen célból bizonyos szolgáltatásokat ellátó intézmények fenntartását. A Kartát aláírt és alkalmazó tagállamoknak minden második évben készített jelentés alapján, be kell mutatniuk az általuk vállalt rendelkezések gyakorlati alkalmazásának részleteit. Ezt követően az adott jelentéseket a Független Szakértők Bizottsága elemzi és értelmezi, amennyiben szükséges figyelmeztetés vagy ajánlás előírásáról pedig, az Európa Tanács Miniszterek Bizottsága dönt. A Miniszteri Bizottság a javaslatait mindig meglehetősen általános formában közli és lehetőség szerint elkerüli az adott államra vonatkozó előírásokat, melnyek meghozatalához kétharmados többség szükséges. Ezzel szemben az Európa Tanács Alapszabálya az egyhangúság elvi alapján dönt. A bonyolult ellenőrzési folyamat, mely kétévenkénti ismétlődik, az adott államok döntési jogosultságának nemzetközi jogi eszközökkel történő részleges korlátozását vonja maga után (Beiter, 2006).

4.7. ÖSSZEGZÉS

Az elemzés második részében a Genfi konvenció, az Európai Szociális Karta, illetve az ENSZ Gyermekjogi Egyezménye alapján megvizsgáltam, melyek azok a cikkek, amelyek a menekültekre vonatkozó pápai megnyilatkozásokban szereplő jogokra vonatkoznak. Azaz egyezést kerestem a nemzetközi dokumentumok és pápai nyilatkozatokban foglalt emberkereskedelem és menekült kérdésre vonatkozó irányelvek között.

Az elemzés alapján egyértelműen kijelenthető, hogy az emberi jogokra vonatkozó megfogalmazások a pápai nyilatkozatokban számos értelemben eltérnek a nemzetközi jogi egyezményekben megfogalmazott emberi jogoktól. A szerződések és a pápai nyilatkozatok nem homogének, sem tartalmi szempontból, sem terjedelem szempontjából.
Ezért hipotéziseim igazolására készített tartalomelemzést, kvalitatív, összehasonlító módszerrel egészítettem ki.

Az emberi jogokra vonatkozó megfogalmazások a pápai nyilatkozatokban számos értelemben eltérnek a jogi egyezményekben megfogalmazott emberi jogoktól.

„The Gospel message that God is the defender of the poor and liberator of the oppressed is lost in injustice.”(L. Coulter et al., 2007 p. 590.)

Az Európai Szociális Karta tartalmazza azokat a jogokat, amelyek a gyermekek és a fiatalkorúak védelmére vonatkoznak, Az ENSZ Gyermekjogi egyezménye a gyermekeket megillető alapvető jogok alapelveit fogalmazza meg, míg a Az ENSZ Gyermekjogi egyezménye a gyermekeket megillető alapvető jogok alapelveit fogalmazza meg, míg a Genfi konvenció a menekültügy legfontosabb nemzetközi dokumentumaként van számon tartva.

Jogok a pápai nyilatkozatokban

A továbbiakban megvizsgáltam a nyilatkozatokban azokat a mondatokat, amelyekben a „rights” szó előfordul. A Benedek pápa nyilatkozataiban (8) 18 alkalommal, míg Ferenc pápa (5) 10 alkalommal említette.

A következőben megvizsgáltam, hogy milyen típusú társadalmi szereplőkre érvényesek a nyilatkozatokban említett emberi jogok, abszolút gyakorisági előfordulások alapján.

	Migrants	Refugees	Társadalmi csoportok (adults, families, woman, children)	Rights of the country	Human rights
Benedek pápa	7	2	5	1	7
Ferenc pápa	6	3	2	1	5
Összesen	13	5	7	2	12

XVI. Benedek pápa nyilatkozataiban a kiskorúak alapvető jogainak védelmére hívja fel a figyelmet. XVI. Benedek pápa a Gyermekjogi Egyezményre hivatkozva kinyilatkoztatta, hogy ebben az egyezményben a fiatalkorú migránsok általános, univerzális jogait szögezték le, amelyek nézőpontja szerint a migráns gyerekekre is ugyanúgy kell vonatkozzanak, mint a nem migráns gyerekekre. „ … the best interests of the minor shall always be safeguarded (cf. Art. 3, 1), recognizing his or her fundamental human rights as equal to the rights of adults…" (The Holy See, 2010)

Ugyanakkor kihangsúlyozta, hogy a Gyermekjogi Egyezményben (1951) lefektetett jogszabályozás gyakorlatba ültetésének módszerét óvatossággal és megfelelő koordinációval kell megvalósítani. „This is therefore a phenomenon that calls for careful evaluation and coordinated action by implementing appropriate measures of prevention, protection and welcome, as set forth in the Convention on the Rights of the Child (cf. Art. 22)." (The Holy See, 2010)

Az elemzés eredményeként megfogalmazható, hogy ugyan Ferenc Pápa is határozottan védi a kiskorú menekültek jogait, ugyanakkor nem tesz különbséget kiskorú és felnőtt menekült között, véleménye szerint ugyanazok az alapvető emberi jogok illetik meg a felnőtt és a kiskorú menekülteket is.

A nyilatkozatokban hangsúlyos szerepet tulajdonított Benedek és Ferenc pápa is a jogi nyilatkozatokban szereplő emberi jogok megsértésének számos aspektusáról. Mindezeket pedig komplex társadalmi problémákként fogalmazták meg felsorolásszerűen.

„The unrestrained competition for quick and easy profit brings with it the cultivation of perverse scourges such as child trafficking, the exploitation and abuse of minors

and, generally, the depriving of rights intrinsic to childhood as sanctioned by the International Convention on the Rights of the Child." (The Holy See, 2017)

Továbbá Ferenc pápa kiemelte, sőt bírálta a jelenlegi jogrendszer alapját, miszerint ez hiányos olyan tekintetben, hogy nem biztosít legális védelmet a kiskorú migránsok számára. " … a universal legal basis for the protection of underage migrants. They must be spared any form of detention related to migratory status, and must be guaranteed regular access to primary and secondary education. "(The Holy See, 2018)

Társadalmi csoportok: nők, migráns munkások és családtagjainak jogairól szóló rendelkezések

A nyilatkozatokban XVI. Benedek pápa és Ferenc pápa kitért a migránsok és menekültek olyan alcsoportjaira is, mint a család, a migráns nők, a migráns munkások, illetve családtagjaik. „... assuring just treatment for migrant women out of respect for their femininity in recognition of their equal rights." (The Holy See, 2006)

A „család" központi fogalom, amely a jogrendszer alapjául kellene szolgáljon. „Everything must also be done to guarantee the rights and dignity of the families and to assure them housing facilities according to their needs." (The Holy See, 2007)

XVI. Benedek pápa a 2003-as július 1-én leszögezett migránsok védelmére kidolgozott Nemzetközi Egyezményre hivatkozva kinyilatkoztatta, hogy a migráns munkások és családtagjaik jogait védelmezni kell. „...intends to defend men and women migrant workers and the members of their respective families." (The Holy See, 2007)

Számos jogi rendelkezés vonatkozik a munkások jogainak védelmére, mint például az Európai Szociális Karta (1961) első tíz cikke a munkához való jog alapvető részterületeit érinti. Benedek pápa 2007-es nyilatkozatában ösztönzi és egyre inkább égető, szükségszerű kihívásként látja egy nemzetközileg elfogadott álláspont létrehozását „legal instrument" a migránsok, menekültek és családtagjaik jogainak védelmére vonatkozóan (The Holy See, 2007).

„The Church encourages the ratification of the international legal instruments that aim to defend the rights of migrants, refugees and their families and, through its various

Institutions and Associations, offers its advocacy that is becoming more and more necessary.” (The Holy See, 2007)

Migránsok, menekültek, menedékkérők

Ferenc pápa 2018-as nyilatkozatában kiemelte, hogy a 2016. szeptember 19-én megszervezett Egyesült Nemzetek csúcstalálkozóján a világ vezetői kinyilatkoztatták, hogy igenis törekszenek arra, hogy megfelelő lépéseket tegyenek a migránsok és a menekültek jogainak védelme érdekében (Ferenc pápa, 2018).

Ferenc pápa és XVI. Benedek pápa szerint a migránsokat és a menekülteket ugyanazon a fundamentális jogok illetik meg, mint bármely más embertársunkat. Mint jogi dokumentum, az Európai Szociális Karta (1961) védelmezi a mindennapi életre vonatkozó szabadságjogokat. „ ... defend the rights and dignity of migrants and refugees, independent of their legal status.” (The Holy See, 2018) „... respect for human dignity and fundamental rights.” (The Holy See, 2018)

A Genfi Egyezmény értelmében (1951) egy országba belépő egyéneknek, migránsoknak, menekülteknek vagy menedékkérőknek a szociális biztonsági ellátások és a közsegélyek tekintetében ugyanolyan jogaik vannak, mint az ország állampolgárainak.

A migránsok és a menekültek jogai a pápai nyilatkozatokban megegyeznek. Ferenc pápa 2018-as nyilatkozatában élesen bírálja a migránsok önkényes kiutasítását bármely országról is legyen szó. Ez alapján a menekültekre vonatkozó véleménye egyértelműen illeszkedik a nemzetközi szerződésekben foglaltakhoz.

„Collective and arbitrary expulsions of migrants and refugees are not suitable solutions, particularly where people are returned to countries which cannot guarantee respect for human dignity and fundamental rights.” (The Holy See, 2018)

„Asylum seekers, who fled from persecution, violence and situations that put their life at risk, stand in need of our understanding and welcome, of respect for their human dignity and rights, as well as awareness of their duties.” (The Holy See, 2012)

Az állam és a jog viszonya

XVI. Benedek pápa nyilatkozatában kitért a közösség jogokra is, kihangsúlyozva, azt hogy ezen jogok mellett felelősségek is hárulnak az egyénekre. „ ... take on the rights and duties that exist in the country...” (The Holy See, 2011)

Ferenc pápa az állammal szemben megfogalmazott kontextusokban az igazságszolgáltatás doktrináinak, elveinek az újrafogalmazásának fontosságát emelte ki, miszerint a jogi rendelkezések kidolgozásának az alapját a migránsokat kibocsátó és befogadó államok együttműködésével kellene létrehozni, egy nemzetközileg elfogadott megoldást találva a migrációs problémára.

„Pope Benedict XVI sketched the parameters of such policies, stating that they “should set out from close collaboration between the migrants’ countries of origin and their countries of destination; they should be accompanied by adequate international norms able to coordinate different legislative systems with a view to safeguarding the needs and rights of individual migrants and their families, and at the same time, those of the host countries.” (The Holy See, 2014)

„Collective and arbitrary expulsions of migrants and refugees are not suitable solutions ...” – (The Holy See, 2018)

A vizsgált nemzetközi egyezményekben és a pápai nyilatkozatokban tárgyalt emberi jogok közötti legfontosabb különbség az anyagi javak, az erőforrások mérsékeltebb elosztásán alapszik. Az elemzés ezen részét kvantitatív elemzési módszer alapján nem lehetett összehasonlítani, mert az alapvető emberi jogokra vonatkozó nemzetközi szerződésekben és a migrációra és menekültekre vonatkozó pápai nyilatkozatokban foglaltak sem tartalmi sem terjedelmi szempontból nem homogének, ezért ezt a vizsgálatot kvantitatív összehasonlító módszerrel egészítettem ki.

Tehát hipotézisem, miszerint Ferenc pápa a menekültek befogadását, integrációját illetően, szorosan illeszkedik a gyermekek jogaira vonatkozó nemzetközi szerződésekben foglaltakhoz, az alapvető emberi jogokat biztosító elveket fogalmazzák meg, csak részben igazolódott be.

Ugyanakkor megállapítható, hogy Ferenc pápa nem tesz különbséget a kiskorú és felnőtt menekültek alapvető jogait illetően, azaz a menekültek korlátlan védelmét hangsúlyozza. Továbbá az elemzésből az a következtetés is megfogalmazható, hogy a pápai nyilatkozatokban található javaslatok határozottan aktuálisabb utalásokat és javaslatokat fogalmaznak meg a nemzetközi szerződések tartalmaihoz képest.

A kvantitatív tartalomelemzés módszerével végzett elemzés alapján részben igazoltam azon feltételezéseimet, melyek szerint:

- "*Ferenc pápa a menekültek befogadását, integrációját illetően, szorosan illeszkedik a gyermekek jogaira vonatkozó nemzetközi szerződésekben foglaltakhoz, melyek tartalmilag az alapvető emberi jogokat biztosító elveket fogalmazzák meg.*"
- *XVI. Benedek pápa a menekültek befogadásának, integrációjának kérdését illetően megfogalmazott javaslatai nem illeszkednek a nemzetközi szerződésekben foglaltakhoz, mivel a nemzetek-államok érdekeit és helyi szabályzását részesíti előnyben, a mindenek felett álló alapvető individuális jogok érvényesítésével szemben*"

A kvalitatív összehasonlítás alapján megállapítható, hogy Ferenc pápa elvei hasonlóak a nemzetközi szerződésekhez, mivel az egyéni érdekeket, jogokat hangsúlyozza, szemben XVI. Benedek pápával, aki a nemzetek-államok érdekeit és helyi szabályzását részesíti előnyben. Az emberkereskedelem áldozatai és kiskorú menekültek védelme mellett, párhuzamosan jelenik meg a migráció szabályzása, a befogadó ország jogai, szemben a menekülteket megillető alapvető joggal. "

Továbbá XVI. Benedek pápa utal a kutúrák keveredéséből fakadó veszélyekre, mellyel határozottan megfogalmazza a befogadással és így egyúttal a menekültek alapvető jogainak érvényesítésével szembeni kontrollt. "(…)*Hiszen mind a nemzeti határokon belül zajló, mind az országhatárokon átívelő nemzetközi vándorlás – történjék ez a jobb életfeltételek keresése érdekében, vagy éppen az üldöztetések, a háborúk, az erőszak, az éhség és a természeti katasztrófák által okozott fenyegető veszélyek előli menekülés következtében – az egyének és a népek soha nem látott keveredéséhez és új problémák felmerüléséhez vezetett, nemcsak emberi vonatkozásban, hanem etikai, vallási és szellemi tekintetben is*."(The Holy See, 2012)

Tehát az elemzés igazolja feltételezésemet, hogy "*Ferenc Pápa a menekültek befogadását, integrációját illetően, szorosan illeszkedik a gyermekek jogaira vonatkozó nemzetközi szerződésekben foglaltakhoz, melyek tartalmilag az alapvető emberi jogokat biztosító elveket fogalmazzák meg.*"

Ugyanakkor XVI. Benedek pápa nyilatkozataiban is egyértelmű utalásokat találunk a befogadás és az emberkereskedelem áldozatainak védelmére vonatkozóan. "(…)*Valójában különösen szükségessé válnak az emberkereskedelem leküzdésére irányuló tervszerű és sokoldalú beavatkozások és hatékony ellenintézkedések az elvándorlók szülőföldjén, egységes programok kellenek a törvényes és tömeges bevándorlás esetére, valamint tekintettel az egyéni sorsok elbírálására, szükség van arra a nagyobb hajlandóságra is, amely a politikai menedéken túl még az emberi személy védelmét szolgáló intézkedésekre is kiterjed. A megfelelő szabályozások mellett mindig gondoskodni kell az emberi gondolkodás és lelkiismeret türelmes és folyamatos fejlesztéséről.(...)" (*The Holy See, 2013)

Így a vizsgált dokumentumok alapján megállapítható, hogy azon alhipotézisem, miszerint *XVI. Benedek Pápa a menekültek befogadásának, integrációjának kérdését illetően megfogalmazott javaslatai nem illeszkednek a nemzetközi szerződésekben foglaltakhoz, mivel a nemzetek-államok érdekeit és helyi szabályzását részesíti előnyben, a mindenek felett álló alapvető individuális jogok érvényesítésével* szemben csak részben igazolódott be.

4.8. INTERJÚK ELEMZÉSE

Általában interjút csak ritkán használnak önálló adatgyűjtési eljárásként, ezért a kutatás által vizsgált kérdések valid és objektív elemzéséhez a kevert módszer alkalmazása keretében, a trianguláció elvét betartva, az interjúkat a kvantitatív tartalomelemzés kiegészítéseképpen használtam (Johnson, 2002). Továbbá az interjúkészítési módszert, mint önálló kutatási módszert csak magas számú interjúalany esetén alkalmazhatjuk. A saját kutatásom esetében erre nem volt lehetőség, mert a téma megosztó sajátossága miatt, a menekültekkel dolgozók nagy része nem járult hozzá a az interjúk elkészítéséhez.

A számtalan típusú interjúk közül, a diádikus jellegű kommunikációt alkalmazó

mélyinterjúra esett a választásom, mivel ezen kvalitatív módszer „mély” jelentésének, köszönhetően rendkívül előnyös módszer az olyan társadalmilag megosztott, objektívan nehezen véleményezhető témáknál, mint a szexuális kizsákmányolás vagy a menekült-kérdés. Ennek értelmében az általam készített mélyinterjú, az adott műfajtól megkövetelt elvárásnak megfelelően, a személyiség intimszférájának, identitásának kérdéseire irányult a témát illetően.

Az interjúk elkészítésnek és elemzésének elsődleges célja a hipotézistesztelés-igazolás volt, a beszélgetéseket mégis a félig strukturált szerkesztés határozta meg, azaz a határozott irányítás mellett, a teljesen nyitott és a behatároltabb kérdéseket egyszerre használtam, teret engedve a válaszoló saját belátása szerinti válaszadásának. A téma sajátosságából eredően olyan érzékeny kérdéseket érintettem, amelyekről a megkérdezettnek néha nehézkesebb volt beszélnie, melyek egyértelmű jelentéstöbblettel bír. A mélyinterjúra jellemző részletességnek és közvetlen hangnemnek köszönhetően, a mélyinterjú elkészítése mindkét esetben másfél óráig tartott. A mélyinterjú készítése során mindvégig szem előtt tartottam azt a fontos tényt, hogy elengedhetetlen az interjúalany bizalmának megnyerése, valamint a beszélgetéshez szükséges megfelelő légkör kialakítása. Továbbá a kérdező szerepében, saját magam is involválódtam a beszélgetésbe, de elsősorban a jó hallgató szerepét alkalmaztam. Az interjú sikeres elkészítése céljából a hallgató szerepe rendkívül fontos, ráérezvén arra, hogy mikor kell szólnia és mikor nem, mikor kell hagynia a beszélőt, és mikor kell finom irányítással elmélyíteni egyes pontokat vagy továbblépni. A kérdező nemcsak azt törekszik megérteni, amit a válaszoló mond, hanem azt is, hogy hogyan érti, amit mond, mit szándékozik kifejezni a válaszaival, nem pusztán a szavak szintjén, hanem a mögöttes tartalommal, a csenddel, a ki nem mondott jelentésekkel együtt, Holstein és Gubrium (1997) ennek kapcsán megkülönböztetik a „mi”-re és a „hogyan”-ra vonatkozó kérdéseket. A beszélgetések során szigorúan tartottam magam a mélyinterjú alapvető követelményéhez, azaz az interjú fő vezérfonalát a világosan megfogalmazott, kutatáshoz kapcsolódó kérdések határozták meg, de természetesen az interjúalany komfortérzetét, spontán rézéseinek, gondolatainak kifejtésének lehetőségét biztosítva, a beszégetés menet néha eltért az előzetesen megtervezett struktúrától.

Az interjúk elkészítését személyes egyeztetés előzte meg, mely során előre tisztáztuk

a kutatás fő pontjait, hipotéziseit, illetve a találkozó így lehetőséget teremtett az interjúhoz szükséges közvetlen hagnem megetermtésére. Ezt követően az interjú etikai szabályaihoz mérten, írásban megküldtem az interjú elkészítéséhez szükséges, előre strukturált kérdéseket, majd az interjúalanyok beleegyezését követően telefonos interjúra került sor, melyet hangszerkesztő programmal és jegyzeteléssel rögzítettem. Az interjúk végleges közlése előtt, az interjúlanyok megjelenéshez szükséges beleegyezését kérve, az interjúk teljes szövegét megküldtem számukra.

A beszélgetések feldolgozását az interjúk mennyisége és sajátos jellegéből adódóan, kvalitatív módon végeztem, a narratív és mélyelemzés technikáját alkalmazva. Ennek megfelelően a narratív struktúrát alkotó szövegrészeket azonosítottam és egymáshoz való viszonyukat megjelenítettem. A beszélgetés során gyakran tapasztaltam, hogy az interjúalanyok az interjú közben egy-egy történet eréig elkalandoztak, mely tényező az elemzés szempontjából lényeges jelentéstöbblettel bír, mivel ezen történeteknek jelentős kommunikatív funkciójuk van. Ezt erősítette meg a hermeneutikai gondolkodásmódhoz közel álló mélyelemzési értelmezési módszer, azaz ezek a jelenségek a kommunikáció mögötti tartalomra utaltak.

Az így elkészült interjúk határozott válaszokat adtak az általam vizsgált olyan empirikus tapasztalatokra, mint a szexuálisan kizsákmányolt, mentálisan sérült menekültekkel dolgozó, mindennapi kapcsolatot fenntartó személyek tapasztalatai, érzései. Határozottan állítható, hogy az időigényes előkészületi és feldolgozási folyamat ellenére, a kvalitatív interjúk spontán sajátosságának köszönhetően, a beszélgetés során olyan részletekhez, illetve következtetésekre jutottam, melyek értékesebbek, mint az előre megtervezett kérdések alapján végigvezetett interjú. Így a kvantitaív tartalomelemezés mellett, az interjúk során megkérdezettek közvetlen hangnemben közölt személyes nézeteikkel, gondolataikkal határozottan gazdagították és egyértelműsítették az általam vizsgált kérdések elemzését.

4.8.1. A KATOLIKUS KARITÁSZ IGAZGATÓJÁVAL KÉSZÍTETT INTERJÚ

További hipotéziseim bizonyítását a Katolikus Karitász igazgatójával és művészetterapeutájával végzett interjúk tartalmával igazolom, melyet az idézett tartalmak teljes terjedelmében közlök. Az interjúk teljes tartalma mind az interjút elemző fejezetben, mind a mellékletben is elhelyezésre került. Elsőként a Katolikus

Karitász igazgatóhelyettesével, Zagyva Richárddal készült interjút ismertetem és elemzem a megalkotott hipotézisek alapján.

Első kérdéseimet azon hipotézisemre alapoztam, mely szerint:

- Feltételezem, hogy a katolikus humanitárius segélyszolgálatokra krisztusi kötelességből fakadó, előítélet nélküli segítségnyújtás jellemző, mely nem tesz különbséget a menekültek között. Továbbá ezen elv alapján egy "arany középút" kikalakítása és alkalmazása egy újszerű nézőpont alkalmazásával megfelelő megoldást kínálhatna a migráció következtében felmereülő problémák kezelésére.

1.Mióta irányítja a szervezetet, igazgatóként?

„Ebben a pozícióban 3 éve."

2.Önnek mit jelent a segélyszervezet tagjának lenni?

„Korábban egy egyház megyei karitász szervezet vezetését végeztem. Számomra ez egy küldetés, gyakorlatilag már 11. éve veszek részt a Karitász életében. Nagyon fontosnak tartom, hogy az egyház, a katolikus egyház segélyszervezetként tudjuk megmutatni, hogyan is lehet megvalósítani ezt a felebaráti szeretetet különböző tevékenységi területeken és egészen pontosan szakmai módon, hogyan lehet az evangéliumot megvalósítani úgy, hogy közben komoly szakmai elemeket emelünk be a 8 tevékenységi területbe, ami a Karitász része. Fontos kérdés, hogyan tudunk minél hatékonyabban működni ezeken a területeken, ezért ezt különösen fontos küldetésként élem meg."

3. A Karitász rendelkezik egy etikai jellegű előírással vagy kódexszel, aminek tagként meg kell felelni?

„Ez többszinten működik, ha messzebbről indulunk, a Karitász, mint világszervezet 166 országban van jelen, ezeket ernyőszervezetként összefogja kontinensenként a Caritas Europa, valamint mindezeket egy világszervezet is összefogja, a Caritas Internationales. Mindkét ernyőszervezet azon dolgozik, hogy minél inkább egy elvek mentén és egy irányba húzzon mind a 166 Karitász szervezet. Tehát nekik is vannak management sztenderdjei, amikre gyakorlatilag irányelvekként lehet tekinteni. Amelyek nem csupán etikai jellegűek, ennél sokkal több, mert a működés minden

területét leszabályozza és ebből próbál egységes irányelveket szabni. Emellett Magyországon belül kidolgoztunk egy olyan irányelveket, hogy a mozgalom jellege hogy a mozgalom jellege hogy jelenik meg. Tehát van a Karitásznak egy intézményes hálózata és van egy mozgalmi jellege. Az intézményes hálózat az a 16 egyházmegyei központokból, országos központból és az általuk működtetett szociális intézményekből áll. A mozgalmi jelleg pedig az önkéntesek hálózatából és a plébániákon működő önkéntes csoportokból és hogy mindezeken a szinteken egységesen történjenek a tevékenységek, amikelég szerteágazóak, ezért mi is kidolgoztunk irányelveket és mi is próbálunk utat mutatni, mind akár az intézményeknek, az egyházmegyei karitásznak és az önkéntes csoportoknak is."

4.Ezek az irányelvek hivatalosan elérhető dokumentumok?

„Ez több szintem működik, pl.folyamatos képzések történnek, önkéntes települési csoportok számára, másrészről pedig most készül egy kézikönyv, amely most kerül majd kiadásra, mely néhány hónap múlva lesz aktuális, ez mind a 8 területi tevékenységre kiterjed, köztük a menekült kérdésre is."

5. A Karitász tevékenységét mennyire befolyásolja a nemzetközi szervezetk (ENsz, EU) meghatározott előírások?

„Egyházi szervezetként nem befolyásolja a tevékenységünket, de nyilván a hatályos jogszabályokat nekünk is be kell tartanunk."

Ferenc Pápa által megfogalmazott vélemények a menekült kérdést illetően Ön szerint egyezik a nemzetközi szervezetek által megfogalmazott elvekkel?

„Erről nincs releváns információm."

Az interjúlany válaszai teljes mértékben igazolták hipotézisemet, mely szerint a menekültekkel dolgozók előítélet nélkül végzik a munkájukat, ami a Katolikus Karitász alapvető elveinek egyikét képezi. A szervezet rendkívül jó példája annak, hogyan kell megvalósítani a felebaráti szeretetet a menekültekkel szemben.

A következő kérdés során a következő hipotézisemre kerestem a választ:
"Ferenc Pápa a menekültek integrációját támogató, többnyire liberális elvek mentén értelmezi a menekültek kérdését, szemben Benedek Pápával, aki az elengedhetetlen humanitárius segítséget támogatva ugyan, de egyértelműen konzervatívabb álláspontot fogalmaz meg a nemzetállamok szuverén politikai-szociális érdekeit szem előtt tartva."

6. Mennyire osztja meg a magyar hívőket a Vatikán, Ferenc Pápa jelenlegi állaspontja a menekülteket illetően?

„Semmiképpen nem egységes a hívők véleménye ebben a kérdésben, hogy milyen szempontból vizsgáljuk, hogy a hívők, hogy viszonyulnak vagy a szervezetek, nyilván az egyház és az egyház szervezeti is azért nagyon komolyan figyelembe veszik ezt az iránymutatást, de az egyházi szervezeteknek közvetlenül a Vatikán nem ír elő kötelező iránymutatást. Ferenc Pápának a menekültekkel kapcsolatos iránymutatása teljesen átszövi a Karitász Világszervezet szemléletét, mi Magyarországon is fontosnak tartjuk ezt, nyilván vannak olyan konkrét vélemények, amelyek ütköznek. De ezek a különbségek azért is adódnak, mert különböző élethelyzetek vannak az adott országokban. A Vatikántól nem függ anyagilag a Karitász szervezete, mindig az adott ország egyháza, Magyarország esetében a Magyar Katolikus Püspöki Kar, ha valamilyen olyan érvényes szabályozás születik meg, ami a Magyar Katolikus Egyházra vonatkozik és a Vatikántól származik nyilván az tovább száll ránk is."
A kérdésre adott válasz részben igazolta a hipotézismet. Azaz rávilágít a hipotézis megalapozottságára, miszerint Ferenc Pápa, minden eddigitől eltérő, újszerű, liberális jellegű gondolkodása megosztja a hívőket. Ennek értelmében joggal állíthatjuk, hogy a hívők menekültekről alkotott egyértelmű megosztottságának oka Ferenc Pápa újszerű gondolkodásában keresendő, mely arra enged következetetni, hogy miszerint Ferenc Pápa véleménye a menekültekről határozottan más, többnyire liberális, elveket fogalmaz meg, Benedek Pápával szemben, ami minden eddigi állásponthoz képest újszerű.

Az integrációra vontkozó kérdésemet illetően azon hipotézisemre kerestem a választ, mely szerint:

"Feltételezem, hogy a segélyszervezetek által, hazánkban biztosított szociális jellegű foglalkozások egyfajta "előintegrációt" szerepét betöltve felkészítik a továbbutazó menekülteket a nyugati kultúra értékrendszerének ismeretére és alkalmazására, ezzel is elősegítvén az asszimiláció vagy marginalizáció folyamatára jellemző feszültségek elkerülését"

7. A segélyszervezet a nyugati kultúra „első kapuja"-ként elősegíthetjük az integrációt akár a művészetterápiás lehetőségekkel, tanácsadással?

„Az integráció kérdését külön venném, célcsoportonként, ugyanis azok a menekültek, akik a tranzitzónában vannak, azoknak a menekülteknek nagyon nagy része belépett az országba, ott megvárják a döntést, de nagy részük visszafordul, aki menekültstátuszt kapott, bejönnek az ország területére és innen nagy százalékban tovább állnak. Viszont azok a családok, vagy azok a személyek, akik megkapják a menekültstátuszt és valódi szándékkal rendelkeznek, hogy itt is akarnak maradni az ország területén, az ő esetükben az integrációnak másnak kell lennie, mint azokkal, akik tovább akarnak állni és mi így is állunk ehhez., de természetesen ez a kisebb arány, kisebb létszámú Magyarország tekintetében, melyre nekünk is van programunk. Különböző módon kezeljük azt az integrációs kérdést, amikor olyan családot próbálunk támogatni, akik menekültstátusszal rendelkeznek és itt próbálnak beilleszkedni, mint azok, akik csak néhány hétig, hónapig terveznek itt maradni. Mindkét esetben tevékenykedik a Karitász, segítve az integrációt. Illetve van egy harmadik helyzet, a kisérő nélküliek, Fóton, ahol szintén mindkét esettel találkozhatunk, ahol szintén megegyezik a szemléletünk az integrációt illetően. Fontosnak tartom, hogy betudjanak kapcsolódni az előintegrációba, mivel az első lépést itt teszik meg Európa felé, így nekünk kell valamilyen iránymutatást adnunk és az általunk tartott szervezett foglalkozások nemcsak a tranzitzónákban, hanem Fóton is például azt szolgálták, hogy ezek az integrációs lépések sikeresen megtörténjenek. Pl. a foglalkozásoknak olyan elemeik voltak, amelyek általános európai kultúrába történő bevezetést tartalmaztak, akár a közlekedés, a nyelvezet, a táblák stb. Aki viszont itt marad, legyen az kiskorú családdal érkezett, ott nyilván a hosszútávú iskolai jelenlét. Több esetben próbáljuk támogatni szociális munkásokkal azt, hogy az iskolába betudjanak illeszkedni. „

A feltételezésem a kérdésre adott válasz alapján teljes mértékben beigazolódott.

A Katolikus Karitász által szervezett és gyakorlatban lebonyolított, rendszeres foglalkozások rendkívül fontosak a sikeres integrációt illetően, hiszen útmutatást

kínálva, teljes betekintést biztosítanak a nyugati kultúrába, melyet az új társadalomba beilleszkedni kívánó menekülteknek kötelezően ismerniük és alkalmazniuk kell.

8. Milyen mértékben jelentenek egészségügyi kockázatot a helyi lakosság számára?

„Itt is külön kell választanunk a kérdést, azokra akik már menekültstátuszt kaptak és a társadalom tagajaként , ő már ugyanúgy igénybe veheti az egészségügyi ellátást. Véleményem szerint azok jelenthetnek kockázat ott jelentkezhet, hogy amikor belép a határra hoz-e valamilyen betegséget, vagy nem. Ez nyilván a határon felállított tranzitzónák felelőssége, amikor is vizsgálatok is szűréseknek köszönhetően ezek a betegségek kiderülnek, amikor is a megfelelő ellátást megkapják az illetőek, így ennek személy szerinte nem érzem a kockázatát. Kockázatról csak a tömegével érkezett menekültek esetében beszélhetünk."

A további kérdések segítségével a következő hipotéziseimre kerestem választ:
"Igazolni kívánom, hogy mind az átmenetileg vagy végleges családjuktól elszakított, mind a családdal érkező kiskorú menekültek életreszóló traumát szenvednek el, mely megnehezíti a beilleszkedés lehetőségét."
"Feltételezem, hogy a humanitárius segélyzervezetek által, tranzitzónákban biztosított foglalkozások az elszenvedett traumák mértékét jelentősen csökkenthetik, mely a sikeres beilleszkedés eszközeként, akár a szülőkre is motiváló hatást gyakorolhat."

9. A tranzitzónákban élő gyermekek hogyan élik meg ezt a bezártságot?

„Erről van bőven tapasztalat, nyilván ebben a helyzetben minden gyermekben van egyfajta szorongás, a jövőkép, bizonytalanság, a speciális élethelyzet, hogy visszatoloncolnak-e vagy sem, mi lesz velük, meddig maradhatnak, amit nehezít az is, hogy a nyelvi tolmács nem mindig elérhető. Ebből adódóan ez egy nagyon nehéz élethelyzet, ami megviseli mind a felnőtteket, mind a gyermekeket. Véleményem szerint a segélyszervezetek, de maga a tranzitzóna is felismerte ezt a helyzetet és szociális munkásokat és olyan szakembereket próbál biztosítani, akik tudnak ebben segíteni ezeknek a családoknak. A Karitász nem kifejezetten pszichológia, inkább pszichoszociális szolgálatokkal vett részt ezekben a folyamatokban és olyan szociális

szakemberekkel, akik ezeken a területeken dolgoztak már- Azt gondolom, hogy a gyermekfoglalkozást végző csoportjaink jelenléte kifejezetten azzal a céllal indult, hogy próbáljanak kapcsolatot teremteni a családokkal és próbáljanak egyéni konzultációkon keresztül felderíteni ezeket a problémákat. Ezek után eltudják dönteni, hogy komolyabb traumát élt esetleg meg. Nagyon sok ilyen esetben tapasztalható, hogy ezek a családok, gyerekek megnyíltak, megosztották a problémáikat, nyilván ez kevesebb eset. De van olyan is, akinek a későbbiekben valamilyen pszichológia segítségnyújtásra van szüksége. Az itt tartózkodás rövidsége miatt hosszútávú pszichoszociális segítség nem lehetséges, de már sokszor 1-2 alkalom is nagy segítség. Az, hogy ők nem tudják kimondani, szerintem ez egy óriási probléma, viszont ilyenkor találkoznak az út során olyan helyzettel, amikor először tudják elmondani a problémájukat. Gyakorlatilag ez szinte mindenkinél jellemző, hogy tele vannak elmondandó dolgokkal. Akik ide érkeznek, mind a felnőttek, mind a gyermekek tele vannak traumákkal, akár az út során szerzett élmények miatt is, akkor is, ha nem háborús térségből érkeztek. Fontosnak tartom az általunk végzett foglakozásokat, hiszen ha nem is konkrétan pszichoszociális segítséget nyújtanak, már pusztán a megnyugtató légkör, a foglalkozások is megnyugtatóan hatnak rájuk, egy emberközeli, bizalmas környezetbe kerülnek a több hónapig tartó bizonytalan út után, így nyugodt körülmények között, nem pedig az út szélén ücsörögve, bizonytalanul várakozva. A foglalkozást végzők sokszor arról számoltak be, hogy a gyerekeknek tartott foglalkozásokba a felnőttek is bevonódtak."

<u>10. A szülők mennyire együttműködőek?</u>

„ *Változó, nagyon fontos, hogy letudjunk hajolni hozzájuk, megtudjuk érteni azt a helyzetet, ahonnan ők jönnek és félretudjuk tenni a bennünk lévő sztereotípiákat a más országból érkezett emberekkel szemben, mivel ők egy olyan élethelyzetből jönnek, amit mi nem ismerünk. Számos esetben találkozunk olyan esettel, ahol a trauma hatására nem tudja, hogy elmondhatja-e a valóságot, hogy mi történt vele, tehát nagyon zárkózottak, így nagyon fontos, hogy megtudjuk őket érteni. Ezért ezt a jellegű tevékenységet nagyon tudatosan kell végezni, nagyon kevés olyan alkalmas személy van, aki a benne lévő empátiával tudja ezt kezelni. Sajnos erre nem alkalmas minden szociális munkás, hogy ezt a tevékenységet, főleg ebben a társadalmi légkörben hatásosan elvégezze. Jómagam is tapasztaltam olyan helyzeteket, amikor egyesek a*

meglévő politikai véleményük ellenére az ilyen sérülékeny gyermekekkel való találkozás során, mindent félretéve segítettek."

A Katolikus Karitász dolgozói a foglalkozások alkalmával rendszeresen szembesülnek ezzel a ténnyel, mely során az adott traumák feldolgozását jelentősen megnehezíti a közös nyelv hiánya. Ennek következtében a Karitász dolgozói által biztosított foglalkozások, melyek főleg kézműves- művészeti tevékenység jellegűek, tehát nem igényelik a közös nyelv használatát, határozotan lebontják ezket a falakat. Továbbá a foglalkozásokon résztvevő kiskorúak szülei is számos esetben szívesen csatlakoznak a foglalkozásokhoz, melynek köszönhetően a traumák feldolgozása nemcsak a gyermekek, hanem a szülők számára is egyaránt lehetséges, így hozzájárulván a teljes család integrációjához.

Az emberkereskedelemre vonatkozó kérdések a következő hipotézisemet igazolták:
"Igazolni kívánom, hogy a pápai dokumentumok elemzése alapján egyértelműen állítható, hogy napjainkban az emberkereskedelem és a menekült kérdés szorosan összefonódik."
„Feltételezem, hogy az emberkereskedők tevékenysége a migráció szerves részévé vált, melynek következtében a migráció kezelésére irányuló javaslatok megalkotása rendkívül összetett megoldásokat igényel. „
„Feltételezem, hogy az a tény, miszerint a pápák nem tárgyalják külön az emberkereskedelem kérdését, hanem a menekült-migráció elnevezésű üzenetekben tesznek róla részletes említést is azt a feltételezésemet bizonyítja, hogy minden kétséget kizáróan a menekültek nagy része az emberkereskedők potenciális áldozatai."
11. Tetten érhető e az emberkereskedők szexuális kizsákmányolása során bekövetkező trauma?

„Egyértelműen, hiszen nagy számban embercsempészek, emberkereskedők által érkeznek ide és ez a helyzet nagy traumákat szül, továbbá az emberkereskedők által alkalmazott eszközökre, és általuk teremtett helyzetre jellemző a bizonytalanság, bezártság érzete, amikor is az adott személy nem tud előre semmit."

A kutatás központi kérdésére, az emberkereskedelemre vonatkozó kérdésre adott rövid, de ugyanakkor egyértelmű válasza határozottan igazolja az emberkereskedelem és migráció közötti összefüggést.
Az interjúalany válasza megerősíti azt a cáfolhatatlan tényt, hogy napjainkra a migráció és az emberkereskedelem fogalmai és gyakorlatban alkalmazott eszközei szorosan összefüggnek, a két folyamat határvonalai összemosódnak. Ebből következően a migránsok nagy része, az út során az emberkereskedők áldozatává válik, mely jelentős traumák kialakulásához vezet. Ez a tény adhat választ a hipotézis azon részére is, mely szerint a pápai nyilatkozatok a két folyamatot egyszerre tárgyalják, sőt a menekülteket fenyegető veszélyek ismertetése során csak és kizárólag az emberkereskedők által alkalmazott praktikák alkalmazásáról és azokból fakadó traumák kialakulására hívja fel a figyelmet.

12. Egyetérte –e Ferenc Pápa állításával, miszerint ők a legsérülékenyebb, szavukat nem hallató csoport a menekültek között, mivel védtelenek és láthatatlanok?

„Teljes egészében."

A humanitárius segélyszervezetekkel kapcsolatban megfogalmazott hipotézisem, mely szerint, "Feltételezem, hogy a katolikus humanitárius segélyszolgálatokra jellemző a krisztusi kötelességből fakadó, előítélet nélküli segítségnyújtás, mely nem tesz különbséget a menekültek között." az alábbi kérdésre adott válasz alapján igazolódott.

13. A menekült kérdést morális vagy gazdasági-biztonsági kérdésként kell-e kezelni?

„Egyértelműen morális kérdés. Azért jött létre a Karitász, hogy a krisztusi szeretet megvalósítsuk, tehát azok, akik bármilyen élethelyzetben szenvednek, vagy nehézséget élnek meg. Számunkra nem a migráció a lényeges szempont, hanem a migrációban résztvevő, rászoruló személy. Tehát egyértelműen arra kell fókuszálnunk, hogy ott mi a teendő és, hogy ő velük szemben tudjon lebontani minden olyan akadályt, hogy tudjunk segíteni. Az meg a politika területének feladata, hogy a biztonsági és egyéb kérdéseket taglalják, mi pedig arra koncentrálunk, hogy az adott elesett személy, hogyan juthat segítséghez. Természtesen nagyon nehéz szétválasztani, hogy az illető

szervezet ilyenkor magát a személyt vagy magát a migrációt segíti. Fontos kérdés, hogy ezeket az embereket úgymond ide kell hívni egy biztonságosabb területre, vagy inkább az ő országukat kell biztonságosabbá tenni, mely helyzetben az utólagos megoldás lenne célravezető. Ennek értelmében a Nemzetközi Karitász számos ilyen jellegű tevékenységet folytat, helyben annak érdekében, hogy a menekülteknek ne kelljen elindulniuk, elhagyni a hazájukat, csak a környező országokba menekülni és nem elindulni Európába. Számos esetben sajnos ez sem megoldás számukra, mert más országban való pl. Libanonban való hosszabb idő eltöltése után is el kell indulniuk, mivel az ottani körülmények is időközben kedvezőtlenné váltak. Sajnos adott egyházi keretek között is ez nagyon nehezen szétválasztható kérdés. Pl. a „Share the journey" nemzetközi projekt inkább a migráció megértésére és nem a menekült személyre fókuszál. Véleményem szerint nem a migrációt kell támogatnunk és megértenünk, hanem azt kell megértenünk, hogy vannak olyan emberek, akik kénytelenek elmenekülni. Így azt mondhatjuk, hogy azért, mert elutasítom a migrációt, attól még nem utasítom el a migráns személyt, ennek értelmében véleményem szerint egy harmadik, „arany középutat" lenne érdemes használni a gyakorlatban."

A Karitász vezetője a migráció kezelését illetően, egy rendkívül fontos hiányosságra hívja fel a figyelmet, a hiányzó "arany középút" elméletének gyakorlati megvalósítására, melynek értelmében olyan módon segíthetjük a menekültként hazánkba érkezőeket, hogy egyúttal a tömeges migrációt nem támogatjuk. Ezen elmélet alapja a krisztusi kötelességből fakadó, kötelezőérvényű segítségnyújtás, mely minden előítélettől mentesen, elsősorban pszichoszociális, egészségügyi formában segíti az emberkereskedők és a háború okozta traumák feldolgozását, ezzel is segítve a nyugati kultúrába való sikeres beilleszkedést.

4.8.2. A KATOLIKUS KARITÁSZ MŰVESZETTERAPEUTÁJÁVÁL KÉSZÍTETT INTERJÚ

A második interjú során a Katolikus Karitász műveszetterápia jellegű foglalkozásokat vezető dolgozóját kérdeztem az aktuális migrációs helyzetről. Kérdeseimet az előzetesen felállított hipotéziseim köré építettem, így a humanitárius szervezeteket érintő feltételezéseket kvalitatív módon, a válaszok segítségével dolgoztam fel.

Az első két kérdésemet azon hipotézisemre alapoztam, amely:
„***Feltételezem, hogy a katolikus humanitárius segélyszolgálatokra krisztusi kötelességből fakadó, előítélet nélküli segítségnyújtás jellemző, mely nem tesz különbséget a menekültek között. Továbbá ezen elv alapján egy "arany középút" kikalakítása és alkalmazása egy újszerű nézőpont alkalmazásával megfelelő megoldást kínálhatna a migráció következtében felmereülő problémák kezelésére."***

1. Számodra mit jelent a segélyszervezet tagjának lenni? Véleményed szerint mi a fő szerepe, feladata egy segélyszervezetnek a menekültek körében?

A Karitász tagjaként az adott helyzetben azokat az embereket nézem, akik ott vannak, akiken abban a pillanatban kell segíteni, nem tehetek másképp, hiszen a tevékenységünkkel nem állíthatják meg a háborút, nem avatkozhatunk be a migrációba. Tehát azzal kell foglalkoznom, illetve minden segélyszervezetnek, amire van ráhatásunk és nem azzal, amire nem. Véleményem szerint mindannyiunknak, akik menekültekkel dolgoznak, így kellene gondolkozniuk. Nyilván tudom azt, hogy lenne a jó, ha ők nem lennének itt, hanem otthon nyugodtan élhetnének a saját országukban, de ha háború van, vagy veszélyben érzi az életét, vagy rossz gazdasági körülmény van az országában, abszolút megérthető, hogy ezek az emberek elhagyják a hazájukat.

Sajnos óhatatlanul is hordozunk magunkban minimális, „előre bevésett" úgymond kollektív emlékezet alapú előítéletet más kultúrával rendelkező csoportokkal szemben.
Mit tapasztaltál a gyakorlatban, mennyire tudja ezt félretenni a velük dolgozó segélyszervezet tagja? Van egy bizonyos, minimálisan előírt tolerancia a segélyszervezet tagjai számára?

Az előítélet egyértelműen nem engedhető meg számunkra és mindazoknak sem, akik menekültekkel foglalkoznak. Nekünk mindent ilyen jellegű érzést, indíttatást félre kell tenni, nem is dolgozhatnék másképp a Karitász tagjaként. Az más dolog, hogy az ember belül mit érez, de ezt hivatalosan tilos kifelé mutatni, vagy közvetíteni. Az egész Karitász tevékenységére az vonatkozik, hogy adott pillanatban, adott helyen aktuálisan az illetőn, mint emberen kell segítenünk, származástól függetlenül. A Karitász alapvető hozzállása szerint a menekültekre vagy akár a hajléktalanokra, vagy romákra

emberként kell tekintenünk. Véleményem szerint az előítéletekből születnek meg a meggyőződések és ha azok megszilárdulnak, azon nagyon nehéz változtatni.

Az interjúlany válaszai teljes mértékben igazolták feltételzésemet, mely szerint a menekültekkel dolgozók egyértelműen előítéletmentesen végzik a munkájukat, ami a Katolikus Karitász alapvető elvei között szerepel. A kérdésre adott válasz kitágítja a menekültekről alkotott képet, abban az értelemben, hogy a velük kontaktusba kerülő dolgozók sokkal reálisabban, bármilyen érdekeltségű szándék nélkül látják és ítélik meg őket. Rendkívül fontos kérdés a téma kapcsán, hogy a menekültekre emberként segítségreszoruló emberekként tudjunk tekinteni és nem gazdasági kihívásként. A segélyszervezetek tapasztalatai közelebb visznek minket Ferenc Pápa humánus gondolatainak megértéséhez.

Az interjú további részében azon hipotézisemet szerettem volna bizonyítani, mely szerint, ***„Feltételezem, hogy a segélyszervezetek által, hazánkban biztosított szociális jellegű foglalkozások egyfajta "előintegrációt" szerepét betöltve felkészítik a továbbutazó menekülteket a nyugati kultúra értékrendszerének ismeretére és alkalmazására, ezzel is elősegítvén az asszimiláció vagy marginalizáció folyamatára jellemző feszültségek elkerülését."***

2. A segélyszervezetek által szervezett programok, tanácsadás stb. elősegítheti az előintegrációt a menekültek körében?

Mivel Magyarország tranzitország, tehát sok időt nem töltenek itt az ideérkező menekültek így hosszútávú integrációs programba képtelenség belekezdeni, hiszen a menekültek státuszt megszerzését követő továbbutazása akár hetek alatt is lezajlik. Viszont ezen rövid idő alatt már elkezdhető a nyugati társadalmi értékek, szokások megismertetése a programokon keresztül, ami egyértelműen megkönnyíti a későbbi, végleges integrációt, ezért rendkívül fontosnak tartom a menekültek körében végzett szociális jellegű tevékenységek szervezését.

3. Meséltél korábban egy apa nélkül érkező családról, akik az integrációs törekvés nagyon jó példái. Tehát, akkor igenis akad közöttük ilyen jellegű törekvés is?

Számos ilyen példával találkoztam, az említett család lány gyermekei nem gyakorolták a vallásukra jellemző szokásokat, külsőségekben sem, rendkívül nyitottak voltak a nyugati kultúrára, illetve „nyugati jellegű" karrier törekvésekkel rendelkeztek.

A válaszok jelentős kérdéseket vetnek fel, melyek közül kiemelkedően fontos az előintegráció. Az előintegráció lehetősége és megfelelő alklalmazása határozottan hozzájárulhatna a migrációs válságkezelés megoldásához. A nyugati kultúrával való megismerkedés szignifikánsan csökkentené az olyan feszült helyzetek, ami a más kultúrától, szokásoktól való ifegen érzést, félelmet vált ki amenekültből. A folyamat felszámolása közös érdekünk, hiszen a menekültek megfelelő integrációjának hiánya egyértelműen a marginalizációhoz vagy asszimilációhoz vezethet, ami súlyos veszélyforrás lehet a társadalomra nézve. A válasz továbbá egy gyakorlati példát is bemutat, mely jól szemlélteti a pozitív végkimenetelű integráció lehetőségét, melyet számos esetben, mint ahogyan a példa is mutatja a menekült család kezdeményez.

Az interjú további részében a kövekező hipotéziskere kerestem a választ:
"- Igazolni kívánom, hogy mind az átmenetileg vagy véglegesen családjuktól elszakított, mind a családdal érkező kiskorú menekültek életreszóló traumát szenvednek el, mely megnehezíti a beilleszkedés lehetőségét, ezzel megteremtve a társadalmi biztonság vallási és szociális jellegű gyengülését.
Feltételezem, hogy humanitárius segélyzervezetek által, tranzitzónákban biztosított foglalkozások az elszenvedett traumákat jelentősen csökkenthetik, mely a sikeres beilleszkedés eszközeként, akár a szülőkre is motiváló hatást gyakorolhatnak, mely jelentős hatással bír a társadalmi biztonság fenntartását illetően."

4. Milyen gyakran kerül sor a műveszetterápiás foglalkozásokra? Milyen korosztály csatlakozhat a programhoz? Ezek a foglalkozások pontosan milyen tevékenységeket foglalnak magukban?

Meg kell különböztetnünk a műveszetterápiát és a művészet pszichoterápiát, melyek közül az utóbbit csak képzett pszichoterapeuta végezhet.
Az Art therapy arról szól, hogy van egy instrukció, az alkotás maga és végén a benyomások, majd ezekről beszél az illető. Ettől eltérő, az art pszichotherapy, ami egy

elemzésre alapozott diagnózist foglal magában. Az általam végzett foglalkozások vegyes típusú foglalkozások, melyben megtalálhatóak a kézművesség, rajz és minden hasonló tevékenység. A nagyon kicsi korosztály általában a rajzolást preferálja, míg az idősebbek szívesebben agyagoznak, vagy társasjátékoznak, általában ezeket a programokat az aktuális csoport igényeihez igazítjuk, ami spontán alakul, így előzetes felkészülést igényel.

5. Amennyiben felnőttek is részt vesznek a foglalkozáson, ők milyen jellegű foglalkozásokat preferálnak?

Nagyon népszerű a színezős feladata, amit a felnőttek is rendkívül élveznek. Ennek lehet az a magyarázata, hogy az ő kultúrájukban nem lehet embert ábrázolni, így a mandala típusú színezőket nagyon kedvelik.

6. A foglalkozások megszervezése, levezetése mennyire igényel tőled spontaneitást, rugalmasságot?

Rendkívül fontos a spontaneitás, hiszen minden alkalommal más korosztályú és nemű gyermekek érkeznek a foglalkozásokra, ami előre kiszámíthatatlan. Természetesen vannak rendszeres visszajárók is, akik akár szülőkkel együtt látogatják a foglalkozásokat. A táborban élő családok közül nem mindenki él ezzel a lehetőséggel, illetve az a jellemző, hogy nem az egész család, hanem csak a család egy része látogatja a foglalkozásokat, a foglalkozások rendkívül népszerűek, átlagban 20-30 résztvevő szokott lenni.

7. A gyermekek rajzain tetten érhető az átélt trauma bármilyen formája? Mit gondolsz a műveszetterápia traumakezelési-feldolgozási szerepéről?

Minden jellegű művészeti tevékenység az elmélyülés és kifejezés eszközének köszönhetően terápiás jelleggel bír. Elsősorban időtöltés jellegű funkciót lát el, hiszen a több hónapos tartózkodás alatt a legborzasztóbb elviselni a semmittevést, amin jelentősen könnyít a művészeti foglalkozás.

Természetesen a rajzok terápiás céllal is készülhetnek, mivel gyakran tapasztalom, hogy a gyerekek pl.a bombázásokat vetik papírra, vagy az illető vágyai is megjelennek, pl. egy hajó „freedom" felirattal.

8. A tranzitzónában élő gyermekek hogy élik meg a bezártságot? Korábban említetted az ADHD jelentős tüneteit a gyermekek körében. Véleményed szerint van-e összefüggés a már kialakult állapot és bezártság között?

Nagyon gyakori jelenség a menekült gyerekek körében, de véleményem szerint ez inkább egy átmeneti állapot, mint betegség, ami a bezártság természetes velejárója. Sajnos ezek a korú gyermekek rendkívül nagy mozgásigénnyel rendelkeznek, amit a tranzitzónákban nem tudnak kiélni. Ezen az állapoton is sokat segítenek a foglalkozások, hiszen az általunk vagy más szervezetek által szervezett programok ezeket a „tüneteket" csökkentik, hiszen a foglalkozások lekötik a gyermekek figyelmét és energiáját.

9. Vannak olyan minimális angol nyelvtudással rendelkező gyermekek, akik megosztják veled az érzéseiket, az élettörténeteik darabjait?

Az érzelmeket kifejező rajzok egyfajta kapukat nyitnak meg, így akikkel van egy közös nyelv, pl. egy kevés angol tudás, a benyomásokról, az átélt érzelmekről tudunk beszélgetni, amit nagyon gyakran megosztanak velünk. De gyakorlatban sajnos erre kevés példa van a nyelvikorlátok miatt, illetve többnyire az tapasztalható, hogy az átélt traumák hatására rendkívül bizalmatlanná váltak.

10. Mit gondolsz, Ferenc pápa legutóbbi, menekült gyerekeket érintő intelméről? „..ők a legsérülékenyebb, szavukat nem hallató csoport a menekültek között, mivel védtelenek és láthatatlanok.."?

Határozottan egyetértek, a Karitász tagjaként és mint magánemberként is osztom ezt az álláspontot.

A válaszok rávilágítanak arra, hogy a traumát feldolgozó foglalkozások szerepe rendkívül jelentős, mivel egyértelműen segíti az integráció folyamatát. Ennek hiánya, a traumatizált személyiség egyértelműen biztonsági kockázatot hordoz magában.
A terápiás jellegű foglalkozások az elszenvedett traumákat mind a szülök, mind a gyeremekek számára határozottan csökkentik.

4.9. ÖSSZEGZÉS

Kutatásom során a nemzetközi szerződéseket vizsgáló kvalitatív elemzés mellett, kiegészítésként, a Katolikus Karitász vezetőjével és egyik dolgozójával készített két mélyinterjú kifogástalanul és határozottan binyoította az általam felállított hipotéziseket. Az elemzés ezen részének fő célja, hogy a menekülteket, mint háborús, illetve emberkereskedők által okozott traumát elszenvedett áldozatokat mutassa be testközelből, ezzel is megoldásokat kínálva az esetleges integráció megfelelő módjának és eszközének kiválasztására és alkalmazására. Mivel a Katolikus Karitász dolgozói napi szintű tapasztalattal rendelkeznek a menekülteket illetően, a hipotézisek igazolásához felhasznált válaszaik relevánsak és megalapozottak, melynek köszönhetően több, általam felvázolt hipotézis is beigazolódott.
Az elemzés alapján kijelenthető, hogy Ferenc pápa által megfogalmazott, menekültekre vonatkozó irányelveket vizsgáló hipotézisem részben beigazolódott, melynek értelmében Ferenc Pápa a menekültek integrációját támogató, többnyire liberális elvek mentén értelmezi a menekültek kérdését, továbbá Ferenc pápa azon állítása alapaján felállított hipotézisem, mely szerint minden eddigitől eltérő, újszerű, liberális jellegű gondolkodása megosztja a hívőket szintén részben igazolódott az interjúk elemzése alapján.

A segélyszervezetek tevékenységét illető hipotézsiem, mely szerint, “feltételezem, hogy a segélyszervezetek által, hazánkban biztosított szociális jellegű foglalkozások egyfajta “előintegrációt” szerepét betöltve felkészítik a továbbutazó menekülteket a nyugati kultúra értékrendszerének ismeretére és alkalmazására, ezzel is elősegítvén az asszimiláció vagy marginalizáció folyamatára jellemző feszültségek elkerülését” határozottan igazolsát nyert.
Ezt a hipotézist egészíti ki azon feltételezésem, melynek értelmében a Katolikus Karitász által szervezett és gyakorlatban lebonyolított rendszeres foglalkozások

rendkívül fontosak a sikeres integrációt illetően, mely feltételezés az interjúlalanyok válaszai alapján bizonyítást nyert.

A kutatás ezen kérdését, az integrációt befolyásoló traumák kialakulását és kezelését vizsgáló további hipotézisem, mely szerint az átmenetileg vagy véglegesen családjuktól elszakított, mind a családdal érkező kiskorú menekültek életreszóló traumát szenvednek el, mely megnehezíti a beilleszkedés lehetőségét, az interjúlalanyok válaszai alapján teljes mértékben beigazolódott. Azaz az ismeretlen kultúrával rendelkező, nyugati társadalmak országaiba érkező migránsok alapvetően egyfajta kulturális sokkot tapasztalnak, mely jelentős mértékben megnehezíti a beilleszkedést, melynek mértékét határozottan megsokoszorozza az általuk elszenvedett, az emberkereskedők áldozataként elszenvedett, háborús helyzet által kiváltott trauma.
További feltételezésem, melynek értelmében a humanitárius segélyzervezetek által, tranzitzónákban biztosított foglalkozások az elszenvedett traumák mértékét jelentősen csökkenthetik, mely a sikeres beilleszkedés eszközeként, akár a szülőkre is motiváló hatást gyakorolhat, szintén beigazolódott és egyben választ is adott a kialakult traumák esetleges kezelésének lehetőségére.
A kutatás fontos kérdése, hogy a migráció milyen jellegű "arculatváltozáason" ment keresztül az elmúlt években, azaz milyen egyéb tényezőkkel kell számolnunk a kezelése során. Ennek értelmében kutatásom során a migrációt kiegészítő, illetve folyamatát segítő emberekereskedelem sajátosságát, illetve a két folyamat összefüggéseit vizsgáltam, azon hipotézis alapján, mely szerint a pápai dokumentumok elemzése alapján egyértelműen állítható, hogy napjainkban az emberkereskedelem és a menekült kérdés szorosan összefonódik. Ezen feltételezésemet az interjú elemzése mellett, a kvantitatív jellegű vizsgálat is bizonyította.

Így azon, további emberkereskedelemre vonatkozó hipotéziseimre is választ kaptam az interjúk alapján, mely szerint feltételezem, hogy az emberkereskedők tevékenysége a migráció szerves részévé vált, melynek következtében a migráció kezelésére irányuló javaslatok megalkotása rendkívül összetett megoldásokat igényel. Ezen hipotézisem igy mind kvantitatív, mind kvalitatív formában beigazolódtak.

Az interjúk elemzése, valamint kvantitatív elemzéseim eredményeim alapján igazolást nyert azon alhipotézisem, miszerint a pápák nem tárgyalják külön az emberkereskedelem kérdését, hanem a menekült-migráció elnevezésű üzenetekben tesznek róla részletes említést is azt a feltételezésemet bizonyítja, hogy minden kétséget kizáróan a menekültek nagy része az emberkereskedők potenciális áldozatai. Ezen bizonyítás megerősíti azt a tényt, mely szerint az emberkereskedelem áldozataiként, a menekültek jelentős traumát szenvednek el, mely a nyugati társadalmak számára is fontos kérdést, az integráció kérdését is megnehezíti, ennek értelmében megfelelő kezelést igényel, melyre megfelelő megoldásokat kínálhatnak a humanitárius segélyszolgálatok által nyújtott programok.

A traumák feldolgozása és egyben integrációt elősegítő programok alkalmazása csak és kizárólag előítéletektől mentesen valósulhat meg, melynek alapja a katolikus segélyszervezetek esetében a krisztusi kötelesség. Eszerint azon feltételezésem, mely szerint "a katolikus humanitárius segélyszolgálatokra jellemző a krisztusi kötelességből fakadó, előítélet nélküli segítségnyújtás, mely nem tesz különbséget a menekültek között." az interjúválaszok alapján beigazolódott.

5. ÖSSZEFOGLALÁS

5.1. ÖSSZEGZŐ ÉRTÉKELÉS

Doktori értekezésem bevezető fejezetében összesítettem a kutatási területemmel összefüggésben álló tudományos problémákat, megindokoltam témaválasztásomat, bemutattam annak aktualitását. Feltételezéseim bizonyítása céljából elvégeztem a kutatási elemzést, a felvázolt kevert kutatási módszerek alkalmazásával, melyeket az egyes eredményeket követő részösszegzés fejezetekben ismertetek.

Az első hipotézisemben feltételezetteket illetően, tartalomelemzéssel készített empirikus felmérésem adatai feltárták és bizonyították, hogy a pápai dokumentumok elemzése alapján egyértelműen állítható, hogy napjainkban az emberkereskedelem és a menekült kérdés szorosan összefonódik. Míg a jelenleg tapasztalható intenzív migrációs hullám időszakát megelőzően az emberkereskedelem egy önmagában létező kizsákmányolási formaként jelent meg globális szinten, napjainkban az emberkereskedők a migráció intenzitását kihasználva a kiszolgáltatott és jobb remény tudatában útrakelő migránsoknak rendszeres csempészési szolgáltatásokat nyújtanak. Kimutattam, hogy Ferenc pápa nyilatkozataiban gyakoribb utalásokat találunk erre a tényre, mely szintén igazolta, hogy napjainkban az emberkereskedők intenzívebben kihasználják az évek során globálissá jelenséggé vált migrációt, mint XVI. Benedek pápa idején.

Második hipotézisemet az abszolút gyakoriságot eszközével végzett tartalomelemzés során nyert eredmények igazolták, miszerint a pápai nyilatkozatok egyértelműen megfogalmazzák, hogy a menekült kiskorúak vannak leginkább kitéve az emberkereskedők, többnyire szexuális jellegű kizsákmányolásának. Az emberkereskedők által nyújtott, elsősorban utazási célú szolgáltatásokat megfizető kiszolgáltatott migránsok közül számos nő és kiskorú gyermek az emberkereskedők potenciális szexuális áldozattá válik, mely akár egy életreszóló állapotot eredményezhet. A pápai nyilatkozatok tartalma bizonyította, hogy a legtöbb esetben az egyedül utazó kiskorúak és nők legveszélyeztetettebb réteg, továbbá a nyilakozatokban találunk utalást az olyan helyzetekre vonatkozóan is, mely során a migráns családok egyes tagjai szenvednek el szexuális kizsákmányolást, vagy a

családok gyermekeit erőszakkal szakítják el a családjuktól, elsősorban szexuális kiszákmányolsá céljából. Ezen feltételezésemet igazolta, hogy a pápák nem tárgyalják külön az emberkereskedelem kérdését, hanem a menekült-migráció elnevezésű üzenetekben tesznek róla részletes említést.

Harmadik hipotézisemben megfogalmazottak figyelembe vételével, Habermas kommunikatív cselekvéselmélete és Schwartz értékrendszer alapján alapján feltártam, hogy Ferenc pápa a menekültek integrációját támogató, többnyire liberális elvek mentén értelmezi a menekültek kérdését, szemben XVI. Benedek pápával, aki az elengedhetetlen humanitárius segítséget támogatva ugyan, de egyértelműen konzervatívabb álláspontot fogalmaz meg a nemzetállamok szuverén politikai-szociális érdekeit szem előtt tartva. Az elemzés eredményét mérlegelve, javaslatokat fogalmaztam meg az érintett társadalmak és a menekültek alapvető jogait egyszerre biztosító, összetett javaslatokat tartalmazó megoldás kialakítását illetően, mely mind Ferenc pápa, mind XVI Benedek pápa iránymutatásaihoz illeszkedik.

Negyedik hipotézisemben megfogalmazott feltételezések, mely szerint Ferenc pápa a menekültek befogadását, integrációját illetően szorosan illeszkedik a gyermekek jogaira vonatkozó nemzetközi szerződésekben foglaltakhoz, melyek tartalmilag elsősorban a liberális elvek mentén, az alapvető emberi jogokat biztosító elveket fogalmazzák meg, csak részben igazolódott. Mivel a szerződések és pápai nyilatkozatok nem homogén tartalmúak, így kvantitatív elemzés készítésére csak részben volt mód, így a kvalitatív elemzés alapján csak következtetéseket vonhattam le. Továbbá az elemzés ezen részeként megvizsgáltam a gyermekek jogait tartalmazó nemzetközi szerződéseket, mely alapján bizonyítottam, hogy az alapvető egyéni jogok mindenek felett álló érvényességét hangsúlyozzák, szemben a nemzetállamok szuverén jogával.

Ötödik hipotézisem igazolására a Katolikus Karitász segélyszervezet tagjaival készített interjúk kvalitatív elemzése alapján igazoltam, hogy mind az átmenetileg vagy végleges családjuktól elszakított, mind a családdal érkező kiskorú menekültek életreszóló traumát szenvednek el, mely megnehezíti a beilleszkedés lehetőségét. Az interjúk tartalma alapján feltártam humanitárius segélyzervezetek által, tranzitzónákban biztosított foglalkozások az elszenvedett traumákat jelentősen

csökkenthetik, mely a sikeres beilleszkedés eszközeként, akár a szülőkre is motiváló hatást gyakorolhatnak.
A katolikus humanitárius segélyszolgálatokra jellemző a krisztusi kötelességből fakadó, előítélet nélküli segítségnyújtás igazolta azt a feltételezésémet, mely szerint nem tesz különbséget a menekültek között, illetve ezen elv alapján egy "arany középút" kikalakítására és alkalmazására is van lehetőség, melyet az interjúlalanyok tapasztalataira alapozva javaslatként fogalmaztam meg.

Az interjúk tartalma alapján feltártam a segélyszervezetek által, hazánkban biztosított szociális jellegű foglalkozások "előintegrációs" szerepének sajátosságát, valamint ez alapján javaslatokat fogalmaztam a programok alkalmazására, melyek felkészítik a továbbutazó menekülteket a nyugati kultúra értékrendszerének ismeretére és alkalmazására, ezzel elkerülve az asszimiláció vagy marginalizáció folyamatából fakadó feszültségek kialakulását.

A hipotézisek alapján végzett elemzésekkel az alábbi eredményeket kaptam:

1. Igazoltam a pápai nyilatkozatok elemzése alapján, hogy napjainkban a társadalmi biztonság egyik legnagyobb kihívásaként definiálható emberkereskedelem és a menekült kérdés szorosan összefonódik.

a.) Feltételezésem, hogy napjainkban az emberkereskedők intenzívebben kihasználják az évek során globális jelenséggé vált migrációt, mint XVI. Benedek pápa idején, bizonyítást nyert.
b.) Feltételezésem, hogy az emberkereskedők tevékenysége a migráció szerves részévé vált, melynek következtében a migráció kezelésére irányuló javaslatok megalkotása rendkívül összetett megoldásokat igényel, igazolódott.

2. Igazoltam a pápai nyilatkozatok alapján, hogy az emberkereskedők, többnyire szexuális jellegű kizsákmányolása leginkább a menekült kiskorúakat érinti.
a.) Feltételezésem, hogy az emberkereskedők menekült áldozatainak többsége a kiskorúak és fiatal nők közül kerülnek ki, hiszen az általuk leggyakrabban alkalmazott, legnagyobb nyereséget hozó szexuális kizsákmányolás eszközét leginkább az ő esetükben tudják érvényesíteni, bizonyítást nyert.

3. Igazoltam Habermas kommunikatív cselekvéselmélete és Schwartz értékrendszer alapján, hogy Ferenc pápa a többségében menekültek közül kikerülő emberkereskedelem áldozatainak kérdésében közelebb áll a klasszikus liberális biztonságpolitikai megközelítéshez, amely az állam és nemzet biztonságával szemben az egyéni biztonságot helyezi előtérbe.

4. Igazoltam, hogy Ferenc pápa a menekültek befogadását, integrációját illetően, szorosan illeszkedik a gyermekek jogaira vonatkozó nemzetközi szerződésekben foglaltakhoz, melyek tartalmilag az alapvető emberi jogokat biztosító elveket fogalmazzák meg.

a.) Feltételezésem, hogy XVI. Benedek pápa a menekültek befogadásának, integrációjának kérdését illetően megfogalmazott javaslatai nem illeszkednek a nemzetközi szerződésekben foglaltakhoz, mivel a nemzetek-államok érdekeit és helyi szabályzását részesíti előnyben, a mindenek felett álló alapvető individuális jogok érvényesítésével szemben, csak részben igazolódott be.

5. Igazoltam, hogy mind a családdal, mind a kísérő nélkül érkező kiskorú menekültek életreszóló traumát szenvednek el, mely megnehezíti a beilleszkedés lehetőségét, ezzel megteremtve a társadalmi biztonság vallási és szociális jellegű gyengülését.

a.) Feltételezésem, hogy a humanitárius segélyzervezetek által, tranzitzónákban biztosított foglalkozások az elszenvedett traumákat jelentősen csökkenthetik, mely a sikeres beilleszkedés eszközeként, akár a szülőkre is motiváló hatást gyakorolhatnak, mely jelentős hatással bír a társadalmi biztonság fenntartását illetően, bizonyítást nyert.

b.) Feltételezésem, hogy a katolikus humanitárius segélyszolgálatokra jellemző előítélet nélküli segítségnyújtás nem tesz különbséget a menekültek között, bizonyítást nyert. Továbbá ezen elv alapján egy "arany középút" kikalakítása és alkalmazása egy újszerű nézőpont alkalmazásával megfelelő megoldást kínálhatna a migráció következtében felmerülő problémák kezelésére.

c.) Feltételezésem, hogy a segélyszervezetek által, hazánkban biztosított szociális jellegű foglalkozások egyfajta "előintegráció" szerepét betöltve felkészítik a továbbutazó menekülteket a nyugati kultúra értékrendszerének ismeretére és

alkalmazására, ezzel is elősegítvén az asszimiláció vagy marginalizáció folyamatára jellemző feszültségek elkerülését, igazolást nyert.

5.2. ÚJ TUDOMÁNYOS EREDMÉNYEK

1. A migrációt vizsgáló kutatások közül, elsőként folytattam a témában a pápai nyilatkozatok alapján készített kevert módszert alkalmazó empirikus kutatást, melynek eredményeként az emberkereskedelem és a migráció összefüggésének tényét bizonyítottam. Ennek során feltártam azokat a tényezőket, melyek meghatározzák az emberkereskedelem folyamatának sajátosságát, mely a migráció áramlatába simulva, szinte láthatatlan, nehezen azonosítható jelenség.

2. A pápai nyilatkozatokra hivatkozva, abszolút gyakoriság eszközét felhasználva, tartalomelemzéssel igazoltam, hogy az emberkereskedők által alkalmazott leggyakoribb eszköz a szexuális jellegű kizsákmányolási forma, mely többnyire a kiskorú menekülteket érinti.

3. Bizonyítottam a sokak által vitatott, migránsokat érintő traumákat illetően, az emberkereskedők által okozott traumák tényét és azok felismeréséhez szükséges infromációkat. Továbbá meghatároztam ezen traumák feldolgozási lehetőségeit a katolikus humanitárius szervezetek gyakorlati tapasztalata és munkája alapján elvégzett kvalitatív vizsgálatokra hivatkozva, melyet kvantitatív elemzéssel egészítettem ki.

4. Elsőként készítettem kvantitativ elemzést az aktuális és azt megelőző pápai időszakra jellemző liberális, illetve konzervatív nézőpont igazolása céljából, Habermas és Schwartz által meghatározott ideológai elméletek alapján. A Mann-Whitney próbával kiegészített tartalomelezésem részben bizonyította a két pápai időszak közötti ideológiai alapú különbséget, mely választ ad a migáció kezelését illető pápai javaslatok jelentős eltérésének okára.

5. Kvalitatív elemzés segítségével meghatároztam a többnyire liberális nézőpontot képviselő nemzetközi szerződések és pápai nyilatkozatok összefüggéseit. Mivel a szerződések és pápai nyilatkozatok nem homogén tartalmúak, így a azon feltételezésem, miszerint Ferenc Pápa liberáisabb ideológiát megfogalmazó

hozzáállása alapján egyértelmű azonosságot mutat a liberális elveket tartalmazó nemzetközi szerzősédekkel, csak részben nyert igazolást.

6. A pápai nyilatkozatok vizsgálata, valamint a humanitárius segélyszolgálatok által megfogalmazott migrációt kezelő és újraértelmező "arany középút" kialakításának szükségessége alapján, olyan jellegű megoldásokat fogalmaztam meg, mely mind a migráció által érintett társadalmak, mind a menekültek alapvető jogait egyszerre biztosító, összetett javaslatokat tartalmaz, mely rávilágít az érintett társadalmak részéről elősegített és megvalósított, menekülteket érintő beilleszkedés okára és fontosságára a megfelelő keretek között. Továbbá javaslataim alapján, meghatároztam a megfelelően megválasztott integrációs forma jelentősségét, elkerülvén a helytelenül választott és alkalmazott marginalizációból vagy asszimilácóból eredő konfliktusok kialakulását.

5.3. A KUTATÁSI EREDMÉNYEK FELHASZNÁLHATÓSÁGA

A kutatásaim egyik releváns célkitűzéseként, az értekezést ajánlom a témát érintő hazai szakirodalmi háttér kibővítését szolgáló alapként mindazon migrációs megoldások kereső területen, amelyek a migrációt, mint szociológiai-társadalmi kihívásként értelmezik és ezen kereteken belül keresik a jelenségből adódó problémák megoldására kialakított eszközöket és válaszokat. A dolgozat elsődleges célja az aktuális menekült-kérdést egy újszerű nézőpont alapján bemutatni, ennek értelmében olyan, többnyire nemzetközi forrásokból építkezik, melyek nagy része magyar fordításban nem érhető el, így a dolgozat egésze nemzetközi kitekintésként értelmezhető, mely jelentősen hozzájárulhat a menekült kérdéssel foglalkozó intézmények, kutatások bővítéséhez. Mindemellett, az értekezés gyakorlati hasznosítását az alábbi területeken javaslom:

- migráció és menekült kérdést szétválasztó folyamatok definiálását célzó és támogató új koncepciók, ágazati stratégiák kidolgozásához, és a szakpolitikai és jogszabályi háttér megerősítéséhez
- a pápai nyilatkozatok alapján igazolt migráció és emberkereskedelem összefüggésének ténye, sajátosságai, az emberkereskedők álatl alkamazott eszközök felismerési lehetőségeinek összesítése alapján, preventív megoldásokat nyújthat a honvédelmi és rendvédelmi szerveknek egyaránt

- a kutatásom eredményei alapján, az integrációs modellek sajátosságai és azok gyakorlatban való alkalmazására megfogalmazott javaslatok felhasználása mind a hivatalos szervek, mind a társadalmi beilleszkedést végző nevelési-oktatási intézmények számára
- a pápai nyilatkozatok alapján elvégzett elemzés eredménye alapján megfogalmazott, humánus és egyben az adott társadalmi értéket szem előtt tartó javaslatok integrálása a hazai gyakorlatba, valamint adaptálása a helyi adottságokhoz és viszonyokhoz
- a szakirányú felsőoktatási tanulmányokban résztvevő hallgatók képzésének, valamint a közoktatásban résztvevők számára készített oktatási programok és képzési formák keretein belül való hasznosítás
- hozzájárulhat Karitász menekült és emberkereskedelem kiskorú áldozatainak gyakorlati tevékenységéhez

5.4. A KUTATÁS KITERJESZTÉSÉNEK LEHETSÉGES IRÁNYAI

A témával szoros összefüggésben további vizsgálatokat ajánlok, amelyeknek jelen értekezésben történő elemzése a javaslatokkal érintett témák specifikumai, valamint a kutatási tevékenység lehatárolása és az értekezés terjedelmi korlátai okán nem volt mód. Anyagi és időbeni korlátok miatt a kutatásom során kizárólag csak a "Migráció Napján" közzétett pápai nyilatkozatokat vizsgáltam. Egy szélesebb körre kiterjedő tartalomelemzés jobb lehetőséget nyújtott volna a következtetések levonására. Tehát a kvantitativ kutatás ereményei alapján nem vonhatunk le következtetéseket XVI. Benedek és Ferenc pápa ideológiai meggyőződéseire vonatkozóan, azonban jelen kutatás keretein belül elvégzett elemzés valid végeredménye alapján kijelenthetjük, hogy az általam vizsgált nyilatkozatokban Ferenc pápa esetében szignifikánsan magasabb arányban voltak jelen a liberális értékek, mint XVI. Benedek pápa nyilatkozataiban.

A liberális, illetve a konzervatív ideológiai megközelítéseket elsősorban Schwartz értékkomponensei alapján vizsgáltam, amelyet habár a nemzetközi gyakorlatban is használnak, mégis felvet bizonyos kérdéseket, melyek további kutatásokra adhatnak okot.

A statisztikai eljárások korlátai esetében meg kell említeni, hogy egyes kategóriákban kevés volt az esetszám, ezért lehetséges, hogy egy nagyobb mennyiségű tartalomelemzés során olyan összefüggésekre is rá lehetne volna világítani, amelyek jelen tanulmány keretein belül nem voltak megvalósíthatóak. (Pl. Ferenc pápánál megjelent egy pár hedonista érték, mint pl. az öröm, XVI. Benedek pápánál nem jelent meg.)

A kvalitatív elemzés egy részét tartalmazó, nemzetközi szerződést és a pápai összefüggéseket vizsgáló elemzést kvantitatív elemzési módszer alapján nem lehetett összehasonlítani, mivel a szerződések és a pápai nyilatkozatok tartalmai nem homogének, sem tartalmi szempontból, sem terjedelem szempontjából. Ennek értelmében a szerződések migránsok, menekültek jogaira vonatkozó tartalmát és a pápai nyilatkozatokban található migránsokra, menekültekre vonatkozó jogok közötti összefüggéseket és hasonlóságokat kvalitatív összehasonlító módszerrel kiegészített tartalomelemzéssel vetettem össze. Mivel eddig még nem készült hasonló jellegű kutatás, mely a migrációt és a menekültek sorsát az egyház szemszögéből, a Szentszék javaslatai alapján vizsgája, ezért jelen dolgozat jó kiindulópontot jelenthet a jövőben a hasonló jellegű kutatásokhoz. A kutatás új kutatási eredményeként, az elemzés határozottan rámutat az emberkereskedelem és a migráció összefüggéseire, így ezen összefüggés kvantitatív alapú, valid alapot szolgáltatva, további hasonló összefüggéséket vizsgáló kutatásokat eredményezhet. A kutatásom során feltárt eredmények alapot szolgáltathatnak a migráció újszerű nézőpontjának kialakítására, mely a humanitárius segélyszolgálatok jelentős munkáját kiemelve a migráció kezelési lehetőségeire választ adva, későbbi hazai, valamint esetleges nemzetközi összehasonlító vizsgálatok lefolytatását motiválhatja, amelyekhez jelen dolgozatban irányvonalakat kívánok adni.

MELLÉKLETEK

MESSAGE OF HIS HOLINESS POPE FRANCIS FOR THE WORLD DAY OF MIGRANTS AND REFUGEES (2014) Migrants and Refugees: Towards a Better World

Dear Brothers and Sisters,

Our societies are experiencing, in an unprecedented way, processes of mutual interdependence and interaction on the global level. While not lacking problematic or negative elements, these processes are aimed at improving the living conditions of the human family, not only economically, but politically and culturally as well. Each individual is a part of humanity and, with the entire family of peoples, shares the hope of a better future. This consideration inspired the theme I have chosen for the World Day of Migrants and Refugees this year: *Migrants and Refugees: Towards a Better World*.

In our changing world, the growing phenomenon of human mobility emerges, to use the words of Pope Benedict XVI, as a "sign of the times" (cf. *Message for the 2006 World Day of Migrants and Refugees*). While it is true that migrations often reveal failures and shortcomings on the part of States and the international community, they also point to the aspiration of humanity to enjoy a unity marked by respect for differences, by attitudes of acceptance and hospitality which enable an equitable sharing of the world's goods, and by the protection and the advancement of the dignity and centrality of each human being.

From the Christian standpoint, the reality of migration, like other human realities, points to the tension between the beauty of creation, marked by Grace and the Redemption, and the mystery of sin. Solidarity, acceptance, and signs of fraternity and understanding exist side by side with rejection, discrimination, trafficking and exploitation, suffering and death. Particularly disturbing are those situations where

migration is not only involuntary, but actually set in motion by various forms of human trafficking and enslavement. Nowadays, "slave labour" is common coin! Yet despite the problems, risks and difficulties to be faced, great numbers of migrants and refugees continue to be inspired by confidence and hope; in their hearts they long for a better future, not only for themselves but for their families and those closest to them.

What is involved in the creation of "a better world"? The expression does not allude naively to abstract notions or unattainable ideals; rather, it aims at an authentic and integral development, at efforts to provide dignified living conditions for everyone, at finding just responses to the needs of individuals and families, and at ensuring that God's gift of creation is respected, safeguarded and cultivated. The Venerable Paul VI described the aspirations of people today in this way: "to secure a sure food supply, cures for diseases and steady employment… to exercise greater personal responsibility; to do more, to learn more, and have more, in order to be more" (*Populorum Progressio*, 6).

Our hearts do desire something "more". Beyond greater knowledge or possessions, they want to "be" more. Development cannot be reduced to economic growth alone, often attained without a thought for the poor and the vulnerable. A better world will come about only if attention is first paid to individuals; if human promotion is integral, taking account of every dimension of the person, including the spiritual; if no one is neglected, including the poor, the sick, prisoners, the needy and the stranger (cf. *Mt* 25:31-46); if we can prove capable of leaving behind a throwaway culture and embracing one of encounter and acceptance.

Migrants and refugees are not pawns on the chessboard of humanity. They are children, women and men who leave or who are forced to leave their homes for various reasons, who share a legitimate desire for knowing and having, but above all for being more. The sheer number of people migrating from one continent to another, or shifting places within their own countries and geographical areas, is striking. Contemporary movements of migration represent the largest movement of individuals, if not of peoples, in history. As the Church accompanies migrants and refugees on their

journey, she seeks to understand the causes of migration, but she also works to overcome its negative effects, and to maximize its positive influence on the communities of origin, transit and destination.

While encouraging the development of a better world, we cannot remain silent about the scandal of poverty in its various forms. Violence, exploitation, discrimination, marginalization, restrictive approaches to fundamental freedoms, whether of individuals or of groups: these are some of the chief elements of poverty which need to be overcome. Often these are precisely the elements which mark migratory movements, thus linking migration to poverty. Fleeing from situations of extreme poverty or persecution in the hope of a better future, or simply to save their own lives, millions of persons choose to migrate. Despite their hopes and expectations, they often encounter mistrust, rejection and exclusion, to say nothing of tragedies and disasters which offend their human dignity.

The reality of migration, given its new dimensions in our age of globalization, needs to be approached and managed in a new, equitable and effective manner; more than anything, this calls for international cooperation and a spirit of profound solidarity and compassion. Cooperation at different levels is critical, including the broad adoption of policies and rules aimed at protecting and promoting the human person. Pope Benedict XVI sketched the parameters of such policies, stating that they "should set out from close collaboration between the migrants' countries of origin and their countries of destination; they should be accompanied by adequate international norms able to coordinate different legislative systems with a view to safeguarding the needs and rights of individual migrants and their families, and at the same time, those of the host countries" (*Caritas in Veritate*, 62). Working together for a better world requires that countries help one another, in a spirit of willingness and trust, without raising insurmountable barriers. A good synergy can be a source of encouragement to government leaders as they confront socioeconomic imbalances and an unregulated globalization, which are among some of the causes of migration movements in which individuals are more victims than protagonists. No country can singlehandedly face

the difficulties associated with this phenomenon, which is now so widespread that it affects every continent in the twofold movement of immigration and emigration.

It must also be emphasized that such cooperation begins with the efforts of each country to create better economic and social conditions at home, so that emigration will not be the only option left for those who seek peace, justice, security and full respect of their human dignity. The creation of opportunities for employment in the local economies will also avoid the separation of families and ensure that individuals and groups enjoy conditions of stability and serenity.

Finally, in considering the situation of migrants and refugees, I would point to yet another element in building a better world, namely, the elimination of prejudices and presuppositions in the approach to migration. Not infrequently, the arrival of migrants, displaced persons, asylum-seekers and refugees gives rise to suspicion and hostility. There is a fear that society will become less secure, that identity and culture will be lost, that competition for jobs will become stiffer and even that criminal activity will increase. The communications media have a role of great responsibility in this regard: it is up to them, in fact, to break down stereotypes and to offer correct information in reporting the errors of a few as well as the honesty, rectitude and goodness of the majority. A change of attitude towards migrants and refugees is needed on the part of everyone, moving away from attitudes of defensiveness and fear, indifference and marginalization – all typical of a throwaway culture – towards attitudes based on a culture of encounter, the only culture capable of building a better, more just and fraternal world. The communications media are themselves called to embrace this "conversion of attitudes" and to promote this change in the way migrants and refugees are treated.

I think of how even the Holy Family of Nazareth experienced initial rejection: Mary "gave birth to her firstborn son, and wrapped him in swaddling cloths, and laid him in a manger, because there was no place for them in the inn" (*Lk* 2:7). Jesus, Mary and Joseph knew what it meant to leave their own country and become migrants: threatened by Herod's lust for power, they were forced to take flight and seek refuge

in Egypt (cf. *Mt* 2:13-14). But the maternal heart of Mary and the compassionate heart of Joseph, the Protector of the Holy Family, never doubted that God would always be with them. Through their intercession, may that same firm certainty dwell in the heart of every migrant and refugee.

The Church, responding to Christ's command to "go and make disciples of all nations", is called to be the People of God which embraces all peoples and brings to them the proclamation of the Gospel, for the face of each person bears the mark of the face of Christ! Here we find the deepest foundation of the dignity of the human person, which must always be respected and safeguarded. It is less the criteria of efficiency, productivity, social class, or ethnic or religious belonging which ground that personal dignity, so much as the fact of being created in God's own image and likeness (cf. *Gen* 1:26-27) and, even more so, being children of God. Every human being is a child of God! He or she bears the image of Christ! We ourselves need to see, and then to enable others to see, that migrants and refugees do not only represent a problem to be solved, but are brothers and sisters to be welcomed, respected and loved. They are an occasion that Providence gives us to help build a more just society, a more perfect democracy, a more united country, a more fraternal world and a more open and evangelical Christian community. Migration can offer possibilities for a new evangelization, open vistas for the growth of a new humanity foreshadowed in the paschal mystery: a humanity for which every foreign country is a homeland and every homeland is a foreign country.

Dear migrants and refugees! Never lose the hope that you too are facing a more secure future, that on your journey you will encounter an outstretched hand, and that you can experience fraternal solidarity and the warmth of friendship! To all of you, and to those who have devoted their lives and their efforts to helping you, I give the assurance of my prayers and I cordially impart my Apostolic Blessing. From the Vatican, 5 August 2013

FRANCIS

MESSAGE OF HIS HOLINESS POPE FRANCIS FOR THE 101st WORLD DAY OF MIGRANTS AND REFUGEES (2015)

Church without frontiers, Mother to all

Dear Brothers and Sisters,

Jesus is "the evangelizer par excellence and the Gospel in person" (*Evangelii Gaudium*, 209). His solicitude, particularly for the most vulnerable and marginalized, invites all of us to care for the frailest and to recognize his suffering countenance, especially in the victims of new forms of poverty and slavery. The Lord says: "I was hungry and you gave me food, I was thirsty and you gave me drink, I was a stranger and you welcomed me, I was naked and you clothed me, I was sick and you visited me, I was in prison and you came to me" (*Mt* 25:35-36). The mission of the Church, herself a pilgrim in the world and the Mother of all, is thus to love Jesus Christ, to adore and love him, particularly in the poorest and most abandoned; among these are certainly migrants and refugees, who are trying to escape difficult living conditions and dangers of every kind. For this reason, the theme for this year's World Day of Migrants and Refugees is: *Church without frontiers, Mother to all*.

The Church opens her arms to welcome all people, without distinction or limits, in order to proclaim that "God is love" (1 *Jn*4:8,16). After his death and resurrection, Jesus entrusted to the disciples the mission of being his witnesses and proclaiming the Gospel of joy and mercy. On the day of Pentecost, the disciples left the Upper Room with courage and enthusiasm; the strength of the Holy Spirit overcame their doubts and uncertainties and enabled all to understand the disciples' preaching in their own language. From the beginning, the Church has been a mother with a heart open to the whole world, and has been without borders. This mission has continued for two thousand years. But even in the first centuries, the missionary proclamation spoke of the universal motherhood of the Church, which was then developed in the writings of the Fathers and taken up by the Second Vatican Council. The Council Fathers spoke of *Ecclesia Mater* to explain the Church's nature. She begets sons and daughters and "takes them in and embraces them with her love and in her heart" (*Lumen Gentium*, 14).

The Church without frontiers, Mother to all, spreads throughout the world a culture of acceptance and solidarity, in which no one is seen as useless, out of place or disposable. When living out this motherhood effectively, the Christian community nourishes, guides and indicates the way, accompanying all with patience, and drawing close to them through prayer and works of mercy.

Today this takes on a particular significance. In fact, in an age of such vast movements of migration, large numbers of people are leaving their homelands, with a suitcase full of fears and desires, to undertake a hopeful and dangerous trip in search of more humane living conditions. Often, however, such migration gives rise to suspicion and hostility, even in ecclesial communities, prior to any knowledge of the migrants' lives or their stories of persecution and destitution. In such cases, suspicion and prejudice conflict with the biblical commandment of welcoming with respect and solidarity the stranger in need.

On the other hand, we sense in our conscience the call to touch human misery, and to put into practice the commandment of love that Jesus left us when he identified himself with the stranger, with the one who suffers, with all the innocent victims of violence and exploitation. Because of the weakness of our nature, however, "we are tempted to be that kind of Christian who keeps the Lord's wounds at arm's length" (*Evangelii Gaudium*, 270).

The courage born of faith, hope and love enables us to reduce the distances that separate us from human misery. Jesus Christ is always waiting to be recognized in migrants and refugees, in displaced persons and in exiles, and through them he calls us to share our resources, and occasionally to give up something of our acquired riches. Pope Paul VI spoke of this when he said that "the more fortunate should renounce some of their rights so as to place their goods more generously at the service of others" (*Octogesima Adveniens*, 23).

The multicultural character of society today, for that matter, encourages the Church to take on new commitments of solidarity, communion and evangelization. Migration movements, in fact, call us to deepen and strengthen the values needed to guarantee peaceful coexistence between persons and cultures. Achieving mere tolerance that respects diversity and ways of sharing between different backgrounds and cultures is

not sufficient. This is precisely where the Church contributes to overcoming frontiers and encouraging the "moving away from attitudes of defensiveness and fear, indifference and marginalization … towards attitudes based on a culture of encounter, the only culture capable of building a better, more just and fraternal world" (*Message for the World Day of Migrants and Refugees 2014*).

Migration movements, however, are on such a scale that only a systematic and active cooperation between States and international organizations can be capable of regulating and managing such movements effectively. For migration affects everyone, not only because of the extent of the phenomenon, but also because of "the social, economic, political, cultural and religious problems it raises, and the dramatic challenges it poses to nations and the international community" (*Caritas in Veritate*, 62).

At the international level, frequent debates take place regarding the appropriateness, methods and required norms to deal with the phenomenon of migration. There are agencies and organizations on the international, national and local level which work strenuously to serve those seeking a better life through migration. Notwithstanding their generous and laudable efforts, a more decisive and constructive action is required, one which relies on a universal network of cooperation, based on safeguarding the dignity and centrality of every human person. This will lead to greater effectiveness in the fight against the shameful and criminal trafficking of human beings, the violation of fundamental rights, and all forms of violence, oppression and enslavement. Working together, however, requires reciprocity, joint-action, openness and trust, in the knowledge that "no country can singlehandedly face the difficulties associated with this phenomenon, which is now so widespread that it affects every continent in the twofold movement of immigration and emigration" (*Message for the World Day of Migrants and Refugees 2014*).

It is necessary to respond to the globalization of migration with the globalization of charity and cooperation, in such a way as to make the conditions of migrants more humane. At the same time, greater efforts are needed to guarantee the easing of conditions, often brought about by war or famine, which compel whole peoples to leave their native countries.

Solidarity with migrants and refugees must be accompanied by the courage and creativity necessary to develop, on a world-wide level, a more just and equitable financial and economic order, as well as an increasing commitment to peace, the indispensable condition for all authentic progress.

Dear migrants and refugees! You have a special place in the heart of the Church, and you help her to enlarge her heart and to manifest her motherhood towards the entire human family. Do not lose your faith and hope! Let us think of the Holy Family during the flight in Egypt: Just as the maternal heart of the Blessed Virgin and the kind heart of Saint Joseph kept alive the confidence that God would never abandon them, so in you may the same hope in the Lord never be wanting. I entrust you to their protection and I cordially impart to all of you my Apostolic Blessing.

From the Vatican, 3 September 2014

FRANCISCUS

MESSAGE OF HIS HOLINESS POPE FRANCIS FOR THE WORLD DAY OF MIGRANTS AND REFUGEES 2016

[January 17, 2016]

"Migrants and Refugees Challenge Us. The Response of the Gospel of Mercy"

Dear Brothers and Sisters,

In the Bull of indiction of the Extraordinary Jubilee of Mercy I noted that "at times we are called to gaze even more attentively on mercy so that we may become a more effective sign of the Father's action in our lives" (*Misericordiae Vultus*, 3). God's love is meant to reach out to each and every person. Those who welcome the Father's embrace, for their part, become so many other open arms and embraces, enabling every person to feel loved like a child and "at home" as part of the one human family. God's fatherly care extends to everyone, like the care of a shepherd for his flock, but it is particularly concerned for the needs of the sheep who are wounded, weary or ill. Jesus told us that the Father stoops to help those overcome by physical or moral poverty; the more serious their condition, the more powerfully is his divine mercy revealed.

In our time, migration is growing worldwide. Refugees and people fleeing from their homes challenge individuals and communities, and their traditional ways of life; at times they upset the cultural and social horizons which they encounter. Increasingly, the victims of violence and poverty, leaving their homelands, are exploited by human traffickers during their journey towards the dream of a better future. If they survive the abuses and hardships of the journey, they then have to face latent suspicions and fear. In the end, they frequently encounter a lack of clear and practical policies regulating the acceptance of migrants and providing for short or long term programmes of integration respectful of the rights and duties of all. Today, more than in the past, the Gospel of mercy troubles our consciences, prevents us from taking the suffering of others for granted, and points out way of responding which, grounded in the theological virtues of faith, hope and charity, find practical expression in works of spiritual and corporal mercy.

In the light of these facts, I have chosen as the theme of the 2016 World Day of Migrants and Refugees: *Migrants and Refugees Challenge Us. The Response of the Gospel of Mercy.* Migration movements are now a structural reality, and our primary issue must be to deal with the present emergency phase by providing programmes which address the causes of migration and the changes it entails, including its effect on the makeup of societies and peoples. The tragic stories of millions of men and women daily confront the international community as a result of the outbreak of unacceptable humanitarian crises in different parts of the world. Indifference and silence lead to complicity whenever we stand by as people are dying of suffocation, starvation, violence and shipwreck. Whether large or small in scale, these are always tragedies, even when a single human life is lost.

Migrants are our brothers and sisters in search of a better life, far away from poverty, hunger, exploitation and the unjust distribution of the planet's resources which are meant to be equitably shared by all. Don't we all want a better, more decent and prosperous life to share with our loved ones?

At this moment in human history, marked by great movements of migration, identity is not a secondary issue. Those who migrate are forced to change some of their most distinctive characteristics and, whether they like or not, even those who welcome them are also forced to change. How can we experience these changes not as obstacles to

genuine development, rather as opportunities for genuine human, social and spiritual growth, a growth which respects and promotes those values which make us ever more humane and help us to live a balanced relationship with God, others and creation?

The presence of migrants and refugees seriously challenges the various societies which accept them. Those societies are faced with new situations which could create serious hardship unless they are suitably motivated, managed and regulated. How can we ensure that integration will become mutual enrichment, open up positive perspectives to communities, and prevent the danger of discrimination, racism, extreme nationalism or xenophobia?

Biblical revelation urges us to welcome the stranger; it tells us that in so doing, we open our doors to God, and that in the faces of others we see the face of Christ himself. Many institutions, associations, movements and groups, diocesan, national and international organizations are experiencing the wonder and joy of the feast of encounter, sharing and solidarity. They have heard the voice of Jesus Christ: "Behold, I stand at the door and knock" (*Rev* 3:20). Yet there continue to be debates about the conditions and limits to be set for the reception of migrants, not only on the level of national policies, but also in some parish communities whose traditional tranquillity seems to be threatened.

Faced with these issues, how can the Church fail to be inspired by the example and words of Jesus Christ? The answer of the Gospel is mercy.

In the first place, mercy is a gift of God the Father who is revealed in the Son. God's mercy gives rise to joyful gratitude for the hope which opens up before us in the mystery of our redemption by Christ's blood. Mercy nourishes and strengthens solidarity towards others as a necessary response to God's gracious love, "which has been poured into our hearts through the Holy Spirit" (*Rom* 5:5). Each of us is responsible for his or her neighbour: we are our brothers' and sisters' keepers, wherever they live. Concern for fostering good relationships with others and the ability to overcome prejudice and fear are essential ingredients for promoting the culture of encounter, in which we are not only prepared to give, but also to receive from others. Hospitality, in fact, grows from both giving and receiving.

From this perspective, it is important to view migrants not only on the basis of their status as regular or irregular, but above all as people whose dignity is to be protected and who are capable of contributing to progress and the general welfare. This is especially the case when they responsibly assume their obligations towards those who receive them, gratefully respecting the material and spiritual heritage of the host country, obeying its laws and helping with its needs. Migrations cannot be reduced merely to their political and legislative aspects, their economic implications and the concrete coexistence of various cultures in one territory. All these complement the defence and promotion of the human person, the culture of encounter, and the unity of peoples, where the Gospel of mercy inspires and encourages ways of renewing and transforming the whole of humanity.

The Church stands at the side of all who work to defend each person's right to live with dignity, first and foremost by exercising the right not to emigrate and to contribute to the development of one's country of origin. This process should include, from the outset, the need to assist the countries which migrants and refugees leave. This will demonstrate that solidarity, cooperation, international interdependence and the equitable distribution of the earth's goods are essential for more decisive efforts, especially in areas where migration movements begin, to eliminate those imbalances which lead people, individually or collectively, to abandon their own natural and cultural environment. In any case, it is necessary to avert, if possible at the earliest stages, the flight of refugees and departures as a result of poverty, violence and persecution.

Public opinion also needs to be correctly formed, not least to prevent unwarranted fears and speculations detrimental to migrants.

No one can claim to be indifferent in the face of new forms of slavery imposed by criminal organizations which buy and sell men, women and children as forced labourers in construction, agriculture, fishing or in other markets. How many minors are still forced to fight in militias as child soldiers! How many people are victims of organ trafficking, forced begging and sexual exploitation! Today's refugees are fleeing from these aberrant crimes, and they appeal to the Church and the human community to ensure that, in the outstretched hand of those who receive them, they can see the face of the Lord, "the Father of mercies and God of all consolation" (*2 Cor* 1:3).

Dear brothers and sisters, migrants and refugees! At the heart of the Gospel of mercy the encounter and acceptance by others are intertwined with the encounter and acceptance of God himself. Welcoming others means welcoming God in person! Do not let yourselves be robbed of the hope and joy of life born of your experience of God's mercy, as manifested in the people you meet on your journey! I entrust you to the Virgin Mary, Mother of migrants and refugees, and to Saint Joseph, who experienced the bitterness of emigration to Egypt. To their intercession I also commend those who invest so much energy, time and resources to the pastoral and social care of migrants. To all I cordially impart my Apostolic Blessing.

From the Vatican, September 12, 2015, Memorial of the Holy Name of Mary

FRANCIS

MESSAGE OF HIS HOLINESS POPE FRANCIS FOR THE WORLD DAY OF MIGRANTS AND REFUGEES 2017
[15 January 2017]

"Child Migrants, the Vulnerable and the Voiceless"

Dear Brothers and Sisters,

"Whoever receives one such child in my name receives me; and whoever receives me, receives not me but him who sent me" (*Mk* 9:37; cf. *Mt* 18:5; *Lk* 9:48; *Jn* 13:20). With these words, the Evangelists remind the Christian community of Jesus' teaching, which both inspires and challenges. This phrase traces the sure path which leads to God; it begins with the smallest and, through the grace of our Saviour, it grows into the practice of welcoming others. To be welcoming is a necessary condition for making this journey a concrete reality: God made himself one of us. In Jesus God became a child, and the openness of faith to God, which nourishes hope, is expressed in loving proximity to the smallest and the weakest. Charity, faith and hope are all actively present in the spiritual and corporal works of mercy, as we have rediscovered during the recent Extraordinary Jubilee.

But the Evangelists reflect also on the responsibility of the one who works against mercy: “Whoever causes one of these little ones who believe in me to sin: it is better for him to have a great millstone fastened round his neck and be drowned in the depth of the sea” (*Mt* 18:6; cf. *Mk* 9:42; *Lk* 17:2). How can we ignore this severe warning when we see the exploitation carried out by unscrupulous people? Such exploitation harms young girls and boys who are led into prostitution or into the mire of pornography; who are enslaved as child labourers or soldiers; who are caught up in drug trafficking and other forms of criminality; who are forced to flee from conflict and persecution, risking isolation and abandonment.

For this reason, on the occasion of the annual World Day of Migrants and Refugees, I feel compelled to draw attention to the reality of child migrants, especially the ones who are alone. In doing so I ask everyone to take care of the young, who in a threefold way are defenceless: they are children, they are foreigners, and they have no means to protect themselves. I ask everyone to help those who, for various reasons, are forced to live far from their homeland and are separated from their families.

Migration today is not a phenomenon limited to some areas of the planet. It affects all continents and is growing into a tragic situation of global proportions. Not only does this concern those looking for dignified work or better living conditions, but also men and women, the elderly and children, who are forced to leave their homes in the hope of finding safety, peace and security. Children are the first among those to pay the heavy toll of emigration, almost always caused by violence, poverty, environmental conditions, as well as the negative aspects of globalization. The unrestrained competition for quick and easy profit brings with it the cultivation of perverse scourges such as child trafficking, the exploitation and abuse of minors and, generally, the depriving of rights intrinsic to childhood as sanctioned by the International Convention on the Rights of the Child.

Childhood, given its fragile nature, has unique and inalienable needs. Above all else, there is the right to a healthy and secure family environment, where a child can grow under the guidance and example of a father and a mother; then there is the right and duty to receive adequate education, primarily in the family and also in the school, where children can grow as persons and agents of their own future and the future of their respective countries. Indeed, in many areas of the world, reading, writing and the

most basic arithmetic is still the privilege of only a few. All children, furthermore, have the right to recreation; in a word, they have the right to be children.

And yet among migrants, children constitute the most vulnerable group, because as they face the life ahead of them, they are invisible and voiceless: their precarious situation deprives them of documentation, hiding them from the world's eyes; the absence of adults to accompany them prevents their voices from being raised and heard. In this way, migrant children easily end up at the lowest levels of human degradation, where illegality and violence destroy the future of too many innocents, while the network of child abuse is difficult to break up.

How should we respond to this reality?

Firstly, we need to become aware that the phenomenon of migration is not unrelated to salvation history, but rather a part of that history. One of God's commandments is connected to it: "You shall not wrong a stranger or oppress him, for you were strangers in the land of Egypt" (*Ex* 22:21); "Love the sojourner therefore; for you were sojourners in the land of Egypt" (*Deut* 10:19). This phenomenon constitutes *a sign of the times*, a sign which speaks of the providential work of God in history and in the human community, with a view to universal communion. While appreciating the issues, and often the suffering and tragedy of migration, as too the difficulties connected with the demands of offering a dignified welcome to these persons, the Church nevertheless encourages us to recognize God's plan. She invites us to do this precisely amidst this phenomenon, with the certainty that no one is a stranger in the Christian community, which embraces "every nation, tribe, people and tongue" (*Rev* 7:9). Each person is precious; persons are more important than things, and the worth of an institution is measured by the way it treats the life and dignity of human beings, particularly when they are vulnerable, as in the case of child migrants.

Furthermore, we need to work towards *protection*, *integration* and *long-term solutions*.

We are primarily concerned with adopting every possible measure to guarantee the *protection and safety* of child migrants, because "these boys and girls often end up on the street abandoned to themselves and prey to unscrupulous exploiters who often

transform them into the object of physical, moral and sexual violence" (Benedict XVI, *Message for the World Day of Migrants and Refugees*, 2008).

Moreover, the dividing line between migration and trafficking can at times be very subtle. There are many factors which contribute to making migrants vulnerable, especially if they are children: poverty and the lack of means to survive – to which are added unrealistic expectations generated by the media; the low level of literacy; ignorance of the law, of the culture and frequently of the language of host countries. All of this renders children physically and psychologically dependent. But the most powerful force driving the exploitation and abuse of children is demand. If more rigorous and effective action is not taken against those who profit from such abuse, we will not be able to stop the multiple forms of slavery where children are the victims.

It is necessary, therefore, for immigrants to cooperate ever more closely with the communities that welcome them, for the good of their own children. We are deeply grateful to organizations and institutions, both ecclesial and civil, that commit time and resources to protect minors from various forms of abuse. It is important that evermore effective and incisive cooperation be implemented, based not only on the exchange of information, but also on the reinforcement of networks capable of assuring timely and specific intervention; and this, without underestimating the strength that ecclesial communities reveal especially when they are united in prayer and fraternal communion.

Secondly, we need to work for the *integration* of children and youngsters who are migrants. They depend totally on the adult community. Very often the scarcity of financial resources prevents the adoption of adequate policies aimed at assistance and inclusion. As a result, instead of favouring the social integration of child migrants, or programmes for safe and assisted repatriation, there is simply an attempt to curb the entrance of migrants, which in turn fosters illegal networks; or else immigrants are repatriated to their country of origin without any concern for their "best interests".

The condition of child migrants is worsened when their status is not regularized or when they are recruited by criminal organizations. In such cases they are usually sent to detention centres. It is not unusual for them to be arrested, and because they have no money to pay the fine or for the return journey, they can be incarcerated for long

periods, exposed to various kinds of abuse and violence. In these instances, the right of states to control migratory movement and to protect the common good of the nation must be seen in conjunction with the duty to resolve and regularize the situation of child migrants, fully respecting their dignity and seeking to meet their needs when they are alone, but also the needs of their parents, for the good of the entire family.

Of fundamental importance is the adoption of adequate national procedures and mutually agreed plans of cooperation between countries of origin and of destination, with the intention of eliminating the causes of the forced emigration of minors.

Thirdly, to all I address a heartfelt appeal that *long-term solutions* be sought and adopted. Since this is a complex phenomenon, the question of child migrants must be tackled at its source. Wars, human rights violations, corruption, poverty, environmental imbalance and disasters, are all causes of this problem. Children are the first to suffer, at times suffering torture and other physical violence, in addition to moral and psychological aggression, which almost always leave indelible scars.

It is absolutely necessary, therefore, to deal with the causes which trigger migrations in the countries of origin. This requires, as a first step, the commitment of the whole international community to eliminate the conflicts and violence that force people to flee. Furthermore, far-sighted perspectives are called for, capable of offering adequate programmes for areas struck by the worst injustice and instability, in order that access to authentic development can be guaranteed for all. This development should promote the good of boys and girls, who are humanity's hope.

Lastly, I wish to address a word to you, who walk alongside migrant children and young people: they need your precious help. The Church too needs you and supports you in the generous service you offer. Do not tire of courageously living the Gospel, which calls you to recognize and welcome the Lord Jesus among the smallest and most vulnerable.

I entrust all child migrants, their families, their communities, and you who are close to them, to the protection of the Holy Family of Nazareth; may they watch over and accompany each one on their journey. With my prayers, I gladly impart my Apostolic Blessing.

From the Vatican, 8 September 2016

FRANCIS

MESSAGE OF HIS HOLINESS POPE FRANCIS FOR THE 104th WORLD DAY OF MIGRANTS AND REFUGEES 2018 [14 January 2018]

"Welcoming, protecting, promoting and integrating migrants and refugees"

Dear brothers and sisters!

"You shall treat the stranger who sojourns with you as the native among you, and you shall love him as yourself, for you were strangers in the land of Egypt: I am the Lord your God" (Leviticus 19:34).

Throughout the first years of my pontificate, I have repeatedly expressed my particular concern for the lamentable situation of many migrants and refugees fleeing from war, persecution, natural disasters and poverty. This situation is undoubtedly a "sign of the times" which I have tried to interpret, with the help of the Holy Spirit, ever since my visit to Lampedusa on 8 July 2013. When I instituted the new Dicastery for Promoting Integral Human Development, I wanted a particular section – under my personal direction for the time being – to express the Church's concern for migrants, displaced people, refugees and victims of human trafficking.

Every stranger who knocks at our door is an opportunity for an encounter with Jesus Christ, who identifies with the welcomed and rejected strangers of every age (Matthew 25:35-43). The Lord entrusts to the Church's motherly love every person forced to leave their homeland in search of a better future.[1] This solidarity must be concretely expressed at every stage of the migratory experience – from departure through journey to arrival and return. This is a great responsibility, which the Church intends to share with all believers and men and women of good will, who are called to respond to the many challenges of contemporary migration with generosity, promptness, wisdom and foresight, each according to their own abilities.

In this regard, I wish to reaffirm that "our shared response may be articulated by four verbs: to welcome, to protect, to promote and to integrate".[2]

Considering the current situation, welcoming means, above all, offering broader options for migrants and refugees to enter destination countries safely and legally. This calls for a concrete commitment to increase and simplify the process for granting humanitarian visas and for reunifying families. At the same time, I hope that a greater number of countries will adopt private and community sponsorship programmes, and open humanitarian corridors for particularly vulnerable refugees. Furthermore, special temporary visas should be granted to people fleeing conflicts in neighbouring countries. Collective and arbitrary expulsions of migrants and refugees are not suitable solutions, particularly where people are returned to countries which cannot guarantee respect for human dignity and fundamental rights.[3] Once again, I want to emphasise the importance of offering migrants and refugees adequate and dignified initial accommodation. "More widespread programmes of welcome, already initiated in different places, seem to favour a personal encounter and allow for greater quality of service and increased guarantees of success".[4] The principle of the centrality of the human person, firmly stated by my beloved Predecessor, Benedict XVI,[5] obliges us to always prioritise personal safety over national security. It is necessary, therefore, to ensure that agents in charge of border control are properly trained. The situation of migrants, asylum seekers and refugees requires that they be guaranteed personal safety and access to basic services. For the sake of the fundamental dignity of every human person, we must strive to find alternative solutions to detention for those who enter a country without authorisation.[6]

The second verb – protecting – may be understood as a series of steps intended to defend the rights and dignity of migrants and refugees, independent of their legal status.[7] Such protection begins in the country of origin, and consists in offering reliable and verified information before departure, and in providing safety from illegal recruitment practices.[8] This must be ongoing, as far as possible, in the country of migration, guaranteeing them adequate consular assistance, the right to personally retain their identity documents at all times, fair access to justice, the possibility of opening a personal bank account, and a minimum sufficient to live on. When duly

recognised and valued, the potential and skills of migrants, asylum seekers and refugees are a true resource for the communities that welcome them.[9] This is why I hope that, in countries of arrival, migrants may be offered freedom of movement, work opportunities, and access to means of communication, out of respect for their dignity. For those who decide to return to their homeland, I want to emphasise the need to develop social and professional reintegration programmes. The International Convention on the Rights of the Child provides a universal legal basis for the protection of underage migrants. They must be spared any form of detention related to migratory status, and must be guaranteed regular access to primary and secondary education. Equally, when they come of age they must be guaranteed the right to remain and to enjoy the possibility of continuing their studies. Temporary custody or foster programmes should be provided for unaccompanied minors and minors separated from their families.[10] The universal right to a nationality should be recognised and duly certified for all children at birth. The statelessness which migrants and refugees sometimes fall into can easily be avoided with the adoption of "nationality legislation that is in conformity with the fundamental principles of international law".[11] Migratory status should not limit access to national healthcare and pension plans, nor affect the transfer of their contributions if repatriated.

Promoting essentially means a determined effort to ensure that all migrants and refugees – as well as the communities which welcome them – are empowered to achieve their potential as human beings, in all the dimensions which constitute the humanity intended by the Creator.[12] Among these, we must recognize the true value of the religious dimension, ensuring to all foreigners in any country the freedom of religious belief and practice. Many migrants and refugees have abilities which must be appropriately recognised and valued. Since "work, by its nature, is meant to unite peoples",[13] I encourage a determined effort to promote the social and professional inclusion of migrants and refugees, guaranteeing for all – including those seeking asylum – the possibility of employment, language instruction and active citizenship, together with sufficient information provided in their mother tongue. In the case of underage migrants, their involvement in labour must be regulated to prevent exploitation and risks to their normal growth and development. In 2006, Benedict XVI highlighted how, in the context of migration, the family is "a place and resource of the culture of life and a factor for the integration of values".[14] The family's integrity

must always be promoted, supporting family reunifications – including grandparents, grandchildren and siblings – independent of financial requirements. Migrants, asylum seekers and refugees with disabilities must be granted greater assistance and support. While I recognize the praiseworthy efforts, thus far, of many countries, in terms of international cooperation and humanitarian aid, I hope that the offering of this assistance will take into account the needs (such as medical and social assistance, as well as education) of developing countries which receive a significant influx of migrants and refugees. I also hope that local communities which are vulnerable and facing material hardship, will be included among aid beneficiaries.[15]

The final verb – integrating – concerns the opportunities for intercultural enrichment brought about by the presence of migrants and refugees. Integration is not "an assimilation that leads migrants to suppress or to forget their own cultural identity. Rather, contact with others leads to discovering their 'secret', to being open to them in order to welcome their valid aspects and thus contribute to knowing each one better. This is a lengthy process that aims to shape societies and cultures, making them more and more a reflection of the multi-faceted gifts of God to human beings".[16] This process can be accelerated by granting citizenship free of financial or linguistic requirements, and by offering the possibility of special legalisation to migrants who can claim a long period of residence in the country of arrival. I reiterate the need to foster a culture of encounter in every way possible – by increasing opportunities for intercultural exchange, documenting and disseminating best practices of integration, and developing programmes to prepare local communities for integration processes. I wish to stress the special case of people forced to abandon their country of arrival due to a humanitarian crisis. These people must be ensured adequate assistance for repatriation and effective reintegration programmes in their home countries.

In line with her pastoral tradition, the Church is ready to commit herself to realising all the initiatives proposed above. Yet in order to achieve the desired outcome, the contribution of political communities and civil societies is indispensable, each according to their own responsibilities.

At the United Nations Summit held in New York on 19 September 2016, world leaders clearly expressed their desire to take decisive action in support of migrants and refugees to save their lives and protect their rights, sharing this responsibility on a

global level. To this end, the states committed themselves to drafting and approving, before the end of 2018, two Global Compacts, one for refugees and the other for migrants.

Dear brothers and sisters, in light of these processes currently underway, the coming months offer a unique opportunity to advocate and support the concrete actions which I have described with four verbs. I invite you, therefore, to use every occasion to share this message with all political and social actors involved (or who seek to be involved) in the process which will lead to the approval of the two Global Compacts.

Today, 15 August, we celebrate the Feast of the Assumption of Mary. The Holy Mother of God herself experienced the hardship of exile (Matthew 2:13-15), lovingly accompanied her Son's journey to Calvary, and now shares eternally his glory. To her maternal intercession we entrust the hopes of all the world's migrants and refugees and the aspirations of the communities which welcome them, so that, responding to the Lord's supreme commandment, we may all learn to love the other, the stranger, as ourselves.

Vatican City, 15 August 2017

Solemnity of the Assumption of the B.V. Mary
FRANCIS

[1] Cf. Pius XII, Apostolic Constitution *Exsul Familia, Titulus Primus*, I.

[2] *Address to Participants in the International Forum on "Migration and Peace"*, 21 February 2017.

[3] Cf. *Statement of the Permanent Observer of the Holy See to the 103rd Session of the Council of the IOM*, 26 November 2013.

[4] *Address to Participants in the International Forum on "Migration and Peace"*, 21 February 2017.

[5] Cf. Benedict XVI, Encyclical Letter *Caritas in Veritate*, 47.

[6] Cf. *Statement of the Permanent Observer of the Holy See to the 20th Session of the UN Human Rights Council*, 22 June 2012.

[7] Cf. Benedict XVI, Encyclical Letter *Caritas in Veritate*, 62.

[8] Cf. Pontifical Council for the Pastoral Care of Migrants and Itinerant People, Instruction *Erga Migrantes Caritas Christi*, 6.

[9] Cf. Benedict XVI, *Address to the Participants in the 6th World Congress for the Pastoral Care of Migrants and Itinerant People*, 9 November 2009.

[10] Cf. Benedict XVI, *Message for the World Day of Migrants and Refugees (2010)* and *Statement of the Permanent Observer of the Holy See to the 26th Ordinary Session of the Human Rights Council on the Human Rights of Migrants*, 13 June 2014.

[11] Pontifical Council for the Pastoral Care of Migrants and Itinerant People and Pontifical Council *Cor Unum*, *Welcoming Christ in Refugees and Forcibly Displaced Persons*, 2013, 70.

[12] Cf. Paul VI, Encyclical Letter *Populorum Progressio*, 14.

[13] John Paul II, Encyclical Letter *Centesimus Annus*, 27.

[14] Benedict XVI, *Message for the World Day of Migrants and Refugees* (2007).

[15] Cf. Pontifical Council for the Pastoral Care of Migrants and Itinerant People and Pontifical Council *Cor Unum*, *Welcoming Christ in Refugees and Forcibly Displaced Persons*, 2013, 30-31.

[16] John Paul II, *Message for the World Day of Migrants and Refugees (2005).*

FELHASZNÁLT SZAKIRODALOM

10/188(1) (1995): Organic Act 10/1995 of 23 November 1995, article 188(1). http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2014_2019/documents/libe/dv/25_escountryreport_/25_escountryreport_en.pdf (2019.03.12.)

1991. Évi LXIV. törvény a Gyermekek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről szóló törvény. https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99100064.TV (2019.03.10.)

2011/95/EU (2011): DIRECTIVE 2011/95/EU OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 13 December 2011 on standards for the qualification of third-country nationals or stateless persons as beneficiaries of international protection, for a uniform status for refugees or for persons eligible for subsidiary protection, and for the content of the protection granted. Official Journal of the European Union. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32011L0095&from=HU (2019.03.12.)

2013. évi XVIII. törvény az Európa Tanács Emberkereskedelem Elleni Fellépésről szóló Egyezményének kihirdetéséről. https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1300018.TV (2019.02.12.)

II. János Pál (1999): Ecclesia in Europa. Magyar Katolikus Püspöki Konferencia. https://regi.katolikus.hu/konyvtar.php?h=34 (2019.02.10.)

II. János Pál pápa (2007): Az Egyház társadalmi tanításának kompendiuma. Őszentsége
II. János Pál Pápának a Társadalmi Tanítás Tanítómesterének, Az Igazságosság és a Béke Evangéliuma Tanúságtevőjének. *Az Igazságosság és Béke Pápai Tanácsa* http://www.vatican.va/roman_curia/pontifical_councils/justpeace/documents/rc_pc_justpeace_doc_20060526_compendio-dott-soc_hu.html (2019.03.11.)

Act 35. (1995): Act 35/1995, of 11 December, on aid and assistance to victims of violent crimes and sexual freedom [Ley 35/1995, de 11 de diciembre, de ayudas y asistencia a las víctimas de delitos violentos y contra la libertad sexual. http://www.boe.es/buscar/pdf/1995/BOE-A-1995-26714-consolidado.pdf (2019.01.11.)

Alaptörtvény (2012): 354/2012. (XII. 13.) Korm. Rendelet az emberkereskedelem áldozatai azonosításának rendjéről. Alaptörvény 15. cikk (1) bekezdés. https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1200354.KOR (2019.03.12.)

Allport, G.W. (1961): Pattern and growth in personality. New York: Holt, Rinehart & Winston.

Anagnostou, D. & Kandyla, A. (2015): Countering new forms of Roma children trafficking: Participatory approach. National report: Greece. CONFRONT.

https://www.eliamep.gr/wp-content/uploads/2015/03/CONFRONTEN.pdf (2019.03.01.)

Anglé, J., Uusiautti, S. & Määttä, K. (2014): "It's so cold and impossible to make friends" Challenges of multicultural relationships in Finland. Journal of Human Sciences. Vol 11, No 1. https://www.j-humansciences.com/ojs/index.php/IJHS/article/view/2891 (2019.03.12.)

Antonopoulos, G. A. (2016): Illegal Entrepeneurship, Organized Crime and Social Control. Middlesbrough: *Springer*, p. 255. https://books.google.hu/books?id=3ul6DAAAQBAJ&pg=PA255&lpg=PA255&dq=ngo+klimaka+ekka&source=bl&ots=WGNYzHE_uD&sig=ACfU3U3yRNeQUPcFDJ7Hq_G_1ROyNAkqKw&hl=hu&sa=X&ved=2ahUKEwjB4pX0gInhAhVM_SoKHTivDdEQ6AEwAXoECAQQAQ - v=onepage&q=ngo klimaka ekka&f= (2019.02.20.)

Arends-Tóth, J., & Van de Vijver, F. (2006): Assessment of psychological acculturation. In D. L. Sam & J. W. Berry (Eds.), *The Cambridge handbook of acculturation psychology*, pp. 142-160. New York, NY, US: Cambridge University Press. https://www.researchgate.net/publication/232517775_Assessment_of_psychological_acculturation (2019.01.11.)

Arrieta, J.I. (1997): *Diritto dell'organizzazione ecclesiastica*. Giuffrè, Milano. pp. 314-315.

Augustin, L. M. (2008): Sex at the margins. Migration, Labour Markets and the Rescue Industry.

Auza, A.B. (2018): Pope Francis And The Global Challenge Of Migration. Apostolic Nuncio and Permanent Observer of the Holy See to the United Nations. Yale University. https://holyseemission.org/contents//statements/5bef396e41385.php (2019.03.12.)

Ayott, L. (2001): Separated children in the UK: an overview of the current situation. London: *The Refugee Council and Save the Children.*

Bandura, A., & Adams, N. E. (1977): Analysis of Self-Efficacy Theory of Behavioral Change. Cognitive Therapy and Research, VoL 1, No. 4, pp. 287-310. https://www.uky.edu/~eushe2/Bandura/Bandura1977CTR-Adams.pdf (2019.03.10.)

Barnert, E., Iqbal Z., Bruce J., Anoshiravani A., Kolhatkar G., & Greenbaum, J. (2017): Commercial Sexual Exploitation and Sex Trafficking of Children and Adolescents: A Narrative Review. The official journal of the Academic Pediatric Association https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5673585/ (2019.03.12.)

Barnett, H. G., Broom, L., Siegel, B. J., Vogt, E. Z., & Watson, J. B. (1954): Acculturation: An exploratory formulation. *American Anthropologist, 56,* pp. 973–1002.

Bartlett, F. C. (1970): *Psychology and primitive culture.* Westport, CT: Greenwood Press. Első kiadás: 1923. https://archive.org/details/psychologyandpri032257mbp/page/n6 (2019.02.05.)

Batstone, D. (2011): Romania a global center for human trafficking. CNN, interview. http://edition.cnn.com/2011/OPINION/02/07/batstone.romania.sex.trade/index.html (2019.03.12.)

Beiser, M. (1988): Influences of time, ethnicity, and attachment on depression in Southeast Asian refugees. *American Journal of Psychiatry* 145(1), pp. 46-51. https://www.researchgate.net/publication/19819607_Influences_of_time_ethnicity_and_attachment_on_depression_in_Southeast_Asian_refugees (2019.02.11.)

Beiter, K. D. (2006): The protection of the Right to Education by International Law. Leiden, Boston: Martimus Nijhoff Publishers. https://books.google.hu/books?hl=hu&lr=&id=nE-wCQAAQBAJ&oi=fnd&pg=PR7&dq=international+law+social++scientific+article&ots=SCmaraWbqq&sig=Iho6nwvt339ADQlU3TMENMQryiM&redir_esc=y#v=onepage&q=international law social scientific article&f=f (2019.03.12.)

Berlyne, D. E. (1960): Conflict, Arousal and Curiosity. New York: *McGraw Hill*.

Berry, J. W. (1970): Marginality, stress, and ethnic identification in an acculturated Aboriginal community. *Journal of Cross-Cultural Psychology, 1,* pp. 17–22. https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/135910457000100303 (2019.01.01.)

Berry, J. W. (1974): Psychological aspects of cultural pluralism: Unity and identity reconsidered. *Topics in Cultural Learning, 2,* pp.17–22. https://www.researchgate.net/publication/234698901_Psychological_Aspects_of_Cultural_Pluralism_Unity_and_Identity_Reconsidered (2019.02.12.)

Berry, J. W. (1983): Acculturation: A comparative analysis of alternative forms. In R. J. Samuda & S. L. Woods (Eds.), *Perspectives in immigrant and minority education,* New York: University Press of America, pp. 65–78.

Berry, J. W. (1997). Immigration, acculturation, and adaptation. Applied Psychology: An International Review, 46, pp. 5–34.

Berry, J. W. (2001): A psychology of immigration. *Journal of Social Issues, 57,* pp. 615–631. https://utopia.duth.gr/xsakonid/index_htm_files/1_5_2015_Sapountzis_Berry_paper.pdf (2019.01.10.)

Berry, J. W. (2001): A psychology of immigration. Journal of Social Issues, 57, pp. 615–631.

Berry, J. W., Kim, U., Power, S., Young, M., & Bujaki, M. (1984): Acculturation attitudes in plural societies. Paper presented at the meeting of the Society for Experimental Social Psychology, Salt Lake City, Utah.

Berry, J. W., Kim, U., Power, S., Young, M., & Bujaki, M (1989): Acculturation attitudes in plural societies. *Applied Psychology: An International Review, 38,* pp. 185–206. https://www.researchgate.net/publication/227813463_Acculturation_Attitudes_in_Plural_Societies (2019.03.12.)

Bhalotra, S. & Tzannatos, Z. (2003): Child Labor: What Have We Learnt? Washington. D. C., USA, *Social Protection Discussion Paper Series. https://www.researchgate.net/publication/245654532_Child_Labor_What_Have_We_Learnt* (2019.01.11.)

Bochner, S. (1982): The social psychology of cross-cultural relations. In Bochner, S., Cultures in contact: Studies in cross-cultural interaction, Oxford, England: Pergamon Press, pp. 5–44.

Bochner, S. (1982). The social psychology of cross- cultural relations. In S. Bochner (Ed.), *Cultures in contact: Studies in cross-cultural interaction,* Oxford, England: Pergamon Press, pp. 5–44.

Bokorné- Szegő H. (1976): Az ENSZ helye a nemzetközi jogalkotásban. Budapest: *Akadémia Kiadó.*

Bond, R. Culture & Smith, P. (1996): Conformity: A Meta-Analysis of Studies Using Asch's Line Judgment Task. Psychological Bulletin 119(1), pp. 111-137.

Boucoyannis, D. (2007): The International Wanderings of a Liberal Idea, or Why Liberals Can Learn to Stop Worrying and Love the Balance of Power. *Perspectives on Politics* 5, pp. 703–727.

Bourhis, R. Y., Moïse, L. A., Perrault, S., & Senécal, S: (1997). Towards an interactive acculturation model: A social psychological approach. International Journal of Psychology, 32, pp. 369–386.

Bősz A. (2016): AZ EURÓPAI UNIÓ ÉS A LIBERÁLIS ESZMERENDSZER. *KÖZ-GAZDASÁG. http://unipub.lib.uni-corvinus.hu/2428/1/KG2016v11n2p171.pdf* (2019.03.12.)

Btk. (1978): 1978. Évi IV. törvény 175/B. § (2) bekezdés. http://www.mgysz.hu/2009/jogszab/btk.pdf (2019.02.04.)

Campbell, D.T. & Fiske, D.W. (1959): CONVERGENT AND DISCRIMINANT VALIDATION BY THE MULTITRAIT-MULTIMETHOD MATRIX. Psychological Bulletin. March. Vol.56. No. 2. http://garfield.library.upenn.edu/classics1987/A1987G546500001.pdf (2019.03.12.)

Carmines, E. G., & D' Amico, N. J. (2015): The New Look in Political Ideology Research. Annual Review of Political Science 18(1). https://www.researchgate.net/publication/276482270_The_New_Look_in_Political_Ideology_Research (2019.01.10.)

Celenk, O., & Van de Vijver, F. (2011): Assessment of Acculturation: Issues and Overview of Measures, Online Readings in Psychology and Culture, Unit 8. https://www.researchgate.net/publication/235660833_Assessment_of_Acculturation_Issues_and_Overview_of_Measures (2019.03.12.)

Cherif, M., Bassiouni, C.M., Rothenberg, D., Higonnet, E., & Farenga, C. (2010): Addressing International Human Trafficking in Women and Children for Commercial Sexual Exploitation in the 21st century. Revue internationale de droit pénal. (Vol. 81), pp. 417-491.

Chetail, V. (2014): Research Handbook on International Law and Migration. E. E. Publishing, Inc. p. 543.

Child, I. L. (1970): Italian or American: The second generation in conflict. New York: Russell & Russell.

Claude, I.L. (1964): Swords into Ploughshares: The Problems and Progress of International Organization. New York: *Random House.*

Cohen, E. (2000): *The Athenian nation.* Princeton, NJ, Princeton University Press.

COM/36 (2011): DIRECTIVE 2011/36/EU OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 5 April 2011 on preventing and combating trafficking in human beings and protecting its victims, and replacing Council Framework Decision 2002/629/JHA. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32011L0036&from=EN (2019.03.12.)

Council of Europe (2005): The Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings was adopted by the Committee of Ministers of the Council of Europe. https://www.coe.int/en/web/anti-human-trafficking/about-the-convention

CRC/C/GC/14 (2013): General comment No. 14 (2013) on the right of the child to have his or her best interests taken as a primary consideration. https://www2.ohchr.org/english/bodies/crc/docs/gc/crc_c_gc_14_eng.pdf (2019.02.10.)

Crépeau, F. (2017): Global Migration Governance: Avoiding Commitments on Human Rights, Yet Tracing a Course for Cooperation. *Netherlands Quarterly of Human Rights.* https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/016934411603400203 (2019.03.12.)

Creswell, J. W. (2009): Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage Publications. https://www.scirp.org/(S(i43dyn45teexjx455qlt3d2q))/reference/ReferencesPapers.aspx?ReferenceID=1763859 (2019.03.12.)

Creswell, J. W. & Tashakkori, A. (2007): Developing publishable mixed methods manuscripts. Journal of Mixed Methods Research. Volume 1. Number 3. pp. 107-111. https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1558689806298644 (2019.02.20.)

Creswell, J.W. & Clarck, V.L. (2011): Designing and conducting mixed methods research. 2nd edition. London: SAGE. pp. 203-230. https://books.google.hu/books?id=6tYNo0UpEqkC&printsec=frontcover&hl=hu&source=gbs_ge_summary_r&cad=0 - v=onepage&q&f=false (: 2019.03.12.)

Croucher, S.M. (2011): Social Networking and Cultural Adaptation: A Theoretical Model. Journal of International and Intercultural Communication, 4(4), pp.259-264. https://www.researchgate.net/publication/272121067_Social_Networking_and_Cultural_Adaptation_A_Theoretical_Model (2019.03.22.)

Csókay L., Domszky A., Hazai V. és Herczog M. (1997): A gyermekvédelem nemzetközi gyakorlata. Budapest: *Pont Kiadó*

Cullen-Dupont, K. (2009): Global Issues. Human trafficking, New York: Infobase publishing, pp.17.18.

Czeizel E. (1995): Dokumentum egy beteg ember és a társadalom világáról, In: *Mozgó Világ*.

Czerny, M. (2016): www.jesuits.org.
http://jesuits.org/news-detail?TN=NEWS-20161216104512 (2019.03.22.)

Czine Á. (2011): Az emberkereskedelem, mint a szervezett bűnözés egyik megjelenési formája. Pécs: *PhD értekezés.* p. 26. https://ajk.pte.hu/files/file/doktori-iskola/czine-agnes/czine-agnes-vedes-ertekezes.pdf (2019.03.22.)

Czine Á. (2014): Néhány gondolat a szervezett bűnözés és az emberkereskedelem kapcsán. In:Szerk.: Varga Zoltán A jogegység szolgálatában: Kónya István ünnepi kötet. Budapest: HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., pp. 51-58.

DeTocqueville, A. (1945/1835): *Democracy in America, Vol. 1* (P. Bradley, Ed.). New York: Vintage Books. http://seas3.elte.hu/coursematerial/LojkoMiklos/Alexis-de-Tocqueville-Democracy-in-America.pdf (2019.03.11.)

Diamanti – Kathimerini, I. (2007): Child labor is illegal but often seen in Greece. http://www.ekathimerini.com/49721/article/ekathimerini/news/child-labor-is-illegal-but-often-seen-in-greece (2019.03.10.)

Douglas, G. & Sebba, L. (1998): *Children's rights and traditional values.* Ashgate/Dartmouth, Aldershot (USA): *Brookfield.*

Dow, H.D. (2011): The Acculturation Processes: The Strategies and Factors Affecting the Degree of Acculturation. *Home Health Care Management & Practice,* 23(3), pp. 221-
227. https://www.researchgate.net/publication/238043589_The_Acculturation_Proce

sses_The_Strategies_and_Factors_Affecting_the_Degree_of_Acculturation (2019.02.11.)

Dunn, F.S. (1950): War and the Minds of Men. New York: *Harper.*

Durkeim, É. (1917): A szociológia módszere; ford. Balla Antal. Budapest: *Franklin. http://mek.oszk.hu/08700/08786/08786.pdf*

Durkheim, É. (1912/2003): A vallási élet elemi formái: A totemisztikus rendszer Ausztráliában, ford. Vargyas Zoltán, Budapest: L'Harmattan.

Dyal, J. A. (1981): Acculturation stress and coping. International Journal of Intercultural Relations, 5, pp. 301-328. https://kundoc.com/pdf-acculturation-stress-and-coping-.html (2019.02.11.)

E/C 326/02 (2012): CHARTER OF FUNDAMENTAL RIGHTS OF THE EUROPEAN UNION.https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:C2012/326/02&from=HU (2019.02.11.)

EC/68/JHA (2004): Decision on combating the sexual exploitation of children and child pornography. https://eur-lex.europa.eu/eli/dec_framw/2004/68/oj (2019.01.11.)

ECPAT (2010): Stop sex trafficking of children and young people. ECPAT https://www.ecpat.org/wp-content/uploads/2016/04/Factsheet_Greece.pdf (2019.03.11.)

ECPAT (2016): Stop sex trafficking of children and young people. https://www.ecpat.org/wp-content/uploads/2016/04/Factsheet_Spain.pdf (2019.02.15.)

ECPAT (2016): Stop sexual exploitation of children in travel and tourism. https://www.ecpat.org/wp-content/uploads/2016/11/SECTT_ChildFriendly_ENG_ebook.pdf (2019.03.11.)

Érszegi M. A. (2018.09.01.): Ferenc pápa diplomáciai évértékelője: Érszegi Márk követségi tanácsos összefoglalója. Vatikáni Rádió http://hu.radiovaticana.va/news/2018/01/09/ferenc_pápa_diplomáciai_évértékelője/1358058 (2019.01.12.)

ETS/No.005. (1950/2000): Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms. Treaty open for signature by the member States of the Council of Europe and for accession by the European Union. https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/005 (2019.02.11.)

EU (2011): Directive 2011/36/EU on preventing and combating trafficking in human beings and protecting its victims, OJ 15.04.2011, L 101. https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:101:0001:0011:EN:PDF (2019.03.11.)

European Commission (2016): Together Against Trafficking in Human Beings. Romania - 3. IMPLEMENTATION OF ANTI-TRAFFICKING POLICY. https://ec.europa.eu/anti-trafficking/member-states/romania-3-implementation-anti-trafficking-policy_en (2019.03.11.)

European Commission (2017): Together Against Trafficking in Human Beings-Romania. https://ec.europa.eu/anti-trafficking/member-states-0/Romania_en (2019.02.12.)

EUROSTAT (2013): Trafficking in human beings. Together against trafficking in human beings. https://ec.europa.eu/anti-trafficking/member-states-0/Greece_en (2019.03.11.)

Faragallah, M. H., Schumm, W. R., & Webb, F. J. (1997): Acculturation of Arab-American immigrants: An exploratory study. *Journal of Comparative Family Studies, 28*(3), pp.182-203. https://psycnet.apa.org/record/1997-42694-002 (2019.03.11.)

Feather, N. T. (1995): Values, valences, and choice: the influence of values on the perceived attractiveness and choice of alternatives. *Personality and Social Psychology Bulletin,* 86, pp. 1135–51.

Fegert, M., Diehl, C., Leyendecker, B., Halweg, K., & Prayon V., (2018): Psychosocial problems in traumatized refugee families: overview of risks and some recommendations for support services. *Child Adolesc Psychiatry Ment Health.* https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5765601/ (2019.03.11.)

Fehér L. (2004): Trafficking in human beings in Hungary. In: Hoeksema, Tammo - Laak, Janter /NHC/ - Muzorovic, Lamija (eds)/: The OSCE challenged. NGO Conference on Human Rights in the OSCE region, paralell to the 11th meeting of the OSCE Ministerial Council, Maastricht, pp. 91-99.

Fehér L. (2005): Az emberkereskedelem néhány aktuális kérdése – Illegális migráció, embercsempészet, emberkereskedelem. Kriminológiai Tanulmányok, No. 42. Budapest. pp. 210-233.

Fehér L., – Herman J., – Herczog M., – Hrabovszki Z., – Pontyos T. (2004): Kézikönyv az emberkereskedelem megelőzéséről és kezeléséről. Általános ismeretek és módszertan. Budapest: *IOM,* pp. 91.

Feilzer, M. Y. (2009): Doing mixed methods research pragmatically: Implications for the rediscovery of pragmatism as a research paradigm. Journal of mixed methods research, XX(X) 1–11, pp. 6-16. https://www.researchgate.net/publication/249830880_Doing_Mixed_Methods_Research_Pragmatically_Implications_for_the_Rediscovery_of_Pragmatism_as_a_Research_Paradigm (2019.03.10.)

FISCHL V. (2006): Egyházi karitatív szervezetek szerepe a válságkezelésben. In. Kard és Toll. 2006. 2. évf. pp. 92–101.

Fong, S. L. M. (1965): Assimilation of Chinese in America: Changes in orientation and social perception. *American Journal of Sociology, 71,* pp. 265– 273. https://www.journals.uchicago.edu/doi/abs/10.1086/224085 (2019.03.11.)

FRANET (2014): Victim Support Services in the EU: An overview and assessment of victims' rights in practice.

Freeman, Michael D.A. (2004): Children's rights. Ashgate/Dartmouth: *Aldershot.*

Freud, S. (1933): Lélekelemzési tanulmányok. Budapest: *Somló Béla Könyvkiadó.*

Füleki D. (2001): A TÁRSADALMI KIREKESZTÉS ÉS BEFOGADÁS INDIKÁTORAI. Szociológiai Szemle. pp. 84-95. http://www.szociologia.hu/dynamic/0102fuleki.htm (Utolsó letöltés: 2019 02.28.)

Gájer L. (2013): Az emberi szabadság katolikus értelmezése XIII. Leó pápa Libertas (1888) enciklikája alapján. Budapest: *Teológia - Hittudományi Folyóirat 47.* https://library.hungaricana.hu/hu/view/PazmanyHTK_Teologia_2013/?query=gájer&pg=131&layout=s (2019.03.11.)

Galos, E., Bartolini, L., Cook, H. & Grant, N. (2017): Migrant Vulnerability to Human Traffickicking and Exploitation: Evidence from the Central and Eastern Mediterranean Migration Routes. Geneva. International Organization for Migration (IOM). https://publications.iom.int/system/files/pdf/migrant_vulnerability_to_human_trafficking_and_exploitation.pdf (2019.02.11.)

Galvez, J.J. (2017): The slave trade in Spain: thousands rescued from brothels and sweatshops. El Pais. https://elpais.com/elpais/2017/04/21/inenglish/1492756977_271906.html (2019.03.11.)

Gamble, M. (2010): Sexual Exploitation and Abuse of Street Children in Romania: Catalysts of Vulnerability and Challenges in Recovery. University of Nebraska. https://www.researchgate.net/publication/300158055_Sexual_Exploitation_and_Abuse_of_Street_Children_in_Romania_Catalysts_of_Vulnerability_and_Challenges_in_Recovery (2019.01.20.)

Garmezy, N. (1994): Masten AS. Chronic adversities. In: Rutter M, Taylor EA, Hersov LA, eds. Child and adolescent psychiatry: modern approaches. Oxford: *Blackwell Scientific*, pp. 191–208.

Geertz, C. (1973): The interpretation of cultures. New York: Basic Books, Inc., Publishers https://chairoflogicphiloscult.files.wordpress.com/2013/02/clifford-geertz-the-interpretation-of-cultures.pdf (2019.03.11.)

Giladi, R., & Ratner, S. R. (2015): The Role of the ICRC in the Enforcement of the Geneva Conventions. The 1949 Geneva Conventions: A Commentary. Oxford University Press.

Glaser, D. (1958): Dynamics of ethnic identification. *American Sociological Review, 23*, pp. 31–40. https://www.jstor.org/stable/2088621?seq=1 - page_scan_tab_contents (2019.01.11.)

Glaser, D. (1958): Dynamics of ethnic identification. *American Sociological Review, 23*, pp. 31–40. https://www.jstor.org/stable/2088621?origin=crossref&seq=1 - page_scan_tab_contents (2019.03.11.)

Glatz, C. (2019.01.17): Vatican releases guidelines to help church fight human trafficking. Catholic News Service. https://www.catholicnews.com/services/englishnews/2019/vatican-releases-guidelines-to-help-church-fight-human-trafficking.cfm (2019.02.20.)

Gordon, M. M. (1964). Assimilation in American life. New York: Oxford University Press.

Government Decision, 1142 (2012): In.: Committee against Torture. Concluding observations on the second periodic report of Romania. https://tbinternet.ohchr.org/Treaties/CAT/Shared Documents/ROU/CAT_C_ROU_CO_2_20493_E.pdf (2019.03.11.)

Gozdziak, E., & Bump M. (2008): Data and Research on Human Trafficking. U.S. Department of Justice.

Gradinaru, C. (2015): Analysis of support services for victims of human trafficking. Qualitative Social Research, Bucharest. http://www.anitp.mai.gov.ro/ro/docs/Cercetare/Analize/Ro20/Analysis of support.pdf (2019.01.05.)

GRETA (2017): Report concerning the implementation of the Council of Europe Convention
on Action against Trafficking in Human Beings by Greece. *Council of Europe*. https://rm.coe.int/greta-2017-27-fgr-gre-en/168075f2b6 (2019.03.11.)

Grove, N. (1997): *Atlas of world history.* Washington, DC: National Geographic Society.

Habermas, J. (1981/2011): A kommuniktaív cselekvés elmélete. Budapest: *Gondolat.*

Habermas, J. (1985): A kommunikatív cselekvés elmélete I-II. Budapest: ELTE, pp.10-63.

Habermas, J. (1993): A nyilvánosság politikai funkciói, In: Habermas. A társadalmi nyilvánosság szerkezetváltozása. Budapest: *Gondolat*, pp. *116-153.*

Hadley, J. (1943): A brief history of the English language. In W. A. Nielson (Ed.), *Webster's new international dictionary of the English language* (2nd ed., pp. lxxxii–xc). Springfield, MA: Mirriam.

Hall, G. S. (1904): *Adolescence* (Vol. 2). New York: Appleton. https://archive.org/details/adolescenceitsp01hallgoog/page/n10 (2019.03.11.)

Halmai G.-Tóth G. A. (2008): Emberi Jogok. Budapest: *Osiris kiadó.*

Hanson, D., & Grimmer, M. (2007): The mix of qualitative and quantitative research in major marketing journals, 1993-2000. European Journal of Marketing. Vol. 41. No. 1/2. pp. 58-70. https://www.researchgate.net/publication/228907805_The_mix_of_qualitative_and_quantitative_research_in_major_marketing_journals_1993-2002 (2019.02.11.)
Hanson, E. O.: The Catholic Church in World Politics. Princeton: NJ: Princeton University Press. 1987.

Harper, R. F.: (1904): *The Code of Hammurabi. King of Babylon.* Chicago: The University of Chicago Press. https://oll.libertyfund.org/titles/hammurabi-the-code-of-hammurabi (2019.02.11.)

Hedgecoe, G. (2018): Spanish police arrest 155 over trafficking ring linked to Ireland. The Irish Times.

Herczog M. – Gyurkó Sz. (2006): Gyermekek kereskedelmi célú szexuális kizsákmányolása. Kutatási zárótanulmány. Budapest

Herczog M. (2002): A gyermekekkel szembeni szexuális visszaélésekről. *Család Gyermek Ifjúság könyvek*: Budapest, pp. 14-15.

Herczog M. (2007): Gyermekbántalmazás. Budapest: *Complex Kiadó.*

Hesse & Biber, S.N. (2010): Mixed method research; Merging theory with practice. New York: Guilford Press.

Hitlin, S., & Piliavin, D. (2004): VALUES: Reviving a Dormant Concept. Annual Review of Sociology. 30, pp. 359–93. http://kodu.ut.ee/~cect/teoreetiline_seminar 23.04.2013/Hitlin & Piliavin 2004.pdf (2019.02.11.)

Hjern, A. & Allebeck, P. (2002): Suicide in first- and second-generation immigrants in Sweden A comparative study. Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology 37(9), pp. 423-429. https://www.researchgate.net/publication/11147678_Suicide_in_first-_and_second-generation_immigrants_in_Sweden_-_A_comparative_study (2019.03.11.)

Hobbes, T. (1968/1660): Leviathan. New York: *Penguin.*

Hodes, M. (2000): Psychologically distressed refugee children in the United Kingdom. *Child Psychology and Psychiatry Review*, pp. 57–68.

Hodge, D.R. (2014): Assisting Victims of Human Trafficking: Strategies to Facilitate Identification, Exit from Trafficking, and the Restoration of Wellness. *Social Work*, Volume 59, Issue 2, pp.111–118. https://academic.oup.com/sw/article-abstract/59/2/111/1896671?redirectedFrom=fulltext (2019.02.11.)

Hoffmann, S. (1965): The State of War: Essays on the Theory and Practice of International Politics. New York: *Praeger.*

Holt, P. (2018): 21ST CENTURY SLAVERY & HUMAN TRAFFICKINGStories, Statistics and Solutions. *GFA, Special Report.* https://www.gfa.org/special-report/21st-century-slavery-human-trafficking/ (2019.01.11.)

Hunt, C. L., & Walker, L. (1974): *Ethnic dynamics: Patterns of intergroup relations in various societies.* Homewood, IL: *Dorsey Press*. pp. 8-9.

Ichheiser, G. (1949): Misunderstandings in human relations: A study of false social perception. *American Journal of Sociology, 55*(2), pp. 1–69. https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/174114328701500208 (2019.03.10.)

ICMC (2017): Annual Report. https://www.icmc.net/sites/default/files/documents/icmc_annual_report_2017_web.pdf (2019.02.11.)

ICMPD (2016): Targeting Vulnerabilities. The Impact of the Syrian War and Refugee Situation on Trafficking in Persons. A Study of Syria, Turkey, Lebanon, Jordan and Iraq. Vienna: *ICMPD*, pp. 6-18. http://www.migration4development.org/sites/default/files/targeting_vulnerabilities_en_soft_.pdf (2019.02.11.)

ICMPD (2017): Media and trafficking in human beings-guidelines. Vienna https://www.icmpd.org/fileadmin/1_2018/THB/Media_and_THB_Guidelines_EN_WEB.pdf (2019.03.11.)

Ikenberry, G.J. (2001): After Victory: Institutions, Strategic Restraint, and the Rebuilding of Order after Major Wars. Princeton: *Princeton University Press.*

ILO (2009): TRAINING MANUAL TO FIGHT TRAFFICKING IN CHILDREN FOR LABOUR, SEXUAL AND OTHER FORMS OF EXPLOITATION. Understanding child trafficking. Geneva, Switzerland: *ILO.*

ILO (2012): What is child labour. https://www.ilo.org/ipec/facts/lang--en/index.htm (2019.02.11.)

IOM (2004): Understanding and Counteracting Trafficking in persons. The Acts of the Seminar for Women Religious. *IOM* http://publications.iom.int/fr/system/files/pdf/seminar_for_women_religious.pdf (2019.03.05.)

IOM (2018): Global Migration Indicators. IOM.UN MIGRATION https://publications.iom.int/system/files/pdf/global_migration_indicators_2018.pdf (2019.03.05.)

Irial, G. (2012): The Genesis and Development of Article 1 of the 1951 Refugee Convention. *Journal of Refugee Studies.* pp. 134-148.

https://www.researchgate.net/publication/266031197_The_Genesis_and_Development_of_Article_1_of_the_1951_Refugee_Convention (2019.03.10.)

Iriye, A., Goedde, P., & Hitchcock, W. (2012): The human rights revolution. An international history. New York: *Oxford.*

Jackson, B. S. (1995): The literary presentation of multiculturalism in early Biblical law. *International Journal for the Semiotics of Law/Revue Internationale de Semiotique Juridique, 8,* pp. 181–206. https://link.springer.com/article/10.1007%2FBF01099256 (2019.02.10.)

Jagusztin T., - Bodnár G. (2013): AZ EURÓPAI UNIÓ MIGRÁCIÓS POLITIKÁJÁNAK ALAPJAI. In. NEMZETKÖZI MIGRÁCIÓ – NEMZETKÖZI KOCKÁZATOK. Budapest: *HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft.*

Johansen, B. E. (1982): Forgotten founders: Benjamin Franklin, the Iroquois, and the rationale for the American Revolution. Ipswich, MA: *Gambit.*

Jones, J. (2012): Human Trafficking in the UK: A Focus on Children. *Child and Family Law Quarterly, Vol. 24, No. 1, pp. 77-94.* https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2244375 (2019.03.05.)

Kahl, C.H. (1999): Constructing a Separate Peace: Constructivism, Collective Liberal Identity, and Democratic Peace. *Security Studies* 8, pp. 4–144.

Kamruzzaman & Shashi K. D. (2016): The Evaluation of Human Rights: An Overview in Historical Perspective. *American Journal of Service Science and Management.* Pp. 5-12. https://www.researchgate.net/publication/318851323_The_Evaluation_of_Human_Rights_An_Overview_in_Historical_Perspective (2019.02.20.)

Kane, J. (2005): Yokohama Review Combating Sexual Exploitation of Children, Background Paper - Analysing REACT: gaps, challenges and next steps. Ljubljana. p. 23.

Kant, I. (1983/1795): Perpetual Peace and Other Essays. Indianapolis: Hackett Press.

Kapferer, S. (2003): LEGAL AND PROTECTION POLICY RESEARCH SERIES. Cancellation of Refugee Status. UNHCR. https://www.unhcr.org/3e9418df4.pdf (2019.03.05.)

Kaplan, M.A. (1957): System and Process in International Politics. New York: *John Wiley & Sons.*

Karsai K. (2001): Az európai büntetőjogi integráció egyik tulajdonsága, avagy gondolatok a kerethatározatról. Európai Jog. p. 11.

Keohane, R.O. (1989): International Institutions and State Power: Essays in International Relations Theory. *Boulder, CO: Westview*.

Kim, Y. B. (2001): Historical transformation, people's movement and messianic koinonia: A study of the relationship of Christianity and Tonghak religious communities to the March First Independence Movement.

Kluckhohn, C. (1951): Values and value-orientations in the theory of action. In *Toward a General Theory of Action*. New York: *Harper*, pp. 388–433. https://www.scribd.com/document/335525956/Kluckhohn-C-Values-and-Value-Orientations-in-the-Theory-of-Action (2019.02.13.)

Knutsen, T. (1997): A History of International Relations Theory. New York: *Palgrave.*

Kondorosi F. (2000): A gyermekjogok érvényesülése és védelme. Budapest: *Emberi Jogok Magyar Központja Közalapítvány.*

Kondorosi F. (2012): Emberi jogok és jogi kultúrák az Európai Unióban. Saldo Pénzügyi Tanácsadó és Informatikai Rt.

Kosic, A., Mannetti, L. & Lackland D. (2005): The role of majority attitudes towards out-group in the perception of the acculturation strategies of immigrants. *International Journal of Intercultural Relations.* pp. 273–288. https://www.researchgate.net/publication/222238103_The_role_of_majority_attitudes_toward_out-group_in_the_perception_of_the_acculturation_strategies_of_immigrants (2019.03.05.)

Kosic, A., Mannetti, L. & Lackland, D. (2005): The role of majority attitudes toward out-group in the perception of the acculturation strategies of immigrants. *International Journal of Intercultural Relations.* 29(3), pp. 273-288.

Kovács E. (1997): A szexuális bűncselekmények gyermekkorú áldozatainak pszichológiai vizsgálata, *In: Belügyi Szemle*,10. szám, pp. 37-45.

Kuhn, T. (1960): The Structure of Scientific Revolutions. Chicago. *University of Chicago Press.*

Lakatos I. (1970): Falsification and the Methodology of Scientific Research Programs. In I. Lakatos and A. Musgrave (eds.) Criticism and the Growth of Knowledge. Cambridge: *Cambridge University Press.*

LAW NO. 272. (2004): LAW NO. 272/2004 ON THE PROTECTION AND PROMOTION OF THE RIGHTS OF THE CHILD. Romanian Official Gazette, Part I, no. 557. https://childhub.org/en/child-protection-online-library/law-no-2722004-protection-and-promotion-rights-child (2019.03.05.)

Lefcourt, H. (1984): Locus of control and social support: interactive moderators of stress. *J Pers Soc Psychol*, pp. 378–389.

Locke, J. (1988/1689): Two Treatises of Government. New York: *Cambridge University Press.*

Looner, W.J. (1993): Psychology and Culture. *Pearson.*

MacIntyre, A. (1981): After Virtue. London. *Duckworth Press.*

Magyar Kurír Katolikus Hírportál (2017. december 31.): Ferenc pápa üzenete a béke 51. világnapjára. Magyar Kurír Katolikus Hírportál. https://www.magyarkurir.hu/hirek/ferenc-papa-uzenete-beke-51-vilagnapjara (2019.03.05.)

Magyar Kurír Katolikus Hírportál (2018 december 11.): Ferenc pápa üzenete az emberi jogok egyetemes nyilatkozata" elfogadásának 70. és a „Bécsi nyilatkozat és akcióprogram" elfogadásának 25. évfordulója alkalmából. Róma. Magyar Katolikus Hírportál. https://www.magyarkurir.hu/hirek/ferenc-papa-lelkiismeret-vizsgalatra-hiv-az-emberi-jogok-egyetemes-nyilatkozata-elfogadasanak-j (2019.03.05.)

Mahler, K. (1997): Global Concern for Children's Rights: The World Congress Against Sexual Exploitation. INTERNATIONAL PERSPECTIVES ON SEXUAL AND REPRODUCTIVE HEALTH. *A journal of peer-reviewed research.* https://www.guttmacher.org/journals/ipsrh/1997/06/global-concern-childrens-rights-world-congress-against-sexual-exploitation (2019.03.05.)

Mann, B. A., & Fields, J. L. (1997): Sign in the sky: Dating the League of the Haudenosaunee. *American Indian Culture and Research Journal, 1*, pp. 105– 163.

Mann, H.B. & Whitney, D.R. (1947): On a Test of Whether One of Two Random Variables Is Stochastically Larger than the Other. Annals of Mathematical Statistics, 18, pp. 50-60. https://www.scirp.org/(S(351jmbntvnsjt1aadkposzje))/reference/ReferencesPapers.aspx?ReferenceID=1742677 (2019.03.05.)

Mann, J. (1958): Group relations and the marginal personality. *Human Relations*, pp. *11*, 77–91. https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/001872675801100106 (2019.02.05.)

Maslow, A.H. (1964): Religions, Values, and Peak Experiences. Columbus, Ohio: Ohio State University Press.

McGee, W. J. (1898): Piratical acculturation. *American Anthropologist, 11*, pp. 243–249. https://anthrosource.onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1525/aa.1898.11.8.02a00010 (2019.03.05.)

Miles, M. B., Huberman, A. M., & Saldana, J. (1994): Qualitative data analysis: An expanded sourcebook. Thousand Oaks, CA: Sage. pp. 221-255.

Minimum Age Convention (1973): 1837/1989 és 62/1998. Article 3(3) of the Convention. Authorization to carry out hazardous work from the age of 16 years. https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:13101:0::NO::P13101_COMMENT_ID:3254605 (2019.02.10.)

MINISTRY OF INTERIOR HELLENIC POLICE HEADQUARTERS (2008): INTERAGENCY –OPERATIONAL NATIONAL ACTION PLAN ON THE RESPONSE AND FIGHT AGAINST THE ECONOMIC EXPLOITATION OF THE SEXUAL LIFE OF WOMEN AND MINORS. UNDER THE AUSPICES OF THE SPECIAL LEGISLATIVE DRAFTING COMMITTEE OF THE MINISTRY OF JUSTICE. https://ec.europa.eu/anti-trafficking/member-states/greece-52-national-action-plans_en (2019.03.05.)

Mititelu, C. (2012): The Human Rights and the Social Protection of Vulnerable Individuals. *Journal of Danubian Studies and Research, Vol 2, No 1*. http://journals.univ-danubius.ro/index.php/research/article/view/1521/1270 (2019.02.20.)

Mol, J. J. (1963): The function of marginality. *International Migration, 1*, pp. 175–177. https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/j.1468-2435.1963.tb00384.x (2019.02.20.)

Moravcsik, A. (1997): Taking Preferences Seriously: A Liberal Theory of International Policies. *International Organization* 51, pp. 513–553.

Morgan, D. L. (1998): Practical strategies for combining qualitative and quantitative methods: Applications for health research. Qualitative Health Research, 8: pp. 362-376. https://www.researchgate.net/publication/12743282_Practical_Strategies_for_Combining_Qualitative_and_Quantitative_Methods_Applications_to_Health_Research (2019.02.03.)

Morgan, D.L. (2007): Paradigms lost and pragmatism regained: Methodological implications of combining qualitative and quantitative methods. Journal of Mixed Methods Research, 1, pp. 48-76. https://www.researchgate.net/publication/240730449_Paradigms_Lost_and_Pragmatism_Regained_Methodological_Implications_of_Combining_Qualitative_and_Quantitative_Methods (2019.02.20.)

Mortimore, P. (2001): The positive effects of schooling. In: Rutter M, ed. Psychosocial disturbances in young people: challenges for prevention. Cambridge: *Cambridge University Press*, pp. 333–363.

Mullin, M. (1992): *Africa in America: Slave acculturation and resistance in the American South and the British Caribbean: 1736–1831*. Urbana: University of Illinois Press.

Murray, D. J. (1988): *A history of Western psychology* (2nd ed.). Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.

Nagy G. - Szabó Gy. (1999): A BÍRÓSÁGI HATÁROZATOK MELLÉKLETE/A KORRUPCIÓ ÉS A SZERVEZETT BŰNÖZÉS ELLENI KÜZDELEM,

VALAMINT A TANÚVÉDELEM AZ EURÓPA TANÁCS ÉS AZ EURÓPAI UNIÓ KERETÉBEN. Emberi jogi füzetek/4.
Naintos, C.D. (2013): Fighting Human Trafficking – The Experience of Greece. http://www.endslavery.va/content/endslavery/en/publications/judges/naintos.html (2019.03.10.)

Nankervis, N. (2016): Combating Trafficking in Persons. Bulgaria's Response to a Global Crisis. Notre Dame, Indiana. USA. https://klau.nd.edu/assets/205387/ht_lgl_rems_nankervis.pdf (2019.02.10.)

Nash, D., & Shaw, L. C. (1963): Personality and adaptation in an overseas enclave. *Human Organization, 21,* pp. 252–263. https://sfaajournals.net/doi/10.17730/humo.21.4.e87242k566388027 (2019.02.20.)

Nauck, B. (2008): Acculturation. In.: Multilevel Analysis of Individuals and Cultures. New York: Taylor and Francis Group LLC. pp. 379-409. https://www.researchgate.net/publication/260479244_Acculturation (2019.02.10.)

Némedi D. (2000): Habermas és a kritikai tradíció In: Némedi: Társadalomelmélet – elmélettörténet, Budapest: *Új Mandátum*, pp.145-260.

Nieuwenhuys, C., Pécoud, A.: (2007): Human Trafficking, Information Campaigns, and Strategies of Migration Control. American Behavioral Scientist. https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0002764207302474 (2019.02.28.)

Nikolas, K. (2011): Bulgarian baby sellers arrested in Greece. Digital Journal. http://www.digitaljournal.com/topic/illegal+adoption+rings (2019.02.18.)

Nishida, H. (2005): Cultural schema theory. In W. B. Gudykunst (Ed.), Theorizing about intercultural communication, Thousand Oaks (Calif.): Sage, pp. 401-418.

No. R (91) 11/EC (1991): Recommendation No. R (91) 11, concerning sexual exploitation, pornography and prostitution of, and trafficking in, children and young adults. https://www.pravadeteta.com/attachments/288_Rec CM 1991 CONCERNING SEXUAL EXPLOITATION, PORNOGRAPHY AND PROSTITUTION.pdf (2019.02.28.)

Oberg, K. (1954): Culture shock. Bobbs-Merill.

Obi, N. I., & Dilip, K. D. (2008): Global Trafficking in Women and Children. New York: CRC Press. pp. 33-39. https://books.google.hu/books?id=9jTt5yJ1Qz8C&pg=PA197&lpg=PA197&dq=wedding+trade+traffick+bulgaria&source=bl&ots=bB4H77Mrdw&sig=ACfU3U3iUWEgwuLwz_OHb6z7sDd8DdNaaQ&hl=hu&sa=X&ved=2ahUKEwilwuenro7hAhVxsosKHecYAFgQ6AEwBnoECAQQAQ - h (2019.03.10.)

OKRI (2011): Konferencia a prostitúcióról. Narratívák / Szemelvények a Magyar Szociológiai Társaság és az Országos Kriminológiai Intézet közös szervezésében, 2011. szeptember 15-én az OKRI-ban elhangzott konferencia-előadásokból. *OKRI*

https://www.okri.hu/images/stories/konyvajanlo/Adasvetel_2011/adasvetel_konferenciakiadvany.pdf (2019.02.28.)

Os, E.C.C., Kalverboer, M. E., Zijlstra, A. E., Post W. J. & Knorth, E. J. (2017): Knowledge of the Unknown Child: A Systematic Review of the Elements of the Best Interests of the Child Assessment for Recently Arrived Refugee Children. Clinical Child and Family Psychology Review. Volume 19, Issue 3, pp. 185–203. https://link.springer.com/article/10.1007/s10567-016-0209-y (2019.03.05.)

Ottisova, L., Smith, P., Shetty, H., Stahl, D., Downs, J., & Oram, S. (2018): Psychological consequences of child trafficking: An historical cohort study of trafficked children in contact with secondary mental health services. *PLOS ONE* https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5843209/ (2019.02.28.)

Padilla, A. (2011): Acculturation. Theory, Models and Findings, Westview, Boulder, pp. 9-25. https://www.researchgate.net/publication/235660833_Assessment_of_Acculturation_Issues_and_Overview_of_Measures (2019.01.28.)

Padilla, A. M., & Perez, W. (2003): Acculturation, social identity, and social cognition: A new perspective. Hispanic Journal of Behavioral Sciences, 25, pp. 35-55. https://web.stanford.edu/~apadilla/PadillaPerez03a.pdf (2019.03.10.)

Papp Zs. (1987): A racionalitástól a kommunikatív racionalitásig, In: Csepeli Gy., Papp Zs. és

Pokol B.: Modern polgári társadalomelméletek. Budapest: *Gondolat.* pp. 51-150.

Parsons, T. (1951/1991): The social system. London: *Routledge Ltd.*

Pennington, J. (2017): Why would a mother sell her own child? ASEAN Today https://www.aseantoday.com/2017/04/why-would-a-mother-sell-her-own-child/ (2019.02.28.)

Petrasevic, T. (2016): The Rights of Children in the EU. European Scientific Journal. ISSN: 1857 – 7881 (Print) e - ISSN 1857- 7431

Petrunov, C. (2014): Human Trafficking in Eastern Europe: The Case of Bulgaria. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science.* pp. 162-182. https://www.researchgate.net/publication/274517043_Human_Trafficking_in_Eastern_Europe_The_Case_of_Bulgaria (2019.02.28.)

Pettigrew, T. F. (1974): Introduction: Racially separate or together? In E. G. Epps (Ed.), *Cultural pluralism.* Berkeley, CA: McCutchan, pp. 1–33.

Phinney, J. S. (1990): Ethnic identity in adolescents and adults: Review of research. Psychological Bulletin, 108, pp. 499-514. https://www.researchgate.net/profile/Jean_Phinney/publication/20886312_Ethnic_Identity_in_Adolescents_and_Adults_Review_of_Research/links/0fcfd5100589bece91

000000/Ethnic-Identity-in-Adolescents-and-Adults-Review-of-Research.pdf (2019.03.10.)

Phinney, J. S., Horenczyk, G., Liebkind, K., & Vedder, P. (2001): Ethnic identity, immigration, and well-being: An interactional perspective. Journal of Social Issues, 57, pp. 493-510. http://cretscmhd.psych.ucla.edu/events/PhinneyPaper.pdf (2019.02.15.)

Phinney, J.S., Horenczyk, G., Liebkind, K., & Vedder, P. (2001): Ethnic Identity, Immigration, and Well-Being: An Interactional Perspective. Journal of Social Issues 57(3), pp. 493 – 510. https://www.researchgate.net/publication/227510383_Ethnic_Identity_Immigration_and_Well-Being_An_Interactional_Perspective (2019.03.10.)

Platón (1969): Laws XII (A. E. Taylor, Trans.). In E. Hamilton & H. Cairns (Eds.), *The collected dialogues of Plato* (pp. 1488–1513). Princeton, NJ: Princeton University Press.

Póczik Sz. (2013): BEVÁNDORLÁS MAGYARORSZÁGON A RENDSZERVÁLTÁS TÁGABB IDŐSZAKÁBAN. In. NEMZETKÖZI MIGRÁCIÓ – NEMZETKÖZI KOCKÁZATOK. Budapest: HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft.

Powell, J. W. (1880). *Introduction to the study of Indian languages* (2nd ed.). Washington, DC: U.S. Government Printing Office. https://archive.org/details/introductiontost00powe/page/n13 (2019.03.10.)

Preglau, M. (2000): Kritikai elmélet – Jürgen Habermas, In. Szociológiaelmélet. Budapest: Osiris

Pynoos, R. (2001): Children, adolescents, and families exposed to torture and related trauma. In: Gerrity E, Keane TM, Tuma F,eds. The mental health consequences of torture, New York: *Plenum Publishers*, pp. 211–225.

Ramdhonee, K., & Bhowon, U. (2012): Acculturation Strategies, Personality Traits and Acculturation Stress: A Study of First Generation Immigrants from Transnational Marital Context. *Psychology & Developing Societies*, 24(2), pp. 125-143. https://www.researchgate.net/publication/274991104_Acculturation_Strategies_Personality_Traits_and_Acculturation_Stress_A_Study_of_First_Generation_Immigrants_from_Transnational_Marital_Context (2019.02.20.)

Recommendation 16 of the Council of Europe (2001): Sexual exploitation of children: zero tolerance. *Parliamentary Assembly*.https://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewHTML.asp?FileID=9825&lang=en (2019.03.10.)

Redfield, R., Linton, R., & Herskovits, M. (1936): Memorandum on the study of acculturation. *American Anthropologist, 38,* pp. 149–152. https://anthrosource.onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1525/aa.1936.38.1.02a00330 (2019.02.10.)

Redfield, R., Linton, R., & Herskovits, M. (1936): Memorandum on the study of acculturation. American Anthropologist, 38, pp. 149–152.
Rees, T. B. (1970): Accommodation, integration, cultural pluralism, and assimilation: Their place in equilibrium theories of society. *Race, 11*, pp. 481– 490. https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/030639687001100407?journalCode=raca (2019.03.10.)

Reinschmidt, L. (2016): Regulation of prostitution in Bulgaria, Romania and the Czech Republic. Observatory for Sociopolitical Developments in Europe. https://www.beobachtungsstelle-gesellschaftspolitik.de/f/958037694b.pdf (2019.02.10.)

Richman, N. (1998): Refugees and asylum seekers in the West. In: Bracken P, Petty C, eds. Rethinking the trauma of war. New York: *Free Association Press*, pp. 170–86.

Rosecrance, R. (1963): Action and Reaction in World Politics: Boston: Little, Brown. *International Systems in Perspective.*

Ross, E. A. (1920): The principles of sociology. New York: *Century.*

Perspective. Boston: Little, Brown.

Rothwell, C.E. (1949): International Organization and World Politics. *International Organization* 3, pp 605–619.

Rousseau, J. (1999/1754): Discourse on Inequality and the Social Contract. New York: *Oxford University Press.*

Rudolph, K. (2001): Negotiating the transition to middle school: the role of self-regulatory processes. *Child Dev*, pp. 929–946.

Russell, S. (1999): Most vulnerable of all: the treatment of unaccompanied refugee children in the UK. UK: *Amnesty International.*

Rusev, A. (2013): Human Trafficking, Border Security and Related Corruption in the EU. Migration and the Security Sector Paper Series. Brussels https://www.dcaf.ch/sites/default/files/publications/documents/1310rusev-border-thb.pdf (2019.02.05.)

Sandel, T. & Liang, C-H. (2010): Taiwan's Fifth Ethnic Group: A Study of the Acculturation and Cultural Fusion of Women who have Married into Families in Taiwan. Journal of International and Intercultural Communication 3(3), pp. 249-275. https://www.researchgate.net/publication/249057490_Taiwan%27s_Fifth_Ethnic_Group_A_Study_of_the_Acculturation_and_Cultural_Fusion_of_Women_who_have_Married_into_Families_in_Taiwan (2019.03.10.)

Schwartz, S. H. (1992): Universals in the content and structure of values: Theory and empirical tests in 20 countries. In M. Zanna (Ed.), *Advances in experimental social psychology* (Vol. 25, pp. 1-65). New York: Academic Press. http://dx.doi.org/10.1016/S0065-2601(08)60281-6 (2019.01.10.)

Schwartz, S. H. (2012): An Overview of the Schwartz Theory of Basic Values. *Online Readings in Psychology and Culture*. https://scholarworks.gvsu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1116&context=orpc (2019.03.10.)

Schwartz, S.H. (1992): Universals in the content and structure of values: theoretical advances and empirical tests in 20 countries. San Diego, CA: Academic In *Advances in Experimental Social Psychology*, pp. 1–65.

Serbanescu, F. (2004): Reproductive Health in Transition Countries in the European Context. European Population Forum 2004, the session on "Morbidity, Mortality, and Reproductive Health: Facing Challenges in Transition Countries" Geneva, Switzerland. https://www.researchgate.net/publication/237413204_Reproductive_Health_in_Transition_Countries_in_the_European_Context (2019.02.12.)

Smith, S. T. (1993): Askut and the changing nature of Egyptian imperialism in the second millennium B.C. Unpublished doctoral dissertation, University of California, Los Angeles. https://www.researchgate.net/publication/34089818_Askut_and_the_changing_nature_of_Egyptian_imperialism_in_the_second_millennium_BC (2019.03.12.)

SOMSSICH G. (2007): MAGYARORSZÁG ERŐFESZÍTÉSEI AZ EMBERKERESKEDELEM ELLENI KÜZDELEMBEN. 1. Pécshor. https://docplayer.hu/1731597-Somssich-gabriella-magyarorszag-erifeszitesei-az-emberkereskedelem-elleni-kuzdelemben-1-definicio.html (2019.02.12.)

Spain Human Rights Report (2018): Executive Summary. https://www.state.gov/documents/organization/289429.pdf (2019.03.03.)

Spanish Penal Code, No. 10. (1995): No. 10/1995 of November 23, 1995. https://wipolex.wipo.int/en/legislation/details/15759 (2019.02.12.)

Spinoza, B. (2007): Theological-Political Treatise. New York. *Cambridge University Press.*

Stewart, D. (1997): Assimilation and acculturation in seventeenth-century Europe. Westport, CT: *Greenwood Press.*

Sue, S., & Sue, D. W. (1971). Chinese American personality and mental health. *Amerasia Journal, 1*(2), pp. 36–50. https://www.journals.uchicago.edu/doi/abs/10.1086/224085 (2019.02.12.)

Julius, M., Éva, B., Meleghy, T., Heinz-J., N., Mac, P., & Helmut, S. (2000): Szociológiaelmélet, Budapest: pp. 249-270. https://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_520_szociologiaelmelet/ch11.html (2019.01.12.)

Tacitus, P. C. (1909): The annals of Tacitus, Books XI–XVI. London: *John Murray.*

Tang, T., & Dion, K.L. (1999): Gender and Acculturation in Relation to Traditionalism: Perceptions of Self and Parents Among Chinese Students. *Sex Roles.* 41(1), pp. 17-29. https://www.researchgate.net/publication/251376955_Gender_and_Acculturation_in_Relation_to_Traditionalism_Perceptions_of_Self_and_Parents_Among_Chinese_Students (2019.02.12.)

The Holy See (2012): MESSAGE OF HIS HOLINESS POPE BENEDICT XVI FOR THE WORLD DAY OF MIGRANTS AND REFUGEES (2013) http://w2.vatican.va/content/benedict-xvi/en/messages/migration/documents/hf_ben-xvi_mes_20121012_world-migrants-day.html (2019.01.12.)

The Holy See (2011): MESSAGE OF HIS HOLINESS BENEDICT XVI FOR THE 97th WORLD DAY OF MIGRANTS AND REFUGEES (2011)

http://w2.vatican.va/content/benedict-xvi/en/messages/migration/documents/hf_ben-xvi_mes_20100927_world-migrants-day.html (2019.02.12.)

The Holy See (2010): MESSAGE OF HIS HOLINESS BENEDICT XVI FOR THE 96th WORLD DAY OF MIGRANTS AND REFUGEES (2010) http://w2.vatican.va/content/benedict-xvi/en/messages/migration/documents/hf_ben-xvi_mes_20091016_world-migrants-day.html (2019.02.12.)

The Holy See (2009): MESSAGE OF HIS HOLINESS BENEDICT XVI FOR THE 95th WORLD DAY OF MIGRANTS AND REFUGEES (2009) http://w2.vatican.va/content/benedict-xvi/en/messages/migration/documents/hf_ben-xvi_mes_20080824_world-migrants-day.html (2019.02.12.)

The Holy See (2008): MESSAGE OF HIS HOLINESS BENEDICT XVI FOR THE 94th WORLD DAY OF MIGRANTS AND REFUGEES (13 January 2008) http://w2.vatican.va/content/benedict-xvi/en/messages/migration/documents/hf_ben-xvi_mes_20071018_world-migrants-day.html (2019.02.12.)

The Holy See (2007): MESSAGE OF HIS HOLINESS BENEDICT XVI FOR THE 93rd WORLD DAY OF MIGRANTS AND REFUGEES (2007) http://w2.vatican.va/content/benedict-xvi/en/messages/migration/documents/hf_ben-xvi_mes_20061018_world-migrants-day.html (2019.02.12.)

The Holy See (2006): MESSAGE OF HIS HOLINESS BENEDICT XVI FOR THE 92nd WORLD DAY OF MIGRANTS AND REFUGEES (2006) http://w2.vatican.va/content/benedict-xvi/en/messages/migration/documents/hf_ben-xvi_mes_20051018_world-migrants-day.html (2019.02.12.)

The Holy See (2014): MESSAGE OF HIS HOLINESS POPE FRANCIS FOR THE WORLD DAY OF MIGRANTS AND REFUGEES. http://w2.vatican.va/content/francesco/en/messages/migration/documents/papa-francesco_20130805_world-migrants-day.html (2019.02.12.)

The Holy See (2015): MESSAGE OF HIS HOLINESS POPE FRANCIS FOR THE 101st WORLD DAY OF MIGRANTS AND REFUGEES (2015) http://w2.vatican.va/content/francesco/en/messages/migration/documents/papa-francesco_20140903_world-migrants-day-2015.html (2019.02.12.)

The Holy See (2016): MESSAGE OF HIS HOLINESS POPE FRANCIS FOR THE WORLD DAY OF MIGRANTS AND REFUGEES. 2016 [January 17, 2016] http://w2.vatican.va/content/francesco/en/messages/migration/documents/papa-francesco_20150912_world-migrants-day-2016.html (2019.02.12.)

The Holy See (2017): Messages for the 103th World Day of Migrants and Refugees. http://w2.vatican.va/content/francesco/en/messages/migration.index.html (2019.02.12.)

The Holy See (2018): MESSAGE OF HIS HOLINESS POPE FRANCIS FOR THE 104th WORLD DAY OF MIGRANTS AND REFUGEES 2018 (14 January 2018) http://w2.vatican.va/content/francesco/en/messages/migration/documents/papa-francesco_20170815_world-migrants-day-2018.html (2019.02.12.)

Thomas, W. I., & Znaniecki, F. (2002): A lengyel paraszt Európában és Amerikában. Budapest: Új Mandátum Könyvkiadó.

Thurnwald, R. (1932): The psychology of acculturation. *American Anthropologist, 34,* pp. 557–569. https://anthrosource.onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1525/aa.1932.34.4.02a00020 (2019.03.11.)

Tiefenbrun, S. W. (2007): Child Soldiers, Slavery, and the Trafficking of Children. *SSRN Electronic Journal.* https://www.researchgate.net/publication/45579032_Child_Soldiers_Slavery_and_the_Trafficking_of_Children (2019.01.12.)

Tiggleoven, C. (2001): Child prostitution in Netherlands. http://www.prostitutionresearch.com/Child prostitution in the Netherlands.pdf (2019.02.12.)

Török Á. (2015): AZ EURÓPÁBA IRÁNYULÓ ÉS 2015-TŐL FELGYORSULT MIGRÁCIÓ TÉNYEZŐI, IRÁNYAI ÉS KILÁTÁSAI. A Magyar Tudományos Akadémia Migrációs Munkacsoportjának elemzése. https://docplayer.hu/10427571-Az-europaba-iranyulo-es-2015-tol-felgyorsult-migracio-tenyezoi-iranyai-es-kilatasai.html (2019.01.11)

Touma, A. M. (2017): Romania Arrests Target Child-Trafficking Crime Gang. https://balkaninsight.com/2017/06/20/romanian-prosecutor-move-to-dismantle-children-trafficking-ring-06-20-2017/ (2019.02.12.)

Treaty of Amsterdam (1997): TREATY OF AMSTERDAM AMENDING THE TREATY ON EUROPEAN UNION, THE TREATIES ESTABLISHING THE

EUROPEAN COMMUNITIES AND CERTAIN RELATED ACTS. http://www.europarl.europa.eu/topics/treaty/pdf/amst-en.pdf (2019.01.10.)

Troy, J. (2018): The Pope's own hand outstretched': Holy See diplomacy as a hybrid mode of diplomatic agency. British Journal of Politics & International Relations. pp. 521-539. https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC6047204/ (2019.02.12.)

U.S. Department of State (2010): Trafficking is persons, report, 10th edition. p. 278. https://www.state.gov/j/tip/rls/tiprpt/2010/ (2019.01.12.)

Ujházi L. (2010): Emberi jogok az Egyház jogalkotásában In: Orosz András Lóránt (szerk.) Emberi jogok a Katolikus Egyház életében és jogában. Budapest: L'Harmattan; Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola, pp. 87-118.

Ujházi L. (2017): A Magyar Katolikus Egyház szerepvállalása a migrációs válság kezelésében. In. Honvédségi Szemle. 145. évf. 1. sz. - pp. 140-148. http://epa.oszk.hu/02400/02463/00039/pdf/EPA02463_hadtudomanyi_szemle_2018_02_213-222.pdf (2019.02.12.)

Ujházi L. (2017): A vatikáni hírszerző és elhárító rendszer működése. *Felderítő Szemle.* pp. 96-117.

Ujházi L. (2017): A vatikáni hírszerző és elhárító rendszer működése. *Felderítő Szemle*, pp. 99-117. http://www.knbsz.gov.hu/hu/letoltes/fsz/2017-2.pdf

Ujházi L. (2018): The Hungarian Catholic Church in the Current Migration Crisis. In. HADTUDOMÁNYI SZEMLE XI:(2) pp. 213-222.

UN (1924): UN Documents Gathering a body of global agreements. Geneva Declaration of the Rights of the Child. Adopted 26 September. League of Nations. http://www.un-documents.net/gdrc1924.htm

UN (1951): Convention Relating To The Status Of Refugees. A/CONF.2/108. https://treaties.un.org/doc/Treaties/1954/04/19540422 00-23 AM/Ch_V_2p.pdf (2019.02.12.)

UN (2017): Glossary on Sexual Exploitation and Abuse. Thematic Glossary of current terminology related to Sexual Exploitation and Abuse (SEA) in the context of the United Nations. Second Edition. *UN*, pp. 4-7. https://hr.un.org/sites/hr.un.org/files/SEA Glossary %5BSecond Edition - 2017%5D - English_0.pdf (2019.01.12.)

UN (2017): Glossary on Sexual Exploitation and Abuse. Thematic Glossary of current terminology related to Sexual Exploitation and Abuse (SEA) in the context of the United Nations. Second Edition. *UN*, pp. 53-59. https://hr.un.org/sites/hr.un.org/files/SEA Glossary %5BSecond Edition - 2017%5D - English_0.pdf (2019.02.12.)

UN document A/RES/44/25/ (1989): Convention on the rights of the Child. http://www.un.org/documents/ga/res/44/a44r025.htm (2019.03.12.)

UN/A/RES/2198(XXI). (1968): Universal Declaration of Human Rights (UDHR). Protocol Relating to the Status of Refugees. https://undocs.org/A/RES/2198(XXI) (2019.02.12.)

UN/A/RES/3/217A/ (1948): Universal Declaration of Human Rights (UDHR). United Nations General Assembly. https://ec.europa.eu/anti-trafficking/sites/antitrafficking/files/un_hr_declaration_en_1.pdf (2019.02.12.)

UNHCR (1992): KÉZIKÖNYV a menekült státusz meghatározására szolgáló eljárásról
és az azzal kapcsolatos követelményekrőla menekültek helyzetéről szóló 1951. évi Egyezmény és az 1967. évi Jegyzőkönyv alapján. https://www.helsinki.hu/wp-content/uploads/UNHCR_Kezikonyv.pdf (2019.01.12.)

UNHCR (2007): UNHCR. US State Department Trafficking in Persons Report – Spain. http://www.unhcr.org/refworld/ publisher, USDOS,,ESP,467be3d9c,0.html (2019.02.12.)

UNHCR (2015): States Parties to the 1951 Convention relating to the Status of Refugees and the 1967 Protocol. https://www.unhcr.org/protect/PROTECTION/3b73b0d63.pdf (2019.03.10.)

UNHCR (2017): Global trends, forced displacement. *UNHCR-THE UN REFUGEE AGENCY*. https://www.unhcr.org/5b27be547.pdf (2019.03.10.)

UNHCR-UNICEF (2014): Épségben és biztonságban. *UNHCR-UNICEF* https://unicef.hu/wp-content/uploads/2015/09/UNHCR-Safe_and_Sound-HUN-screen1.pdf (2019.02.12.)

UNICEF (2016): A fair chance for every child. The lives and futures of millions of children are in jeopardy. We have a choice: Invest in the most excluded children now or risk a more divided and unfair world. *UNICEF*. https://www.unicef.org/sowc2016/ (2019.01.11.)

UNICEF (2018): Children account for nearly one-third of identified trafficking victims globally. UNICEF and the Inter-Agency Coordination Group against Trafficking urge Governments to adopt solutions shown to protect uprooted children. New York**.** https://www.unicef.org/press-releases/children-account-nearly-one-third-identified-trafficking-victims-globally (2019.01.11.)

UNODOC (2018): Global report on trafficking in persons. http://www.unodc.org/documents/data-and analysis/glotip/2018/GLOTiP_2018_BOOK_web_small.pdf (2019.02.12.)

Van de Vijver, F. J. R., Helms-Lorenz, M., & Feltzer, M. J. A. (1999). Cognitive assessment in education in a multicultural society. International Journal of Psychology, 34, pp. 149–162.

Vatikáni Rádió (2017.09.01.): Ferenc pápa beszéde a szentszéki diplomatákhoz: A kormányok kötelessége a megfontolt befogadás, a migránsoké a törvényesség tisztelete. Vatikáni Rádió. http://www.archivioradiovaticana.va/storico/2017/01/09/ferenc_pápa_beszéde_a_szentszéki_diplomatákhoz_a_kormányok/hu-1284593 (2019.02.12.)

Vermeulen, G. (2005): Missing and sexually exploited children in the enlarged EU. Brussels: ChildOscope.

Virág Gy. (1994): Szex, valóság, média. Budapest. Kriminológiai és Kriminalisztikai Évkönyv, OKKrI, 19 skk. l.

Vito Pio Pinto (2003): Bevezető és Kommentár a Pastor Bonus 39-47. cikkelyhez. In. Pio
Vito Pinto (szerk.): Commento alla Pastor Bonus e alle Norme Sussidiarie della Curia Romana. Libreria Editrice Vaticana, Città del Vaticano.

Voget, F. (1951): Acculturation at Caughnawaga: A note on the Native-modified group. *American Anthropologist, 53,* pp. 220–231. https://anthrosource.onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1525/aa.1951.53.2.02a00040 (2019.02.12.)

Waltz, K.N. (1959): Man, the State, and War. New York: *Columbia University Press.*

Ward, C., Landis, D. & Bhagat, R. (1996): Acculturation. Handbook of intercultural training, Thousand Oaks, CA: Sage. 2nd ed., pp. 124–147.

Weber, M. (1922/1967): Gazdaság és társadalom. Szemelvények. ford. Józsa Péter. Budapest: *Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó*.

Weber, M. (1922/1987): Gazdaság és társadalom. A megértő szociológia alapvonalai. Budapest: *Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó.*

Weiner, M. (2018): The global migration crisis. In. Global history and migrations. New York.

Wiseman, D. J. (1962): The laws of Hammurabi again. *Journal of Semitic Studies*, Volume 7, Issue 2, 1 October. Oxford Academic. pp. 161–172. https://academic.oup.com/jss/article-abstract/7/2/161/1681723?redirectedFrom=fulltext (2019.02.12.)

Werner, E. (1982): Vulnerable but invincible: a longitudinal study of resilient children and youth. New York: *McGraw Hill*.

Wolfers, A. (1951): The Pole of Power and the Pole of Indifference. *World Politics* 4, pp. 39–63.

Wood, D. (1993): Impact of family relocation on children's growth, development, school function, and behavior. *JAMA*, pp. 1334–38.

Wooden, C. (2017): Build peace by welcoming migrants, refugees, pope says in message.National Catholic Reporter. https://www.ncronline.org/news/vatican/build-peace-welcoming-migrants-refugees-pope-says-message (2019.01.11.)

Yule, W. (2000): From pogroms to “ethnic cleansing”: meeting the needs of war affected children. *J Child Psychol Psychiatry*, pp. 695–702.

Zimmerman, C., & Kiss, L. (2017): Human trafficking and exploitation: A global health concern. *PLOS.* https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5699819/ (2019.02.12.)

A SZERZŐ TUDOMÁNYOS MUNKÁSSÁGA

PUBLIKÁCIÓK JEGYZÉKE

Kállai Krisztina: The policing challenges of globalization. New Approaches in a Complex World: International Relations, History And Social Sciences. L'Harmattan, 2014.

Kállai Krisztina: A migráció során felmerülő integrációs kérdések vizsgálata a különböző családstruktúrák és nemi szerepek alapján. Hadtudományi Szemle, 2016. IX. évfolyam 2. szám.

Kállai Krisztina: Effects of posttraumatic stress disorder on unaccompanied underage refugees. Security and Sovereignty in the 21st century, ICRP, Booklet of abstracts, 2016. november 4-5-6

Kállai Krisztina: The prospects of rehabilitation concerning the underage migrant victims of human trafficking. Security and Sovereignty in the 21st century, ICRP, Conference proceedings. 2016. november 4-5-6.

Kállai Krisztina: Az emberkereskedelem kiskorú áldozatait érintő kizsákmányolás sajátosságai. Kodolányisok Világa, Kitekintő, 2017.02.24.

Kállai Krisztina: Az emberkereskedelem elleni tevékenységeket támogató Barrier-modell sajátosságai. Hadtudományi Szemle. 10. évfolyam, 4. szám, 2017.

Kállai Krisztina: A Szentszék javaslatai az emberkereskedelem áldozatainak kezelését illetően. Hadtudományi Szemle, 11. évfolyam, 1. szám, 2018.

Kállai Krisztina: Az interkulturális kommunikáció elsajátításának jelentősége az emberkereskedelem migráns áldozatainak integrációs folyamata során. Hadtudomány és a XXI. Század, Doktoranduszok Országos Szövetsége, 2018.

Kállai Krisztina: Fundamental human rights of the unaccompanied refugee children. Security and Sovereignty in the 21st century, ICRP, Booklet of abstracts, SESCO, 2017. november 10.

Kállai Krisztina: Fundamental human rights of the unaccompanied refugee children. Security and Sovereignty in the 21st century, ICRP, Conference Proceedings, SESCO, 2017. november 10.

Kállai Krisztina: The relationship between human trafficking and migration based on the messages of Pope Francis. CENTRAL EUROPEAN POLITICAL SCIENCE REVIEW. 2019 Spring Quarterly of Central European Political Science Alliance Volume: 20 Number: 75.

ELŐADÁS TARTÁSA TUDOMÁNYOS KONFERENCIÁKON

Kállai Krisztina: The effects of posttraumatic stress disorder on underage unaccompanied refugees. Security and Sovereignty in the 21st century, ICRP, 2016. november 4-5. 2016.11.05.

Kállai Krisztina: The significance of applying art therapy among the refugee children. Security and Sovereignty in the 21st century, ICRP, SESCO. 2017.11.10.

Kállai Krisztina: Az emberkereskedelem és menekült kérdés értelmezése a Szentszéki dokumentumok alapján. Hadtudomány és a 21. Század. Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Zrínyi Campus, IMO. 2018. 02. 21-22.

Kállai Krisztina: Az interdiszciplinaritás jegyében alkalmazott megfigyelés módszerének sajátosságai, „A tudomány rejtett tartaléka: az interdiszciplinaritás" c. konferencia, NKE, Zrínyi Campus, Budapest. 2018. 01.20.

EGYÉB TUDOMÁNYOS TEVÉKENYSÉG

Kállai Krisztina: Opponensi vélemény, Bakai Kristóf Péter alezredes: Visegrádi vámegyüttműködés aktuális kérdése „Hadtudomány és 21. század" c. konferencia. NKE, IMO. 2016.02.24-25.

Kállai Krisztina: Opponensi vélemény, Hajdu Veronika: Kard és elme. Marketinges eszközök és módszerek a pszichológiai műveletekben. „Hadtudomány és 21. század" c. konferencia. NKE, IMO. 2017.02.22-23.

Kállai Krisztina: Opponensi vélemény, Lőwiné Kemenyeczki Ildikó: A sztereotípiák tartalmi változásai a kultúrák diverzitásának tükrében. „Hadtudomány és 21. század" c. konferencia. NKE, IMO. 2017.02.22-23.